

አዲሱ

የመጽሐፍ ቅዱስ

ማብራሪያ

የማርቆስ ወንጌል

የማርቆስ ወንጌል

ማ ው ጫ

ዝግጅቱ 1:1-13

1:1-8	መጥምቁ ዮሐንስ	5
1:9-11	የኢየሱስ ጥምቀት	5
1:12ና 13	የኢየሱስ ፈተና	6

የገሊላው አገልግሎት 1:14-9:50

1:14-20	የመጀመሪያዎቹ ደቀ መዛሙርት መጠራት	6
1:21-45	የመጀመሪያው ሰንበት በቅፍርናሆም	7
2:1-3:6	የተቃውሞ መጀመር	8
3:7-19	የአሥራ ሁለቱ መሾም	10
3:20-35	በኢየሱስ ላይ የተመሠረቱ ክስች	11
4:1-34	በምሳሌ የተሰጠ ትምህርት	12
4:35-5:43	ታላላቅ ሥራዎች	13
6:1-13	በናዝሬት እንዳልተቀበሉትና የአሥራ ሁለቱ መላክ	16
6:14-29	ሄሮድስና መጥምቁ ዮሐንስ	17
6:30-8:26	በገሊላና በዙሪያዋ የተደረጉ ተአምራትና የተሰጡ ትምህርቶች	17
8:27-9:29	መሢህነትና መከራ	22
9:30-50	ተግሣጽና ማስጠንቀቂያ	24

ወደ ኢየሩሳሌም የተደረገው ጉዞ 10:1-52

10:2-12	ጋብቻና መፋታት	25
10:13-16	ስለ ሕጻናት	26
10:17-31	ሀብት	26
10:32-34	በኢየሱስ ላይ ስለሚደርስበት መከራ የተነገረ ሦስተኛው ትንቢት	27
10:35-45	የያዕቆብና የዮሐንስ ልመና	27
10:46-52	የዕውሩ የበርጠሜዎስ ዓይን መክፈት	28

የሕማማቱ ሳምንት 11:1-15:47

11:1-26	ኢየሩሳሌም ስለ መግባቱና በመጀመሪያ የተከናወኑት ድርጊቶች	29
11:27-12:44	በኢየሩሳሌም የተሰጠው ትምህርት	31
13:1-37	ትንቢታዊ የሆነ ግግር	34
15:16-41	ስቅለቱ	41
15:42-47	የኢየሱስ ቀብር	42

ፍጻሜው 16:1-20

16:1-8	ትንሣኤ	42
16:9-20	መደምደሚያ	43

ማ ብ ራ ሪ ያ

ዝግጅቱ 1:1-13 መጥምቁ ዮሐንስ 1:1-8

1/ ምናልባት የመከፈቻው ጥቅስ ለጠቅላላው መጽሐፍ ስያሜ እንዲሆን ማርቆስ ሳያቅድ አልቀረም ። ሆኖም “ወንጌሉ” ሲል መጽሐፉን ሳይሆን የመጽሐፉን ይዘት ነው ። ስለ ኢየሱስ ክርስቶስ የምሥራች የሚናገሩትን ቁጥር 2ና 3ን በቅንፍ ውስጥ አድርጎ ፤ ቁጥር አንድን ከቁጥር አራት ጋር በቀጥታ በማገናኘት የእግዚአብሔር ልጅ የኢየሱስ ክርስቶስ ወንጌል መጀመሪያ በምድረ በዳ ያጠመቀው ዮሐንስ ነበረ ብሎ ማን በብይቻላል ። ይህ ትርጉም መልካም ከመሆኑም በላይ ፤ የመሲሁ መምጣት የሚታወቀው የሮም መንግሥት በመፈንቀሉ ሳይሆን ፤ ሃይማኖታዊ እንቅስቃሴ በመፈጠሩ ነበረ ። ሆኖም ይህ አተረጓጎም ከብሉይ ኪዳን የተጠቀሰውን ጥቅስ አስፈላጊነት ዝቅ ስለሚያደርገው በመከፈቻ ላይ የሚገኙት ቃላት እንደ መጽሐፉ ስያሜ ሆነው ቢነበቡ ይሻላል ።

2-3/ “በነቢዩ በኢሳይያስ እንደተጻፈ” ፤ ጥቅሱ ከልዩ ልዩ ክፍሎች የተውጣጣ ነው ። የቁ. 2 መጀመሪያ ሐረግ ከዘጸ. 23:20 እና ከሚሊ. 3:1 የተገኘ ሲሆን ፤ ቁ. 3 ግን በከፊል ከኢሳ. 40:3 የተወሰደ ነው ። ዋናው ሐረግ በቁ. 4 ውስጥ የተደገመው “በምድረ በዳ” ውስጥ የሚለው ነው ። ማርቆስ የዚህ ጥቅስ ጸሐፊ ኢሳይያስ እንደሆነ ሳይጠቁም አልቀረም ። “በኢሳይያስ” ፤ ማርቆስ በምድረ በዳ የሚለውን ሐረግ ከኢሳ. 40:3 ሲጠቅስ ፤ ከዘጸአትና ከሚልክያስ የተወሰዱት ጥቅሶች ከአባቡ ጋር የሚስማሙ መሆናቸውን ስላወቀ ጨምሮ አቸው ይሆናል ። “በኢሳይያስ እንደተጻፈ” ፤ ነቢዩ ኢሳይያስ የምሥራች አብሳሪ በመሆኑ ይህ ሐረግ ከቁ. 1 ጋር የሚያገናኝበት ሊሆን ይችላል ፤ ተመሳሳይ አቀራረብ በ9:13ና በ14:21 ላይ ይገኛል ፤ ኢሳ. 40:9 ፤ 52:7 ፤ 61:1 ። ሁለቱ ትንቢቶች የመጥምቁ ዮሐንስ ተልእኮ ለመሢሁ መምጣት መድረክ ለማዘጋጀት መሆኑን ለማሳየት የተነገሩ ናቸው ። ሁለቱም ትንቢቶች በመጀመሪያ ተጽፈው በነበሩበት መጻሕፍት ውስጥ እግዚአብሔር ወደ ሕዝቡ የሚቀርብ ስለመሆኑ ይናገራሉ ። በዚህ ህም ቦታ ደግሞ ኢየሱስ ክርስቶስን ያመለክታሉ ። 4/ የኢየሱስ ክርስቶስ መምጣት አዘጋጅ የሆነው የዮሐንስ አገልግሎት ጥራትና ተቀባይነት በተጨማሪ ተገልጾ አል ። ሥነ ምግባራዊ ኃይል ያለው የሰዎችን ልብ የሚያዘጋጅ አገልግሎት ነበረ ። “የኃጢአት ይቅርታ” የሚያስገኝ “የንስሐ ጥምቀት” ይሰብክ ነበር። ከዚህ ቀደም ንስሐን የሚያመለክተው ሚታኖያ የሚለው የግሪክ ቃል በአሳብ መለወጥ ላይ ያተኮር ነበር ። በአዲስ ኪዳን ውስጥ ግን ሕሊናን የሚነካና ጠለቅ ያለ ፍች ያለው ቃል ነው ። ፍሬውም ጠባይ በመለወጥ ይታወቃል ። ይህ የዮሐንስ አገልግሎት ገጽታ በይበልጥ በሉቃስ 3:1-20 ላይ ተብራርቶአል ። 5/ በዚህ ስብከት ሞላው የይሁዳ ክፍለ አገር ሕዝብ ተነክቶ ነበር ። ኢየሱስ ራሱ የመጣው ከገሊላ ነበር ፤ ቁ. 9 ። የይሁዳ አገር ይህን ያህል

መናወጡ የዮሐንስ አገልግሎት የቱን ያህል ብርቱ እንደነበረ ያሳያል ። የኃጢአት መናዘዝ በጥምቀት ብቻ ሳይሆን ምናልባት በአፍም ጭምር የተደረገ ሳይሆን አይቀርም ። ኃጢአቱን የተናዘዘው ሰው መናዘዙን ለማመልከት በወንዙ ውስጥ ይጠመቅ ነበር ። ይህም ምሳሌ ያዊ ተግባር ነው ። 6/ የዮሐንስ ልብስና ምግብ በጥቂት ገንዘብ የሚተዳደርና ከምድራዊ ቅንጦት ተለይቶ የሚኖር ሰው እንደነበረ ያሳያል ። ልብሱም የነቢያት ዓይነት ሲሆን አለባበሱ በተለይ የኤልያስን ይመስል ነበር ፤ 2 ነገ. 1:8 ። በሌላም በኩል ደግሞ ዮሐንስ ከዚህ ነቢይ ጋር የቅርብ ግንኙነት አለው ፤ 9:11 ። እንበጣዎች በጣም የደኸዩ ሰዎች ምግብ ቢሆኑም እስከ ዛሬ ድረስ በእንዳንድ ዘላኖች ተጠብሰው ወይም በጨው ተቀምመው እንደሚበሉ ይነገራል ። 7/ የዮሐንስ ምስክርነት ሊመጣ ባለው በአንዱ “ከእኔ የሚበረታ በኋላ ይመጣል” ብሎ በተናገረለት ሰው ላይ ያተኮረ ነው ። 8/ ከዮሐንስ ቀጥሎ የሚመጣው የሚያጠምቀው በውኃ ሳይሆን በመንፈስ ቅዱስ ነው ። የመንፈስ ቅዱስ ጥምቀት የመሢህ ዘመን የመቃረቡ ምልክት መሆኑ በልዩ ልዩ የብሉይ ኪዳን ትንቢቶች ውስጥ ተጠቅሶ ነበር ። ኢሳ. 44:3 ፤ ሕዝ. 36:26 ፤ ኢዮሌል 2:28 ።

የኢየሱስ ጥምቀት 1:9-11

9/ ኢየሱስ ወደ ዮሐንስ ጥምቀት ከመጡት ከብዙ ሕዝብ ጋር አብሮ መጣ ። ዮሐንስ ኢየሱስን ለማጥመቅ ብቁ አለመሆኑ የተስማሙ ወደ እርሱ በመምጣቱ የተገረመ መሆኑን ግጥሞስ ጽፎአል ፤ ማቴ. 3:14-15 ። ነገር ግን ኢየሱስ ማቴ ስላለው ዮሐንስ በየርዳኖስ ወንዝ ውስጥ አጠመቀው ። ምንም እንኳን ኢየሱስ የዮሐንስን ማለትም የንስሐን ጥምቀት ቢቀበልም ምንም ዓይነት ኃጢአት እንዳልተናዘዘ መገንዘብ ያስፈልጋል ። ኢየሱስ ፍጹምና ኃጢአት የሌለበት ሰው ነው ብላ አምና የተቀበለችው የጥንት ቤተ ክርስቲያን በኢየሱስ ጥምቀት አልተናወጠችም ። የኢየሱስ መጠመቅ 1/ ጽድቅን ሁሉ የመፈጸሙ ፤ 2/ ከአመጸኞች ጋር የመቆጠሩ ድርጊት ሲሆን ኢሳ. 53:12 ፤ 3/ ደግሞ ለመጣበት አገልግሎት ራሱን መለየቱንና መቀደሱን የሚገልጽ ድርጊት ነው ። ቀደም ብለው የተፈጸሙት እነዚህ ድርጊቶች በኋላ የተሠሩትን ሥራዎች ለመተርጉም አንዳንድ ፍንጮችን ይሰጡናል ። ኢየሱስ ለንስሐ ጥምቀት ራሱን ማስገዛቱ ፤ ለመሢሁ የሚሰጠውን የመንፈስ ስጦታ መቀበሉና የአምላክ ልጅ ስለመሆኑ ግልጽ ማረጋገጫ መስጠቱ በማርቆስ ወንጌል በሰፊው ተብራርቶአል ። እነዚህ መረጃዎች አንባቢው የኢየሱስን ማንነት ምስጢር ማለትም ኢየሱስ አገልጋይ ፤ መሢህና የእግዚአብሔር ልጅ መሆኑን እንዲያስተውል ይረዳታል ።

10/ “ወዲያው” ፤ ይህ ተውሳክ ግስ አርባ አንድ ጊዜ

በማርቆስ ወንጌል ውስጥ ይገኛል ። ኢየሱስ ከውኃ ውስጥ በወጣ ጊዜ ከእግዚአብሔር ጋር ልዩ የሆነ ግንኙነት እንደነበረው የሚገልጹና ከሌሎች ሰዎች ሁሉ ልዩ የሚያደርጉት ሶስት ነገሮች ተፈጽመዋል ። በመጀመሪያ “ሰማያት ሲቀደዱ” ማለት ሲከፈቱ አየ ፣ ሰማያዊ የሆኑትን ምስጢሮች ለመስማትና ለማየት ቻለ፤ የሐ. 3:12 13 ፤ ኢሳ. 64:1 ። በሁለተኛ ደረጃ ፡— “መንፈስ እንደ እርግብ ሲወርድበት አየ” ። ሉቃስ በአካል መልክ ብሎ የጨመረው ቃል ፤ ርግቡ ገርነትን የሚያመለክት ቃል ብቻ ሳይሆን በዓይን የሚታይ ክስተት እንደነበረ ይገልጻል ። ሉቃስ 3:22 ። ይህ ጥቅስ በፍጥረት ወቅት በውኃዎች ላይ እንደወፍ ሆኖ ያንዣብብ የነበረውን መንፈስ ሊያንጸባርቅ ይችላል ፤ ዘፍጥ. 1:2 ። 11/ በሶስተኛ ደረጃ ፡— ልጁ መሆኑን የሚመሰክር የአብ “ድምፅ” ከሰማያት ተሰምቶ ነበር ፤ 9:7 ፤ ዮሐ. 12:28 ። የተሰሙት ቃላት መዝ. 2:7ና ኢሳ. 42:1ን ያስተጋባሉ ። ስለዚህም በዚህ ቦታ ላይ የአብ የወልድና የመንፈስ ቅዱስ ሥራ በግልጽ ይታያል ። ሆኖም ትኩረት የሚስጥ በልጁ ላይ ነው ። ይህም የሆነበት ምክንያት ፤ እግዚአብሔር አብ ወልድ መንፈስ ቅዱስ ቢሆንም ፤ ሁልጊዜ ሰው በመጀመሪያ እግዚአብሔርን የሚገናኘው በክርስቶስ አማካይነት ስለሆነ ነው ።

የኢየሱስ ፈተና 1:12-13

ማርቆስ ስለ ኢየሱስ ፈተና የተረፈው ከራሱ ከኢየሱስ መሆን አለበት ። የእግዚአብሔር ልጅ በጨለማ ኃይላት ላይ ድልን በመቀዳጀቱ ላይ ማርቆስ ብዙ ስላተኩረ ይህን ድርጊት በጣም አጭር በሆነ ገለጻ መጽፉ የሚያስደንቅ ነው ። 12/ ማቱዎስ ማርቆስና ሉቃስ ፤ ጥምቀቱና ፈተናው ቅርብ ለቅርብ እንደተከናወነ ይስማማሉ ። በጥምቀቱ ኢየሱስ ራሱ አድራጊ ነበረ ፤ በፈተናው ጊዜ ግን በመንፈስ ቅዱስ የተመራ ስለሆነ ተደራጊ ነበረ ። በመጀመሪያው ድርጊት ጽድቅን ሁሉ ፈጸመ ፤ በሁለተኛው ድርጊት ግን ጽድቁ ተፈተነ ። ኢየሱስ በሌሎች ሕይወት ውስጥ ያለውን የሰይጣንን ኃይል ከመግታቱና ከማጥቃቱ በፊት ፤ የራሱን ሕይወት የጦር ሚዳ በማድረግ ያን ጠላት ፈት ለፈት ድል መምታት ነበረበት ፤ ዕብ. 2:18 ፤ 4:15 ። 13/ ማርቆስ ብቻ የጠቀሰው “ከአራዊትም ጋር ነበረ” የሚለው ሐረግ በትግሉ ውስጥ ኢየሱስ ብቻውን የነበረ መሆኑን ያንጸባርቃል ። “መላእክትም አገልገሉት” ፤ ፈተናው የቱን ያህል ከባድ እንደነበረ ያመለክታል ። ሉቃስ 22:43 ። ይህ ድርጊት የተከናወነው በኢየሱስ አእምሮ ብቻ ነበረ የሚለው ስሜታዊ ትርጉም ፈጽሞ አያረካም ። ኢየሱስ ከጠላቱ ጋር ያደረገው መጋፈጥ እውነተኛ ነበረ ። ወጊያው ከክፉ አሳብ ጋር ሳይሆን ከሰይጣን ጋር ስለነበረ ኢየሱስ ታዛዥ አገልጋይ ከመሆን ይልቅ ሥቃይ የሌለበትን መንገድ እንዲመርጥ ሰይጣን ይፈታተነው ነበር ። መላእክትም በውነት በዚያ ቦታ ተገኝተው ነበር ። ኢየሱስ የገጠመውን ውጊያ ያህል የሚከብድ ባይገጣመውም እንኳ ለከፍተኛ ተልዕኮ የተጠራ ማንኛውም ደቀ መዝሙር ለተመሳሳይ ውጊያ ተዘጋጅቶ መገኘት አለበት ፤ ተመሳሳይም ድል

ለኒሣ ይገባዋል ። ማርቆስ ከሁለት ድል አድራጊ ማን እንደነበረ መግለጽ አስፈላጊ ሆኖ አላገኘውም ።

የገሊላው አገልግሎት 1:14-9:50

የመጀመሪያዎቹ ደቀ መዛሙርት መጠራት 1 : 14-20

1:14-15 “የኢየሱስ አገልግሎት” ማርቆስ እንደገለጸው ኢየሱስ አገልግሎትን የጀመረው “የሐንስ አልፎ ከተሰጠ በኋላ ነው” ። ይህም ግንዛቤ የኢየሱስ ጥምቀትና የገሊላው አገልግሎት ተከታታይ ድርጊቶች እንዳልነበሩ ያመለክታል ። ማርቆስ ኢየሱስ ከጥምቀቱ ጀምሮ እስከ ገሊላው አገልግሎቱ ድረስ ምን ያደርግ እንደነበረ አልጻፈም ። ለዚህና ለተመሳሳይ ጥያቄዎች የኦሐንስ ወንጌል ተጨማሪ መረጃ ይሰጣል ፤ ዮሐ. 1:19-4:42 ።

14/ “አልፎ ተሰጠ” ፤ ይህ ሐረግ በዚህ ቦታም ሆነ በሌሎች ቦታዎች ሲጠቀስ ፤ በሆነው ነገር የእግዚአብሔር ዓላማ እንደተፈጸመ ሊያመለክት ይችላል ፤ 9:31 ፤ 14:18 ፤ ሮሜ 8:32 ። 15/ ይጠበቅ የነበረው ዘመን ደረሰ ፤ ለረጅም ጊዜ በጋላ ናፍቆት ስንጠብቅ የነበረው የእግዚአብሔር መንግሥት እነሆ ደረሰ እያለ ኢየሱስ የእግዚአብሔርን የምስራች ቃል ማወጅ ጀመረ ። የእግዚአብሔር መንግሥት ስለተቃረበ በየቦታው ሰዎች ንስሐ እንዲገቡና እንዲያምኑ ተጠይቀዋል ። ንስሐ ግባና እመን የሚሉት የወንጌሉ መክፈቻ ቃላት ናቸው ። “የእግዚአብሔር መንግሥት” ፤ በሰዎች ልብ ውስጥና በጥበረተሰብ መካከል የሚገኘው የእግዚአብሔር አገዛዝ ማለት ነው ። ይህ መንግሥት ከኢየሱስ ማንነትና በሰዎች መካከል ከመገኘቱ ጋር በተቀራረበ ሁኔታ የተያያዘ እንደሆነ ለማንም ግልጽ ነው ። እርሱ ራሱ የእግዚአብሔር መንግሥት ነው ማለት ይቻላል ። ከሆነ መንግሥቱ መጥቶአል ማለት ነው ። የእግዚአብሔር መንግሥት ትመጣለች ብሎ መናገር የሚያስችለን ኢየሱስ ተመልሶ ስለሚመጣ ነው ።

“የጴጥሮስ ፤ የእንድርያስ ፤ የያዕቆብና የዮሐንስ መጠራት” ፤ 1:16-20 የምሥራቹን በማብሃር ከርሱ ጋር የሚሠሩና ከዕርገቱ በኋላ ይህንን ሥራ የሚቀጥሉ አሥራ ሁለት ደቀ መዛሙርት ስለ ሆኑ መመረጣቸውና መሠልጠናቸው በኢየሱስ አገልግሎት ውስጥ ከፍተኛ ሥፍራ ይጻፋል ። እነዚህ ሰዎች ከዚህ በፊት ኢየሱስን ተገናኝተው መግቢያ እንደሆነ ያመኑ ናቸው ፤ ዮሐ. 1:35-42 ። አሁን ከዚህ የበለጠ ርምጃ እንዲወስዱ ማለትም የዓሣ ማጥመድ ሥራቸውን ትተው ሙሉ በሙሉ እርሱን እንዲከተሉት ጠራቸው ። ሰዎችን ወደ ክርስቶስ ለማጣት የተጠሩበት ሥራ ከባድ ቢሆንም ከድሮ ሥራቸው ማለት ዓሣ ከማጥመድ ያገኙት የሥራ ልምምድ በብዙ ሳይረዳቸው አልቀረም ። አሁንም ተጨማሪ ዝግጅት ስለሚያስፈልጋቸው ፤ ሊያሠለጥናቸው ሲል “ሰዎችን አጥማጃች እንድትሆኑ አደርጋችኋለሁ” ብሎ ጠራቸው ። ክርስቶስ ሰዎችን የሚጠራው ማንነታቸውን በማየት ሳይሆን እርሱን ለማገልገል ፈቃደኞች ከሆኑ ለማድረግ የሚችሉትን በማወቅ ነው ።

**የመጀመሪያው ሰንበት
በቅፍርናሆም 1:21-45**

ኢየሱስ አገልግሎቱን ሲጀምር ጴጥሮስ በሚኖርበት መንደር ውስጥ የሠራውንና በቤቱ ውስጥ ያደረገውን ለየት ባለ ሁኔታ አብረርቶ የገለጸው ይመስላል ፤ ማቴ. 9:1 ፣ የግል ትዝታና የዓይን ምስክር የሆኑት ምልክቶች ያሉበት ታሪክ ነው ፤ ሉቃስ 4:31-44 ።

ርኩሱ መንፈስ የያዘው ሰው በምኩራብ ውስጥ ተፈወሰ 1:21-28

ኢየሱስ ከሰጠው ትምህርት ማርቆስ ጥቂቱን ብቻ የጻፈው ቢሆንም ፤ የማስተማሩን አገልግሎት በሰፊው መዝግቦአል ፤ 2:13 ፤ 4:1 ፤ 6:2 ፤ 6 ፤ 34 ። 21/ “ምኩራብ” ፤ የግሪክ ቃል ሲሆን ከምችት ወይም ስብስብ ማለት ነው ። ይሁን እንጂ በዚህ ወንጌል እና በዛ ባሉት ጥቅሶች ውስጥ ፤ ሕዝቡ የተሰበሰቡበትን ቤት ያመለክታል ። ስለ ምኩራቦች መንሥኤ ምንም መረጃ አይገኝም ። በውስጣቸው የሚካሄዱ ስብሰባዎች ብዙውን ጊዜ ትምህርት ነክ ቢሆኑም የአይሁድን ባሕል የሚያስከብሩ ፍርድ ቤቶች ነበሩ ፤ ሉቃስ 12:11 ፤ 21:12 ፤ ማቴ. 10:17 ። የምኩራብ ሊቀ መንበር በየሰንበቱ መጻሕፍትን የሚያነበውንና የሚያብራራውን ለመምረጥ ልማድ ነበረው ። በሄደበት ቦታ ሁሉ እንዲያስተምር ይጋበዝ ስለነበረ በዚያን ጊዜ ኢየሱስ መስጠት ለሚል ልገው አገልግሎት ሰፊ በር ተገኘ ። በኋላም ጳውሎስ በተመሳሳይ ሁኔታ ለማገልገል ችሎ ነበር ። 22/ ሥልጣን ያለው የኢየሱስ ትምህርት አሰጣጥ ከአይሁድ መምህራን ትምህርት በጣም ልዩ ነበረ ። እነዚህ መምህራን ከታወቁት መምህራን የወረሱአቸውን አነጋገሮች ያለ ማዳረግ የመጥቀስ ልማድ ስለነበራቸው ትምህርታቸው ሙሉ በሙሉ ከድሮ ሰዎች የተቀሰመ ነበረ ። 23-24/ ኢየሱስ በዚያ ቦታ በመገኘቱ ምክንያት ይሁን ወይም ሥልጣን በተሞላበት ንግግሩ ምክንያት አይታወቅም ፤ ኢየሱስ ገና ሲናገር አንድ በርኩስ መንፈስ የተያዘ ሰው ጮኸ ። ርኩስ መንፈስ በሰው ውስጥ ሊያድር ይችላል የሚለውን አሳብ ጊዜው እንዳለፈበት አጉል እምነት አድርጎ በሚቆጥረው ዘመናዊ ሰው አስተሳሰብ ብዙ አስቸጋሪ ጥያቄዎችን ያስከትላል ። ሆኖም ኢየሱስ በምድር ላይ በነበረበት ጊዜ በሰዎች ሕይወት ውስጥ ተደጋግሞ ይታይ የነበረ ነገር ነው ። በብሉይ ኪዳን ውስጥ የርኩስ መንፈስ ሥራ በሁለት ቦታዎች ብቻ ተጠቅሶአል ፤ በአዲስ ኪዳንም ከወንጌላት ውጭ በሁለት ቦታ ላይ ተጠቅሶ ይገኛል ። ከአእምሮ መቃወስ በሽታ በፍጹም የተለየ እንደሆነ ለማንም ግልጽ ነው ። ርኩሳን መናፍስት በውነት በምድር ላይ ነበሩ ። ደቀመዛሙርቱ ኢየሱስ መሢህ መሆኑን ከማስተዋላቸው በፊት እንኳ እነርሱ መሢህ መሆኑን አውቀው ነበር ። ሆኖም ይህን መስጠር እንዲገልጹ አልተፈቀደላቸውም ፤ ቁ. 34 ፤ ያዕ. 2:19 ። ከጥቂት ወራት በፊት ኢየሱስ የክፋት አለቃ የሆነውን ፊት ለፊት ተጋጥሞት ነበር ። አሁንም ርኩሳን መናፍስት ድል የሚነሳቸውን ማወ

ቃቸው በጣም አያስደንቅም ። 25-26/ የአዳኑ ሥልጣን በትምህርቱ ጥራት ብቻ ሳይሆን በማዘዝ ኃይሉም ጭምር ተገልጿል ። ኢየሱስ በተናገረው ቃል መሠረት ርኩስ መንፈስ የያዘውን ሰው እንፈራገጠውና “ከርሱ ወጣ” ። ሐኪሙ ሉቃስ እንደገለጸው ሳይጎዳው ከርሱ ወጣ ፤ ሉቃስ 4:35 ። ምን ጊዜም ኢየሱስ ርኩስ መንፈስ የያዘውን ሰው የሚፈውሰው በእጁ በመዳሰስ ሳይሆን በሚናገረው ቃል ብቻ ነበረ ። 27/ ተደናግጠው ከተመለከቱ በኋላ እርስ በርሳቸው መጠያየቅ ጀመሩ ። 28/ የኢየሱስ ዝና ወዲያው በሥፍራው ሁሉ ወጣ ።

የጴጥሮስ አማት መፈወስ 1:29-31

ይህ ከሆነ በኋላ ለገሊላው አገልግሎት የሰምንንና የአንድ ርያስ ቤት የኢየሱስ ሥራ አማካይ ሥፍራ ሆነ ፤ 2:1 ፤ 3:19 ፤ 9:33 ፤ 10:10 ። እነዚህ ሁለት ወንድማማቾች ከቤተ ሳይዳ እንደሆኑ ዮሐ. 1:44 ያሳያል ። በኋላም ከቤተ ሳይዳ ወደ ቅፍርናሆም ሳይዛወሩ አልቀሩም ። አንዳንድ ምሁራን በዚህ ጥቅስ ቤተ ሳይዳ ተብላ የተጠራችው ሥፍራ በቅፍርናሆም ከተማ የዓሣ አጥማጆች ቀበሌ ነበረች የሚል አሳብ አቅርበዋል ። ጴጥሮስ ያገባ መሆኑን 1 ቆሮ. 9:5 ያረጋግጣል ። በኋላ ሚስቱ በአገልግሎቱ ውስጥ ከርሱ ጋር አብራ ሳትሳተፍ አልቀረችም ። ይህ በራሱ ቤት የተፈጸመው ድርጊት በእእምሮው ውስጥ የማይረሳ ትዝታ ጥሎበታል ። “አገልገለኝቸው” ፤ ከምኩራብ ስብሰባ በኋላ ባለው የምግብ ሰዓት ጊዜ ልታገለግላቸው መቻሏና ንዳዱ በሚያስከትለው ድካም አለመሸነፍ ጥ ወዲያው በፍጹም የተፈወሰች መሆኗን ያሳያል ።

**ከፀሐይ መጥለቅ በኋላ
የተደረገ ፈውስ 1:32-34**

የፀሐይ መጥለቅ የሰንበትን ማብቃት ያሳያል ። ከዚያም በኋላ ሕጉን ሳይተላለፉ በሽተኞችን እንደልብ ለማንቀሳቀስ ይችሉ ነበር ። በሽተኞቹ ሁለት ዓይነት እንደነበሩ ማርቆስ ያስገነዝባል ። ሕዝቡ ወደ ቤቱ ደጅ መጉረፍ ጀመረ ፤ ባጭር ጊዜ ውስጥ እጅግ ብዙ ሰዎች ተሰበሰቡ ። ምን እንደሚያስፈልጋቸው ተገንዝበው እግዚአብሔርን ለሚጠይቁ ሰዎች አምላካዊ ርኅራኄና ኃይል ሁልጊዜ ስለሚገኝ ኢየሱስ አላሳፈራቸውም ። እነዚህ ርኩሳን መናፍስት የክርስቶስን ማንነት ማወቃቸው በያዕ. 2:19 ላይ አጋንንት ደግሞ ያምናሉ ፤ ይናቀጠቀጣሉም ለሚለው ሐቅ ዓይነትኛ ማብራሪያ ነው ። በሰይጣን ግዛት ውስጥ የእግዚአብሔርን ሕልውና የሚከዱ አይገኙም ፤

ብቻውን ለመሆንና ገሊላን ለመጐብኘት መነሣቱ 1:35-39

35/ ብዙ ሰዎች እርሱን ከሚፈልጉት ቦታ ሌሎቹ ከመነሣታቸው በፊት ኢየሱስ ማለዳ ተነሥቶ ገና ሌሊት ሳለ ከመንደሩ መውጣቱ ያልታሰበና ያልተ

ጠበቀ ነበረ ። በቤት ውስጥ የነበሩት ሰዎች የርሱን መሄድ ሲረዱ ፤ ብዙ ሰዎች እንደሚፈልጉት ባለመገን ዘቡ በቅርናህም የነበረውን ክፍ ያለ ዕድል ያቃለለ መሰላቸው ። 36/ ወዲያው ስምዖን ጴጥሮስ መሪ ሆኖ ከጓደኞቹ ጋር ኢየሱስን ተከተለ ። 38/ ኢየሱስ ከዚያ መንደር የወጣው ከአባቱ ጋር ለመገናኘት ምኞት ስለ ነበረውና በሌላ ቦታ እንዲሰብክ ስለሰፈለገ ነው ፤ ኢየሱስ ለቅርናህም ከተማ ብቻ ለመመስከር አልመጣም ። “ስለዚህ ወጥቻለሁኝ” ፤ ይህ የሚያመለክተው ከመን ደሩ መውጣቱን ሳይሆን ከአባቱ የተቀበለውን ተልዕኮ ነው ፤ ሉቃ. 4:43 ።

“1:40-45 የአንድ ለምጸም” የመፈወስ ተአምር የሰዎችን ስሜት ይቀሰቅስ ነበር ። በዚያን ጊዜም ሆነ በዘመናችን የመፈወስ አገልግሎት መሠረታዊውን የወንጌል መንፈሳዊ ሥራ አስፈላጊነትን እንዳይጋርድ ጥንቃቄ ማድረግ የሚያገኝ ነው ። ስለዚህም በቁ. 39 ላይ የመፈወስ ሥራ አልተጠቀሰም ። የሆነ ሆኖ የለም ጸሎት ሰው ሁኔታ በኢየሱስ ውስጥ የነበረውን ርኅራኄ አነሳሳ ። የሰውየው መዳን በጉልህ በመታየቱ ሳይደን በአሳቡ ተቃልሎ ድኛለሁ ብሎአል ብሎ መርገጉም ፈጽሞ የማይታመን ነገር ነው ። በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ ለምሳ የሚለው ቃል ልዩ ልዩ በሽታዎችን ስለ ሚጠቅስ አንዳንድ የቆዳ በሽታዎችም ለምሳ ተብለዋል።

40/ በለምጽ የተያዘው ሰው “ብትወድስ” ብሎ የተናገረውን ቃል በ9:22 ላይ የአንድ ልጅ አባት ፡— “ቢቻልህ ግን” ብሎ ከተናገረው ሐረግ ጋር ማንጸጸር ጠቃሚ ነው ። መጽሐፍ ቅዱስ ፤ ለምጸም ሰው ከበሽታው መላ ቀቁን ሲገልጽ ከለምጹ ነጻ እንጂ ተፈወስ አይልም ። 41/ “ኢየሱስ አዘነለትና እጁን ዘረጋ” ፤ ለዚህ ዓይነት ሰው ካለው ርኅራኄ የተነሳ እጁን ዘርግቶ ሊባሰሰው ቻለ ። 44/ ሰውየው በክርስቶስ ኃይል ከተለወጠ በኋላ ሕት ያዘዘውን ግዴታዎች ለመፈጸም ችሎአል ፤ ዘሴ. 14:2-20 ። ይህ ተአምር ለክርስትና ሕይወት ልምምድ ምሳሌ ሊሆን ይችላል ፤ ሮሜ 8:1-4 ። በሽታኛው የሕግ ግዴታዎችን መፈጸሙ “ለነርሱ” ምስክርነት ሰጥቶአቸዋል ። እነዚህን ግዴታዎች ከመፈጸሙ በፊት ምንም እንዳይናገር ተከልክሎ ነበር ። 45/ አለመታዘዙ ጌታ ኢየሱስ የከተማውን አገልግሎት ትቶ ወደ ገጠር እንዲሄድ አድርጎታል ።

የተቃውሞ መጀመር 2:1-3:6

2:1-12 “ሽባውና የኃጢአት ስርየት” በዚህ ክፍለ ምንባብ በተከታታይ ከተፈጸሙት ተቃውሞዎች ውስጥ ይህ የመጀመሪያው ነው ። ይህም ተቃውሞ ጻፎችና ፈሪሳውያን በኢየሱስ ላይ የነበራቸው ጥላቻ እያደር መጨመሩን ያመለክታል ። 1/ ኢየሱስ ተመልሶ በቤቱ እንደገና እንደነበረ ተወራ ፤ ይህ በ1:29 ላይ የተመለከተው የጴጥሮስና የእንደርያስ ቤት ነው ። እንደ አብዛኞቹ የእስራኤል አገር ቤቶች በውጭ በኩል ወደ ጠፍጣፋው ጣራ የሚወስዱ ብዙ ደረጃዎች ነበሩት ። 2/ ኢየሱስ በቤት ውስጥ ሆኖ እንደገና ለተሰበሰቡት ሕዝቦች

“ቃሉን ይነግራቸው ነበር” ። አራት ሰዎች ሽባ የሆነ ጓደኛቸውን ተሸክመው አመጡት ። “ቃል” ፤ ወንጌልን ያመለክታል ፤ 4:14 ፤ 33 ፤ የሐዋ. 8:4 ፤ 11:19 ። 4/ በፈታቸው ተደቅነው የሚታዩትን መሰናክሎች ሁሉ ለማስወገድ ቁርጥና የማያወላውል ውሳኔ በማድረግ ወደ ቤቱ ጣራ ከወጡ በኋላ ጣራውን መንደል ጀመሩ ። የሉቃስ ገለጻ ጣራው ከጠብ እንደተሠራ ያሳያል ፤ ሉቃስ 5:19 ። ከዚያ በኋላ በአልጋ ላይ የተኛውን ሽባ በኢየሱስ እግር አጠገብ አወረዱት ። ተጐሳቂለው የሚገኙ አንዳንድ ነፍሳት ወደ ክርስቶስ ለመምጣት እንዲችሉ ርኅራኄ የሆኑ ክርስቲያኖች ያስፈልጉአቸዋል ፤ 5:36 ፤ 9:24 ። ይህ አዘኔታ የተሞላበት የጋራ ሥራ በአራቱ ጓደኞቻች መካከል ጥበቅ የሆነ ወዳጅነት ሳይፈጥር አልቀረም ።

5/ “ኢየሱስ እምነታቸውን አይቶ” ፤ የእምስቲንም እምነት አይቶ ወዲያው ሰዎች ባለሰቡት መንገድ መልስ ሰጠ ። በሽታ ሁሉ በኃጢአት ምክንያት ነው ብሎ ባያስተምርም ታላቅ ሐኪም እንደመሆኑ መጠን ያለ ምንም ስሕተት የበሽታውን ምንነት አወቀ ፤ ዮሐ. 9:2 ፤ ሉቃስ 13:1-5 ። የዚህ ሰውዬ በሽታ ከኢየሱስ በቀር ማንም ያላወቀው መንፈሳዊ ገጽታ ነበረው ። ይህ ነጥብ እውነት መሆኑ በዘመናዊ የአእምሮ ፈውስ ጥናት ምርምር ተደርሶበታል ። “ኃጢአትህ ተሰረኝሃልህ” ፤ ኢየሱስ ይህን ቃል መናገሩ እግዚአብሔር ኃጢአትህን ይቅር ብሎሃል ማለቱ ብቻ ሳይሆን ሥራው በሥልጣን የተሞላ መሆኑን በይፋ ያሳያል ። የምላሳዊ መብቱን በመጠቀም ኢየሱስ ራሱ የሰውየውን ኃጢአት ሰረየለት ። ጻፎች ኢየሱስ ይቅርታ መስጠቱን የተገነዘቡ መሆናቸው በተከታታይ ክፍለ ምንባብ ውስጥ በግልጽ ይታያል ። ኢየሱስ ይህን ለማድረግ ሥልጣን የነበረው መሆኑን ማሳየት የታረኩ ዋነኛው ነጥብ ነው ። 6-7/ ጻፎች “ከእንዱ ከእግዚአብሔር በቀር ኃጢአት ሊያስተሰርይ ማን ይችላል?” ብለው መጠየቃቸው ትክክል ነበረ ። ነገር ግን ጥያቄያቸው ክርስቶስ የገለጠውን የአምላክነቱን ሥልጣን የሚያጠያይቅ ሆነ ፤ ጥርጥራቸውን ለማስወገድ ሁለት ጥያቄ አቀረበላቸው ። 8/ እነርሱ ምንም ሳይናገሩ ኢየሱስ በአሳባቸው ያለውን አውቆ መልስ ሰጣቸው ። የሰዎችን ልብ የሚያውቅ ጌታ ኃጢአታቸውን ደግሞ ይቅር ለማለት ይችላል ። 9-10/ ቀጥሎ በጥያቄ ፈተናቸው ። ኃጢአትን ለማስተሰረይ የነበረውን ችሎታ በዓይን በሚታይ ውጤት አረጋገጠላቸው ፤ የመፈወስ ኃይል ወዲያው በሥራ ስለሚገለጽ ተጨባጭ ማስረጃ ሊሆናቸው ይችላል ። ስለዚህም ሰውየውን በእግሩ እንዲራመድ ለማድረግ ከቻለ ፤ “ለሰው ልጅ በምድር ላይ ኃጢአትን ለማስተሰረይ ሥልጣን እንዳለው” ሊያውቁ ይችላሉ ። “የሰው ልጅ” የሚለው ስያሜ ከዳን. 7:13 የተጠቀሰ ይሆናል ። በወንጌሎች ውስጥ ኢየሱስ ብቻ የራሱን አገልግሎት ሲጠቁም የተጠቀመበት ስያሜ ነው ። ስለ ትርጉሙ የተለያዩ አሳቦች ቢኖሩም ብዙ ምሁራን መሲህነቱን የሚያመለክት ስያሜ እንደሆነ ተስማምተዋል ። ቢያንስ ቢያንስ ክርስቶስ በእውነት ሰው እንደሆነና ሰዎችን ሁሉ መወከል የሚችል እንደሆነ ይገልጻል ። ነገር ግን የሰው ልጅ

“በምድር ላይ” ኃጢአትን ለማስተሰራዊያለው ሥልጣን፤ ሥጋ በመሆኑ ምክንያት መለኮታዊ መብቱ በምንም ዓይነት ሁኔታ እንዳልተገፈፈ የሚያመለክት ነው ። 12/ አምላካዊ ይቅርታ ፤ ኃጢአትን ለመተው ማለት በአዲስ ሕይወት ለመመላለስ ችሎታን ስለሚሰጥ ኃጢአቱ የተሰረየችለት ሰውየ ተነሥቶ ለመራመድ ቻለ ፤ ሮሜ 6:4 ።

2:13-17 “ሌዊ ተጠራ” በአራቱም በሐዋርያት የስም ዝርዝር ውስጥ ሌዊ የሚለው ስም ባይገኝም እንኳ ሌዊ የመጀመሪያው ወንጌል ጸሐፊ የሆነው ቀራጭ ማቴዎስ መሆኑ የሚያጠራጥር አይደለም ፤ ማቴ. 9:9 ። ገንዘብ የሚያስገኝለትን ሥራ መተው ፤ ዓሣ አጥማጆች ካደረጉት መሥዋዕት የበለጠ ነበረ ፤ ምክንያቱም እነርሱ አልፎ አልፎ ወደ ዓሣ ማጥመድ ሥራቸው ለመመለስ ሲችሉ ለሌዊ ግን የመጨረሻ ስንብት ነበረ ። በሁሉ ዘንድ የተጠላ ቀራጭ ሆኖ ሳለ ሐዋርያ እንዲሆን መጠራቱ የጌታን ጸጋ ይገልጻል ። ሌዊ የአራምንና የግሪክን ቋንቋ ስለሚያውቅ መጠራቱ የጌታን ጥበብ ሊያሳይ ይችላል ። ከቀድሞ መገልገያው የወሰደው ነገር ቢኖር ብዕሩንና ቀለሙን ብቻ ነው ።

13/ ኢየሱስ “እንደገና በባሕር አጠገብ” ሆኖ ከሐዋርያት ጋር ተባብሮ የሚሠራውን አንድ ሌላ ሰው መጥራቱ በ1:16 የሚገኘውን ዘገባ ያስተጋባል ። 14/ ሌዊ ለገለላው አገረ ገዥ ለሄሮድስ-አንቲጽስ የሚያገለግል ባለ ሥልጣን ነበረ ። 15/ ማቴዎስ በተጠራ ጊዜ በመጀመሪያ የሰጠው አገልግሎት ፤ በቤቱ ውስጥ ግብዣ አሰናድቶ የሥራ ጓደኞቹንና ወዳጆቹን ከጋበዘ በኋላ ከኢየሱስ ጋር እንዲተዋወቁ ማድረግ ነበረ ። ሉቃስ 5:29 ቤቱ የሌዊ የራሱ መሆኑንና አነስ ካለው ከጲጥሮስ ቤት ጋር ሲነጻጸር ስፋት እንዳለው ያሳያል ። አብረውተቀም ጠው መብላታቸው የቱን ያህል ለመተዋወቅ እንደቻሉ ይገልጻል ። 16/ ፈሪሳውያን ሁለተኛውን ተቃውሞአቸውን ያነሡት ፤ ኢየሱስ በሥራ በግብርና በግብርተሰቡ ውስጥ ጉድለት ከሚታይባቸው ሰዎች ጋር ይህን ዓይነት ግንኙነት በመፍጠሩ ምክንያት ነው ። ተቃውሞአቸውንም ለደቀ መዛሙርቱ ያሰሙአቸው ነበር ። 17/ በኢየሱስና በፈሪሳውያን አመለካከት መካከል ሊታረቅ የማይችል ልዩነት እንዳለ የኢየሱስ መልስ ያሳየናል ። ይህም ልዩነት ወደ ሞት የሚያደርስ ግጭትን አነሣ/ሥቶአል ። ኢየሱስ ለሁሉ ሰው የሚሆን የደንገነትን መልእክት ይዞ መጣ ። በኃጢአት ለታመመች ነፍስ ሐኪም ነው ፤ ከርስዋም የመታመንንና ራስን አሳልፎ የመስጠትን መልስ ይጠብቃል ፤ ሮሜ 3:21-24 ።

2:18-22 “ስለ ጾም የቀረበ ጥያቄ” በሙሴ በተጻፈው በእራት ሕግ ውስጥ አንድ የጾም ቀን ብቻ እንዲከበር ታዝዞ ነበር ፤ ያም ታላቁ የማስተሰርያ ቀን ተብሎ የሚጠራው ቀን ነው ፤ ዘሌ. 23:27-29 ፤ የሐዋ. 27:9 ። ሆኖም አይሁዶች ብዙ ሌላ የበዓል ቀናት ከመጨመራቸው የተነሣ ፤ ጌታ በምድር ላይ በነበረበት ጊዜ ጾም መጾም የማይቀረጥነት መታወቂያ የመልክት ነበረ ፤ ሉቃስ 18:12 ። 18/ ፈሪሳውያንና ምጥምቱ የሐንስ ተከታዮች እነዚህን የጾም ቀናት ያከብሩ ነበረ ፤ ኢየሱስ

ግን ለደቀ መዛሙርቱ አይሰማም ። አያስፈልጋቸውምም ብሎ አስተማረ ። ይህ አባባል ለፈሪሳውያን ሶስተኛ የተቃውሞ መንሥኤ ሆናቸው ። 19/ ኢየሱስ ከደቀ መዛሙርቱ ጋር የነበረው የወዳጅነት ዘመን እንደ ሠርግ ግብዣ ያህል በደስታ የተሞላ ነበረ ። 20/ “ከነርሱ የሚወሰድበት ጊዜ” ፤ የሚወሰድበት ተብሎ የተተረጎመው የግሪክ ቃል የሚገኘው ፤ ይህ ንግግር በሚገኝባቸው በማቴዎስና በሉቃስ ወንጌሎች ውስጥ ብቻ ነው ። ነገር ግን በግሪክ ብሉይ ኪዳን ውስጥ በኢሳ. 53:8 ላይ ሁለት ጊዜ ይገኛል ፤ በዚህ ቦታ ላይ ቃሉ አስቃቂ ሞትን የሚያመለክት ለመሆኑ ብዙ አያጠራጥርም ። ሥቃዩን የሚያመለክት የመጀመሪያው ፍንጭ ከራሱ ከኢየሱስ ተገኝቶአል ። 21-22/ አዲስ ራራፊ ካረጀ ልብረ መደም ያልፈላ የወይን ጠጅ ከደረጃ አቋማል ጋር እንደማይስማማ ሁሉ ፤ ያረጀውን የአይሁድ ሥርዓተ ሃይማኖት በአዲሱ ወንጌል ላይ ማድረግ ያንኑ ያህል የማይስማማና ባላሳቢ ሁኔታ ላይ የሚጥለው ነው ። ጳውሎስ በገላትያ መልእክቱ ውስጥ የተቃወማቸው ሰዎች የአይሁድን ሥርዓተ ሃይማኖት አጥብቀው የሚያስተምሩ ነበሩ ፤ ገላ. 4:9-10 ። ደቀ መዛሙርቱ እንዲጾሙ ትእዛዝ ባይሰጥም እንኳ ኢየሱስ በጾሙ ተስማምቶበት ነበር ለማለት ይቻላል ፤ ማቴ. 6:16-18 ። የጾም ዋና ዓላማ ራስን መግዛት ነው ። ይህ ጾም ለመንፈሳዊ ነገር ቅድሚያ መስጠት እንጂ ሥርዓትን የማክበርና ሥጋን የመጨቆን አዝማሚያ የለውም ። 1 ቆሮ. 9:24-27 ።

“ኢየሱስ ስለ ሰንበት የነበረው አስተያየት” 2:23-3:6 በዚህ ክፍል ምንባብ ውስጥ የተገለጹት ሁለት ድርጊቶች የአራተኛው ተቃውሞ መንሥኤ ሲሆኑ ፤ ኢየሱስ ስለ ሰንበት የነበረውን አመለካከት በማሳየቱ በወንጌሎች ውስጥ ዘወትር ይቀርብ የነበረውን ከስ ይገልጻሉ ፤ ሉቃስ 13:10-17 ፤ 14:1-6 ፤ ዮሐ. 5:1-18 ፤ 9:1-41 ። ደቀ መዛሙርቱ በእርሻ መካከል ሲያልፉ ምን ጊዜም ለማድረግ የተፈቀደውን ሲያደርጉ — ዘጸ. 23:25 ፤ ፈሪሳውያን አይተው ሕግ በሰንበት እህል ማጨድ እንደሚከለክል ስለሚያውቁ እህል አዎደዋል ብለው ከሰቡአቸው ፤ ዘጸ. 34:21 ። ኢየሱስ በመልሱ በማንም ዘንድ የተከበረውን የዳዊትን ምሳሌ አቀረበ ። ከአሥርቱ ትእዛዛት አራተኛው እንደ ሌሎቹ ትእዛዛት ሁሉ ፤ የሃይማኖትን ሥርዓት ለማቆም ሳይሆን የሰውን ሥጋዊና መንፈሳዊ ፍላጎት ለማሟላት የተሰጠ ነበረ ።

26/ “አብያተር ሲቀ ካህናት” ፤ በዳዊት ዘመን የአብያተር አባት አቢሜሌክ ሲቀ ካህን ነበረ ፤ 1 ዓመ. 21:1 ። ማርቆስ የጻፈው ይህንን ስም እንደሆነ አብዛኞቹ ብራናዎች ይመስከራሉ ። የብሉይ ኪዳን ታሪክ እንደሚያስረዳው በአቢሜሌክ ሲቀ ካህንነት ጊዜ በኖብ አገር የክህነት ሥራ ይሠሩ ከነበሩት አንዱ አብያተር ነበረ ። ዳዊት ከሸሸ በኋላ አብዛኞቹ በሳላል ትእዛዝ እንደታረሱ ተነግሮአል ። 27/ “አላቸው” ፤ ኢየሱስ ለፈሪሳውያን የሰጠው መልስ በቁ. 26 ላይ ማብቃቱን ያመለክታል ። በቁ. 27 ውስጥ ያለው የኢየሱስ የአነጋገር ዘይቤ ከትምህርቱ ጋር ተስማሚ ስለሚሆን ማርቆስ አያይዞታል ። ሰንበት ለሰው ጠቃሚ እንዲሆን ተብሎ ለሰው ተሰጥቶአል ። ስለዚህም ሰዎችን ሁሉ የሚወክለው “የሰው

ልጅ” እንዴት በበለጠ ጠቃሚ እንደሚሆን ሊወሰን ይችላል ። ተከታዮቹ የትንሣኤውን ቀን እንዲያከብሩ ለማድረግ ከቅዳሜ ወደ እሁድ ለውጦት ለዓለም ሕዝብ ሰጥቶታል ። የላዩልንን ቀን አለማክበር ጉዳትንና እጦትን ሊያስከትል ይችላል ።

3፡1-6/ ይህ ሁለተኛው ድርጊት የሚያበረታታ ትምህርት ያቀርባል ። የሰንበት ቀን ለማረፍና ሥራን ላለመ ሥራት ተብሎ የተመደበ ሳይሆን ለፍቅርና ለምሕረት ሥራዎች የተለየ መሆን አለበት ፤ ዮሐ. 5፡16-17 ። 4/ “ነፍስ ማዳን ወይስ መግደል” ፤ የኢየሱስ ጥያቄ ጣምራ ትርጉም አለው ። በሰንበት ቀን ሰውን ከአደገኛ ሁኔታ ማዳን የሚፈቀድ መሆኑን የአይሁድ መምህራን ተስማምተውበታል ። በሰንበት ዕለት ብዙ ዓይነት እርዳታ ለሕመምተኞች እንዲደረግ ይፈቅዱ የነበሩ ፈረሳውያን በበኩላቸው ነፍስ ማለት ኢየሱስን ለመግደል ዓላማ ነበራቸው ። ሆኖም ለቀን የሚሰማማው ድርጊት የትኛው ነው? ኢየሱስ ሰውን ለመፈወስ ሲፈልግ እነርሱ ደግሞ የነፍስ መግደልን ሢፈልጉ! በውነት የሰውየው ጤና በአሳሳቢ ሁኔታ ላይ አልነበረም ። ሰውየው እስከሚቀጥለው ቀን ድረስ ሊቆይ ይችላል አልነበረም? ኢየሱስ የክፋትን ጋይላት ፤ ከነርሱም አንዱ የሆነውን ሕመምን ግብ ግብ ለመግጠም የተቻኩለ ይመስላል ። የክፋት ጋይላት በሳምንት ሰባት ቀናት ይሠራሉ ፤ ስለዚህ እንደ ሌሎቹ ስድስት ቀናት ሁሉ በሰንበትም ቀን በሰይጣን ላይ የሚከፈተው ጦርነት መቀበል አለበት ። የዚህ ሰውየ መፈወስ ኢየሱስንና የአይሁድ ሃይማኖት ባለሥልጣናትን ፈጽሞ ለያያቸው ፤ በመካከላቸውም የመራራቅ መንፈስ ፈጠረ ። 5/ “ስለ ልባቸው ድንዛዜ” ፤ ልባቸው የጨለመ መሆኑን ያመለክታል ፤ ሮሜ. 11፡25 ፤ ኤፌ. 4፡18 ። 6/ የተንሣው ተቃውሞ በጣም መራራ ከመሆኑ የተነሣ አገራቸውን ይወዱ የነበሩት ፈረሳውያን ፤ ብርቱ ተቃዋሚዎቻቸውና የአገራቸው ጦላት ከሆኑት ከሄሮድስ ወገን ጋር ጋይላቸውን አስተባብረው ፤ ኢየሱስን ለማጥፋት በአንድነት ተነሡ ።

የአሥራ ሁለቱ መሾም 3፡7-19

7/ ኢየሱስና ደቀ መዛሙርቱ ወደ ገሊላ ባሕር የወረዱት ሁኔታው አሳሳቢ ከመሆኑ የተነሣ ሳይሆን አይቀርም ። ኢየሱስ አስፈላጊ ባልሆነበት ጊዜ ራሱን ለአደጋ አላጋለጠም ፤ አገልግሎቱን አከናውኖ እንዲጨርስ እንዲህ ዓይነት ጥንቃቄ መውሰዱ ትክክለኛና ተገቢ ነበረ ። 8/ በክርስቶስ የመፈወስ ችሎታ ተሰበው የተከተሉት ሕዝብ ሁኔታ ግልጽ በመሆኑ ይህ ታሪክ በዓይን ያመለክር የተጻፈ ይሆናል ። ታሪኩ ሁለት ሕዝቦችን የሚያመለክት ይመስላል ፤ አንዱ ሕዝብ ከገሊላ ሲሆን ሌላው ደግሞ ከሩቅ ቦታዎች የመጡ ሰዎች ናቸው ። ሰማሪያ ሳይቆጠር ከሩቅ ቦታዎች የመጡት ሰዎች ብቻ ጠቅላላ የአሥራሌልን ሕዝብ ይወክላሉ ። ሰዎችን ለመሳብ የኢየሱስ ዝና የነበረው ችሎታ በጣም ብርቱ መሆኑን ያሳያል ። 9/ ምናልባት ታንኳው ከገጠመው ችግር መውጣት የተጠቀመበት ዘዴ ይሆናል ። ሆኖም በዚህ አጋጣሚ ታንኳይቱን እንደ መድረክ አድርጎ አልተጠቀ

መጣትም ይሆናል ፤ 4፡1 ። 10/ ሕዝቡ በተለይም ደግሞ “ሥቃይ ያለባቸው” ሰዎች ኢየሱስን ለመጻሰስ ከመፈለጋቸው የተነሣ በርሱ ላይ ሊወድቁ ምንም ያህል አልቀራቸውም ። ሥቃይ ተብሎ የተተረጎመው ማስትጋሳ የሚለው የግሪክ ቃል ፤ በ5፡29 ፤ 34 ፤ ሉቃስ 7፡21 ፤ ዕብ. 11፡36 የሚገኝ ሲሆን አምላካዊ ቅጣት በመሆኑ የተላኩ አስቃቂ የሆኑ የእካል በሽታዎችን ያመለክታል ። እንዲህ ያለ ሥቃይ ሰዎችን ወደ ክርስቶስ ቢስባቸው ጠቃሚ ነው ። በቁ. 11-12 ላይ ርኩሳን መናፍስትን የማውጣት ሥራ እንደገና ተጠቅሶአል ፤ ለሶስተኛ ጊዜ ኢየሱስን ያወቁት መናፍስት እንዳይናገሩ የተከለከሉ መሆናቸውን እንገነዘባለን ፤ 1፡24 ፤ 25 ፤ 34 ። ምን ጊዜም አስገናኝ ድርጊቶች ብዙ ሕዝብን ይሰበስባሉ ። ሰብዓዊ ፍላጎታቸው በተማላ ቁጥር ኢየሱስን የሚፈልጉት ሰዎች ብዛት እየጨመረ ይሄዳል ። የሚለምኑት እየበዙ ቢሄዱም ኢየሱስ ሊያሟላላቸው ብቁ ያልሆነበት ጊዜ አልነበረም ።

13/ አሥራ ሁለቱን ለመምረጥ አስፈላጊውን ዝግጅት ለማድረግ ኢየሱስ ከባሕሩ አካባቢ ፈቀቅ ብሎ ወደ ተራራማው አገር በመሄድ ሌሊቱን ሁሉ ሲጻልይ እንዳደረ ሉቃስ ይነግረናል ፤ ሉቃ. 6፡12 ። ይህም ቤተ ክርስቲያንን ለማደራጀት የተወሰደ የመጀመሪያው እርምጃ ነበረ ። ከዚህ ጊዜ ጀምሮ እነዚህን ሰዎች ማስተማርና ማሠልጠን ለኢየሱስ እጅግ አስፈላጊ ሆኖ ተገኘ ። እነርሱም የተመረጡት ፍጹም በሆነው በኢየሱስ ምርጫ ነበረ ። “ኢየሱስ የወደዳቸውን” ፤ ምርጫው እንደነርሱ ፈቃድ ሳይሆን እንደርሱ መልካም ፈቃድ ነበረ ። ነገር ግን በፈቃዳቸው መልስ በመስጠት “ወደርሱ መጡ” ። 14፡15/ አሥራ ሁለቱ የሚለው መጠሪያ ስም ወዲያው በሕዝብ ዘንድ የታወቁበት ስያሜ ሆነ ፤ ሁሉም ባልተገኙበት ጊዜ እንኳ ተጠቅሶአል ፤ 1 ቁጥ. 15፡5 ። “ከእርሱ ጋር እንዲኖሩ” ፤ ለሐዋርያነት መጠሪያቸው ከኢየሱስ ጋር ያላቸውን አንድነትና ወዳጅነት ይጠቁማል ። “ለመስበክ እንዲልካቸው” ፤ ጋላጌትን ያለበት ሥራ እንደሰጣቸውና “አጋንንትንም ሊያወጡ” የሚለው ደግሞ ሥልጣንን በውክልና የተቀበሉ መሆናቸውን ያመለክታል ። 16-19/ ቅደም ተከተሉን በማለዋወጥ ብቻ ስም ዝርዝር በአዲስ ኪዳን ውስጥ አራት ጊዜ ተጽፎ ይገኛል ፤ ማቴ. 10፡2-4 ፤ ሉቃስ 6፡14-16 ፤ ዮሐ. 1፡13 ። የስም ዝርዝር አራት አራት ስሞች ባሉባቸው መደቦች የተከፈለ ይመስላል ። በእያንዳንዱ የስም ዝርዝር እጥረት ፤ ፊልጶስና የዙብዴዎስ ልጅ ያዕቆብ በመጀመሪያ ተጽፈዋል ። የአስቆሮቱ ይሁዳ ስም ደግሞ ሁልጊዜ በመጨረሻ ላይ ይገኛል ። ከዚህ ቀደም ከአሥራ ሁለቱ በወንጌሉ ውስጥ አምስቱ ማለት እጥረት ፤ እንድርያስ ፤ ያዕቆብ ፤ ዮሐንስና ማቴዎስ ተጠቅሰዋል ፤ 1፡16 ፤ 19 ፤ 2፡14 ። 17/ “ቦክኔርኒስ” የሚለው ስም ከየት እንደተገኘ አይታወቅም ። ማርቆስ ትርጉሙን ከወደት እንዳገኘው ባያውቁም አብዛኞቹ ምሁራን ማርቆስ ያቀረበውን ማለት የነገድኑቱ ልጆች የሚለውን ትርጉም ይቀበላሉ ፤ ሉቃስ 9፡54 ይህን ትርጉም ይደግፋል ። 18/ ኢየሱስ “ፊልጶስን” በመጀመሪያ እንዴት እንደተገኘው ዮሐ. 1፡43 ይገልጻል ። “በርተሎሜዎስ” ፤ የተሉሜዎስ

ልጅ ማለት ነው ። ተመሳሳይ ስም በ2 ሳሙ. 3:3 ላይ ይገኛል ። ከጥንት ጀምሮ በርተሎሚያስና ናትናኤል ለአንድ ሰው የተሰጠው ስም ነው የሚል አሳብ ቀርቦ አል ፤ ዮሐ. 1:45 ። በዮሐንስ ወንጌል ውስጥ የበርተሎሚያስ ስም አልተጠቀሰም ፤ በሌሎቹ ወንጌሎች ውስጥ ደግሞ የናትናኤል ስም አይገኝም ። የተረጋገጠ ነጥብ ባይሆንም እውነት ባይሆን አይቀርም ። ስለ “ቶማስ” የምናውቀው ነገር ሁሉ የተገኘው ከዮሐንስ ወንጌል ነው ። “የእልፍዮስ ልጅ ያዕቆብ” ተብሎ የተሰየመው የዘብዴዎስ ልጅ ከሆነው ከያዕቆብ ለመለየት ተብሎ ነው ። ታናሹ ያዕቆብ የተባለው ሊሆን ይችላል ፤ ማር. 15:40 ። “ታዴዎስ” ፤ ስለርሱ ምንም አይታወቅም ። በርሱ ስም ፈንታ ሉቃስ ይሁዳ የሚለውን ስም ይተካል ፤ አንድ ሰው ይሆን ይሆናል ፤ ሉቃስ 6:16 ፤ ዮሐዋ. 1:13 ። “ቀንናዊው ስምዖን” ፤ ቀን ከሚለው የብረዴስጥ ቃል የተገኘ ሊሆን ይችላል ፤ በሉቃስ 6:15 ላይ ትክክለኛ ትርጉም ተሰጥቶታል ። ለአገሩ ነጻ ነት የሚቀናው ነጻ እውጭ ቡድን አባል ነበረ ። 19/ “አስቆሮቱ” ፤ ይህ ለይሁዳ የተሰጠው ልዩ መጠሪያ የቀሪዮት ሰው ማለት ሲሆን ፤ ይህ ቦታ የት እንደሚገኝ አይታወቅም ። ቢሆንም ከሐዋርያት ሁሉ እርሱ ብቻ ከገሊላ ያልመጣ መሆኑን ያመለክታል ።

እነሆ አሥራ ሁለቱ የትም የሚገኙ ዓይነት ሰዎች ነበሩ ። እንዲሁ ሌላውን አይመስልም ፤ እንከን የማይገኝበት በመካከላቸው አልነበረም ፤ ሆኖም ከአንዱ በስተቀር እያንዳንዳቸው በክርስቶስ አንድነት ውስጥ ቦታ ነበራቸው ።

በኢየሱስ ላይ የተመሠረቱ ክሶች 3:20-35

20/ ኢየሱስ ባሕሩንና ተራራውን ትቶ ከደቀ መዛሙርቱ ጋር “ወደ ቤት” ገባ ። ቤቱ በቅርናናም የሚገኘው የስምዖንና ዩሳንድርያስ ቤት ሊሆን ይችላል ፤ በዚህ ቦታ የተነሣው ተቃውሞ ከሁለት የተለያዩ ምንጮች ነበረ ፤ ከዘመዶቹ - ቁ. 20 ፤ 21 ፤ 31-35 ፤ እና ከጸጅች ፤ ቁ. 22-30 ፤ 21/ “ዘመዶቹ” ፤ እነዚህ በቁ. 31 ላይ ያሉት መሆናቸው የተረጋገጠ ነው ። በዚህ ላይ ዘመዶቹ በውጭ ሆነው ይፈልጉት ነበረ ፤ ከቁ. 22-30 ያለው ግን በቤት ውስጥ የሆነውን ክንውን ያመለክታል ። ማርቆስ የተለያዩ ታሪኮችን አቀነባብሮ አቅርቦአል ከማለት ይልቅ ከፍ ብሎ የተሰጠው ትርጉም ለክፍለ ምንባቡ አጥጋቢ ቅርጽ ሰጥቶታል ማለቱ ይቀላል ። ከዘመዶቹ የተሰነዘረበት ተቃውሞ ጥሩ ዓላማ የነበረው ቢሆንም ትክክል አልነበረም ። “እበደ” ፤ የማሰብ ችሎታው አይሠራም ማለት ሲሆን ብርቱ ከሆነ የሃይማኖት ስሜት ይሠቃያል ፤ ጠባቂም ደግሞ የጤነኛ ዓይነት ሰው አይደለም ማለት ነው ። ከአንድ ጊዜ በላይ ተመሳሳይ ክስ በጳውሎስ ላይ ተሰንዘረ ነበር ፤ ዮሐዋ. 26:24 ፤ 2 ቆሮ. 5:13 ። እንደዚሁም ደግሞ ብዙ ጊዜ በእውነተኛ ክርስቲያን ላይ ይደርሳል ።

22/ ከጸጅች የተነሣው ተቃውሞ ይበልጥ ከባድ ሲሆን ከጥላቻና ከቅንዓት የመነጨ ነበረ ። የመንፈስ ቅዱስን

ሥራ የሰይጣን ነው ይሉ ነበር ። “ብዓል ዘቡል” ፤ የስሙ መንሥሩ ከየት እንደሆነ በርግጥ ባይታወቅም ምናልባት በ2 ነገ. 1:2 ፤ 16 ላይ ከሚገኘው የዝምቦች ጌታ ተብሎ ከተተረጉመው ቃል የተገኘ ሊሆን ይችላል ። ይህ መጠሪያ ለራሱ ለሰይጣን የተሰጠ ሌላ ስም ይሁን ወይም እነስ ያለ የክፋት ኃይልን የሚወክል ይሁን አይታወቅም ። ሆኖም ክሱ ኢየሱስ በተገኘበት ጊዜ የቀረበ አይመስልም ፤ ምክንያቱም በቁ. 23 ላይ መልስ ለመስጠት እንዲችል “እነርሱንም” ጠራ ። በመልሱ ክሳቸው ሊሆን የማይችል መሆኑን ከማሳየቱ በላይ አስደንጋጭ ውጤት የሚያስከትል መሆኑን አስጠነቀቃቸው ። ብዙ ጊዜ አለማመን ስሜት ላይ ብቻ የተመረከቡ ስለሆነ ሐቅን ለመረዳት አይፍጨረጩም ። 24-26/ ኢየሱስ ሲናገር መንግሥትን ፤ ቤትን ፤ ሰይጣንን ብሎ የጠቀሳቸውን ቃላት መገንዘብ ጠቃሚ ነው ። ምክንያቱም ኅብረተሰቡ በቁጥር እያነሱ ሲሄድ መከፋፈሉ የባሰ ይሆናል ፤ በአንድ ግለሰብ ሕይወት ውስጥ የሕልውና መከፋፈል አስቃቂ በሽታ ነው ። 29/ ኢየሱስ መንፈስ ቅዱስን ስለመሳደግ የተናገረው ቃል ከንግግር ሆኖ ሁሉ በጣም የሚያነቃ ነው ። ተደጋግሞ ተሳሳተ ሁኔታ በመተርጉሙ ብዙ ሰዎች ተጨንቀውበታል ። በሌላ በኩልም ደግሞ ተድበስብሶ መታለፍ አይገባውም ። ይህ የማይሰረዘው ኃጢአት አንድ የተለየ ድርጊት ወይም ንግግር አይደለም ፤ ነገር ግን ብርሃንን አውቆ መቃወም እና ማጥላላት ፤ ከብርሃን ይልቅ ጨለማን በመውደድ የሚወስደው አቋም ነው ፤ ዮሐ. 3:19 ። ጸጅች ይህን ኃጢአት አድርገዋል ብሎ ኢየሱስ አልተናገረም ፤ ሆኖም ለመፈጸም ተቃርበው እንደነበረ ጠቁሞአል ። “የዘለዓለም ኃጢአት ዕጻ ይሆንበታል” ፤ ይሆንበታል ተብሎ የተተረጉመው ቃል ፤ ተከፍሎበታል ወይም ተጠያቂ ይሆናል ተብሎ ቢተረጉም ይሻል ነበር ። እንዲህ ያለ አውቆ አለመማንና ንስሐ አለመግባት የኃጢአት ስርየት ሊገኝ ወደማይችልበት ደረጃ ሊያደርሱ ይችላል ። ነገር ግን ከሃይማኖት መምህራን ሁሉ ይልቅ ኢየሱስ ይቅርታንና ምሕረትን በተጨማሪ ደግሞ ወሰን የሌለውን የመለኮታዊውን ጸጋ ምንጭ ሊያገኙ እንደሚችሉ ተስፋ የሚሰጥ ነበረ ። ማንም ሰው ቢሆን ይህን ኃጢአት ፈጽሜ ይሆን ብሎ ቢፈራ ፍርሃቱ ያንን አለማድረጉን የሚያረጋግጥ ምልክት ሊሆንለት ይችላል ።

31/ ስለ “ወንድሞቹ” የተጻፈው ብዙ ነው ። ሆኖም ተቀባይነት ያገኙ የኢየሱስ የሥጋ ወንድሞች ሊሆኑ ይችላሉ ፤ ወይም ምናልባት በእናት የማይገናኛቸው ወንድሞቹ ማለትም የሴፍ ቀደም ብሎ ካገባት ሚስቱ የወለዳቸው ልጆች ይሆናሉ ፤ ወይም የድንግል ማርያም እጎት ማለትም የቀለዩ ሚስት ልጆች ሊሆኑ ይችላሉ የሚሉ ሶስት ትርጉሞች ይገኛሉ ። የኢየሱስ የአክስት ወይም የአጎት ልጆች በመሆናቸው ወንድሞች ተብለዋል ። አንዳንድ ምሁራን ግን በተለይም የርማ ካቶሊክ ቤተክርስቲያን ጸሐፊዎች ፤ የማርያም ድንግልነት ያልተገሰሰ መሆኑን የሚያመለክተውን ትምህርት በመደገፍ ሁለተኛው ወይም ሶስተኛው አማራጭ ልክ ይሆናል ብለው ተከራክረዋል ። ወሳኝ መልስ ለመስጠት በቂ መረጃ ባይገኝም ከማቲ. 1:25ና ከሉቃስ 2:7 የኢየሱስ የሥጋ

ወንድሞች እንደነበሩ መገመት ይቻላል ። በትምህርተ ሃይማኖት አንጻር ፤ ኢየሱስ በተወለደ ጊዜ ፍጹም ሰው ሆኖ እንደተወለደና እንዳደገ ሊያረጋግጥ ይችላል ። የጌታ እናት ማርያም በማርቆስ ወንጌል ውስጥ የተጠቀሰችው በዚህ ቦታ ብቻ ነው ። የዮሴፍ ስም አለመጠቀሱ ሞቶ እንደነበረ ሊያመለክት ይችላል ። 33-35/ ኢየሱስ ከቤት ውጭ ለመጣው መልእክት የሰጠው መልስ በምንም ዓይነት ትርጉም ለቤተሰብ የሚገባውን ክብር አያንድፍም ። መንፈሳዊ የሆነውን የእግዚአብሔርን ቤተሰብ የሚያስተሳስረው ግንኙነት የጠለቀና የከበረ እንደዚሁም ደግሞ የእግዚአብሔርን ፈቃድ በመታዘዝ ላይ የተመሠረተ መሆኑን ያረጋግጣል ። የቀድሞዶቹ ቤተ ክርስቲያን ተመሥርታበት ያደገችበት ሐቅ ይህ ነው ለማለት ይቻላል ።

በምሳሌ የተሰጠ ትምህርት 4:1-34

ይህ ምዕራፍ ኢየሱስ በምሳሌ መጠቀሙን ሲገልጽ ፤ በማስተማር አገልግሎቱ ውስጥ ለውጥ እንዳደረገ ያሳያል ። አሁንም ሕዝቡን ከማስተማር ይልቅ ደቀ መዛሙርቱን ወደ ማሠልጠን በመዞሩ ይህ ለውጥ ከአዲስ ዓለማዊ ጋር ባስደናቂ ሁኔታ ይስማማል ። ሕዝቡን ገና ያስተምራል ። ሆኖም እስከዚህ ድረስ በትምህርቱ ላይ ሆነ በሠራው ሥራ ተማርከው ተከትለውታል ። ከሰውነታቸው ሕመም ለመፈወስ መጡ ፤ ነገር ግን መንፈሳዊ ትምህርቱን ገና ተረድተው አልተቀበሉትም ።

1/ “ደግሞም በባሕር ዳር” ፤ በታንኳ ውስጥ በመግባቱ ኢየሱስ ከተሰበሰበው ሕዝብ ትንሽ ራቅ አለ ። በ3:9 ላይ የገባበት ታንኳ ሳይሆን አይቀርም ። ታንኳይቱን መድረክ አድርጎ በባሕር ዳር ለተሰበሰበው ሕዝብ ተናገረ ። 2/ “ምሳሌ” ፤ ለማነጻጸር ያህል ሁለት ነገሮች ጎን ለጎን አድርጎ ማስቀመጥ ማለት ነው ። ይኸውም መንፈሳዊ ሐቅ ግልጽ እንዲሆን በተመሳሳይ ምድራዊ ወይም ፍጥረታዊ ታሪክ ማስተማር ነው ። የግሪኩ ፈላስፋ አርስቶታል የሰጠው ትርጉም ይህ ሲሆን በአዲስ ኪዳን ውስጥም እንዲሁ ነው ። አንዳንዶች የግሪክ ብሉይ ኪዳን ማሸል የሚለውን የዕብራይስጥ ቃል ምሳሌ ብሎ ይተረጎማል ። በዚያን ጊዜ ተረትን ይመስላል ። ሉቃስ 4:23 ፣ ማር. 7:14-17 ። 3/ ሆኖም ምሳሌ ጥቅም ለማስረዳት ከሚቀርበው ከማንኛውም ማብራሪያ ልዩ ነው ። “ስሙ” ፤ ቃሉ በማርቆስ ምዝገባ ውስጥ ብቻ ቢገኝም በቁ. 9 ፤ 23 ፤ 24 ላይ በመደጋገሙ ምሳሌዎች ቁም ነገር የሆኑ አሳባችን ለመቀስቀስ ተብለው የተረቡ መሆናቸውን ያመለክታል ። እንደዚሁም ደግሞ ሕሊናን ለማስገረምና ለመቀስቀስ የተሰጡ ነበሩ ፤ በብሉይ ኪዳን የሚገኘው ዮናታን ለዳዊት ያቀረበው ምሳሌ ይህን ነጥብ ይገልጻል ፤ 2 ሳሙ. 12:1-14 ።

ከዮሐንስ በስተቀር በሌሎቹ ወንጌሎች የተጻፈው የአራት መሬቶች ምሳሌ ፤ ኢየሱስ በሰበከበት ጊዜ ያጋጠመውን ሁኔታ ያንጸባርቃል ። ቃሉን በመስበክ አንጻር ለሚያገለግሉት ሰዎች ጠቃሚ መመሪያዎች ያዘለ ምሳሌ ነው ። 5/ “ጭንጫ መሬት” ፤ ደንጋይ የተባታበት ነበት ቦታ ማለት ሳይሆን ጥልቅ መሬት የሌለበት

ድፍን ደንጋይ ያለበት ቦታ ማለት ነው ። ይህን የሚመስል መሬት በገሊላ ግዛት ውስጥ በብዛት ይገኛል ። 8/ በምሳሌው መጀመሪያ ላይ ምንም እንኳ ብዙ ተስፋ የሚያስቆርጡ ምልክቶች ቢታዩ ፤ ታሪኩ የሚያተኩረው በታጨደው ብዙ መከር ላይ ነው ። ዮሐ. 4:35 ፤ ማቴ. 9:37 ። በመልካም መሬት ላይ የወደቀው ዘር ብዙ አፈራ ።

10/ ለአሥራ ሁለቱ ብቻ የምሳሌውን ትርጉም ከመስጠቱ በፊት ለጥያቄያቸው መልስ ይሆናል በማለት በምሳሌ እማካይነት የሚሰጥ ትምህርት ዓላማው ምን እንደሆነ ነገራቸው ። 11-12/ ከጥንት ጀምሮ እነዚህ ጥቅሶች ለወንጌል አንባቢዎች ችግር ፈጥረዋል ። በዚህ ቦታ ላይ የተጠቀሰው የብሉይ ኪዳን ክፍል ኢሳ. 6:9-10 ሲሆን ምሳሌዎቹ ጣምራ ዓላማ እንዳላቸው የሚያስተምር ይመስላል ። በመጀመሪያ ደረጃ ምሳሌዎቹ ለደቀ መዛሙርቱ እውነትን ሲገልጹ ፤ በሁለተኛ ደረጃ ደግሞ በውጭ ላሉት ይህንን እውነት ይሸፍናሉ ። እውነቱን ለመቀበል በማይፈልጉት ላይ ፍርድና ቅጣት መኖሩን የሚገልጹ ናቸው ። ቁ. 24-25 ። ይህ ትርጉም የእግዚአብሔር መንግሥት ምስጢር ከሚሉት ቃላት በርግጥ ድጋፍ ያገኛል ። በጳውሎስ መልእክቶች ውስጥ — ሕፌ. 3:3-4 ፤ ቆላ. 1:27 ፤ ምስጢር ተብሎ የተተረጎመው የግሪኩ ቃል ምስጢሪያን ፤ ድሮ ተሰውሮ የነበረው አሁን የተገለጠ መሆኑን የሚያመለክት ሲሆን የአደባባይ ምስጢር ማለት ነው ። ነገር ግን ብዙ ምሁራን ፤ ምሳሌውን እውነትን ይሸፍናል የሚለውን ትርጉም ስለማይቀበሉት ፤ ጥቅሱና የማስረጃው ግንዛቤ የኢየሱስ ሳይሆን ከክርስቲያን ስብከት የተጨመረ ማንኛዘበያ ነው ብለው ይተረጎሙታል ። ሌሎች ደግሞ ጥቅሱን ሲተረጎሙት ፤ ይህ እውነቱን በማይቀበሉት ሰሚዎች ላይ የሚበየነው ፍርድ ፤ እንዲያው ግልጽ የሆነውን እውነት በመቃወማቸው ከሚደርስባቸው ጥፋት የሚያድን ምሕረት የተሞላበት ነው ይላሉ ። ወይም እዚህ ቦታ ላይ ማርቆስ አሳጥሮ ስለጻፈ ለተርጓሚዎቹ ችግር ፈጥሮ ይሆናል ። ዓላማው ፤ የምሳሌዎችን ጥቅም መግለጽ ሳይሆን የኢሳይያስ ትንቢት መፈጸሙን ለማሳየት ነበረና ነው ። ወይም ይበልጥ ችግሩን የሚፈታልን ትርጉም ፤ ሰዎች ያለ ምንም ግፊት የግል ውሳኔያቸውን ለማድረግ እንዲችሉ የእግዚአብሔር መገለጽ የተሸፈነ መሆኑን ያሳያል የሚል ይሆናል ። ሰው ከልቡ ወደ እግዚአብሔር በመመለስ ንስሐ መግባት የሚችለው በውስጡ ሆኖ የሚሠራው መንፈስ ቅዱስ አምላካዊ ጸጋ ሲሰጠው ነው ። ነገር ግን ባልተሸፈነ አምላካዊ ግርማ ተገድዶ የተመለሰ እንደሆነ በፈቃዱ ተመለሰ ለማለት አይቻልም ። የእግዚአብሔር መገለጽ የተሸፈነው ሰው ለማመን ባለው ነጻነት እንዲጠቀም ተብሎ ነው ። በርግጥ ምሁራን ሁሉ የተስማሙበት መሠረታዊ የሆነ ማጠቃለያ ማለት የምሳሌ ዋና ዓላማ እውነቱን ለማስጨበጥ የሚረዳ ነው እንጂ የሚያደናቅፍ አይደለም ማለት ትክክል ነው ። ሰው የአምላካዊ ገለጽ ተሳታፊ ለመሆን ከፈቀደ ፤ ቀደም ብሎ እጅ መስጠት በፈቃዱ መታዘዝ የመረዳት ችሎታ መሠረቶች መሆናቸውን መገንዘብ አለበት ። መጥተህ እይ የሚለው እነጋገር በአንድ ክርስቲያን ሕይወት

ውስጥ የሚሆነውን ነገር ቅደም ተከተል ይገልጻል ፡ የሱ 1:39 ። አንድ ሰው መንፈሳዊ ምስጢርን የማስተዋል ችሎታ ከማግኘቱ በፊት ሕይወቱን በእግዚአብሔር ለማስገዛት ዝግጁ መሆን አለበት ። ደቀ መዛሙርቱ ለኢየሱስ እጃቸውን ሰጥተው ስለነበር የምሳሌዎች ምስጢር ለማወቅ ችለዋል ። ምሳሌዎች በውጭ ያሉ ሰዎች የእግዚአብሔርን መንግሥት ትምህርት በዝግ ማስተዋላቸው እንዳይደርሱበት ለጊዜው የሚሸፍኑት መጀመሪያ በሥነ ምግባራቸው እንዲገዙ ቀጥሎ ደግሞ በማስተዋላቸው እንዲመሩ የማድረግ ቅደም ተከተል እንዲኖር ለማድረግ ብቻ ነው ። ብዙዎች ባላቸው የዕውቀት ችሎታ በመታበይ ጥበብን ማስቀደም ይፈልጋሉ ፡ ነገር ግን ቅደም ተከተሉ የማይለወጥ ነው ፤ ማቴ. 11:25 ።

13/ ይህ ጥቅስ በምሳሌ ማስተማር የምትወደውን የጥንታዊቷን ቤተ ክርስቲያን የአተረጓጎም ዘዴ የሚገልጽ ሳይሆን ፤ አንድ መምህር አዲስ ትምህርት ባቀረበ ቁጥር ተማሪዎቹ እንዲለማመዱት መልመጃ ከመስጠቱ በፊት በጥቁር ሰሌዳ ላይ አሠራሩን የሚያዛቸው መሆኑን ነው ። መምህሩ ባስረዳቸው መሠረት ተማሪዎቹ ሊሠሩ ይችላሉ ። ምናልባት የመጀመሪያው አረፍተ ነገር እንደ ጥያቄ ሳይሆን እንደ መግለጫ ሊነበብ ይገባ ይሆናል ። ኢየሱስ ያላቸው፤ “ይህን ምሳሌ አታስተውሉም ፤ እንዲትስ ምሳሌዎችን ሁሉ ታውቃላችሁ ፡” የተሠመረባቸው ቃላት በግሪኩ ልዩ ናቸው ። 14/ ቃሉ ሲዘራ የእግዚአብሔር መንግሥት ይስፋፋል ። ይህ አሳብ ለማንኛውም የወንጌል ሥራ መሠረታዊ ነው ። የማንኛውም ሥራ በክርክር ወይም በሚያባብል ቃል የሰዎችን አሳብ መለወጥ አይደለም ፤ ነገር ግን ሕያው የሆነውን የእግዚአብሔርን ቃል በሰው ልብ ውስጥ መዝራት ነው ። የአዲሱ ሕይወት መንግሥቱ ያለው በቃል ውስጥ ስለሆነ እርሱ ካልተዘራ ማንም ሰው ክርስቲያን ሊሆን አይችልም ፤ 1 ጴጥ. 1 :23 ። 15-20/ ቃሉን እንዳይቀበሉ እንቅፋቶች አሉ ፤ እነርሱም ከልብ ጥንካሬ የሚቀመጡ ግድ የላሽነት ። ቁ. 15 ፤ በመንፈሳዊ ትምህርት አለመብሰል ፤ ቁ. 16 ፤ እንደዚሁም ደግሞ በምድራዊ ፍላጎትና ሀብት መጠመድ ናቸው ፤ ቁ. 18 ። ነገር ግን ቃሉን ሲሰሙት ፤ ሲረዱትና ሲያምኑት መከሩ በርግጥ ብዙ ነው ፤ ቁ. 20 ። 15/ ኢየሱስ የሰይጣንን ስም መጥቀሱ የከፋት ኃይል ምንጭ አይታወቅም የሚለውን አሳብ አለማመኑን ያረጋግጣል ። የከፋት አመንጭ የማይታወቅ መሆኑን በያስብ ኖሮ በቁ. 4 ውስጥ ለተጠቀሱት ወፎች በቁ. 16 ላይ የተገኘውን ትርጉም ባልሰጠም ነበር ።

21-25/ በዚህ ክፍለ ምንባብ ውስጥ ሁለት የአባባል ቡድኖች ይገኛሉ ። የመከፈቻ ቃላቸው — ቁ. 21 ና 24 አንድ ሲሆን የሰማዎችን እውነት የመቀበልና የማድረግን ኃላፊነት የሚገልጡና በምሳሌ የማስተማርን ዘዴ የሚያብራሩ ናቸው ። ስለ “መብራት” የቀረበው መግለጫ ለቁ. 12 የተሰጠውን ትርጉም ከሚረጋገጡ በላይ ፤ ምሳሌ ለጊዜው እውነትን ቢሸፍንም ዋና ዓላማው እውነትን ማሳወቅና መግለጽ መሆኑን ያሳያል ። “ዕንቅብ” ፤ የመብራት መሸፈኛ ሳይሆን የእህል መስፈሪያ መሆን አለበት ። ሰው ለተገለጸለት እውነት ሲታዘዝ ተጨማሪ

በረከት ሊያገኝ እንደሚችል ሁለተኛው አባባል ያስተምራል ። ሰው ከብልቶቹ አንዱን ፈጽሞ ባይጠቀምበት ጥቅም ቢስ እስኪሆን ድረስ እየደከመ እንደሚሄድ ሁሉ እንዲሁም በተገለጠለት ሐቅ ሕይወቱ እንዲለወጥ ካልፈቀደ ፤ የለመፍቀዱ አሳብን ሊለውጥ ወደማይችልበት ደረጃ ያደርስዋል ።

26-29/ በምስጢር ያደገው የዘሩ ምሳሌ በሌሎች ወንጌሎች ውስጥ ተጽፎ አይገኝም ። ምሳሌው በተለይ የሚያተኩረው ፤ ምድሪቱ አውቃ ፍሬ እንደምታበቅል ሁሉ የእግዚአብሔር ቃል በተዘጋጀ ልብ ውስጥ ሲዘራ በቅሎ ፍሬ የሚያፈራ በመሆኑ ላይ ነው ፤ ኢሳ. 55:10 ፤ 1 ቆሮ. 3:6 ። ከውጭ የሚፈለጉ ሁለት ነገሮች ፤ በመጀመሪያ መዝራትና በመጨረሻ ማጨድ ናቸው ፤ የሱ. 4:35 ፤ 38 ። በነዚህ የመጀመሪያና የመጨረሻ ድርጊቶች መካከል ዘሩ ሕያው መሆኑንና ዘሩና መሬቱ በሚገናኙበት ወቅት ሕይወት የሚፈጠር መሆኑን ማመን ብቻ ያስፈልጋል ።

30-32/ መንግሥተ ሰማያት ምን እንደሚመስል ለማስረዳት ሲባል በተሰጠው ስለ ሰናፍጭ ቅንጣት በሚናገረው ምሳሌ መግቢያ ላይ የሚገኘው ሐረግ ወደር አይገኝለትም ። ይኸውም “በምን እናስመስላለን?” የሚለው ሲሆን ምሳሌው እውነትን ጠቅልሎ ለመያዝ የሚችል መጠቅለያ ይመስላል ። ምሳሌው ሁለት ትርጉሞች አሉት ። የእግዚአብሔር መንግሥት ከዘሮ ተነሥቶ እንዲስፋፋ ፤ ወይም ከሚጠበቀው በላይ ስላደገ የሰማይ ወፎች ማለትም የከፋት መናፍስት በውስጡ መስፈሪያ እንዳገኘ ሊያሳየን ይችላል ። ሁለተኛ አማራጭ ከፍ ብሎ የተሰጠውን የምልክቶችን ትርጉም በትክክል ስለሚከተል ልክ ሳይሆን አይቀርም ። በዚህና በአራቱ መሬቶች ምሳሌ ላይ ወፎች በከፋት ተመስለዋል ። የቤተ ክርስቲያን ታሪክ ደግሞ ይህን ትርጉም ሊደግፍ ይችላል ። ምክንያቱም በንጉሥ ቆስጠንጢኖስ ዘመን መንግሥት ቤተ ክርስቲያን ማግኘት የማይገባትን ከፍ ተኛ ማዕረግና ድጋፍ ስላገኘች በሞራል አቋሟ ረከሰች ። በሌላ በኩል ግን አንደኛው ትርጉም የተለመደ ነው ፤ ከምዕራፉ አጠቃላይ አሳብ ማለት የእግዚአብሔር ቃል እየተፋፋመ ይሄዳል ከሚለው ተስፋ ጋር የሚስማማ ነው ።

33-34/ በማርቆስ የተሰጠው መግለጫ በምሳሌ የማስተማር ጥቅምና ዓላማ ምን እንደሆነ ያሳያል ። ኢየሱስ ስለ እግዚአብሔር መንግሥት ያቀረበው ትምህርት በወቅቱ ከነበረው ትምህርት በጣም ልዩ ነበረ ። ይህን ትምህርት በቀጥታ ቢቃወመው ተሰማኒነት እንደማያገኝ አውቆ በምሳሌ በማስተማር ግቡን ለመምታት ችሎአል ። ይኸውም የእግዚአብሔር መንግሥት ምንነት በቀጥታ ሳይሆን በምሳሌ ለሕዝቡ ተገልጿል ። ነገር ግን ኢየሱስ ለደቀ መዛሙርቱ ለብቻቸው ተጨማሪ ማብራሪያ ሰጣቸው ።

ታላላቅ ሥራዎች 4:35-5:43

የኢየሱስ ሥራዎች ትምህርቱን ያረጋግጣሉ ለማለት ያህል ከምሳሌዎች ቀጥሎ ብዙ ተአምራት ተመዝግ

በው ይገኛሉ ። ኢየሱስ ያደረገው ሥራ ያቀረበውን ትምህርት ይደግፋል ። እነዚህ ተአምራት እና ማርቆስ ቀደም ብሎ የመዘገባቸው ሌሎች ተአምራት ከተራራው ስብከት ቀጥሎ ስለተጻፉ ተመሳሳይ አቀራረብ በማቴዎስ ወንጌል ውስጥ ይገኛል ።

የባሕርን ሞገድ ጸጥ ማድረግ 4:35-41

35/ ኢየሱስ ባሕርን ከምዕራብ ወደ ምሥራቅ ለመሸገር ወሰነ ። ይህንንም ያደረገው ምናልባት ሕዝቡን ለመበተን ወይም ለሚሰጠው አገልግሎት አዲስ አካባቢን ለመፈለግ ሳይሆን አይቀርም። ወይም በሁለቱም ምክንያት ይሆናል። 36/ “እንዲያው” ፤ ቁ. 1ን ይመለከታል ፤ ለብዙ ሰዓት ሕዝቡንና ደቀ መዛሙርቱን ካስተማረ በኋላ በጣም ደክሞት ስለነበረ ሰዎቹን ለማሰናበት እንኳ አቃተው ። 37/ የአየሩ እንቅስቃሴ ከአካባቢው ከረብታዎች ተነሥቶ በጠባብ ሸለቆዎች መካከል ባሰደንጋጭ ሁኔታ በባሕሩ ላይ ሲኸጉ-ደጉ ድ በድንገት የሚነሣው ማዕበል በአካባቢው የተለመደ ነበረ ። 38/ “እርሱም በስተኋላው ትራስ ተንተርስ ተኝቶ ነበር” ፤ ይህ ማራኪ ዐረፍተ ነገር በማርቆስ ወንጌል ብቻ ተጽፎ ይገኛል ። ምናልባት ትራሱ ከእንጨት ወይም ከቆዳ የተሠራ ሆኖ ታንኳ ቀዛፈው ለመቀመጫ ብሎ ይጠቀምበት የነበረ ሳይሆን አይቀርም ። ደቀ መዛሙርቱ ጥያቄ የማማረርና የወቀሳ መልክ ያለው ነው ። 39/ ስለዚህም ኢየሱስ ነቅቶ ጥያቄ ያቸውን መለሰ ። “ዝም በል” ፤ ተመሳሳይ ቃል ከ1:25 ይገኛል ።

በመጀመሪያ ደረጃ ታሪኩ የሚያሳየው ኢየሱስ በተፈጥሮ ላይ ያለውን መለኮታዊ ሥልጣን ነው ። ባሕርን የለመዱትን ዓሣ አጥማጆችን እንኳ ያስፈራቸው የነበረው የባሕር ሞገድ ኃይል በኢየሱስ ሥልጣን ተሸነፈ ። ታሪኩ ኢየሱስ መድከሙን በማሳየቱ እውነተኛ ሰው መሆኑን በተጨማሪ ይገልጻል ። በሌላ በማንኛውም ቦታ ላይ ስለመተኛቱ አልተነገረም ፤ ሆኖም ምግብ እንደ ሚያስፈልገው ሁሉ እንቅልፍ ያቸው ነበር ። የታሪኩ ዓላማ ስደት በሚነሣበት ጊዜ ለምትንገላታው ቤተ ክርስቲያን የሰላም መልእክት ማቅረብ ነው ብለው አንዳንዶች ያስባሉ ። ደቀ መዛሙርቱ ምንም ለኢየሱስ ቃል ታዛዦች ቢሆኑም መታዘዛቸው ከችግር ነጻ አላደረጋቸውም ። የጌታዎን ትእዛዝ በመፈጸም ላይ ያለች ቤተ ክርስቲያን እንኳ በስደትና በመከራ የተከበበች ነች ። ይሁን እንጂ ለፍርሃትና ለድንጋጤ ምንም ሥፍራ አይገኝም ። እስካሁን ኢየሱስን በሚገባ በማወቅ በባሕር ሞገድ አማካይነት እንደማይጠፋና ታዛዦች ስለሆኑም መሢሁ በውኃ ውስጥ ሰጥመው እንዲጠፉ የማይፈቅድ መሆኑን ማመን ነበረባቸው ።

ርኩስ መንፈስ የያዘው የጌርጌሴኖን ሰው 5:1-20

1/ ኢየሱስ ባሕርን ሲሸገር በየተኛው አቅጣጫ እንደ ሄደ ግልጽ አይደለም ። የባሕሩ አፋፍ የሚገኘው በምሥራቅ በኩል ባለው አንድ ቦታ ብቻ ነው ፤ ቁ. 13 ።

ይሁን እንጂ በዚህ አካባቢ ዋሻ መሳይ መቃብሮች አይገኙም ። እንግዲህ ቃሉ በመሬት ላይ የታነጹ መቃብሮችን ሊያመለክት ይችላል ማለት ነው ፤ ሉቃስ 11:44 ። 2/ ኢየሱስ ክርስቶስ ርኩሳን መናፍስትን በማወጣቱ በነዚህ መናፍስት ላይ ያለውን ኃይልና ሥልጣን ይገልጻል ። ማርቆስ ታሪኩን ሰፋ ባለ ሁኔታ በመጻፉ በድርጊቱ ላይ ልዩ ትኩረት የሰጠ መሆኑን ያሳያል ። የታሪኩ ሁኔታ አራት ክፍል ያለው አጭር ድራማን ይመስላል ፤ 1/ በሰውየው ላይ ማተኩር — 5:1-10 ፤ 2/ የአሪያው መንጋ — 5:11-13 ፤ 3/ የከተማው ሰዎች — 5:14-17 ፤ በሰውየው ላይ እንደገና ማትኩር ነው ፤ 5:18-20 ፤ 4/ በርኩስ መንፈስ የተያዘው የሰውየው ጉልበት የቱን ያህል እንደነበረ በመጀመሪያ ተነግሮአል ። ሰው እንስሳን እንደሚያለምድ ዓይነት እርሱንም ለማለ መድ ተዋክሮ ነበር ፤ ነገር ግን እሥራት የመሳሰሉት መከራዎች እንኳ ምንም ውጤት ሊያስገኙ አልቻሉም ። 5/ ዕረፍትን ወይም እንቅልፍን ሳያይ ባለማቋረጥ በመጮኸና ራሱን በመደጨር መኖሩ ለርሱ እጅግ አስቃቂ ሆኖ ነበር ። 6/ ኢየሱስን የማወቁና ያለውን ሥልጣን አምኖ የመቀበሉ ምልክቶች ቀልተጠበቁ ሳይሆኑ በተመሳሳይ ታሪኮች ውስጥ ተደጋግመው የተገኙ ናቸው ፤ 1:24 ፤ 3:11 ። ሥቃይ ከእእምሮ መታወክ የተነሣ አለ መሆኑን ያስረዳሉ ። የሰውየው በሽታ መፈወስ ከእእምሮ ሐኪም ችሎታ በላይ ነበረ ።

7/ “ልዑል እግዚአብሔር” ፤ በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ እሕዛብ ደጋግመው የተጠቀሙበት አነጋገር ነው ፤ ዘፍጥ. 14:18 ፤ ኢሳ. 14:14 ፤ ዳን. 3:26 ፤ የሐዋ. 16:17 ። ሰውየው አይሁዳዊ እንዳልሆነ ያመለክታል ። አይሁዶች እርያን ስለማያረቡ በባሕር ግዶ የሚገኘው ሕዝብ የእሕዛብና የአይሁድ ድብልቅ ሳይሆን አይቀርም ። “በእግዚአብሔር አምልሃለሁ” ፤ ኢየሱስ ወዲያ ውኑ እንዳይፈርድበት ርኩሱ መንፈስ ለኢየሱስ ባስቸኳይ ባቀረበው ብርቱል መናፍክ ውስጥ ፤ ሰዎች ርኩስ መንፈስን ለማወጣት የሚጠቀሙበትን መልላ መናገሩ ይገርማል ። 9/ “ስምህ ማን ነው?” ለዚህ ጥያቄ ሁለት ትርጉሞች ቀርበዋል ። በመጀመሪያው ስሙን ማወቅ በጠላት ላይ ኃይል ያስገኛል የሚል እምነት ከጥንት ጀምሮ ስለነበረ ነው የሚል ሲሆን ፤ ሌላው ደግሞ ሰውየው ክርስቶስ መንፈስ ለይቶ ራሱን ማንነት ለማወቅ እንዲችል ኃይል እንዲቀበል ማድረግ ነው ይላል ። “ሊገኝ” ፤ የላቲን ቃል ነው ። በርም መንግሥት አገዛዝ ሥር ለሚኖሩት ሰዎች የሚያመለክተው የጦር ሠራዊትን ብዛት ብርታትንና ጭቆናን ነው ። ሰውየው የውስጥ ስውነቱ የተከፋፈለና ቁጥር የልላቸው የከፋት ኃይላት የተከማቸባቸው መሆኑ ተሰማው ። አንድ ጊዜ በነጠላ ቁጥር አንድ ጊዜ በብዙ ቁጥር የሆኑ ተውላጦ ሰዎችን በመጠቀም የተናገራቸው ቃላት ባሕርይ የተከፋፈለ መሆኑን ያንጸባርቃሉ ። 10/ “ከአገር ውጭ” ፤ በዚህ ሐረግ ምትክ ሉቃስ በ8:31 ወደ ጥልቁ ውስጥ ብሎ ስለጻፈ ፤ መናፍስቱ ፤ ሥጋ በለበሱ ፍጥረታት ውስጥ መኖርን እንዳይከለክላቸው ፈርተው የነበሩ ይመስላል ። 11-13/ በእርያዎቹ ላይ ኢየሱስ የወሰደው እርምጃ የቱን ያህል ትክክል እንደነበረ ለማወቅ ብዙ ውይይት ተደ

ርንበታል ። ለባለቤቶቹ ብዙ ኪሣራ የሚያስከትል ቅጥ ያጣ የገብረት ጥፋት ሆኖ አይገኝም ወይ? ምን ዓይነት ውጤት እንደሚያስከትል ኢየሱስ አውቆ ነበር ወይስ አላውቀም? የሚሉ ጥያቄዎች ተነሥተዋል ። በርኩስ መንፈስ መያዝ የአእምሮ በሽታ ብቻ ነው የሚሉት ሰዎች የእራያዎችን መሸበር ሲያብራሩ ፤ ሰውየው በተፈወሰ ጊዜ የነበረው ጨካኝነትና መንፈራገጥ እራያዎችን አስበርግን ከአፋፍ ላይ ቁልቁል ነፃቸው ይላሉ ። ነገር ግን አዲስ ኪዳን ስለ ርኩሳን መናፍስት ያለው ትምህርት እውነት ነው ብለን ከተቀበልንና ርኩሳን መናፍስት ወደ እራያ መንጋ እንዲገቡ ኢየሱስ በርግጥ እንደ ፈቀደላቸው ከተነዝብን ፤ ለምን? የሚል ጥያቄ ያጋጥመናል ። እራያዎቹ እንዲጠፉ ጌታ የፈቀደበት ምክንያት የከፋት ኃይላት በውነት የለቀቁት ለመሆኑ እምነቱን ለማጠናከር በርኩስ መንፈስ ለተያዘ ሰው የተሰጠ ተጨባጭ ማስረጃ ነው የሚለው መልስ ሲያረካን ይችላል ። ለሰዎች የአእምሮ ጤንነትና ለነፍሳቸው ደንገንነት ብሎ እንሰላትንና ንብረትን መሠዋት ተገቢ ነው ። ከብዙ እራያዎች ህልውና ይልቅ ያንድ ሰው ደንገንነት ይበልጣል ።

15/ የክርስቶስ ጸጋና ኃይል በሰውየው ውስጥ ያስከተለው ለውጥ ፍጹም መሆኑን ሶስት ሐረጎች ይገልጹታል ። በመራወጥ ፈንታ “ተቀምጦ ነበር” ፤ ራቁ ቱን በመሆን ፈንታ “ሐብሶ ነበር” ፤ ደግሞም በብርቱ ሁኔታ በመወራጨት ፈንታ ልቡ “ተመልሶ ነበር” ። አሁንም ቢሆን ኢየሱስ ቁጣግ ፤ ትዕቢትን ፤ ራሱን መውደድን ፤ ርኩሳትንና የመሳሰሉትን ነገሮች ሁሉ ከሰው ሕይወት ውስጥ በማስወገድ የደንገንነትን መጥናጸፊያ አልብሶ ሙሉ ወደ ሆነ መንፈሳዊ ጤንነት ያደርሳል ። 17/ የአገሩ ሰዎች በመለኮታዊው ኃይል ተደናግጠው ፤ እርሱ ባይሄድልን በምንወዳቸው ርኩስ ነገሮች ምክንያት ገና ሌላ ጉዳት ይደርስበናል ብለው በመፍራት “እንዲሄድላቸው ይለምንት ጀመር” ። ከዚያ ወዲህ ብዙ ሰዎች በተመሳሳይ ፍርሃት ተገፋፍተው ኢየሱስን ከመቀበል ገለል ብለዋል ። ኢየሱስ ባልተፈለገበት ቦታ በግድ ስለማይቆይ ተነሥቶ ሄደ ። 18/ የሰውየው ልመና ግን በጣም ልዩ ነበር ፤ በዚህ ጊዜ የኢየሱስ መልስ ዝም ለማሳኘት ይሰጥ ከነበረው ትእዛዝ የተለየ ነበር ፤ 3፡12 ። ምክንያቱም በይሁዳ ወረዳ ነዋሪዎች የሆኑት ሰዎች ተአምሩን በፖለቲካ አንጻር ቢተረጉሙትም በዚህ አገር ማለት በየርዳኛስ ባሻገር ነዋሪዎች የሆኑት ግን በተመሳሳይ ረገድ ላይተረጉሙት ስለሚችሉ የሚያስጋ አልነበረም ። 20/ “አሥር ከተማ” ፤ አሥር የግሪክ ከተማዎች ያሉበት አውራጃ ነው ። ከአንዱ በስተቀር ሁሉም ከገቢላ ባሕር በስተምሥራቅ ይገኛሉ ።

5፡21-43 “የኢየሁዳ ልጅ ከሞት መንሣትና ደም የሚፈሳት ሴት መፈወስ” እነዚህ ባንድ ላይ ተጠናቅረው የቀረቡት ሁለት ታሪኮች ጌታ ኢየሱስ በበሽታና በሞት ላይ ያለውን ሥልጣን በግልጽ ያሳያሉ ። በመጀመሪያ የሴትየሞን ታሪክ መመልከት ይመቻል ። የያዛት ሕመም ርኩስ የሚያስኛት ከመሆኑም በላይ ለነፃነታቸው ሁሉ ርኩሳትን ታስተላልፍ ነበር ፤ ዘሴዋ. 15፡25 ። 27/ ምናልባትም በሌሎች እንዳትታይ ኢየሱስን ከበስተ

ኋላ ቀረበችው ። 28/ የመፈወስ ኃይል ያለው ሰው ፤ በመሐረቡ ፤ በልብሱና በጥላው ሊፈውስ ይችላል የሚል እምነት ከጥንት ጀምሮ አለ ፤ የሐዋ. 5፡15 ፤ 19፡12 ። 29/ የኢየሱስን ልብስ በመዳሰስዋ ሴትየሞ ወዲያው ዳነች ። 30/ የሆነ ሆኖ የሆነላትን እስክትረዳ ድረስ ተሰውራ እንድትሸሽ አልፈቀደላትም ። “ልብሴን የዳሰሰ ማን ነው?” የሚለው ጥያቄ በሁለት ምክንያት የቀረበ ነው ። አንደኛ ፤ በእምነት ከሆነው መንካት የተነሣ ከርሱ ኃይል መውጣቱን ቢነዝብም የነካው ማን እንደሆነ ለማወቅ በመፈለጉ ነው ። መረጃውን በጥያቄና መልስ ሊያገኝ ሲችል በመለኮታዊው እውቀቱ አለመጠቀሙን ሳያሳይ አይቀርም ። ሁለተኛ ፤ በግልጽ እንድትመሰክር ፈልጎ ነበር ፤ ሮሜ 10፡9-10 ። ተከታዩ ታሪክ የእውነተኛን እምነት ባሕርይ አብራርቶ ይገልጻል ።

31/ የደቀ መዛሙርቱ ጥያቄ በሕዝቡ ማጀብና በሴትየሞ መዳሰስ መሃከል ያለውን ልዩነት በጉልህ ያሳያል ፤ የሚያስፈልጋትን ስላወቀች ኢየሱስ ሊያድናት እንደሚችል ተረድታ በመዳሰስዋ ተለወጠች ። አሁንም ቢሆን ብዙ ሰዎች ምንም ሳይለወጡ ኢየሱስን ያጅቡታል ። በእምነት የሚዳሰሱት ጥቂቶች ብቻ ናቸው ። 34/ የቅዱሳን ቅርሶች የሚፈለገውን ውጤት ያስገኛሉ ለሚለው አፈታሪክ ይህ ጥቅስ ማስረጃ አይሆንም ። ሕያው በሆነው በኢየሱስ ላይ ካለ እምነት በስተቀር ምንም ዓይነት ሥነ ሥርዓት የሕይወትን ለውጥ አያስገኝም ማለት ይቻላል ። በኢየሱስ ልብስ ውስጥ ምንም ዓይነት መተት አልነበረም ። ኢየሱስ የሴትየሞ መዳን የእምነቷ ውጤት መሆኑን ቢገልጽም ፤ በአዲስ ኪዳን ውስጥ የእምነት ኃይል መንሥዳ ከሰው ሳይሆን ከተመሠረተበት ከእግዚአብሔር ነው ። እምነት ከሰው ፍላጎት የሚጀምር የሃይማኖት ርምጃ ሲሆን የሚያጠናክረውና ውጤት የሚያስገኝለት እግዚአብሔር ራሱ ነው ። እምነትሽ ደንገንነትን አምጥቶልሻል ብለን ግሪኩን ለመተርጉም እንችላለን ፤ ለማጠቃለል ያህል ፤ ታሪኩ በሙሉ ደንገንነት በእምነት እንደሚገኝ የሚያብራራ ነው ።

35/ ከሞንቀት ብዛት የተነሣ ከብሩን ሁሉ ጌቆ በባሕር ዳር በኢየሱስ እግር ሥር ለወደቀው የምኩራብ አለቃ ፤ በሴትየሞ ጣልቃ መግባት ምክንያት የተፈጠረው የኢየሱስ መዝግየት ከባድ ፈተና ሳይሆንበት አልቀረም ፤ ቁ. 22 ። “ልጅህ ሞታለች” የሚለው መልእክት ከቤቱ ሲደርሰው የኢየሱስን መምጣት ከጥቅም ውጭ ስላደረገው ፈተናው ይበልጥ ሳይብባበት አልቀረም ። 36/ ኢየሱስ ይህን መልእክት ሳይሰማ ቀርቶ ይሆናል ፤ ወይም ሰምቶ እንዳልሰማ በመምሰል ዝም ብሎ ጉዞውን ቀጥሎ ይሆናል ። “አድምጦ” ፤ በግሪክ ብሉይ ኪዳንና በማቴ. 18፡17 ላይ መስማት አለመፍቀድን የሚያመለክት ቃል ነው ። በግልጽ ባይጻፍም ምናልባት በዚህ ቦታ ላይ ሁለቱም ትርጉሞች ይገኙ ይሆናል ። ኢየሱስ እንዲጋጣሚ ካዳመጠ በኋላ ኢየሁዳውን ለማበረታታት “እመን ብቻ” ብሎ ከቤቱ የደረሰውን መልእክት ችላ አለ ። በግሪኩ እመን ማለት ማመንህን ቀጥል እንደማለት ነው ። እምነቱ አንዴ የሚያደርገው የአባብ ለውጥ ሳይሆን ኢየሱስን በመታመን የሚጸናበት አቋም እንደሆነ ተገለጸ ። 37/ ኢየ

ሱስ ኢጥርስን ፤ ያዕቆብንና ዮሐንስን ለየት አድርጎ ሲያስከትላቸው ይህ የመጀመሪያው ጊዜ ነው ። ኢየሱስ በተራራው ላይ በተለወጠ ጊዜና በጌቱሴማኔ የአትክልት ሥፍራ ውስጥ እነዚህ ሶስቱ ተገኝተው ነበር ፤ 9:2 ፤ 14:33 ። ይህም በአድልዎ የተደረገ ሳይሆን ኢየሱስ መርመሳቸው ለተለየ አገልግሎት ሊመድባቸው ስላቀደና ምናልባት ከሐዋርያት መካከል ለዕቅዱ የበለጠ ተቀባይነት ያላቸው ሆነው በመገኘታቸው ሊሆን ይችላል ። 39/ በታሪኩ ውስጥ የሚያስቸግረው ጥያቄ ፤ “ብላቴናይቱ ተኝታለች እንጂ አልሞተችም” የሚለው ሐረግ ትርጉም ነው ። ማቴ. 9:18ና ሉቃስ 8:53 ፤ 55 ብላቴናይቱ የሞተች መሆኗን በማያወላውል ሁኔታ ይገልጻል ። ቢሆንም ከነርሱ በፊት የተጻፈው የማርቆስ ወንጌል አባባል ግልጽ ስለይደለ ፤ ብላቴናይቱ በከባድ ጸዕር ውስጥ ወይም በከባድ እንቅልፍ ተይዞ እንደነበረች ሳያመለክት አይቀርም ብለው አንዳንድ ምሁራን ይተረጉሙታል ። እንዲህ ከሆነ ፤ ኢየሱስ ያደረገው ተአምር ብላቴናይቱን በሕይወት ከመቀበር አዳናት ማለት ነው ። ሆኖም ይህን ትርጉም የሚያፈርሱ ብዙ ነገሮች ከታሪኩ ይገኛሉ ። “በጣምም ሳቁበት” ፤ አንቀላፍታ ሳትሆን የሞተች መሆኗን መረዳታቸውን ያመለክታሉ ። ከትንሣኤ በፊት ያለው ሞት በውነት እንቅልፍ መሆኑን አላወቁም ፤ ስለዚህ ለተናገረው ቃል የተሳሳተ ትርጉም እንዳይሰጡ ከለከላቸው ። እንግዲህ “ማንም እንዳያውቅ” ብሎ የሰጣቸው ትእዛዝ መሞቷን ሳያመለክት አይቀርም ። ከዚህ በኋላ ክርስቲያኖች ስለሞት ያስተማሩት ትምህርት ምንጩ ከዚህ ታሪክ ነው ብሎ ማጠቃለል መልካም ነው ። አንድ ሰው ከሞተ በኋላ ወደፊት ከሞት መነሣቱ ስለማይቀር የሰው ሞት በእግዚአብሔር ፊት እንደ እንቅልፍ ይቆጠራል ፤ 1 ተሰ. 4:13-14 ። ስለሚመጣው ዓለም የምናውቀው የተወሰነ ቢሆንም ፤ የመድኃኔታችን የኢየሱስ ክርስቶስ ድጽዋ ይደርስበታል ፤ የሞቱበትን ሁሉ በርሱ ጥበቃ ሥር ናቸው ። የርሱ ሥልጣን ከመታብር ባሻገር እንኳ ኃይል አለው ። ይህ የማጽናኛ ቃል ትንንሽ ልጆችንም ይመለከታል ። ሐዋርያው ኢጥርስ የጌታውን ሥራ መመሪያው አድርጎ የተከተለው ይመስላል ። በሐዋ. 9:36-43 ላይ የሚገኘው የዶርቃ ታሪክ ከዚህ ታሪክ ጋር የሚነጻጸር ከመሆኑ በላይ በየሐ. 14:12 ላይ ያለውን ሐቅ ይገልጻል ።

በናዝሬት እንዳልተቀበሉትና የአሥራ ሁለቱ መላክ 6:1-13

1/ “ወደ ገዛ አገሩ” ፤ ክፍለ ምንባቡ የሚያመለክተው ወደ ናዝሬት እንደሄደ ነው ። ይህ ጉብኝት ፤ ከአንድ ዓመት በፊት ከተደረገው በሉቃስ 4:16-30 ላይ ከተገለጸው የተለየ ነው ። ካንድ ዓመት በፊት ናዝሬትን ለቅቆ ሲወጣ የታወቀ መሪ አልነበረም ፤ አሁንም በተማሪዎቹ ታጅቦ የመጣው ለገዛ ከተማው ዳግመኛ የመስማትን ዕድል ለመስጠት ብሎ ሳይሆን አይቀርም ። ነገር ግን ውጤቱ ያው ልክ እንደ ቀድሞው ነበር ፤ ቅንዓታቸው ተነሣሣ ። ከመንደራቸው የሆነ ሰው ከሰማይ መልእክት ይዞ ይመጣል ብሎ ማሰብ በነርሱ ዘንድ ፈጽሞ

ሊታሰብ የማይቻል ነው ። የእስተሳሰባቸው ምክንያት አለማመናቸው እንደሆነ በቁ. 6 ላይ ተገልጿል ። 2/ ጥበቡና ሥልጣኑ ማንም ሊከዳቸው የማይችሉ መሆናቸውን በገንዘቡም መለኮታዊ መነሻቸውን ለመቀበል አልፈቀዱም ። እንግዲህ እነዚህን ከእግዚአብሔር ካላገኛቸው ከሰይጣን አግኝተዋል ማለታቸው ነው ። አለማመን ማለት የእግዚአብሔርን ኃይልና ሕልውናን አለማስተዋልና ያቀረባቸውንም ማስረጃዎች አለመገንዘብ ነው ። አለማመንም የእግዚአብሔርን ኃይል እንዳይሠራ ያግደዋል ። 5/ “ተአምር ሊያደርግ... አልቻለም” ፤ ግልጽ የሆነ የመግለጫ ነው ። የጌታ ኢየሱስ ተአምራት መተቸች እንዳልሆኑ በሚገባ ያሳያል ። ይህ ክፍለ ምንባብ ተአምራትን የምሥራች ችሎታ ከሰዎች ፈቃደኝነትና እምነት ጋር የተያያዘ እንደነበረ በግልጽ ያስረዳል ። ሥልጣን ያለው እግዚአብሔር ሁሉን ማድረግ የሚችለው ቢሆንም ሰብዓዊ ዓመጽ ባለበት ሥፍራ በረከትን አይሰጥም ።

3/ “ያዕቆብ” ፤ የጌታ ወንድም የተባለው በኋላም በኢየሩሳሌም ከተማ ውስጥ የነበረችው ቤተ ክርስቲያን መሪና የያዕቆብ መልእክት ጸሐፊ ነው ፤ የሐዋ. 15:13 ፤ ገላ. 2:9 ፤ 12 ። “ይሁዳ” ፤ የይሁዳ መልእክት ጸሐፊ ነው ። ስለሌሎቹ ወንድሞቹ ወይም ስለ እህቶቹ ምንም ያህል አይታወቅም ። 5/ “ተአምር... አልቻለም” ፤ በተመሳሳይ ክፍለ ምንባብ ማቴዎስ ተአምራት አላደረገም ብሎ ጽፎአል ፤ ማቴ. 13:58 ። ሆኖም የማርቆስ ገለጻ የሚያተኩረው በኢየሱስ ኃይል እጦት ላይ ሳይሆን እምነት ባልተገኘበት ሥፍራ ታይቶ ለማድረግ ባለመቻሉ ላይ ነው ። ቁ. 5 የዓይን ምስክር ብቻ ሊያቀርበው የሚችል ዘገባ ነው በማለት ብዙ ምሁራን አትተዋል ።

7-13/ ጌታ ለዚህ ተልዕኮ የመረጣቸውንና በመሠልጠን ላይ ያሉትን አሥራ ሁለት ደቀ መዛሙርትን ሁለት ሁለት አድርጎ እንዲልካቸው ያነሣሣው ፤ ለሕዝቡ የነበረው ርኅራኄ መሆኑን ማቴዎስ ያስረዳል ፤ ማቴ. 9:35-38 ። ይህ የመጀመሪያው ወንጌላዊ ጉዞአቸው የሙከራ ጉዞ ቢሆንም ከትምህርታቸው ጋር የተያያዘ ነበረ ። ከዚህ ጉዞ ብዙ መማር ይችሉ ነበር ፤ ለምሳሌ ፤ የክርስቶስ ኃይል እርሱ ባለበት ቦታ ብቻ ስለማይወሰን ለነርሱ የሚሰጥ መሆኑን ፤ እግዚአብሔር ጊዜያዊ ፍላጎታቸውን የሚያሟላላቸው መሆኑንና ተልዕኮአቸው ክብርና ሥልጣን ያለው መሆኑን ሊገንዘቡ ይችሉ ነበር ። ለምስክርነትና ለአንድነት ሲባል ሁለት ሁለት ሆነው መሄድ ነበረባቸው ፤ ዘዳግ. 19:15 ፤ 2 ቆሮ. 13:1 ። ግድ የለሽነትንና ቅምጥልነትን በማስወገድ ዕቃቸው ቀላልና ለአገልግሎት ምቹ መሆን ነበረበት ። 8-9/ “በትር... ጫማ” ፤ እነዚህ ቃላት በማርቆስ ብቻ ይገኛሉ ። በማቴ. 10:10 ላይ ሁለቱም የተከለከሉ ሲሆን በሉቃ. 10:4 ያልተፈቀደው ዕቃ ጫማ ብቻ ነው ። አንዳንድ ምሁራን ከምዕራብ ማለት ከርም በኩል ለሚያገለግሉት ሰዎች የሚያመች እንዲሆን ማርቆስ መመሪያውን ለውጦአል ብለው ያስተምራሉ ። ሌሎች ደግሞ እነዚህን ጥቃቅን ልዩነቶች እንደምንም አይቆጥሩአቸውም ። “ከረጢት” ፤ የግሪኩ ቃል የለማችን ቦርሳ ያመለክታል ፤ ስለዚህ መላ

መን አልተፈቀደላቸውም ። 10-11/ ለእንግድነት ሊቀ በሉአቸው የሚፈልጉትን እሺ ማለት ሲኖርባቸው ፤ በማይቀበሉዋቸው ላይ ግን ምስክር እንዲሆንባቸው የእግራቸውን ትቢያ ማራገፍ ነበረባቸው ። ይህ አድራጎት የግል ጥላቻን የሚያመለክት አይደለም ። የድርጊቱ ዓላማ ሰዎች እግዚአብሔርን እንደማያውቁ ተደርገው መቆጠር ያለባቸው መሆኑን በምሳሌ ከማሳየቱም በላይ አሳባቸውን ቀስቅሶ ወደ ንስሐ ለመምራት ነበረ ። 12-13/ ሶስት ገጽታ ያለው የአሥራ ሁለቱ አገልግሎት ፤ ንስሐ መግባትን መስበክ ፤ አጋንንትን ማውጣትና ድውዮችን መፈወስ ነበረ ። በዘይት የመቀባት ሥርዓት በአዲስ ኪዳን ውስጥ የተጠቀሰው ሁለት ጊዜ ብቻ ነው፤ ያዕ. 5:14 ፤ ሉቃስ 10:34 ። በሉቃ. 10:34 ላይ የተጠቀሰው ለመድኃኔነት ነው ። ምናልባት በዚህ ቦታ ላይ የተጠቀሰው ፈውሱ ተአምራዊ መሆኑን ለማሳየትና እምነትን ለማነቃቃት ነው ።

ሄሮድስና መጥመቁ የሐንስ 6:14-29

14/ ሄሮድስ-አንቲጳስ የታላቁ ሄሮድስና የማልታሲ ልጅ ነበረ ፤ ማቴ. 2:1 ። ማልታሲ ከአራቱ ሚስቶቹ ሶስተኛይቱ ስትሆን ሳምራዊት ነበረች ። ንጉሥ በሚል ግዕረግ የተጠራው ለአክብሮት ወይም ከአገሪቱ ባሕል የተነሣ ነው ። ሉቃስ በትክክል እንደገለጸው በገሊላና በፌሪያ ግዛቶች ውስጥ የሮም መንግሥት ቅጥረኛ ሆኖ የአራተኛው ክፍል አስተዳዳሪ ነበረ ። መጥመቁ የሐንስን የገደለው ሄሮድስ ስለ ኢየሱስ ይሰማ ከነበራቸው ልዩ ልዩ ዘገባዎች መካከል ከመታን ተነሥቷል የሚለው ወራ በልቡ ትንሽ ሰላም ስለሰጠው ሊቀበሉ ከጅሎ ነበር ። “ከመታን ተነሥቶአል” ፤ ኢየሱስ ተአምራት መሥራትን የቻለው ከዋት የተነሣው የሐንስ በመሆኑ ነው ብሎ ሄሮድስ አሰበ ። 17 / ማርቆስ አሁን ወደ ጳላ መለስ ብሎ በመመልከት የሐንስን ለመግደል ያበቁትን ነገሮች በሚገባ ያብራራል ። ይህ ጣልቃ ገብ ሆኖ ከፍለ ምንባብ የሄሮድስን አስተዳደር ከመግለጹም ሌላ ኢየሱስ በገሊላ ማለትም ሄሮድስ በሚያስተዳድረው ክፍለ አገር ውስጥና በአሕዛብ መካከል ያከናወነውን አገልግሎት ያሳያል ። የአይሁድ ታሪክ ጸሐፊ ዮሴፊስ እንዳስረዳው መጥመቁ የሐንስ የታሰረው ማኬሪስ በምትባል ከጨው ባሕር በስተ ሰሜን ምሥራቅ በምትገኝ ምሽግ ነበረ ፤ ምሽጉ ቤተ መንግሥትም ወንጌ ቤትም ነበረ ። “ሄሮድስ” ፤ አንቲጳስ በእናት ከማይገናኘው ከወንድሙ ከአርስቶቡለስ የተወለደች ልጅ ነበረች ። ሄሮድያዳ አግብታው የነበረችው ሄሮድስ የተባለው ሰው አያቷ ታላቁ ሄሮድስ አግብቷት ከነበረችው ከሌላ ይቱ ሚስት የተወለደ አገታቷ ነበረ ። ሁለተኛ ያገባችው ሰው ከታላቁ ሄሮድስ የተወለደ የሌላይቱ ሚስቱ ልጅ የሆነው አንቷ ሲሆን በዮሴፊስ ጽሑፍ ሄሮድስ ሲባል አንዳንድ ጊዜ ፊልጶስ እየተባለ ይጠራ የነበረው ነው ። 18/ መጥመቁ የሐንስ በዘሌ. 18:16ና 20:21 መሠረት ደጋግሞ አንቲጳስን ወቅሶ ነበር ። 19/ ሄሮድያዳ በዮሐንስ ላይ ቂም ይዛበት የነበረ ሲሆን ክፉ አሳቧ ላይፈጸም የቻለው ሕሊናውን ሙሉ በሙሉ ካልላተው ከሄሮድስ የተነሣ ነበረ ። 20/ ሄሮድስ ወላዋይና በሞራል ረገድ

ደካማ ከመሆኑ በላይ ለዮሐንስ በነበረው አክብሮትና ለሂሮድያዳ በነበረው ብርቱ ምኞት መካከል እንደተከፋፈለ ያሳያል ። ታሪኩ የድር ገዢዎችን ሥነ ሥርዓት ሲገልጽ በአስቱር 5:2 ካለው ታሪክ ጋር መወዳደር አለበት ። ሄሮድስ-አንቲጳስ ለዘላለም የማይሠራይ የተባለውን ኃጢአት የፈጸመ ሰው ሊሆን ይችላል ፤ 3:29 ። ሆኖ ብሎ ዮሐንስ ያቀረበለትን እውነት በመደጋገም እንቢ አልቀበልም ብሎ አቃልሎአል ፤ በኋላ ኢየሱስ ራሱ ለመጀመሪያና ለመጨረሻ ጊዜ በርሱ ፊት ሲቆም ምንም አልተናገረውም ፤ ሉቃስ 23:7-11 ። ያዝምታ በጣም የሚያስደንቅ ነው ፤ ለማንኛው ዓይነት ልመና የመመለስ መንፈስ ቢያሳይ ኖሮ ጌታ ኢየሱስ በርግጥ በተናገረው ነበረና ነው ።

22/ የሄሮድያዳ ልጅ ማንነት አጠያያቂ ነው ። ብራናዎቹ ሶስት ልዩ ትርጉሞች ያቀርባሉ ። ሀ/ በብዙ ብራናዎች የሚገኘው ሐረግ የርሱ ማለት የሄሮድስ ልጅ ስትገባ የሚለው ነው ። በሁለት ምክንያቶች ብዙ ምሁራን ይህን አማራጭ ለመቀበል አልቻሉም ። 1/ ሄሮድስ በዚህ ስም የሚጠራ ልጅ ያለው መሆኑና በቁ-24 ውስጥ እናት የሚለው ቃል ሄሮድያዳ እውነተኛ እናትም አለ መሆኗን ያሳያል ። 2/ ልጁ ከሆነች የሄሮድስና የሄሮድያዳ ጋብቻ ታሪኩ ከሚያሳየው በላይ በጣም የቆየ መሆኑን ይገልጻል ። ለ/ በብዙ ምሁራን ተቀባይነት ያገኘው ሁለተኛው አማራጭ የሄሮድያዳ ሴት ልጅ ራስዋ ወደ ውስጥ ስትገባ የሚለው ዐረፍተ ነገር ነው ። ይህ ንባብ ከመጀመሪያ ባሏ ከሄሮድስ-ፊልጶስ የወለደችትን የሄሮድያዳን ልጅ ሰሎሚን ሳያመለክት አይቀርም ። ንባቡ ልጅዋ ሄሮድያዳ ወደ ክፍሉ ስትገባ ተብሎ ሊነበብ ከቻለ የእናትና የልጅ ስም አንድ ሆነ ማለት ነው ። ሐ/ በጥቂት ብራናዎች ውስጥ የማን ልጅ እንደነበረች የሚያስታውቅ አንድም ተውላጠ ስም አይገኝም ። ከንጉሥ ሄሮድስ ቤተሰብ ውስጥ የሆነች ልዕልት ራስዋን አዋርዳ በዚህ ዓይነት ግብዣ መዝፈኗ በጣም የሚያስገርም ነው ።

በገሊላና በዙሪያዋ የተደረጉ ተአምራትና የተሰጡት ትምህርቶች 6:30-8:26

የደቀ መዛሙርቱ መመለስ” “6:30-34 30/ ማርቆስ አሥራ ሁለቱን ሐዋርያት ብሎ የጠራቸው በዚህ ቦታ ብቻ ነው ። አሥራ ሁለቱ “ሐዋርያት” ተብለው የተጠሩት ጊዜያዊ የሆነውን ተልዕኮአቸውን ፈጽመው ትምህርታቸውን ለመቀጠል እንዲችሉ እንደገና ከኢየሱስ ጋር አብረው ተጓዙ ። 31/ የአገልግሎታቸውን ውጤት ከገለጹ በኋላ ለዕረፍት ፈቀቅ አሉ ፤ ሉቃስ 9:10 ። 32/ “ምድረ በዳ” ፤ ከባሕር በስተ ሰሜን ምሥራቅ በኩል ያለው ሳይሆን አይቀርም ። በክርስቶስ አገልግሎት ውስጥ ለሥራም ለዕረፍትም ጊዜ ይገባል ። 33-34/ እንደተለመደው ብዙ ሰዎች አጥብቀው ይፈልጉት ስለነበረ መምህሩና ደቀ መዛሙርቱ ከሌሎች ተገልለው ሁለቱ ብቻ አብረው ሊሆኑ አልቻሉም ። “አዘነላቸው” ፤ አዘኔታው ከዚያ ቀጥሎ ለተከናወኑት

ድርጊቶች መንሥዒ ሆነ ። ቃላት ሊገልጹት የማይችሉ ትን የእግዚአብሔርን ርሃራኄ ያሳያሉ ፤ ኤር. 23:1-4 ።

6:35-44 “የአምስቱ ሺህ ሰዎች መመገብ” በአራቱም ወንጌላውያን የተጻፈ ተአምር ይኸኛው ብቻ ነው ፤ ማቴ. 14:13-21 ፤ ሉቃ. 9:10-17 ፤ ዮሐ. 6:1-15 ። 36/ ደቀ መዛሙርቱ አሳቡን ያቀረቡት የሕዝቡን ፍላጎት ለማሟላት ላይሆን ይችላል ። ከኢየሱስ ጋር ብቻቸውን የሚሆኑበት ጊዜ በመተንተኑ ወይም እነርሱ ራሳቸው ተርበው ለመብላት በመፈለጋቸው ምክንያት ሊሆን ይችላል ። ቁ. 31 ። 37/ ስለዚህም የኢየሱስ መልስ ለመፈጸም የማይቻል ትእዛዝ ይመስላቸው ነበር ። እነርሱ መሄድ የለባቸውም ፤ እነርሱን መመገብ ያለባችሁ እናንተ ናችሁ የሚል ትርጉም ሊሰጠው ስለሚችል ፤ “እናንተ” የሚለው ቃል ልዩ ትኩረት የተሰጠው ነበር ። እንደዚህ ያሉት ቃላት ፤ በተራበው ዓለም ፊት ርዳታ የለሽ ለሆነችውና ለተራበው ዓለም የሚበቃ ርዳታ የለኝም እያሉ ለምትጨነቀው ቤተ ክርስቲያን ዘወትር ተግዛዥ የሚያቀርቡ ናቸው ። ሆኖም እነዚህ ሀብቶች እንዴት አድርገው ጥቅም ላይ መዋል እንዳለባቸው ጌታ ኢየሱስ መመሪያ እንዲሰጥ ቢፈቀድለት ያለው ፍላጎት በሉ እንደሚረግፍ ግልጽ ነው ። ባላቸው ገንዘብ ስንት እንጀራ ለመግዛት እንደቻሉ ለመገመት አይቻልም ፤ ሆኖም በጊዜው አንድ ዲናር ያንድ ሠራተኛ የቀን ሂሳብ ነበረ ። ነገር ግን 200 ዲናር ተብሎ የተጠቀሰው ፤ ደቀ መዛሙርቱ በእጃቸው ከነበረው ገንዘብ በላይ ቢያገኙ እንኳ ፍጹም ስለማይበቃ ። ሆኖም ለጌታው ታሪኩን በሚያስደናግ ሁኔታ ገለጸው ። 39/ ሕዝቡ በሥነ ሥርዓት “በየ”ክፍሉ በለመለመው ሣር ላይ ተቀመጡ ። 40/ “በተራ በተራ” ፤ በለምለም ሚዳ የሚገኙ ደማቅ ቀለም ያላቸው የአበባ መደቦች ይመስሉ ነበር ። ሕዝቡን በቡድኖች መክፈል ያስፈለገበት ምክንያት መዘበ ራረቅ እንዳይፈጠርና ሁሉ በአግባብና በሥነ ሥርዓት እንዳይገለጹ ለማድረግ ነበረ ፤ 1 ቆሮ. 14:40 ። 41/ ይህ ገለጻና በ14:22 ላይ ያለው ስለሚመስሉት በምድረ በዳ የቀረበው ምግብ የጌታን እራት ሥነ ሥርዓት በቅድሚያ ያመለክታል ተብሎ ተተርጉሞአል ። ይህ ሊሆን ይችላል ፤ ነገር ግን እነዚህ የተለመዱ ድርጊቶች ብዙውን ጊዜ አስተናጋጁ ከሚሰጠው ከማናቸውም ምግብ ጋር የተያያዙ ናቸው የተሻለ አመለካከት ማለት ነው ። በኋላም ደግሞ ጌታ ኢየሱስ ከደቀ መዛሙርቱ ጋር ባደረገው አንድነት አዲስና የጠለቀ ትርጉም ተሰጥቶአቸዋል ። 42/ የተአምሩ አፈጻጸም ሁኔታ ሳይገለጽ ቀርቶአል ፤ ይኸው ምግብ የተተረፈረፈው በጌታ ኢየሱስ እጅ እንዳለ ይሁን ወይም በደቀ መዛሙርቱ እጅ እንዳለ ይሁን አልተብራራም ። ተአምሩን ለመቀበል የማይፈልጉት ሰዎች የሕዝቡ ቁጥር ተጋንኖ ተነግሮአል ። ወይም ሰዎች ያመጡትን ምግብ እንዲያከፍሉ ተገድደው ይሆናል ብለው በመገመት የታሪኩን ተአምራዊ መልክ ሙሉ በሙሉ ለመግፈፍ ብዙ ሙከራ አድርገዋል ። ድርጊቱ ተአምር ካልሆነ ታሪኩ በአራቱም ወንጌል ለምን እንደተጻፈ ማወቅ ያስቸግራል ። ማንኛውም አተረጓጎም ስለ ጌታ ኢየሱስ ማንነት ባለን አመለካከት ላይ የተመሠረተ ይሆናል ። በውነት ኢየሱስ ፈጣ

ሪና አምላክ ከሆነ ፤ ወንጌላውያን በግልጽ እንዳመለከቱት ሁሉ በዚህ አጋጣሚ የመፍጠር ኃይል ያለውን ድርጊት መፈጸሙን ማመን ምንም አያስቸግርም ። ተአምሩ በዮሐንስ ወንጌል ውስጥ ኢየሱስ የሕይወት እንጀራ እኔ ነኝ ብሎ ከተናገረው ንግግር ጋር ስለተያያዘ ፤ የተአምሩ ትርጉም ምን እንደሆነ ማንም አይስተውም ። የዕለት እንጀራ ለሰውነት እንደሚያሻ ሁሉ ፤ ኢየሱስ ሕይወት ሰጭ ብቻ ሳይሆን ረዳትና መጋቢ በመሆኑ ለክርስትና ኑሮ እጅግ አስፈላጊ ነው ። በየቀኑና በየሰዓቱ በርሱ ላይ ለምትታመን ነፍስ ሁሉ እርካታና ጤንነት ነው ። 43/ “መሰብ” ፤ የአሕዛብን ምግብ እንዳይበሉ ብለው የአይሁድ መንገዶች ምግብ የሚይዙበት ዕቃ ነበረ ፤ 8:8 ፤ 19 ፤ 20 ። “ቁርስራሽ” ፤ ፍርፋሪን ሳይሆን ከሚፈለገው በላይ የተረፈውን ምግብ ነው ።

6:45-52 “በውኃው ላይ መሄዱ” በ4:35-41 ካለው ታሪክ ጋር ሲወዳደር የዚህ ታሪክ ዋና አሳብ ኢየሱስ በባሕር ላይ መሄዱ ነው ። በፈተኛው ታሪክ ከደቀ መዛሙርቱ ጋር በታንኳይቱ ውስጥ ነበረ ። 45/ በዚህ ታሪክ ውስጥ ደቀ መዛሙርቱን በታንኳይቱ ውስጥ እንዲገቡ የግድ ስላላቸው ብቻቸውን ነበሩ ። “ሕዝቡን ሊያስናብት” የፈለገው ፤ ወስደው በግድ ሊያነግሡት አሳብ ስለነበራቸው መሆኑ በዮሐ. 6:15 ውስጥ ተገልጿል ። ደቀ መዛሙርቱ ይህንን ተስፋ አጥብቀው በመያዛቸው ምክንያት ሕዝቡ ይህን ቢያደርጉ ኖሮ እጅግ ደስ ይላቸው ነበር ። 46/ ነገር ግን ኢየሱስ በጣም አሳሳቢ ጊዜ መሆኑን ተገንዝቦ ፤ ደቀ መዛሙርቱን ወዲያውኑ ከዚያ ቦታ መስደድና እርሱ ራሱ ብቻውን ሆኖ መጸለይ እንደሚያስፈልገው ተረዳ ። በሉቃስ 4:5-8 ላይ የገጠመው ፈተና መደገሙ ነው ። “ቤተሳይዳ” ፤ የነበረችበትን ሥፍራ ማወቅ አስቸጋሪ ነው ። ቁ. 53 ፤ ዮሐ. 6:17 ። ከዚህ የተነሣ ከድሮ ምሁራን ጥቂቶቹ ፤ ይህች ቤተሳይዳ ከገሊላ ባሕር በስተምዕራብ የምትገኝ ሆና በቅፍርናና ህገሊላ ባሕር በስተምዕራብ የምትገኝ ሆና በቅፍርናና በስተ ሰሜን-ምሥራቅ ከምትገኘው ከጁሊየስ ቤተሰብ ሰዳዩ ልዩ ነበረች የሚል አሳብ አቅርበዋል ። ነገር ግን ቀላል ሆኖ የተገኘው መፍትሔ ፤ ደቀ መዛሙርቱ ከባሕሩ ማይ ወደሚገኘው ዳርቻ ለመሸገር ተነሥተው በነፋስ ተገፍተው በባሕሩ መካከል ከተንገላቱ በኋላ በምዕራብ ዳርቻ ወዳለው ወደ ጌንሴራግ ደረሱ የሚለው ነው ። 48/ ወዲያውኑ ኢየሱስ እነርሱን አለመዳዩት ያስደንቃል ። “በአራተኛው ክፍል” ፤ ከሌሊቱ ዘጠኝ ሰዓት ማለት ነው ፤ ለጥቂት ሰዓታት ደቀ መዛሙርቱ ታንኳዋን ለመግታት እንደተጣጣሩ ያሳያል ። ይህም ሆኖ ኢየሱስ “ሊያልፋቸው” አስቦ ነበር ። ከዚህ ሌላ ሁለት ጊዜ ተመሳሳይ ነገር አድርጎ ስለነበረ ዓላማው እምነታቸውን ለመፈተን ነበረ ብለን ልንተረጉመው እንችላለን ፤ ሉቃስ 24:28 ፤ ዮሐ. 11:6 ። 49-50/ “ሁሉ አይተዋል” ፤ ምንም ዓይነት ማታለል ወይም ምትሕትን እንደማየት አለመሆኑንና በዚያ ለነበሩ ሁሉ ጥርት ብሎ በዓይን የሚታይ አንድ ሰው የነበረ መሆኑን ማርቆስ በጥንቃቄ ጽፎአል ። 51-52/ ሆኖም የልባቸው ደንዳናት እስከዚህ ድረስ በመሆን የእንጀራው ተአምር እንኳ ይበልጥ እንዲረዱት ምንም ዓይነት መሠረት

ሊሆናቸው አልቻለም ፤ 3:5 ። ባለማመኑ ምክንያት መንፈሳዊን ሐቅ ለማስተዋል የሰው ልብ እጅግ በጣም ደንዝ ሊሆን ይችላል ።

በዚህ ታሪክ ውስጥ ለሚገኘው ተአምር ሁለት ዓይነት ተቃውሞዎች ቀርበዋል ። 1/ ደቀ መዛሙርቱ በአሥጊ ሁኔታ ላይ ስላልወደቁ ኢየሱስ ጣልቃ መግባት ፍጹም አያስፈልገውም የሚል ነው ። 2/ የኢየሱስ ሰውነት በውኃ ውስጥ የማይሰጥም በመሆኑ ሰውነቱ እውነተኛ ሳይሆን አስመሳይ እንደነበረ ታሪኩ ያስተምራል የሚለው ትንሽ ከበድ ያለ ነው ። እንደዚህ ከሆነ ኢየሱስ እውነተኛ የሰው ሰውነት አልነበረውም ማለት ነው ። በባሕሩ ላይ ሳይሆን በባሕሩ ዳር ባለው ውኃ ውስጥ ይራመድ ነበር የሚልም ተቃውሞ ቀርቦአል ። ነገር ግን ኢየሱስ ይራመድ የነበረው በባሕሩ ዳርኛ ብቻ ከሆነ ፤ በኃይል ለመፍራታቸው ምን ምክንያት ነበራቸው? ከነርሱስ ጋር ለመነጋገር እንዴት ቻለ? በቁ. 47 ውስጥ “በባሕር መካከል” ለሚለው ቃል ምን ትርጉም ይሰጣል?

በኃጢአት ፈጽሞ ያልተበከለ ሰው ምንና ምን ለማድረግ እንደሚችል ማወቅ ስለሚያቅተን ሊሆን አይችልም ማለት የለብንም ። በማቲ. 14:28-31 በሚገኘው ታሪክ የኢፕሮስ ጅብዱንት ቢገለጽም ማርቆስ ባቀረበው ዘገባ ውስጥ አለመጠቀሱ ጴጥሮስ በወንጌል ዝግጅት ውስጥ ተሳታፊ መሆኑን ሳይጠቁም አይቀርም ። ጴጥሮስን ከፍ የሚያደርጉትን ታሪኮች ማርቆስ አልጻፋቸውም ። ምናልባት በርምና በሌሎች ቦታዎች ያሉ ክርስቲያኖች በሰደት ማዕበል ምክንያት ወደፊት መሄድ አስቸጋሪ መሆኑ ሳይሰማቸው አልቀረም ። ይህ ታሪክ ፡ 1/ ኃይል ኢየሱስ ከነርሱ ጋር መገኘቱንና ኃይሉ የማይለያቸው መሆኑን ሲያረጋግጥላቸው በቃል ብቻ ለመግለጽ የማይቻለውን መጽናናት ሰጥቶአቸዋል ።

“በጊንፊሬጥ የተፈጸመው አገልግሎት” 6:53-56/ 53/ “ጊንፊሬጥ” ፡ ከቅፍርናም በስተደቡብ የምትገኝ ለምና ብዙ ሕዝብ ያለባት ሚዳማ ቦታ ነች ። ይህ ክፍለ ምንባብ የገላልው አገልግሎት እንዳከበረው በግልጽ ያብራራል ። 54-55/ ኢየሱስ በወረዳው ውስጥ ሲዘዋወር ሳለ ሕዝቡ ሕመምተኞችን በአልጋ ላይ ተሸክመው ይከተሉት ነበር ። እንዳንዴም ዘግይተው በሚመጡበት ጊዜ አያገኙትም ነበር ። እርሱን ፍለጋ ሕመምተኞቻቸውን ተሸክመው ከቦታ ቦታ ይዘዋወሩ ነበር ። 56/ ፍላጎታቸው የሥጋ ጤንነት ብቻ የነበረ ስመሳል ። በዚህ ሥፍራ በነበረበት ጊዜ ኢየሱስ ማስተማሩን እንደቀጠለ የሚገልጽ ነገር ባይኖርም ፤ ርዳታ ሊያደርግላቸው በፈለጉት መስክ ላይ ግን አገልግሎት ሊሰጣቸው ሙሉ ፈቃደኛ ነበረ ። “የልብሱ ጫፍ” ፡ በማንኛውም አሪት አከባሪ አይሁድ ልብስ ላይ እንደሚገኘው ዓይነት ነው ፤ ዘኁ. 15:37 ፤ ዘዳ. 22:12 ።

“ስለ መንጻት የተሰጠ ትምህርት 7:1-23” 1-4/ የመጀመሪያዎቹ አራት ጥቅሶች የመታጠብን ሥርዓት በማስመልከት የአይሁድን ባሕል ስለሚገልጹ ወንጌሉ ለአሕዛብ አንባቢያን የተጻፈ ለመሆኑ ተጨማሪ ማረጋገጫ ናቸው ። 2/ “ርኩስ” ፡ አይሁድ በእግዚአብሔር ዘንድ ለማቅረብ ያልተፈቀደላቸውን ነገር ይጠቁማል ። የሐዋ.

10:14 ፤ 28 ፤ ሮሜ. 14:14 ። ታልሙድ የተባለው በ450 ዓ/ም የተጻፈው የአይሁድ ሕግ መጽሐፍ ፤ በኢየሱስ ዘመን ይህ የመታጠብ ግዴታ የነበረባቸው ካህናት ብቻ እንደነበሩ ስለሚናገር እንዳንድ ሰዎች “አይሁድም ሁሉ” የሚለው የተጋነነ አነጋገር ነው ብለው ያስባሉ ። ከዚህ የተነሳ አንዳንድ ምሁራን የታሪኩ እውነተኛነት አጠያያቂ ነው ይላሉ ። ነገር ግን በመጀመሪያ ደረጃ የማርቆስ ወንጌል ከክርስቶስ ልደት በኋላ ከ1-70 በነበሩት ዓመታት ውስጥ የነበሩትን ባሕሎች የሚገልጽ ስለሆነ ቢያንስ ታልሙድ ከሚገልጸው ጋር እኩል ነው ብለን ልንቀበለው እንችላለን ። በሁለተኛ ደረጃ ማርቆስ የተናገረው ስለተበተኑት አይሁዶች ብቻ ሊሆን ይችላል ። በተጨማሪ በጨው ባሕር አጠገብ ከነበረው ከኩምራን ገዳም ማኅበረ ሰብ የተገኙ ብራናዎች ፤ በተለይም የመመሪያ መጽሐፍ የተባለው ፤ ብዙ አይሁድ ይህን ሥነ ሥርዓት ይከተሉ እንደነበረ አረጋግጠዋል ። መታጠባቸው በሽታን ላለማስተላለፍ ሳይሆን ከሚያረክሱዋቸው ሁሉ ለመንጻት ነበረ ።

በዚህ ክፍለ ምንባብ ውስጥ ሶስት ቡድኖች ተጠቅሰው ይገኛሉ ፡ የጥላቻ መንፈስ ያላቸው የተቺዎች ቡድን — ቁ. 1 ፤ ሕዝቡ — ቁ. 14 ፤ እንዲሁም ደቀ መዛሙርቱ — ቁ. 17 ። 5/ “የግግግሌዎች ወግ” ፤ ፈሪሳውያን ይህንን ጥያቄ አነሡ ። 6-8/ ኢየሱስ ሲመልስም የሰው ወግ የእግዚአብሔርን ቃል ያህል ሥልጣን ሊኖረው እንደማይችል አስረዳቸው ። አንዳንድ ጊዜ ጸፎች ከአራት በላይ አድርገው የሰውን ወግ ያክብሩ ነበር ። በዘመናችንም ብዙዎች እንደነበሩ በልብ ውስጥ ከሚከናወንው ሥነ ምግባራዊና መንፈሳዊ ለውጥ በላይ የሰውን ወግ ያክብራሉ ። ስለዚህ በዘመናት ሁሉ በመሠረቱ የሰው ተፈጥሮ እንደ ዓይነት ነው ። ይህ አመለካከት በሰው ልብ ውስጥ ከመጀመሪያው ጀምሮ እንደነበረ ይገልጻል ፤ ኢሳ. 29:13 ። 9-13/ ከዚያም በኋላ ኢየሱስ እውነት ሊሆን የሚችል ዓይነተኛ ምሳሌ አቀረበላቸው ። ምሳሌውም ቁርባን የተባለውን ስዕለት የሚያመለክት ነው ። ልጆች ለወላጆች ማድረግ ያለባቸውን የሚያመለክት ክተው ሕግ ግልጽ ነው ። ይህም በብሉይ ኪዳን ውስጥ ተደጋግሞ ተነግሮአል ። ነገር ግን አይሁዶች በሃይማኖት ሽፋን ይህን ሕግ ላለመፈጸም ዕቅድ እውጥተው ነበር ፤ ይኸውም ልጁ መርጃ ገንዘቡን ለቤተ መቅደስ ስጥቻለሁ ብሎ መሐላ ይገባል ። ዳሩ ግን ይህ ለይስሙላ ይሆናል ። ወይም ከሞተ በኋላ ገንዘቡ ለቤተ መቅደሱ እንዲሰጥ ይናዘዛል ። በሕይወት ሳለ ግን ይጠቀምበታል ። ከሸመገሉ ወላጆቹ ጋር ከተጣላ ፤ ርዳታ በክፍል ልጋቸው ገንዘብ ቁርባን ነው ማለትም በመሐላ ለእግዚአብሔር የተሰጠ ነው ልረዳችሁ አልችልም ብሎ እንኳ ለማለት ይችላል ነበር ። “ቁርባን” ፡ ከዕብራይስጥ የተገኘ ቃል ሲሆን ለእግዚአብሔር የተለየ መሥዋዕት ወይም ስጦታ መግለት ነው ። አይሁዶች አራትን በማክበር እንደቃለን በማለታቸውና የኃጢአት ይቅርታን ወደጎን በማድረጋቸው ከራሳቸው ትርጉምና ፍላጎት ጋር ተስማሚ እንዲሆን የግድ ሕጉን መለወጥ ነበረባቸው ። እንዲህም በማድረጋቸው የእግዚአብሔርን ሕግ በሰው መመሪያ ለወጡ ፤ የሕግን ሥራ በመሥራት ለመጽደቅ

የሚፈልጉ ሁሉ ከሕጉ ለመሸሽና በነርሱ ላይ ሥልጣን እንዳይሠራ ለማድረግ ሲሉ በመለወጥ ወይም በተሳሳተ መንገድ ይጠቀሙበታል ።

14-15/ ኢየሱስ ፈረሳውያን ስለ ወግና ትእዛዝ ላቀረ ቡት ጥያቄ መልስ ከሰጠ በኋላ ስለ ርኩሶት የሚያመለክተውን ጥያቄ ለመመለስ ወደ ሕዝቡ ዘመር አለ ። መልሱን በምሳሌ ቢያቀርብም በሃይማኖት አኳያ ሥር ነቀል ከመሆኑም በላይ ክርስትናን ከሕግ ባርነት የሚያወጣ ነበረ ። በአንድ በኩል ከውጭ የሆነ ሰውን ሊያረክስ የማይችል ሲሆን በሌላ በኩል ደግሞ የርኩሶት ሁሉ መንሥኤ ከውስጥ ስለሆነ ፣ ሰው የሚገኝው እጁን ሲታጠብ ሳይሆን ልቡ ሲለወጥ ነው ። 17/ በዚያን ጊዜ ደቀ መዛሙርቱ አልገባቸውም ነበር ፤ በኋላም ጌታ ኢየሱስን በግል ጠየቁት ። 18-23/ ይህ ክፍለ ምንባብ በቁ. 15 ላይ የሚገኙትን ሁለት ዘይቤዎች ያብራራል ። በቁ. 19 ላይ ያለው አስተያየት ጴጥሮስ በኢየሱስ ከተማረው ትምህርት አንዱ ሳይሆን አይቀርም ፤ የሐዋ. 10፡9-16 ። ኢየሱስ ራሱን ዘሌዋውያን ምዕ. 11 ያዘዘውን በንጹሕና በርኩስ ሥጋ መካከል የነበረውን ልዩነት ፈጽሞ ሻረ ። 21-22/ ማርቆስ የክፋትን ዝርዝር ሲያቀርብ የጋጠላት ሁሉ ምንጭ ከሆነው ከሰው ልብ ይጀምራል ። ገላ. 5፡19-21 አንብቡ ። ይህ ዝርዝር የአይሁድን ትምህርትና የብሉይ ኪዳንን እንጂ የጳውሎስን ስብከት የሚያስተጋባ አይደለም ። “ሰንፍና” ፣ ጋጠላትን እንደቀልድ የሚቆጥር ፤ ጋጠላትንም በሚቃወሙት ላይ እንዲያፈዙ የሚያስደርግ የሞራል ድክመት ነው ።

ከአይሁድ ጠባብ ብሔረተኛነት ነጻ ስለ መውጣት የሚያስተምር መልእክት ከመሆኑም በላይ ፤ ኢየሱስ በአሕዛብ መካከል ለሚሰጠው አገልግሎት ተስማሚ የሆነ መግቢያ ነው ።

7፡24-30 “የሲሮፊኔቃዊት ሴት” ይህንንና የሚቀጥሉትን ሁለት ተአምራት ከሌሎች ልዩ የሚያደርጋቸው በአሕዛብ ማለትም በአረመኔዎች መካከል መደረጋቸው ነው ። ኢየሱስ ወደዚያ የሄደበት ምክንያት ጊዜው ሳይደርስ የሚቃወሙት አይሁድ ከሚያመጡት ግጭት ለማምለጥ ብቻ ሳይሆን በመጀመሪያ ደረጃ ከደቀ መዛሙርቱ ጋር ለብቻው ለመሆን ፈልጎ ነው ። ይህ በአሕዛብ መካከል የፈጸመው አጭር አገልግሎት ወንጌል የሁሉም መሆኑን አስቀድሞ ያመለክታል ። 26/ “ግሪክ” ፣ ሃይማኖቷን የሚያመለክት ቃል ሲሆን የግሪክ ቋንቋ ተናጋሪ በመሆኗ ከአሕዛብ ወገን ብሎም አረመኔ መሆኗን ያሳያል ። “ሲሮፊኔቃዊት” ፣ ዜግነቷን የሚያመለክት ቃል ነው ። በሶሪያ ክፍለ አገር ውስጥ የምትኖር የፊንቄ ተወላጅ ነበረች ። በሰሜን አፍሪካ ይገኙ የነበሩትን የፊንቄ ሰዎችና በከነዓን ይኖሩ የነበሩትን ለመለየት ፤ በእስራኤል አገር ያሉት የሶሪያ ፊንቄዎችን ተብለው ይጠሩ ነበር ። እነዚህ የፊንቄ ዜጎች ዘራቸው በከነዓን ይኖሩ ከነበሩት ሰዎች ስለነበረ በማቴ. 15፡22 ላይ ከነዓንዊት ተብላ ተጠርታለች ። ወደ ክርስቶስ ከመጡት ብዙ ሚሊዮን አሕዛብ መካከል ይህች ሴት የመጀመሪያ ይቱ ነች? ብለን በእውነት ልንጠይቅ እንችላለን ። 27/ ለልጅዋ መፈወስ ላቀረበችው ጽኑ ልመና ጌታ ኢየሱስ

ኃይለኛ መልስ የመለሰላት የቃል ኪዳን ተሳታፊ ባለመሆኗ ነው ። ሆኖም በምርጫ አንጻር ሲመለከቱት እግዚአብሔር ምርጫውን የሚያከናውነው በበላይነት ነው የሚለው አነጋገር አሻሚ ነው ፤ ምክንያቱም ለተመልካች ማድላት ይመስላልና ነው ። ነገር ግን ምርጫ እግዚአብሔር ለደኅንነት ሲል የሚወስደው የመጀመሪያው ርምጃ ነው ። እግዚአብሔር አንድን ሰው ወይም አንድን ሕዝብ ሲመርጥ ሰፊ የአገልግሎት በር ከፈተለት ማለት ነው ። ኤፌ. 2፡11-18 ። እግዚአብሔር ለማዳን የሚፈልገው ብዙውን ነው እንጂ ጥቂቱን ብቻ አይደለም ። በዚያን ጊዜ ደኅንነት ለሁሉ የሚደርስበት ሁኔታ ገና ባይገለጥም ፤ ክርስቶስ ሴትየሞን መቀበሉ ደኅንነት ለሁሉ እንደሚሆን ይጠቁማል ። 28/ እምነቷንና ብርቱ ልመናዋን በግልጽ የሚያሳየው መልስዋ ሁለት ነጥቦችን ጨጠጠ ይዞአል ። “ቡችሎች” ፣ በቤት ውስጥ የሚውሉ ትንንሽ ውሾችን ያመለክታል ። የሚያሳፍር ወይም የሚዘልፍ ቃል አይደለም ። መልሱን ተቀብላ የሚያጽናናት ሆኖ አገኘችውና ልመናዋን ቀጠለች ። “ልጆቹ በፊት” ፣ በመጨረሻ የርስዋ ተራ እንደሚደርስ ተረድታ በተስፋ እንድትጠብቅ አደረጋት ። 29-30/ አንዳንድ ምሁራን የልጅዋ ከአጋንንት መፈወስ ተአምር ሳይሆን ከእእምር በሚተላለፍ ኃይል ወይም እንዳጋጣሚ የሆነ ነገር ነው ብለው ይተረጉሙታል ። ነገር ግን ምንም በዚህ ወንጌል ውስጥ ተመሳሳይ ምሳሌ ባይገኝም የማርቆስ ብሎም የማቱዎስ ትርጉም ጉልህ ነው ። ኢየሱስ ራሱን ባለ ቦታም ሆኖ በሽተኛን የሚፈውስ መሆኑን ታሪኩ ያስተምረናል ።

“ደንቆሮና ኩልታፋ የነበረው ሰው መፈወስ” 7፡31-37 ፤ 31/ኢየሱስ ያደረገውን ጉዞ በካርታ ላይ ለመከታተል ቀላል አይደለም ። በቀጥታ ወደ ደቡብ ሳይንዝ ረዘም ባለ መንገድ በሰሜን-ምሥራቅ በኩል ዞሮ ተጓዘ ። የሄደበትን ምክንያት ለማብራራት የቀረበት መልሶች የሚያጠያይቁና የማያረኩ ናቸው ። ምክንያቱም ኢየሱስ አሥራ ሁለቱን ለማስተማር ብሎ የተለየ ቦታን ለማግኘት ሲል ያደረገው ጉዞ ሊሆን ይችላል ብለን ከመገመት በስተቀር ሌላ መልስ ስለሌለን ነው ። ከዚህ በፊት ሁለት ጊዜ ብቻውን ከተማሪዎቹ ጋር ለመሆን ሞክሮ ነበር ። 6፡31-34 ፤ 7፡24 ። “አሥር ከተማ” ፤ በ5፡20 ላይ የተሰጠውን ሐተታ ተመልከቱ ። ከአጋንንት የተፈወሰው ሰው የኢየሱስን መምጣት ይመስክር ወደነበረበት ወደ ጌርጌሲኖን አገር ለመምጣት ኢየሱስ እንደገና ተቃረበ ፤ 5፡19 ። 32/ “ደንቆሮና ኩልታፋ” ፤ ከዚያ ምስክርነት የተነሣ የወረሰው ሕዝብ ይህን ተስፋ ተጠያኝነበረውን ነፍስ ወደ ኢየሱስ አመጡት ። “ኩልታፋ” ተብሎ የተተረጎመው ሞግሌሎን የሚለው የግሪኩ ቃል በግሪክ መጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ የሚገኘው በኢሳ. 35፡6 ላይ ብቻ ስለሆነ ያለጥርጥር ማርቆስ የኢሳይያስን ትንቢት በማስመልከት ጽፎታል ለማለት እንችላለን ። ሰውየው ድዳ ሳይሆን በንግግሩ የሚተባብስ ነበረ ። የሰውየውን የመናገር ችሎታ ለመመለስ ኢየሱስ ያደረጋቸው ነገሮች በታሪኩ ውስጥ ተዘርዝረው ተጽፈዋል ። 33/ በመጀመሪያ ፣ ምናልባት እሳቡ እንዳይበተንና ብዙዎች እንዳያውቁት በማለት ከሕዝቡ ለይቶ ወሰደው ፤ ቁ. 36 ። በሁ

ለተኛ ደረጃ፤ ኢየሱስ ሰውየውን በመንካት ሊፈውሰው ከሚችልባቸው መንገዶች በአንዱ ማለትም እንደ መድኃኒት በሚቆጠረው በምራቄ ቀባው ። ኢየሱስ ይህን ያደረገው ከተፈዋሹ የእምነት ትብብርን ለማግኘት ብሎ ነው፤ 8:23 ፤ ዮሐ. 9:6 ። 34/ በሶስተኛ ደረጃ፤ አሻቅቦ መመልከቱና መቃተቱ ነው፤ የጌታ ኢየሱስን ጥልቅ ስሜትና ርኅራኄ የሚያመለክት ብቻ ሳይሆን በርሱ ውስጥ የሚገኘው የሰብዓዊ ስሜት ምሳሌ ነው ። ማርቆስ ይህንና ይህንን የሚመሳሰሉትን ሰብዓዊ ስሜቶችን ለመግለጽ ፈልጎ የነበረ ይመስላል ። አራተኛ፤ “ኢፍታህ”፤ የሶሪያ ቋንቋ ቃል ሲሆን፤ ኢየሱስ ቃሉን የተናገረበት ምክንያት ደንቆሮው ሰውየ የኢየሱስን ከንፈሮች እንቅስቃሴ አይቶ ቃሉን በቀላሉ ሊያውቅ ስለሚችል ነበረ ። 35/ ዲዳኑት ብዙውን ጊዜ ከደነቆረ ጀር የተነሣ የሚመጣ ነው ። የጌታ ኢየሱስን ቃላት ለመስማት ጀርቻችን በከፈቱ ኖሮ ምላሳችንም ለምስ ጋና ፤ ለጸሎትና ለምስክርነት የ ታላቅ በሆነ ነበር ። በተጨማሪም ቤተ ክርስቲያን ጠቃሚ ነገር ለመናገር የምትችለው የእግዚአብሔርን ቃል ስትሰማ ብቻ ነው ።

“ኢየሱስ አራት ሺህ ሰዎችን መመገቡ” 8:1-10 ይህ ታሪክ አምስቱን ሺህ ሰው የመመገቡ ታሪክ ድጋሚ ነውን? የሚለው ጥያቄ አሻሚ ነው፤ 6:35-44 ። ተመሳሳይ ነጥቦች መኖራቸው ለማንም ግልጽ ነው ። በፈተኛው ተአምር አንጻር ሲታይ ደቀ መዛሙርቱ በቁ- 4 ላይ ያለውን ጥያቄ መጠየቃቸው ሞቾች የሚያስኛቸው ነው የሚል ክርክር አለ ። በተቀረ በታሪኮች መካከል እያሉ ዓባይነት ልዩነቶች አሉ ። 2/ “ሶስት ቀን”፤ 5000 ሰዎችን ለመግብ የቻለው አንድ ቀን ባልሞላ ጊዜ ውስጥ ነበረ ። 3/ በፈተኛው ታሪክ ውስጥ ሕዝቡ እንዲሰናበቱ ደቀ መዛሙርቱ ይገፋፉት ነበር ። በዚህኛው ታሪክ ግን ኢየሱስ ራሱ እንዳይሰናበቱ በቅድሚያ አሳሰበ ። በየታሪኩ የሚገኘው የተመጋቢዎች ቁጥር በጣም ልዩ ባይሆንም ታሪኮች ልዩ መሆናቸውን ያሳያል ። 8/ “ቅርጫት”፤ በሁለቱ ዘገባዎች ውስጥ የተገራኩ ቃል ልዩ ነው ። እዚህ ላይ ቅርጫት ተብሎ የተተረጎመው እስፕርስ የሚለው የግሪክ ቃል ከሰንበሌጥ ወይም ከቀን በጥ የተሠራ ዕቃ ነበር ፤ አሕዛብ ነጋዴዎች የሚሸከሙት ዓይነት ሲሆን በውስጡ አንድ ሰው መያዝ የሚችል ነበረ ፤ የሐዋ. 9:25 ። በ6:43 ላይ ያለው የግሪክ ቃል ኮፍናስ ሲሆን የአይሁድ የምግብ መያዣ ቅርጫት ነው ። ቀ. 19ና 20 ላይ ኢየሱስ እነዚህን ሁለት ዓይነት ቅርጫቶች በጥንቃቄ ለይቶአቸዋል ። እነዚህን ልዩ ነቶች ቀላል የሆኑ የባሕል ለውጦች ብቻ ናቸው ብለን ብናልፋቸው የሚያረክ መልስ ሆኖ አይገኝም ። አንዳንድ ምሁራን ፤ ማርቆስ ብዙውን ጊዜ ታማኝ ጸሐፊ ሆኖ ታሪኩን በቀጥታ ይከታተለው ነበር ፤ ነገር ግን በዚህ ቦታ ላይ ብቻ በስበከት ምክንያት ይሁን በሌላ ምክንያት የኢየሱስን ቃላት በበለጠ ለማብራራት ብሎ የራሱን አስተያየት ጨምሮበታል ሲሉ ያቀረቡት ትችት በጣም ደካማ ነው ። ይህ ድርጊት ኢየሱስ በተለይ ለአይሁድ የሕይወት እንጀራ ሊሆንላቸው እንደመጣ ሁሉ ለአሕዛብም የሕይወት እንጀራ ሊሆንላቸው በመሃከላቸው የተገኘ መሆኑን ያመለክታል ። 10/ “ዳልማኑታ” ፤

በዚህ ቦታ ብቻ የተጠቀሰ ሥፍራ ሲሆን የት እንደሆነ አይታወቅም ። በማቴ. 15:39 መጊደል ተብሎ ስለተጻፈ ከባሕሩ በስተ ምዕራብ እንደገና መሻገራቸውን ያሳያል ።

“አይሁድ ከሰማይ ምልክትን በመፈለግ ያቀረቡት ጥያቄ” 8:11-21፤11-13/ ይህንን ክፍለ ምንባብ ኢየሱስ ፈረሳውያን የዘመኑን ምልክት መለየት ስላቃታቸው የወቀላቸው መሆኑን ከሚገልጸው ከማቴ. 16:1-4 ጋር እንጸጽናት ። ጥያቄያቸው ተንኩል የሞላበት ነበረ ፤ ክስ ሊሰነዝሩበት መረጃዎችን ይፈልጉ ነበር እንጂ ኢየሱስ መሲህ መሆኑን ለመረዳት አልፈለጉም ፤ ማቴ. 12:38-42 ፤ ሉቃስ 11:29-32 ። በምድር ላይ ምልክት ሊሰጣቸው እያስፈልገውም ፤ ኢየሱስ ለደቀ መዛሙርቱ የተናገራቸውም ሁለቱ የመመገብ ተአምራት የተፈጸሙት በዚህ መንገድ መሆኑን ያሳያል ፤ ቁ. 17-21 ። ነገር ግን “ከሰማይ ምልክት” ነበረ የተጠየቀው ፤ የጠየቁት የሰውን ፍላጎት የሚያሟላ ሳይሆን በጸሐይ ወይም በጨረቃ ላይ አስደናቂ ነገር ወይም ድምጽ የሚፈጥር ምልክት ነበረ ፤ ይህ ቢሆን ሊያሳምን ይችላል ብለው አሰቡ ። ሆኖም ሊያሳምን ይችላል ነበርን? ለማየት ፈቃደኛ ካልሆኑት ከነርሱ የበለጠ ዕውር የለም ፤ እነዚህ ፈረሳውያን ምልክት እያላቸው ለመረዳት ባለመፈለጋቸው ምክንያት ኢየሱስ ምንም ሌላ መልስ አልሰጣቸውም ። 13/ “ትቶአቸው ሂደ” ፤ አሳዛኝ ቃላት ናቸው።

14/ በዚሁ አጋጣሚ ከማናቸውም ነገር ይበልጥ ዕውርነትን ሊያስከትሉ ከሚችሉትና ጸባዮቻቸውን ከሚያበላሹት ነገሮች እንዲርቁ ኢየሱስ ደቀ መዛሙርቱን ለማስጠንቀቅ ጊዜ አገኘ ፤ ማቴ. 16:5-12 ። 15/ “የፈረሳውያን እርሾ” ፤ ይህ ግብዝነት እንደሆነ ሉቃስ 12:1 ያሳያል ። “የሂሮድስ እርሾ” ፤ ይህ እርሾ ዝሙትና ፍቅረንዋይ ነበር ። ነገር ግን ደቀ መዛሙርቱ እንኳ በመምህራቸው ትምህርት ውስጥ የሚገኘውን መንፈሳዊ ትርጉም ለመረዳት ፍጹም አቃታቸው ። ሆኖም ፈረሳውያን በጣም ጥንቁቅ ስለሆኑበት ስለ አንድ የተለየ እርሾ የሚያመለክት መስሎ ታያቸው ። ስለ ደቀ መዛሙርቱ አለማስተዋል አንድ ምሁር ፡— የጸና እምነት ያለው ሰው ብቻ እግዚአብሔር ቀደም ብሎ በሕይወቱ በሠራቸው ሥራዎች ላይ በመመርኮዝ የወደፊቱን ሊመለከት እንዲሁም ከእነዚህ ሥራዎች የታማኝነትና የፍቅር ማረጋገጫዎች ሊያገኝ ይችላል ሲል ጽፎአል ፤ 1 ሳሙ. 17:34-37 ፤ 2 ዜና 16:7-8 ። በዚህን ጊዜ ግን ደቀ መዛሙርቱ እንዲህ ዓይነት እምነት አልነበራቸውም ። በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ ብዙ ጊዜ የሚታየው የሰው ልብ ድንጻዪነትና ጽናት ፤ በዚህም ቦታ ለኢየሱስ በግልጽ የገዘን መንሥኤ ሆኖበት ነበር ፤ ዘፀ. 14:31 ፤ 16:2-3 ። ሆኖም የደቀ መዛሙርቱ ሁኔታ እንደ ፈረሳውያን አልነበረም ፤ ወደ ፈረሳውያን ሁለተኛ ለመመለስ ሳያስብ ትቶአቸው ነበርና ፤ ቁ. 13 ። የደቀ መዛሙርቱ ችግር መንፈሳዊ ነገሮችን አለመረዳታቸው ሲሆን ጌታ ኢየሱስም በማያልቅ ትዕግሥቱ ተሸከመው ። በዚህም አድራጊነት ውስጥ መጽናናት አለ ። ስለዚህ የዚህ ክፍለ ምንባብ አጠቃላይ አሳብ ከማንኛውም ነገር ይበልጥ መንፈሳዊ ነገሮችን የመለየት ችሎታ ጠቃሚ መሆኑን ያስረዳል ፤ ይህም

አልፎ አልፎ ብቻ የሚገኝ ችሎታ ነው ። ይህ ችሎታ የሚገኘው ከአእምሮና ከትምህርት ሳይሆን ከልብ ዝግ ጅትና ከመታዘዝ ነው ፤ ቁ. 17. 1 ቆሮ. 2:9-16 ኤፌ. 1:17 ።

በቤተ ሳይዳ የተፈወሰው ዓይነ ስውር 8:22-26

ደንቆሮ ኩልታፋ የነበረውን ሰው ለመፈወስ በተደረገው ተአምርና በዚህ ተአምር መካከል የሚያስገርም ተመሳሳይነት አለ ፤ 7:31-37 ። በማርቆስ ወንጌል ብቻ ተጽፈው የሚገኙት ተአምራት እነዚህ ሁለቱ ናቸው ። በሁለቱም ተአምራት አካል ስንኩላኑ ከሕዝቡ ተለይተው ተወስደው ነበር ፤ የተፈወሱትም በምራቅና በእጅ መጻሰስ ነበረ ፤ ሁለቱንም ለማንም እንዳይናገሩ አዞአቸው ነበር ። በአንድ ምክንያት ይህ ተአምር ከሁሉ የተለየ ነበረ ፤ ይኸውም ፈውሱ ቀስ በቀስ በመከናወኑ ነበረ ። 24/ ሰውየው አሻቅቦ አየና “ሰዎች እንደ ዛፍ ሲመላለሱ አያለሁ አለ” ። ሙሉ በሙሉ የማየቱን ችሎታ እንዲያገኝ ለማድረግ ኢየሱስ ሁለተኛ ዳሰሰው ። ይህ በጣም ልዩ የሆነ ነጥብ ታሪካዊ ጣባይ እንዳለው ያረጋግጣል ። ማርቆስ ይህን ታሪክ ያስገባው ዓላማ ኖሮት ነው የሚለውን ግምት መቃወም ከባድ ነው ። በዚህን ጊዜ ደቀ መዛሙርቱ ሙሉ በሙሉ እንዳልተፈወሰው ሰው ነበሩ ፤ ነገር ግን ተስፋ አላቸው ። እያንዳንዱ የኢየሱስ ሥራ ጉድለት የማይገኝበት ነው ፤ ወደ ፍጹም ነትም ደረጃ ላይ ካልደረሰ አይረከም ። የጀመረውን ነገር ይፈጽመዋል ፤ በቅርቡ ደቀ መዛሙርቱ በበዓል ሃምሳ ቀን መንፈስ ቅዱስ ሁለተኛ ሲነካቸው ሁሉን ነገር በግልጽ ለማየት ይችላሉ ።

መሢህነትና መከራ 8:27-9:29

ታሪኩ ከዚህ ነጥብ አንጦቶ በተቃረበው በክርስቶስ ሥቃይ ላይ ያተኩራል ። ኢየሱስ ስለሚመጣበት ሥቃይ ሶስት ጊዜ ተናገረ ፤ 8:31 ፤ 9:31 ፤ 10:33 ።

የጴጥሮስ ምስክርነትና የመጀመሪያው ትንቢት 8:27-33

ትንቢት 27/ “ፊልጶስ ቂሣሪያ” ፤ ኢየሱስ ከደረሰባቸው ከተማዎች ሁሉ ይበልጥ ወደ ሰሜን ርቃ የምትገኝ ከተማ ነች ። በምዕራብ ባሕር ዳር ከምትገኘው በሐዋርያት ሥራ መጽሐፍ ውስጥ ብዙ ጊዜ ከተጠቀሰችውና የሮሜ መንግሥት አስተዳዳሪ ከኖረባት ከቂሣሪያ ስትራቶኔስ የተለየች ነች ። እዚያም ኢየሱስ ለደቀ መዛሙርቱ ሁለት ጥያቄዎች አቀረበላቸው ፤ አንደኛው ጥያቄ አጠቃላይ ሲሆን ሰዎች ኢየሱስ አስደናቂ ሰው መሆኑን ቢያውቁም ከዚህ ይበልጥ አለመረዳታቸውን የሚገልጽ ነበረ ። 29/ ሁለተኛው ለነርሱ የግል ጥያቄ ሲሆን ጴጥሮስ አፈ ቀላጢያቸው ሆኖ ኢየሱስ ከጥንት ጀምሮ ተስፋ የተደረገለትና ትንቢት የተነገረለት መሢህ ግለት ክርስቶስ መሆኑን ገለጸ ። በዚህ ጊዜ ጌታ ኢየሱስ

ጴጥሮስን የመረቀበት ቃል አለመጻፉ የሚያስደንቅ ነው ፤ ማርቆስ እንዲጽፈው ጴጥሮስ አልፈቀደም ይሆናል ፤ ከማቴዎስ ዘገባ ጋር አወዳድሩት ፤ ማቴ. 16:13-23 ። ከፈረሳውያን ዕውርነትና ከደቀ መዛሙርቱ ድንቁርና በኋላ የመገለጽ ብርሃን ውጋጋን መውጣት በመጀመሩ ኢየሱስ ደስ አለው ። እነርሱ ማየት ጀምረው ነበረ ፤ ነገር ግን ከዚህ በኋላ የሚቀጥለው ታሪክ እንደሚያሳየው ሁሉ ፤ ሙሉ በሙሉ እንዳልተፈወሰው ሰው ሆነው ማየታቸው ገና የጠራ አልነበረም ። የሆነ ሆኖም ኢየሱስን ይበልጥ ያውቁት የነበሩት ሰዎች በበለጠ አከበሩት ። ብዙ ጊዜ በሰዎች ዘንድ እንዲህ አይደለም ፤ አንዳንድ በቅርብ ማወቅ አለማካከርን ሊያስከትል ይችላል ፤ በደንብ ሰውየውን ስናውቅ በስሕተቶቹ ምክንያት ልንንቀው እንችላለን ፤ ነገር ግን በክርስቶስ በኩል እንዲህ አልነበረም ።

መሢህ ነህ የሚለው ምስክርነት በኢየሱስ ትምህርት ውስጥ መለያየትን ያስከተለ ነጥብ ከመሆኑም በላይ ወንጌሉን ለሁለት የሚከፍል መስመር ሆኗል ። ኢየሱስ ራሱ መሢህ ሆኖ እንደተላከ ቢያንስ አገልግሎቱን በሕዝብ ዘንድ ከጀመረ ወዲህ ወይም ምናልባት ከዚያ በፊት ይገኛል ነበር ፤ ሉቃስ 2:49 ። በተጨማሪ ደግሞ ስለሚከተለው መከራና ከመጀመሪያ ጀምሮ በመንገዱ ላይ ተደቅኖ ስለሚጠብቀው ስለ መስቀሉ አስፈላጊነት ያውቅ ነበር ፤ ዮሐ. 2:19 ፤ 3:14 ። ነገር ግን ስለ መስቀሉ በግልጽ መናገር የጀመረው ከዚህ ወሳኝ ጊዜ አንጦቶ ብቻ ነው ። ኢየሱስ ምንም ነገር ሳያውቀው እንዳልደረሰ በትና የድርጊቶቹ ሂደት በቅድሚያ የታወቀና አስቀድሞ በእግዚአብሔር የታቀደ መሆኑን ማርቆስ ከዚህ ጀምሮ ባለው ጽሑፍ ውስጥ የመግለጽ ዓላማ አለው ፤ የሐዋ. 4:28 ።

ደቀ መዛሙርቱ መሢህ ነህ ሲሉት ትክክል ነበሩ ፤ ነገር ግን ትርጉሙን የተረዱት በተሳሳተ ሁኔታ ነበረ ። የብሉይ ኪዳን ነቢያት የመሰሉ ሥራ በሁለት ልዩ መንገዶች ገልጸውታል ፤ ድል የሚያደርግ ነበረ — ኢሳ. 11 ፤ ደግሞም ሥቃይ የሚቀበል ነበረ ፤ ኢሳ. 53 ፤ ሉቃስ 24:26 ፤ 1 ጴጥ. 1:10-11 ። አይሁዶች መሢህችን የሮምን መንግሥት ይፈነቅላል ፤ ለኛም ብልጽግና ይሰጣል ብለው ለመጀመሪያው ነጥብ የተሳሳተ ትርጉም በመስጠታቸውና የሁለተኛውን ነጥብ ትርጉም አውቀው ወደ ጎን በማድረጋቸው ሁለቱንም ሳይቀበሉ ቀርተዋል ። በዚህ ጊዜ ደቀ መዛሙርቱ እንኳን ይህንን የሚመስል አመለካከት ነበራቸው ። 31/ ስለዚህ ኢየሱስ “የሰው ልጅ ብዙ መከራ እንደሚቀበል” ማለት መቀበል እንደሚገባው “ያስተምራቸው ጀመር” ። ይህ አገላለጽ ደቀ መዛሙርቱን ሳያደናግራቸው አልቀረም ። 32/ ጴጥሮስም ምናልባት አባባሉን በጥንቃቄ ካመዘዘነ በኋላ ኢየሱስን ወደ ጎን ወስዶ “ይገሥጸው ጀመር” ። 33/ ኢየሱስ ከጴጥሮስ አፍ የሰማው ድምፅ ከዚህ በፊት ሰምቶት የነበረው ድምፅ እንደሆነ አወቀና ሉቃስ 4:5-8 ። መንፈሳዊ ያልሆነ ደቀ መዝሙር ምንም ጥሩ ዓላማ ቢኖረውም የሰይጣን መሣሪያ ሊሆን የሚችል መሆኑን የሚገልጽ ከባድ ማስጠንቀቂያ ነው ። የእውነተኛ ደቀ መዝሙር ዓላማ በኢየሱስ በተገለጸው አምላ

ካዊው ዕቅድ ሙሉ በሙሉ መስማማት ነው ። ጳውሎስ በቆላ. 3፡2 ላይ በተመሳሳይ አባባል ተጠቀመ ። የደቀ መዝሙር ዓላማ በሚቀጥሉት ታሪኮች ላይ ተብራርቶ አል ።

8፡34-9፡1 “የደቀ መዝሙርነት ግዴታዎች” 34/ “መስቀል” የሚለው ቃል በማርቆስ ወንጌል ውስጥ በመጀመሪያ የተጠቀሰው በዚህ ቦታ ነው ። ቃሉ የሮምን መንግሥት ጭቆናና ግፍ ስለሚያንጸባርቅ ሐዋርያት የሰሙት እኛ አሁን ከምንሰማው ይበልጥ በሚያስደነግጥ ሁኔታ ነበረ ። የቃሉ ትርጉም ለጌታም ሆነ ለተከታዩ ያው ነው ። ምሾትን አለማግኘትና ችግርን መካፈል ማለት ብቻ ሳይሆን መሞትም ማለት ነው ። ይህ አባባል ደቀ መዝሙር ስለ ዓለም ያለውን እስተሳሰብ የገልጸል ። ስደትን የሚያስከትል አለመስማማት ይገጥመዋል ። በተለበት አይቋቋመውም ፤ ዮሐ. 15፡19 ፤ ገላ. 6፡14 ። ለክርስቶስ በመታዘዝ ምክንያት የሚመጣውን ማንኛውንም ነገር ይቀበላል ። ሕይወቱንም አሳልፎ ለመስጠት አይነፍግም ። አመለካከቱ በራሱ ሕይወት አኳያ ራሱን መከድ ነው ፤ ሕይወቱ በክርስቶስ ቁጥጥር ሥር እንዲሆን የራሱን ፍላጎትና ዕቅድ ወደ ጉን ያደርጋል ። በጌታ ኢየሱስ አኳያ ለርሱ ፈቃድ እየተገዛ ይከተለዋል ። 35-36/ ይህ ዓይነት ምላሽ ለተመልካች ከእውነት ጋር የሚያጋጭ መስሎ ቢታይም ራሱን አሳልፎ መስጠትና ማስገዛት እርግጠኛና ዘላቂ የሆነ ጥቅም አለው ። ባንጸሩ መንፈሳዊ ያልሆነ ማንኛውም ሰው የሚመኘው የራሱን ፍላጎት ማሟላትና የራሱን ዕቅድ መፈጸም እውነተኛ አይወጥን ማጣት ነው ። 37/ ይህ ሕይወት ከጠፋበት እንዴት መልሶ ሊያገኘው ይችላል? ኢየሱስ ባስተማረው መንገድ ካልተቀበለው ፈጽሞ አያገኘውም ።

ነገር ግን ይህ ከባድ ትምህርት ሙሉ በሙሉ ተስፋ ወደማስቆረጥ ያረጃ እንዳያደርሳቸው ኢየሱስ ስለመምጣቱ — 8፡38 እና ስለ እግዚአብሔርም መንግሥት ተናገረ ፤ 9፡1 ። የሰው ልጅ ሥቃይ እንደሚቀበል በትንቢት ተነግሮአል ። ይሁን እንጂ ድል እንደሚያደርግ የሚያመለክት ትንቢት ሳይፈጸም ማለፍ የለበትም ። 9፡1/ የዚህ ጥቅስ ትክክለኛ ትርጉም አጠያያቂ ነው ። ከዚህ ቀጥሎ ሊሆኑ የሚችሉ አራት ትርጉሞች ቀርበዋል ። 1/ ጌታ ኢየሱስ በተራራው ላይ መለወጡ ፤ 2/ ትንሣኤውና ዕርገቱን ፤ 3/ በ70 ዓ/ም የሆነው የኢየሩሳሌም ከተማ መውደምን ፤ 4/ በበዓሉ ሃምሳ የክርስትና አገልግሎት ሥራ መጀመሩን ያመለክታል የሚሉ ናቸው ። ከነዚህ አንደኛውን ብንቀበል ከስድስት ቀን በኋላ እንዳንድ ደቀ መዛሙርት ገና በሕይወት ይገኛሉ ማለቱ ከሆነ ፤ ይህ የሚያረክ ትርጉም አይደለም ። ከተቀሩት ሶስቱ ምናልባት የመጨረሻው የበለጠ ያረካል ። ደቀ መዛሙርቱን ለጊዜው ግራ ያጋባቸው የነበረው የመስቀል ትምህርት ፤ ውሎ አድሮ የሰዎችን ልብ በኃይልና በተአምራት የመለወጡ ምልክት እንደሆነና የክርስቶስ መንግሥት የምሥራች የሚያበሥር መሆኑን ተገንዝበዋል ። አንዳንድ ምሁራን የሰው ልጅ የሚለው እግዚአብሔር የመረጠውን ማሳበረሰብ ያመለክታል ብለው ይተረጉሙታል ፤ ይህ ትርጉም ተቀባይነት ቢያገኝ በሕ

ዝቡ ላይ የእግዚአብሔር አገዛዝ ጎልቶ ይታያል ብለን ኢየሱስ በ9፡1 የተናገረውን ለመተርጉም እንችላለን ። ይህ ትርጉም ከዚህ ጥቅስ ጋር ተስማሚ ቢሆንም የሰው ልጅ የሚለው ዘይቤ በማሳበረሰብ ደረጃ ሳይሆን በግል ቤተረገው የተሻለ ነው ።

ኢየሱስ በተራራው ላይ መለወጡ 9፡2-8

2/ ጌታ ኢየሱስ ሶስቱን ደቀ መዛሙርት ለየት አድርጎ ብቻቸውን ሲወስዳቸው ይህ ሁለተኛ ጊዜ ነው ፤ 5፡37 ። “ወደ ረጅም ተራራ” ፤ ሰሙ የትም ያልተጠቀሰ ቢሆንም 3100 ሜትር ከፍታ ያለው ከቂሣሪያ ፊልጵስዩስ በስተ ሰሜን ምሥራቅ 20 ኪሎ ሜትር ርቆ የሚገኘው የአርሞን ዓፄም ተራራ እንደሆነ ይገመታል ። ምናልባት ጊዜው በሌሊት ሳይሆን አይቀርም ። ቢሆንም ድርጊቱ ሲፈጸም ደቀ መዛሙርቱ ነቅተው እንደነበረ ሉቃስ በጥንቃቄ አስረድቶአል ፤ ሉቃስ 9፡32 ። 3-4/ ይህን ታሪክ ለመተርጉም የቀረቡት መላምቶች በጣም የተራራቁ ናቸው ። አንዳንዶች ፤ እውነተኛ ታሪክ አይደለም ወይም ምሳሌ ይሆናል ይላሉ ። ሌሎችም ያለቦታውና ያለጊዜው የገባ የትንሣኤ ታሪክ ነው ብለው ይፈቱታል ። ባንጸሩ ደግሞ ጥቂቶች የመናፍስት ጠሪዎች ስብሰባ ነው ይላሉ ። ለመጨረሻው መላምት የምናቀርበው መልስ ። መሴና ኤልያስ ከደቀ መዛሙርትም ጋር ተወያይተው እንደሆነ አልተገለጸም ። ደግሞም የጭውውቱ ርእስ መስቀሉ ነበረ ፤ ይህ በመናፍስት ጠሪዎች ስብሰባ የሚነሣ ርዕስ አይደለም ፤ ሉቃስ 9፡31 ። 5-6/ ጴጥሮስ የተናገረው በልብ ወለድ ታሪክ ውስጥ የሚነገር ዓይነት ንግግር አይደለም ፤ ታሪኩ እርስ በርስ የሚስማማ በመሆኑ እውነተኛ ታሪክ መሆኑን ይጠቁማል ። ደቀ መዛሙርቱ የእግዚአብሔርን ክብር ሳይሆን የአንድ ኃጢአት የሌለበትና ፍጹም የሆነ ሰው ክብር አይደለም ። ሞት የኃጢአት ደመወዝ እንደመሆኑ መጠንና ኃጢአት የሌለበት ሰው መሞት ስለማይገባው በዚያን ጊዜ ኢየሱስ ሳይሞት ወደ መንግሥተ ሰማያት መግባት ይችላል ነበር ። ፍጹሙ ሰው የሞት ምስጢር ተካፋይ ሆኖ እንዲገኝ ፈቱን እንደገና ወደ መስቀል ዘወር አደረገ ። ነገር ግን ይህ የኢየሱስ በተራራው ላይ መለወጥ የርሱን ማንነት የሚመለከት ታላቅ ድርጊት ከመሆኑ በላይ በደቀ መዛሙርቱ መንፈሳዊ ትምህርት ውስጥ ሰፊ የሆነ ድርሻ አለው ፤ ለጥንታዊት ቤተ ክርስቲያን ትልቅ በረከት አበረከተ ፤ 2 ጴጥ. 1፡16-18 ። በ8፡31-34 ላይ ከተገለጸላቸው ምስጢር በኋላ ምናልባት መወላወል የጀመረውን የደቀ መዛሙርቱን እምነት አጠነክረ ። ደግሞም የመሢህ መከራ መቀበል በብሉይ ኪዳን የተሰጠውን መገለጽ የሚቃረን ሳይሆን የሕግና የነቢያት ወኪል የሆኑት ሙሴና ኤልያስ የመስከሩለት መሆኑን ኢየሱስ አሳያቸው ። 7/ ጌታ ኢየሱስ ሊደርስበት ያለውን ሥቃይ ሲናገር በጥንቃቄ መስማት እንደሚገባ ይጠቁማል ፤ ዘዱ. 18፡15 ። ጴጥሮስ ይህንን ለማድረግ አልፈቀደም ነበር ፤ 8፡32 ።

“ከተራራው ላይ መውረዳቸው” 9፡9-13፡9-10/ ለማንም ሰው እንዳይናገሩ ከሰጣቸው ትእዛዝ ውስጥ ይህ

የመጨረሻው ነው፤ አሁን ግን የጊዜው ገደብ ትንሣኤው ነው። በጊዜው ከነበረው የአስተዳደርና ቁሳቁሳዊ እንቅስቃሴ የተነሣ መሢህ መሆኑን መሰወር ለኢየሱስ አስፈላጊ ነበረ። ነገር ግን ኢየሱስም ሞቶ ከተነሣ በኋላ የዚህ ዓለም መሢህ አለመሆኑ ለተከታዮቹ ግልጽ ሆኖ ላቸዋል። የኢየሱስን መቃብር ባዶ ሆኖ ባገኙት ጊዜ ሰውነቱ እንዴት እንደተለወጠ እንዲረዱ ያስቻላቸው በተራራ ላይ ኢየሱስ በተለወጠ ጊዜ እነዚህ ሶስት ሰዎች የቀሰሙት ትምህርት ነው፤ ዮሐ. 20:8 ።

11/ የዚህ ጥያቄ መነሻ ክርስቶስ በተራራው ላይ በተለወጠ ጊዜ ኤልያስ አብር መገኘቱ ነው። 12/ ኢየሱስ በመልሱ ሁለት ነገሮችን አብራራላቸው፤ በመጀመሪያ ኤልያስ ማለት መጥምቶ የሐንሰ ነው። አይሁዶች ግን አልተቀበሉትም፤ ንጉሥ ሄሮድስ ገድሎታል። ሁለተኛ፤ በእዲሁም የሰው ልጅ ተቀባይነት ሳያገኝ መገደቱ ነው። 13/ “ስለርሱ እንደተጻፈ”፤ ኤልያስ የተቀበለውን መከራ ያመለክታል፤ 1 ነገ. 19:1-3 ። ኤልያስ ከአክባብና ከኢልዛቤል መከራ እንደተቀበለ እንዲሁ የሐንሰ ከሄሮድስ ና ከሄሮድያዳ መከራ ተቀበለ ።

“ዲዳ መንፈስ ያደረበት ልጅ” 9:14-29 የተራራው ክብርና በሸለቆ ውስጥ ያለው የሰው ተስፋ ቢስነትና ድክመት ተነጻጽረዋል፤ ተነጻጽሪነቱ ሆነ ብሎ ቀርቦ ይሆናል። በሸለቆ ውስጥ ያለው ቡድን ዓለምን የሚወክል ነው። በቡድኑ ውስጥ አራት ዓይነት ሰዎች ይገኛሉ፤ በከፋት ኃይል ሥር የተያዘው ወጣት፤ የተጨነቁ ወላጆች፤ በቂ ኃይል የተሰጣቸው ነገር ግን ባለመረዳታቸው ምክንያት ልጁን ለመፈወስ ያልቻሉት ዘጠኙ ደቀ መዛሙርት፤ መቃወምን የሚወዱና በጥላቻ የተሞሉ ከደቀ መዛሙርቱ ጋር ይከራከሩ የነበሩ ጸፎች ነበሩ። የራሳችንን አካሄድ ሳናሳጥር የሌሎችን አወዳደቅ መተቸት ቀላል ነው። 15/ ቁ. 9ን በማስመልከት ሕዝቡን ያስደነቀው ጌታ ኢየሱስ ሳይታሰብ ልክ በተፈለገው ጊዜ መምጣቱ ነበረ እንጂ አካሉ ገና ስማያዊ ብርሃንን ያንጸባርቅ ስለነበረ አይደለም። 17-18/ የዛሬ ሕኪሞች ምናልባት የሚጥሉ በሽታ አድርገው ይመለከቱታል፤ ነገር ግን የበሽታው ጠንቅ ኢየሱስ በገሠጸው ርኩስ መንፈስ ምክንያት ነበረ የሚለውን አይቃረንም። ርኩሳን መናፍሰትን ለማወጣት በተፈጸሙት ተአምራት ላይ ማርቆስ ሰፊ ማብራሪያ እንደሰጠ ቀደም ሲል ተመልክተናል፤ በ1:20-28ና በ5:1-20 ላይ የተሰጠውን ሐኪም ተመልክቱ። በዚህ ላይ ማርቆስ ታሪኩን ሰፋ አድርጎ ስላቀረበው አድናቆትን አትርፎአል። 19/ ሁኔታውን ተመልክቶ በመጀመሪያ ጠቅላላ የነበሩትን ሰዎች የማያምን ትውልድ በማለት ጌታ ኢየሱስ ጎዘኑን ይገልጻል፤ ዕብ. 12:3 ። ቢሆንም ቅሉ በማያልቀው ትዕግሥቱ “እስከመቼ እታገሣችኋለሁ?” ይላቸዋል፤ እንዲሁም ወደር በልለው ርካራ “ወደ እኔ አምጡት” ይላችኋል። 20-22/ ኢየሱስ ልጁ በኃይል እንደሚሠቃይ እያየ ከአባታቸው ጋር ንግግር መቀጠሉ የሚያስገርም ነው። ይህንንም ያደረገው በመጀመሪያ አባታቸውን ወደ እምነት ለማምጣት ነበረ። 23/ “ቢቻልህ” የሚለውን የሰውየውን የጥርጥር ቃል ኢየሱስ አንሥቶ መለሰለት። 24/ ሰውየው “አምናለሁ” ብሎ መለሰ

ለት፤ ነገር ግን የእምነቱን ድክመት በመረዳቱ ራሱን በኢየሱስ ላይ ጣለ። 25/ “ሕዝቡ”፤ በዚህ ቁጥር ውስጥ የተጠቀሱት ሕዝብ በቁጥር 14 ውስጥ ከተገለጹት፤ ልጁ እየተፈለገ ክርስቶስ አባታቸው ትተዋቸው ከሄዱት ሕዝብ የተለዩ ሳይሆኑ አይቀሩም።

28/ እኛ ብንሳሳት ማድረግ የሚገባን አጥኚ ኮሚቴ ማቋቋም ወይም ስልችግራችን እርስ በርስ መወያየት ሳይሆን፤ በግል ጌታ ኢየሱስን መጠየቅ ነው፤ ደቀ መዛሙርቱም ልክ እንደዚህ አደረጉ። 29/ የማቴዎስን ዘገባ ማለት 17:19-21ን ብንመለከት፤ መከራቸው ያልተሳካላቸው ከሶስት ምክንያቶች የተነሣ መሆኑን እንመለከታለን። አንደኛው የእምነት እጦት ነበረ፤ ባለማመናቸው ምክንያት እግዚአብሔር ሊሠራላቸው አልቻለም። ሁለተኛው የጸሎት እጦት ነው፤ ምናልባት መስቀሉን በሚያመለክተው ትምህርት በግጥም በመደንገባቸው መጸለይ እንኳን ረስተው ከእግዚአብሔር ጋር ያላቸውን ግንኙነት ሳይተዉ አልቀሩም። ሶስተኛው ደግሞ ራሱን የመግዛት ማለት የጸም እጦት ነበረ። እንዲህ ያለውን ችግር ለመፍታት ሰውን የሚያበቁት አዘውትር መጸለይና ጥበቅ የሆነ ራሱን መግዛት ናቸው ማለቱ ነው። “በጣም”፤ ይህ ቃል ሳይናትኪስና ሻቲካ ኔስ በሚሉት ብራናዎች ውስጥ ተጽፎ አይገኝም። እንዳንድ ምሁራን የባሕታውያንን ልማድ ለማጠናከር ተጨምሮአል የሚል አሳብ ቢያቀርቡም የጻፈው ማርቆስ አይደለም ለማለት የሚያስችል በቂ መረጃ አልተገኘም።

ተግሣጽና ማስጠንቀቂያ 9:30-50

“ስለሚደርስበት ሥቃይ የተሰጠ ሁለተኛ ትንቢት” 9:30-37 ከቁ. 30 አንሥቶ ኢየሱስ አቅጣጫ ሥቃይ ወደሚጠብቀው ወደ ኢየሩሳሌም የመጨረሻውን ጉዞ ይጀምራል። 30/ ያለበትን ማንም እንዳያውቅ የፈለገው ምናልባት በሁለት ምክንያት ይሆናል። አንደኛው የገሊላውን አገልግሎት አሁን አከትሟል፤ ሁለተኛ ደቀ መዛሙርቱን ለማስተማር በመፈለጉ ነው። 31/ በመንገድ ላይ ሲሄዱ ሳያቋርጥ ያስተማራቸው በርሱ ላይ ስለሚደርስበት ሥቃይ ነበረ። ኢየሱስ ስለ ሥቃይ የሰጠው ሁለተኛው ትንቢት በዚህ ቦታ ተጽፎ ይገኛል፤ አንደኛው በ8:29-31 ይገኛል። “አልፎ ይሰጣል”፤ የይሁዳ ተንኮል ሳይሆን የእግዚአብሔርን ዕቅድ መፈጸም ያመለክታል። 32ው ሎሎስ በሮሜ 8:32 ተመሳሳይ አሳብ አቅርቧል። ጳውሎስ ጳውሎስ ጳውሎስ፤ እንደገና ደቀ መዛሙርቱ መረዳት አቃታቸው፤ “እንዳይጠይቁትም ፈሩ”። ኢየሱስ መንግሥቱን ሲያቋቁም፤ ባለሥልጣናት እንሆናለን በሚል የተሳሳተ አስተሳሰብ በመጠመዳቸው ነው። 34/ የክርክራቸው መንሥኤ በተራራው ላይ የነበረውን የኢየሱስን መለወጥ ለመመስከር በተለይ ለሶስት የተሰጠው ዕድል ሳይሆን አይቀርም፤ የሰው ተፈጥሮ በኃጢአት የተበከለ በመሆኑ ልዩ መንፈሳዊ ስጦታ እንኳ ሲቀበል ሊኮራበት ይችላል። ከኃጢአት ሁሉ ክፉው ትዕቢት ስለሆነ እግዚአብሔር በምትኩ ከሁሉ የሚበልጠው ትሕትና እንዲኖረን አንዳንድ ጊዜ

ጥሩ ውጤት የሚያስገኙ ኃይለኛ ርምጃዎች ይወስዳል፤ 2 ቆር. 12:7 ። የትሕትና መንፈስ የመላእክት ውበት ሲሆን ትዕቢት ደግሞ የርኩሳን መናፍስት አካል ስንኩልነት ነው ። 35-37/ ጌታ ኢየሱስ ግልፅ በሆኑ ቃላት ያቀረበውና ሕጻንን በማስመልከት የሰጠው መልስ ለወላጆችና ለአስተማሪዎች እንደዚሁም ሕጻናትን ለሚጠብቁ ሁሉ ከፍተኛ ማበረታቻ ሲሆን ፤ በትዕቢት ለተሞላው ደግሞ ተግባሩ ነው ።

ስለ ደቀ መዝሙርነት የተሰጠ ትምህርት 9 ፡ 38-50

እነዚህ ቁጥሮች የኢየሱስን የተለያዩ አባባሎች ይዘዋል ። እነዚህ አባባሎች በሌሎቹም ወንጌሎች ለየት ባሉ ቃላትና ክፍል ምግባቦች ውስጥ ተጽፈው ይገኛሉ ። ይህም የሚያመለክተው ሁሉም እውነተኛ አባባሎች ሲሆኑ ባንድ ጊዜ ያልተነገሩና ማርቆስ ሰብስቦ የጻፋቸው መሆኑን ነው ። የሚያገናኝቸውን ርእስ ብንፈልግ ሁለት ቡድኖች እንዳሉ እናያለን ። የመጀመሪያው በቁ. 38-42 የሚገኘው እርስ በርስ ቸርነትን ማድረግንና መታገሥን አስመልክቶ ኃላፊነትን ያስተምራል ፤ ሁለተኛው ደግሞ በቁ. 43-50 የሚገኘው ራስን በግል የመግዛትን አስፈላጊነት ይጠቁማል ። የመጀመሪያው ስብስብ ደቀ መዛሙርቱ ለሌሎች ባላቸው አመለካከት ላይ ሲያተኩር ሁለተኛው ደግሞ ስለ ራሳቸው ሕይወት እንዴት ማሰብ እንደሚገባቸው ያስረዳል ። ደቀ መዝሙር ለሌሎች ርኅሩኅ መሆን ሲገባው ራሱንም በደንብ መቆጣጠር አለበት ።

38/ የሐዘን የጠቆመው ሰው ጉድለት ቢኖረውም በያንስ ቢያንስ እውነተኛና የተሳካለት ስለነበረ ፤ ርኩሳን መናፍስትን ለማውጣት ይሞክሩ ከነበሩት የሐዋ. 19:13-16 ከሚገልጽቸው ሰዎች ጋር አይመሳሰልም ። 39/ የሰዎችን ሕይወት የሚባርክና ከክፍት ኃይል ነጻ የሚያወጣቸው ሥራ መከልከል የለበትም ። የክርስቲያኖችን አለመቻቻል በቀጥታ የሚገልጽ ከዚህ የሚበልጥ ጥቅስ አይገኝም ። 40/ ከማቴ. 12:30 ጋር አነጻጽሩት ። ሁለቱ አባባሎች የሚቃረኑ ሳይሆኑ የሚስማሙ ናቸው ። በማር. 9:40 ላይ የሚገኘው መመሪያ ከቤተ ክርስቲያን ውጭ ባሉት ላይ ቤተ ክርስቲያን ያላትን አመለካከት የሚመለከት ሲሆን ፤ በማቴ. 12:30 ላይ የሚገኘው መመሪያ ደግሞ ቤተ ክርስቲያን በውስጥም በውጭም ላሉት ለሁለቱም መስጠት ካለባት ትምህርት አስፈላጊ አካል ነው። ለክርስቶስ መልእክት ገለልተኛ መሆን እርሱን መቃወም ነው ። 41/ ርኩሳን መናፍስትን ከማውጣት ያነሰ አገልግሎት እንኳ በትክክለኛ ዓላማ ከተደረገ ዋጋ ያስገኛል ። 42/ የደቀ መዛሙርቱ ዘለፉ ሰው የውን አሰናክል ይሆናል ፤ በዚህ ምክንያት ኢየሱስ ስለማሰናከል ጥብቅ ማስጠንቀቂያ ሰጠ ። “የወፍጮ ድን ጋይ” ፤ በማሪኩ ምሎስ እንከስ የሚለው የሚያመለክተው ከትልቅነቱ የተነሣ በአህያ ኃይል ይሸከረከር የነበረውን ወፍጮ ነበር ።

43/ በሁለተኛው ቡድን ውስጥ የሚገኘው አነጋገር ያለጥርጥር ምሳሌያዊ ነው ። ከእግዚአብሔር ጋር ያለን

ግንኙነት እንዳይቋረጥ ማንኛውንም ዓይነት ጥንቃቄ ከማድረግ መቆጠብ የለብንም ። “ገንንም” ፤ የግሪክ ቃል ሲሆን ፤ በዕብራይስጥ “ጌ ሕጭን” የሚለው ሲሆን የሄኖም ልጆች ሸለቆ ማለት ነው ። በኢየሩሳሌም አካባቢ የሚገኝ ሸለቆ ሲሆን አንዳንድ ንጉሶች ልጆቻቸውን ያቃጠሉበት ቦታ ስለነበረ እጅግ በጣም ርኩስ ቦታ ሆኖ ተቆጠረ ፤ በኋላም የከተማ ቆሻሻ መጣያ ሆነ ፤ ኤር. 7:131 ፤ 2 ነገ. 23:10 ። ለሚመጣው የቅጣት ቦታም ተስማሚ መግለጫ ሆኖ ተገኘ ። 49/ ለዚህ አስቸጋሪ ጥቅስ ቢያንስ ሊሆኑ ይችላሉ ተብለው የተገመቱ አሥራ አራት ወይም አሥራ አምስት ትርጉሞች ቀርበዋል ። ሁለተኛው ዐረፍተ ነገር በብዙዎቹ ብረናዎች ውስጥ አይገኝም ፤ ሆኖም በዘሌ. 2:13 መሠረት የቀረበ ትርጉም ሳይሆን አይቀርም ። ጥቅሱ መከራ ያነጻል የሚል መልእክት ያዘለ ሲሆን ፤ ምናልባት በርም ከተማ በስደት ላይ ለነበረችው ቤተ ክርስቲያን የተሰጠ ማበረታቻ ሊሆን ይችላል ። በዚህ አኳያ በቁ. 49 ላይ የሚገኘው እሳት የሚያነጻ ስለሆነ በቁ. 48 ውስጥ ካለው ከሚያጠፋው እሳት ጋር በምንም ዓይነት ሁኔታ አይገናኝም ። “ሰው ሁሉ” ፤ እያንዳንዱ ደቀ መዝሙር ማለት ነው ። 50/ ጥቅሶቹ የቃል መመሳሰል እንጂ ሌላ ግንኙነት የላቸውም ። “ጨው” ፤ የአዲስ ኪዳን ትርጉም አለው ፤ ማለትም የክርስቲያን ጠባይ ቅመም ሆኖ የሚያጣፍጥ መሆኑን ያመለክታል ።

ወደ ኢየሩሳሌም የተደረገው ጉዞ 10:1-52

1/ በብረናዎች ውስጥ የተለያዩ ቃላት ስለሚገኙ ስለሥፍራዎች የተሰጠውን ገለጻ መረዳት አስቸጋሪ ነው ። “በዮርዳኖስ ማይ ወደ ይሁዳ አገር” ፤ ባብዛኞቹ ብረናዎች የሚገኙ ቃላት እነዚህ ናቸው ። ከዮርዳኖስ ወንዝ ቀኝና ግራ ያለውን ደቡብ ይሁዳ የሚያመለክት ሳይሆን አይቀርም ። ያም ሆነ ይህ እዚህ ላይ የተገለጸው ትምህርትና የተፈጸሙት ሁኔታዎች በመንገዱ ላይ ሲጓዙ የተከናወኑ ናቸው ተብሎ ይታሰባል ።

ጋብቻና መፋታት 10:2-12

2/ “ለፈትነት ጠየቁት” ፤ እንደገናም ፈረሳውያን ጥያቄውን ያቀረቡት በጥላቻ መንፈስ ነበረ ። በዚያን ጊዜ የመፋታት ጥያቄ አንገንጋቢ ከመሆኑም በላይ ሁለት የታወቁ ትርጉሞች ነበሩት ። 4/ የሙሴ ሕግ አንድ ባል በሚስቱ ላይ የእፍረት ነገር ካገኘባት የፍችዋን ወረቀት ለመስጠት እንደተፈቀደላት ይናገራል ። ዘጸ. 24:1-4 ። እከራካሪ ጥያቄ የተነሣው የሚያሳፍር ነገር በሚለው አሳብ ትርጉም ላይ ነበረ ። የመምህር ሻማይ ተከታዮች ሚስትየጥ ለባልዋ ታማኝ እስከ ሆነች ድረስ ጋብቻቸው አይፈርስም የሚለውን ትርጓሜ ሲቀበሉ ፤ የመምህር ሂልል ተከታዮች ደግሞ ፍቺ በማንኛውም ምክንያት ሊፈጸም ይችላል ብለው ያምኑ ነበር ። 5/ በመልሱ ኢየሱስ በመጀመሪያ ደረጃ የሙሴ ሕግ የሰውን ድካም በመገንዘብ የወጣ እና ስሕተት በሞላበት ኅብረተሰብ ውስጥ ፍቺን ለመቆጣጠር አስፈላጊ

እንደነበረ አመለከተ ። 6-9/ በሁለተኛ ደረጃ ከጥንት ጀምሮ እግዚአብሔር ስለ ጋብቻ ያቀደውን በማስመልከት ከሰጠው ገለጻ ጋብቻ በእግዚአብሔር መልካም ፈቃድ ላይ የተመሠረተ ከመሆኑም በላይ የማይፈርስና ገደብ የሌለው መሆኑን አስተማረው ። 10-12/ ከዚያ በኋላ ደቀ መዛሙርቱ በግል ስለ ጉዳዩ ሲጠይቁት ጋብቻ እንዲህ በመሆኑ ሁለቱ ጾታዎች እኩል መሆናቸውን በማስመልከት የበለጠ አስረዳቸው ። የአይሁድ ሕግ ሚስት ባሏን እንድትፈታ አይፈቀድላትም ። 12/ ስለ ዚህ “ባልዋን ፈትታ” የሚለው ቀደም ሲል በአይሁድ ዘንድ ተሰምቶ የማይታወቅ አሳብ ነው ።

የዘመኑን ኅብረተሰብ በማስመልከት በዚህ አወዛጋቢ ጥያቄ ላይ በሰፊው ማተት አይቻልም ። ያለዝሙት ምክንያት ብሎ ማቴዎስ የጨመረው ሐረግ ትርጉማችንን ያዩ ሊያደርገው ይችላል ፤ ማቴ. 5:32 ፤ 19:9 ። ኢየሱስ በውጭ ያሉትን ሲያስተምር ሙሉ በሙሉ ያዘዘውን ይደግፋል ብንልም ፤ ለደቀ መዛሙርቱ ያቀረበው ትምህርት በጣም ለየት ያለና እያንዳንዱ አማኝ ሊቀበለው የሚገባ ነው ። ጳውሎስ በ1 ቆሮ. 7:10-16 ላይ የጻፈው ፤ ከጋብቻው በኋላ ከተጋቢዎቹ አንዱ በሚያምንበት ጊዜ በቤተ ክርስቲያን ውስጥ የሚፈጠረውን አዲስ ጥያቄ የሚመለከት ነው ። እያንዳንዱ አማኝ በተርጣሪ ውስጥ መሆን አያስፈልገውም ። ነገር ግን ኅብረተሰብ በሙሉ ፤ ለራሱ ጥበቃና ደንኑንት ሲል የግልና የቤተሰብ ሕይወትን የሚያቃውሰውን ፍቺ ለመቆጣጠር እንዲችል ኢየሱስ በሰጠው ግልጽ ትምህርት መመራት ይጠቅመዋል ።

ስለ ሕፃናት 10:13-16

አንዳንድ ምሁራን ማርቆስ ይህን ግግር ከጋብቻ ጋር ተቀራራቢነት ስላለው በዚህ ቦታ ጻፈው እንጂ ኢየሱስ በዚህ ጊዜ አልተናገረውም ብለው ይገምታል ። ሕጻናቱን በቁ. 10 ላይ ካለው ቤት ጋር የሚያገናኝበውን በተለምዶ የቀረበውን አሳብ አለመቀበል አስቸጋሪ ነው ። ልጆቹ ከመተኛታቸው በፊት ኢየሱስን ደገና እደር እንዲሉትና ከርሱም በረከትን እንዲቀበሉ ወደ እርሱ አመጡአቸው ። 14/ “ተቆጣ” ፤ ጌታ ኢየሱስ የሴቶችንና የሕጻናትን መብት የሚያስጠብቅ ነው ። ደቀ መዛሙርቱ የእግዚአብሔር መንግሥት ቁሳቁሳዊ ንብረት እንጂ ሕጻናት አያስፈልጉትም ብለው ሕጻናቱን ሲያባርሩ ኢየሱስ ተቆጣቸው ። አገንክታታይን የሚለው የግሪክ ቃል የሚገኘው በዚህ ሥፍራ ብቻ ሲሆን የተጻፈው ኢየሱስ መናደዱን በማስመልከት ነው ። “አትከልክሉአቸው” ፤ አንዳንድ ምሁራን “አትከልክሉአቸው” ተብሎ በዚህ ሥፍራ የተነገረው ቃል በቀድሞ ይቱ ቤተ ክርስቲያን የጥምቅት ሥርዓት ጊዜ ሲጠመቁ በሚቀርቡ ሰዎች ፊት ይጠየቅ የነበረውን “ምን ይከለክላችዋል?” የሚለውን ጥያቄ ያመለክታል የሚል አሳብ ያቀርባሉ ። ከሐዋ. 8:36 ጋር አነጻጽሩት ። ሆኖም ጌታ ኢየሱስ ሕጻናት ወደደ ይምጡ አለ እንጂ አምላክቸው አለማለቱን መገንዘብ አስፈላጊ ነው ።

ደቀ መዛሙርቱ የአንድን ሕጻን ክብርና የእግዚአብሔርን መንግሥት ምንነት በተሳሳተ አሳብ ይመለከቱ ነበር ። አዋቂ ሰው የእግዚአብሔር መንግሥት ተሳታፊ ለመሆን ቢፈልግ በመቀበል ረገድ ልክ እንደ ሕጻን መሆን አለበት እንጂ ሕጻን አዋቂ ሰው እስኪሆን ድረስ መጠበቅ አያስፈልገውም ፤ ማቴ. 18:3 ። ኢየሱስ ሁለተኛውን ነጥብ ሲያብራራ “የእግዚአብሔርን መንግሥት” ሊቀበለው የሚችሉው በደግነቱ ወይም በችሎታው የሚመረከገ ሳይሆን እንደተሰጠው ስጦታ እድርን የሚቆጥረው ስለሆነ ስጦታን በቶሎ የመቀበል ፍላጎት ያላቸው ሕጻናት ዕድለኞች መሆናቸውን አስተማረ ። ሕጻኑ ተንኮል የሌለበት ወይም ትሑት ላይሆን ስለሚችል ዋናው ነጥብ ይህ አይደለም ፤ ነገር ግን ስጦታን የመቀበል መንፈስና በሌሎች ላይ የመደገፍን ፈቃድ ያሳያል ። 16/ ከዚህ የተነሳ ኢየሱስ ሕጻናትን አቅፎ ባረካቸው ። ደግሞ ደጋግሞ ባረካቸው ተብሎ ሊተረጎም የሚችለው ከተንኮሉጋይ የሚለው የግሪክ ግሥ በአዲስ ኪዳን ውስጥ የሚገኘው በዚህ ቦታ ብቻ ነው ።

ሀብት 10 : 17-31

17/ ይህ ሰው አለቃ እንደነበረ ሉቃስ 18:18 ይነግረናል ። ሆኖም የምን አለቃ እንደነበረ የተረጋገጠ አይደለም ። ወጣት ስለነበረ የምኩራብ አለቃ ሊሆን አይችልም ። በጣም ማራኪ የሆነ ጸባይ የነበረው መሆኑን ራሱ ከተናገራቸው ቃላት ብቻ ሳይሆን ከሌሎች ምልክቶችም መረዳት ይቻላል ፤ ፈል. 3:6 ። “ሮጦ ተንበረከ ከለት” ፤ ይህ ሐረግ የሚገኘው በማርቆስ ወንጌል ብቻ ሲሆን ብርቱ ፍላጎትና አክብሮት እንደነበረው ያመለክታል ። “ቸር መምህር ሆይ” ፤ ያልተለመደና ለአይሁድ መምህራንም ተሰጥቶ የማይታወቅ ስላምታ ሲሆን ከመጠን ያለፈ መግሳ ለመስጠት የታቀደ ነበር ። “የዘላለም ሕይወት” ፤ ይህ አባባል የሐንን በጻፋቸው ጽሑፎች ውስጥ በመደጋገም የሚገኝ ሲሆን በዚህ ወንጌል ውስጥ የሚገኘው በዚህ ቦታና በቁ. 30 ብቻ ነው ። ትርጉሙ ግን የሐንን እንደጻፈው አሁኑኑ የሚሰጥ ስጦታን ያመለክት ወይም የተለየ አሳብ የነበረው በግልጽ አይታወቅም ። በዚህ ወጣት እእምሮ ውስጥ ምናልባት ይህ የዘላለም ሕይወት አንድ ሰው በመጨረሻ ዘመን የሚወርሰውን ሕይወት ያመለክታል የሚል አሳብ ሳይኖር አልቀረም ። ቁ. 30 አሳብ ይህ እንደነበረ ያረጋግጣል ። ይህን ሕይወት ለማግኘት ቢጥርም ቢገጥም ስለማግኘቱ ምንም ማረጋገጫ አልነበረም ። 18/ ኢየሱስ በመልሱ ሰውየው እራሱ ከተናገራቸው ቃላት አንዱን ወስዶ እንዲያጤነው መልሶ አቀረበለት ፤ ለ9:23 የተሰጠውን ሐተታ ተመልክቱ ። ኢየሱስ በመልሱ ስለ እግዚአብሔር ያስተማረው በልዩ ልዩ መንገዶች ተተርጉሞአል ። ከቤተ ክርስቲያን አበው መካከል ብዙዎቹና አንዳንድ ሌላ ምሁራን የኢየሱስን መልስ ሲያብራሩ ፤ ኢየሱስ ራሱ እግዚአብሔር መሆኑን በመግለጽ ሰውየውን ወደ መረዳት ደረጃ ሊመራው ፈልጎ ነበር ብለው ተርጉመውታል ። እንደዚህ ከሆነ ኢየሱስ የሚለው ፤ ቸር የሆነ እግዚአብሔር ብቻ ነው ፤ እኔን መምህር ብቻ አድርገህ እግዚአብሔር መሆኔን ተረድተህ ስለአልተቀበልህ ቸር

የሚለውን የቅጽል ስም ልቀበለው አልችልም ። ነገር ግን ሰውየው ይህንን ውስብስብ ትርጉም ተረድቶት ይሆናል ብሎ መገመት በጣም የሚያጠራጥር ነው ። በርግጥ የጥቅሱ ዋና ትርጉም የእግዚአብሔርን ሕልውና የሚገልጽ አይደለም ፤ ቢሆንም የቸርነት ሁሉ አመንጭ እግዚአብሔር አብ ብቻ ነው የሚል ትርጉም ሊኖረው ይችላል ። የኢየሱስ ቸርነት ባንድ በኩል ሲታይ ኢየሱስ በሰው አምሳል ሆኖ በዚህ ምድር ላይ በተመላለሰ በት ጊዜ ከተቀበለው መከራ መታዘዝን ሲማር ያድግና ይፈተን ነበር ለማለት ይቻላል ፤ ዕብ. 5:8 ። ነገር ግን የቃላቱ ዋና ትርጉም ለሰውየው በሚያስፈልገው ላይ የተመረከተ ነበረ ። 20/ የወደፊቱን ሁኔታ ቢጠራጠርም በሕግ አንጻር ራሱን ሲለካ አንድ ዓይነት ደግነት ያገኘ መስሎ ተሰማው ። አሁን እርሱ የጠበቀው ምናልባት ያጉደለው ተግባር ካለ ለማሟላት እንዲችል ከባድ የሆነና በተለይ ደግሞ ወደ መንግሥተ ሰማያት በእርግጥ የሚያስገባው ሥራ ኢየሱስ እንዲነግረው ነበረ ። ጌታ ኢየሱስ የሚነቅፈው ከሁሉ ይበልጥ ተንኩለኛ የሆነውንና ብዙ ሰዎች የሚቀበሉትን በነ ሥራ ያጸድቃል የሚለውን አሳብ ነው ። ሰውየው ተቀባይነት ለማግኘት የተመረከተበት መልካም ተግባር በእግዚአብሔር ዘንድ ዋጋ ቢስ መሆኑን ክፍለ ምንባቡ ያስተማረናል ፤ ሮሜ 7:18 ። ቢሆንም ሰው የእግዚአብሔርን ትእዛዛት በሙሉ ያለአንዳች ስልተን ወይም ጉድለት ቢጠብቅ እግዚአብሔር በሚለግሠው ሕይወት ተሳታፊ ይሆናል ፤ ነገር ግን ያዕ. 2:10-11ን ተመልከቱ ። ንብረቱ አምላኩ ስለነበረ ይህ ሰው እንዲያውም የመጀመሪያውንና ታላቁን ትእዛዝ ያፈረሰ ነበረ ። 21/ ስለዚህ በራሱ ተግባር ሳይሆን የእግዚአብሔርን ጾጋ ስጦታ በመቀበል እንዲጸድቅ ሞግዚት የሆነውን አግ ኢየሱስ በሰፊው ዘርዘረለት ፤ ገላ. 3:24 ። ንብረትህን ሽጥ የሚለው ትእዛዝ የተሰጠው ለዚህ ሰው ብቻ ነው እንጂ አጠቃላይ የሆነ መመሪያ አይደለም ። ንብረትህን ስትሸጥ እግዚአብሔር በሚሰጠው ሕይወት ተሳታፊነትን እስጥ ሃለሁ ብሎ ኢየሱስ ቃል አልገባለትም ። ነገር ግን ሲታመን በማይችለው ሀብት ፈንታ የሚታመንን እንደሚያገኝ ብቻ ነበረ የነገረው ። የሕይወት መንገድ የሚገኝ እንቅፋት የሚሆኑትን ነገሮች በማስወገድና ሳያዳርጡ ኢየሱስን በመከተል ነው ። አንድ ሰው የኢየሱስ ተከታይ ሳይሆን ላንድ ጥሩ ዓላማ ካለው ገንዘቡን መስጠት ይችላል ፤ 1 ቆሮ. 13:3 ። 22/ ይህ ሰው አሳብን ለውጦ ተመልሶ እንደሆነ አናውቅም ። አንዳንዶች ተመልሶ መጥቷል ፤ ስሙም በርናባስ ነበረ ይላሉ ።

23-24/ በአይሁድ አስተሳሰብ አንድ ሰው ሀብት ያገኘው ለምሳሌ ኢዮብ ፤ ጽድቅ በመሥራቱ ከእግዚአብሔር ሽልማት ተደርጎ ተሰጥቶት ነው ብለው ያምኑ ስለነበረ ኢየሱስ ባለጠጋ ሰው ወደ እግዚአብሔር መንግሥት መግባት እንዴት ከባድ እንደሚሆንበት ለደቀ መዛሙርቱ ባመለከታቸው ጊዜ ተነግሮ ። 25-26/ “ልጆቼ ሆይ” ብሎ ጨምሮ ባብራራላቸው ጊዜም ያለ መጠን ተነገረው ። 27/ እግዚአብሔር በሚሰጠው ሕይወት ሰው ተሳታፊነትን የሚያገኘው በራሱ ጥረት ሳይሆን እግዚአብሔር በቸርነቱ በሚለግሠው ስጦታ መሆን

ነን ማሳወቅ የወንጌሉ መሠረታዊ ነጥብ ነው ። ይህ ደንገነት ለድህም ሆነ ለሀብታም በእግዚአብሔር ጾጋ የሚከናወን ተአምር ነው ።

28/ “እነሆ እኛ” ፤ ኢጥሮስ ንግግሩን ሲያዳምጥ በአእምሮው ውስጥ እርሱንና ጓደኞቹን ከባለጠጋው ሰውየ ጋር አወዳደረ ፤ ወደ መልካም ደረጃ መድረሳቸውን ገመተ ። 29-30/ ኢየሱስም በመልሱ በዚህም ሆነ በሚመጣው ዓለም እርሱን በመከተሉ ማንም ሰው እንደማይነዳ በግልጽ አስታወቃቸው ፤ ይሁን እንጂ እርሱን መከተልና ማገልገል ጥቅም ያስገኛል ብለው የሚያስቡትን ፈጽሞ አልደገፈም ። 31/ በዚህም ምክንያት ማስጠንቀቂያ ሰጠ ፤ ማስጠንቀቂያውን ማቱምስ በ20:1-16 ላይ ከጻፈው ጋር ማንጸጸር ጠቃሚ ነው ።

በኢየሱስ ላይ ስለሚደርስበት መከራ የተነገረ ሦስተኛ ትንቢት 10:32-34

ጉዞውን ወደ መፈጸሙ አካባቢ ተቃርቦአል ። በዚህ ክፍል ምንባብ ውስጥ የሚገኘው የማስደንገጥን ስሜት የሚቀስቅሰው ትዕይንት አስገራሚ ነው ። ኢየሱስ ፊት ለፊት ሲሄድ ይታያል ፤ ዮሐ. 10:4 ። ከኋላው ሁለት የተለያዩ ቡድኖች ነበሩ ፤ አሥራ ሁለቱ ተሸብረው ሲከተሉት ፤ ከኋላቸው ደግሞ ባልታወቀ ምክንያት አደጋ ሳይመጣ አይቀርም ብለው የፈሩ ድብልቅ ሕዝብ ይከተሉት ነበር ። እንደገና አሥራ ሁለቱን ወደ ነገ ወሰዳቸውና ከመቼውም ይበልጥ ጥርት ባሉ ቃላት ሊሰሙት ያልፈለጉትን ነገር ነገራቸው ። በዚህ ጉዳይ ውስጥ የአይሁዶችና የአሕዛብ እጅ እንደሚኖርበት ፤ ማለትም አይሁዶች በርሱ ላይ እንደሚፈርዱበት ፤ አሕዛብ ደግሞ የተላለፈውን ቅጣት እንደሚፈጽሙበት ለመጀመሪያ ጊዜ አስታወቃቸው ። አሕዛብ ቅጣቱን እንደሚፈጽሙበት ሲነግራቸው ደቀ መዛሙርቱ አስተውለውት ቢሆን ኖሮ ሞቱ በመስቀል እንደሚሆን መናገሩን በተረዱ ነበር ፤ ማቱምስ በ20:19 ላይ መስቀሉን በግልጽ ጠቅሶአል ።

የያዕቆብና የዮሐንስ ልመና 10:35-45

ማርቆስ በ10:32-34 የሚገኘውን አሳባቢ ጉዳይ ከገለጸ በኋላ አግባብ የሌለውን ይህንን ጥያቄ መጥቀሱ ያልተጠበቀ ነበረ ። ታላላቅ መንፈሳዊ ቁም ነገሮች እየተከናወኑ ሳለ በጥቃቅን የግል ፍላጎት የመጠመዱ ጉዳት ምን ያህል ከባድ መሆኑን በግልጽ ያሳያል ። ማቱምስ ጥያቄው በያዕቆብና በዮሐንስ እናት አማካይነት እንደቀረበ አድርጎ ጽፎታል ፤ 20:20-21 ። እርስዋም የኢየሱስ እናት እህት ስሎሚ ሳትሆን አትቀርም ፤ 15:40 ፤ ማቴ. 27:56 ፤ ዮሐ. 19:25 ። ስለዚህም ያዕቆብና ዮሐንስ የኢየሱስ የአክስት ልጆች ሳይሆኑ አልቀሩም ። ይህ ድርጊት በቤተ ክርስቲያን ውስጥ የመጀመሪያው የሹመት ሽማግሌ ደባ ነው ተብሎ ተሰይሟል ። ልመናቸው ያለጥርጥር ኢየሱስ ወደ ራሱ በጣም ያቀርባቸው ከነበሩት ከሶስቱ አንዱ ከሆነው ከኢጥሮስ በላይ የሆነ

ሥልጣን በዘመድ አማካይነት ለማግኘት ነበረ ። ሌሎች ማለትም ወንበደዎች ከግራውና ከቀኙ እንደሚሆኑ እውቁ ኢየሱስ ስለሥቃዩ በሚያስብበት ጊዜ ደቀ መዛሙርቱ በሌላ ምኞት አእምሮአቸው ተይዞ ነበር ። 38/ ከመጠን በላይ በሆነ ጎዘንና ሥቃይ ውስጥ መግባትን የሚያመለክቱትን ፤ ግጥማዊ የሆኑትንና በብሉይ ኪዳን ውስጥ የተለመዱትን ጽዋና ጥምቀት የሚሉትን ቃላት በመጠቀም በርሱና በክብሩ ከዚያም በፍላጎታቸውና በመሟላቱ መሃከል ያለውን ነገር እንዲመለከቱት ሊመራቸው ይሞክራል ፤ መዝ. 10:6 ፤ ኢሳ. 51:17 ፤ መዝ. 41:7 ፤ 68:1 ፤ 123:4-5 ። 39/ “እንችላለን” ፤ በድፍረት የተሞላው ማረጋገጫቸው እንደ ጥያቄያቸው ሁሉ ባለ ማስተዋል የተመለሰ ነበረ ። ነገር ግን ሁለቱም በኋላ ለማወቅ እንደበቁ ሁሉ ኢየሱስ ቃላቸውን እንደመሐላ አድርጎ ተቀበለው ፤ የሐዋ. 12:2 ፤ ራዕይ 1:9 ። 40/ ቢሆንም የንጉሳትን ቦታ የመስጠት መብት የእግዚአብሔር አብብቻ ነበረ ፤ ያም የሚሰጠው በማድላት ሳይሆን ብቁ ሆነው ሲገኙ ብቻ ነው ። አንድ አጫዋች ሩዋጮቹ ከመርጣቸው በፊት በአንድ ውድድር ሁለት ሽልማቶችን ለሁለት ሩዋጮች ለመሸለም ተስፋ መስጠት እንደሚያቅተው ሁሉ ፤ በእግዚአብሔርም መንግሥት ውስጥ ዋናውን ቦታ ለማካፈል ቃል መግባት ለኢየሱስ ያንኑ ያህል ከባድ ነበረ ።

በርግጥ ይህን ቦታ ለማግኘት ይችላሉ ፤ ነገር ግን በዘመድ አማካይነት ሳይሆን ብቁ ሆነው ሲገኙ ነው ።

41/ “አሥሩም ሰምተው” ፤ የመጨረሻዎቹ ለመሆን ደስ አላላቸውምና አሥሩም በሰሙ ጊዜ በብርቱ ፍላጎት ከተሞሉት ከሁለቱ የተሻለ ሁኔታ አላሳዩም ። 42/ ስለዚህም ኢየሱስ ሁሉንም እንደገና ወደ ጎን ወስዶ በፊት የተማሩትን ትምህርት ይገመላቸው ፤ 9:33 ። ይኸውም ጉልህ በሆነ አነጋገር በዓለማዊና በመንፈሳዊ ታላቅነት መሃከል የሚገኙትን ዐበይት ልዩነቶች በማስረዳት ነበረ ። በዓለም ውስጥ ሰዎች በዘመድ ተጠግተው ሹመት ካገኙ በኋላ ገዢዎችና ጌቶች መሆን ደስ ይላቸዋል ። ቃላቱ የዚያን ዘመን ብቻ ሳይሆን የተያያዘነውን ዘመን ሁኔታ በትክክል ያንጸባርቃል ። በእግዚአብሔር መንግሥት ውስጥ ግን እውነተኛ የሆነ ታላቅነት የሚመነጨው በትሕትና ከበነ ፈቃድ አገልግሎት ከመስጠት ነው ።

45/ ነገር ግን ከኢየሱስ ትምህርት የምናስተውለው ልዩ የሆነ እውነተኛ ነገር ያለ አንዳች ጉድለት የተናገረውን ተጠግቦ መተርጎምን ነው ። ኢየሱስ ለሚያስተምረው ትምህርት ግዙፍ ምሳሌ ነው ። በወንጌሎች ውስጥም ይበልጥ ጠቃሚ በሆነው በርግጥም ደግሞ የዚህ ወንጌል ቁልፍ በሆነው በዚህ ጥቅስ ውስጥ ራሱን በሚመለከተው አባባል ትምህርቱ ሁሉ ተጠቃልሎ እናገኘዋለን ። ይህ ቁልፍ የሆነ ጥቅስ የክርስቶስን መምጣት ዓላማ የሚያሳይ ግልጽና በቅድሚያ የተነገረ መግለጫ ከመሆኑ በላይ ሥራውም ሁለት ክፍሎች እንዳሉት ማለትም የመጀመሪያው “ማገልገል” ፤ ሁለተኛው ደግሞ “ነፍሱን መስጠት” መሆኑን የሚያሳይ ነው ። ይህ ጥቅስ የማርቆስን ወንጌል በቀላሉ በሁለት ይከፍለዋል ፤ እስከ 10:31 ድረስ ያለው የመጀመሪያ

ክፍል የእግዚአብሔርን ልጅ አገልግሎት ሲያመለክት ፤ ቀሪው ክፍል ደግሞ ቤዛነቱን ወይም መሥዋዕትነቱን ይገልጻል ። “ለብዙዎችም ቤዛ” ፤ በግሪኩ “ሎትሮን አንቲ ፐሎን” የሚለው ሲሆን ማብራሪያ የሚያስፈልገው አባባል ነው ። ኢየሱስ በኢሳይያስ ምዕ. 53 ላይ የተነገረውን ትንቢት ማለት ሰዎችን ከክፋት ለመቢዣት ብሎ ስለሚሠቃየው የእግዚአብሔር ብላቴና ያስብ እንደነበረ ብዙም አያጠራጥርም ። “ቤዛ” ፤ ዋጋውን በመክፈል ነጻ ማውጣት ማለት ሲሆን ቃሉን መረዳት ያለብን የሰው ነፍስ የሚጠፋ ወይም በዕዳ የተያዘ ሊሆን እንደሚችል ከሚገልጹት ከሌሎች የኢየሱስ ንግግሮች አንጻር ነው ። ለምሳሌ ያህል በ8:37 ላይ በሰው ዘንድ መፍትሔ ላልተገኘለት ጥያቄ አምላካዊ የሆነ መልስ እዚህ ተሰጥቶአል ። ኢየሱስ የመጣው እነዚያ ነፍሳቸው በዕዳ የተያዙባቸው መልሰው ሕይወት እንዲያገኙ የራሱን ሕይወት ቤዛ ለማድረግ ነው ። በአዲስ ኪዳን ውስጥ ቤዛ ተብሎ የተተረጎመው “ሎትሮን” የሚለው የግሪክ ቃል በሌሎቹ ቦታዎች ውስጥ የሚገኘው ብቻውን ሳይሆን ከሌላ ቃል ጋር ተጣምሮ ነው ። ማርቆስ የተጠቀመበት የግሪክ መስተዋድድ ኢየሱስ በሌሎች ምትክ የሞተ መሆኑን በጉልህ ያሳያል ። በ1 ጢሞ. 2:6 ጳውሎስ በሁለት ልዩ መስተዋድዶች ተጠቅሟል ። “አንቲሎትሮን ሁፐር ፓንቶስ” የሚለው የግሪክ አነጋገር በብዙዎቹ ፈንታ ቤዛ መሆን የሚል ትርጉም አለው ። ሁለቱ መስተዋድዶች የሚገልጹት ተግባር በመሃይም ፈንታ ከሚፈርም ሰው ተግባር ጋር ይመስላል ፤ ለምሳሌ ፤ “ሁፐር” ማለት ማይሙ ሰው ለማድረግ የማይችለውን አደረገ ማለት ሲሆን ፤ “አንቲ” ማለት ደግሞ ማይሙ ሰው አስፈላጊው ስለተፈጸመለት መፈረም አያስፈልገውም ማለት ነው ። “ብዙዎች” ፤ ኢሳ. 53:11-12ን ሳያንጸባርቅ አይቀርም ። ባንዱ መሥዋዕት ብዙዎች በረከት እንደሚያገኙ ያሳያል እንጂ ቤዛነቱ ለሰዎች ሁሉ የሚበቃ አይደለም ብሎ አንዳንዶች የማይጨመሩ መሆኑን ለማመልከት የታቀደ አይደለም ፤ ሮሜ 5:19 ። አንዳንድ የጥንት ምሁራን የቤዛውን ዋጋ ያገኘው እግዚአብሔር ነው ወይስ ስይጣን በማለት ከመጠን በላይ ነጥቡን ለመተንተን ይሞክሩ ነበር ። ጥያቄው ያልተገባ እንደመሆኑ መጠን ውጤቱም እንዲሁ አስቀያሚ ነበረ ። ማንኛው ምሳሌ ከሐቁ አንድ አካል ብቻ ለመግለጽ የታቀደ ነው ።

የዕውሩ የበርጢሜዎስ ዓይን
መከፈት 10 : 46-52

የማርቆስን ዘባባ ከማቴ. 20:29-34ና ፤ ከሉቃስ 18:35-43 ጋር አንጻሩት ። በሶስቱ ተመሳሳይ ዘባባዎች ውስጥ የሚገኙት ዝርዝሮች ልዩ ልዩ በመሆናቸው ታሪኮቹን ለማስማማት ለሚጥሩት ሰዎች ብዙ ችግር ፈጥረዋል ። ማቴ. 20:30 ሁለት ዕውራን መሆናቸውን ያሳያል ። ሉቃስ ደግሞ በ18:35 ድርጊቱ የተፈጸመው ኢየሱስ የኢያሪኮን ከተማ ለቆ ሲወጣ ሳይሆን ከከተማ ሲደርስ እንደሆነ ይገልጻል ። እነዚህ ልዩነቶች ጎልቶ የሚታይ ችግር የሚያመጡ አይደሉም ፤ ታማኝ

የዓይን ምስክሮች በሚሰጡት ምስክርነት ውስጥ ከሚገኝ ልዩነት አይበልጥም ። ታሪኩ በሙሉ ቢታወቅ ኖሮ ይህን ሁኔታ ያለ ጥርጥር ለማስማማት ችግር ባልተፈጠረም ነበር ። የዕውሩ ሰው መንፈስ ወንጌልን በግልጽ የሚያቀርብ ማብራሪያ ነው ። ማርቆስ ታሪኩን በዚህ ቦታ ያስገባው ኢየሱስ መሲህ መሆኑን የሚያሳይ ድርጊት በመሆኑ ነው ፤ ኢ.ሳ. 35:5 ። 47-48/ “የዳዊት ልጅ” ፤ በርጢኤምስ ኢየሱስን መሲህን ለመጥሪያ በተለየ ስያሜ ጠራው ፤ በዚህ ወንጌል ውስጥ በዚህ ስያሜ ለመጠቀም የመጀመሪያው ሰው ነው ። ተአምሩ መሢሁ በይፋ ከመገለጡ በፊት የተፈጸመ የመግቢያ ድርጊት ነበረ ። ሆኖም ኢየሱስ በአምላካዊ ዕቅድና ዓላማ ተመርቶ ወደ ኢየሩሳሌም ከተማ በሚገንባበት ጊዜ ባንድ ዕውር ሰው አሳዛኝ ልመና መቆሙ የሚያስገርም ነው ። እግዚአብሔር ይህን ለሚመስል ማለት ቆራጥ ነው ። 48 ፤ ግልጥነት — 51 እና እምነት — 52 ፤ ለተዋላው ልመና መልስ ለመስጠት ሁልጊዜ ዝግጁ ነው ። 50/ በጥቂት ቃላት የተገለጠው ይህ ክንውን የሚገኘው በማርቆስ ወንጌል ውስጥ ብቻ ነው ። 51/ ኢየሱስ ያቀረበው ጥያቄ በመጀመሪያ ሲታይ ለአንድ ዕውር ሰው የማያስፈልግ ይመስላል ፤ ሆኖም ጥያቄው ምናልባት ሁለት ዓላማ ይኖረው ይሆናል ። እነዚህም የሚያስፈልገውን ነገር በግልጽ እንዲጠቁመውና እንደዚሁም ደግሞ ገንዘብን እንደማይለምን ለሕዝቡ ለማሳወቅ ነበረ ። ተመሳሳይ ጥያቄ ለያዕቆብና ለዮሐንስ ቀርቦ ነበር ፤ እነርሱ ግን በጣም የተለየ መልስ ሰጡ ፤ 10:36 ። “መምህር” ተብሎ የተተረጎመው “ራሱን” የሚለው የግሪኩ ቃል የሚገኘው በዚህ ቦታና መግደላዊት ማርያም በተናገረችበት በዮሐ. 20:16 ብቻ ነው ።

የሕማማቱ ሳምንት 11 : 1-15:47
ኢየሩሳሌም ስለመግባቱና በመጀመሪያ የተከናወኑት ድርጊቶች 11 : 1-26

ስለ ዕርገቱ ከተጻፉት የመጨረሻ ጥቂት ጥቅሶች በስተቀር ከዚህ በኋላ የቀረው የወንጌሉ ጠቅላላ ክፍል በስምንት ቀናት ውስጥ የተፈጸሙትን ሁኔታዎች ዝርዝር የያዘ ነው ። ከምዕ-1 እስከ ምዕ-10 ድረስ የሚገኙት ነገሮች የሶስት ዓመታት ጊዜ የሚሸፍኑ ናቸው ። ወንጌላውያን ሁሉ ታሪኩን በተመሳሳይ አመዳደብ ማቅረባቸው የቀድሞይቱ ቤተ ክርስቲያን በየትኛው የታሪኩ መደብ ላይ ልዩ ትኩረት እንዳደረገች ያመለክታል ። የሐዋርያት ስብከት እምብርት የነበረው ቤተ ልሔም ሳይሆን ቀራንዮ ፤ የጌታ ኢየሱስ ክርስቶስ ሕይወት ሳይሆን ሞቱ ፤ የሰጠው ምሳሌ ሳይሆን በሰው ምትክ መኩኑነት ፤ ማስተማሩ ሳይሆን ማስታረቁ ነበረ ።

በታላቅ ድል ወደ ኢየሩሳሌም መግባቱ 11 : 1-11

ኢየሱስ መሢህ መሆኑን ለመግለጽ ይህን እንዳከናወነ ወንጌሎች በተልህ ያሳያሉ ። በመጀመሪያ በዘካ. 9:9 ላይ

የተነገረው ትንቢት የተፈጸመ መሆኑን ሲያመለክት ፤ በሁለተኛ ደረጃ ደግሞ በተገለጠና በታቀደ ሁኔታ መሢህ ነኝ ማለቱን ያሳያል ። እርሱን የማይቀበሉበት ሰዓት እየተቃረበ ስለመጣ አሁን መሢህ ነው ወይስ አይደለም የሚለው ጥያቄ ግልጽ ሆኖ መቅረብ አለበት ። የአይሁድ ንጉሥ ነኝ ብሎ ራሱን እቅርቧል ፤ ይህ እውነት ካልሆነ በቀር ሕይወቱ በስሕተት የተሞላ ነውና አይሁዶች ሊቀበሉት በፍጹም አይችሉም ። ሆኖም በዚያን ጊዜ ደቀ መዛሙርቱም ሆኑ ሕዝቡ የኢየሱስን ዓላማ የተገነዘቡ መሆናቸው አጠራጣሪ ነው ። ከሌሎቹ ወንጌሎች ጋር ሲወዳደር የማርቆስ ዘገባ የተብራራ አይደለም ፤ ማርቆስ ጌታ ኢየሱስ መሢህ መሆኑን ለመደበቅ ፈልጎ ነበር የሚል ዓላማ ነበረው ብለው የሚያስቡ አሉ ። ከዚህም ጋር በማያያዝ ፤ ደቀ መዛሙርቱ ወዲያው እንዳላስተዋሉት ፤ ከትንሣኤው በኋላ ግን የተገነዘቡት መሆናቸውን ዮሐንስ ይነግረናል ፤ ዮሐ. 12:16 ። ኢየሱስ ያከናወነው ድርጊት ትርጉም ወዲያው ግልጽ ባለመሆኑ ደቀ መዛሙርቱ ሳያስተውሉት ቢቀሩም በኋላ ተልህ ማረጋገጫ ሆኖላቸዋል ። ወደ ከተማው የመግባቱ ሁኔታ ኢየሱስ ምን ዓይነት መሢህ መሆኑን ይገልጻል ። ለጦር ሚዳ ባሸበረቀ ፈረስ ተቃምጦ የሚገባ አዛዥ ወይም አይሁድ የጠበቁት የሮምን መንግሥት የሚፈንቅል መሪ አልነበረም ። የኢየሱስ ዓላማ የሮምን መንግሥት ለመፈንቀል ሳይሆን የጋራነትን ኃይል ለመስበር ነበረ ። ኢየሱስ ከዋናው ከተማ ሲደርስ ወዲያው ወደ ቤተ መቅደስ ሄዶ በሥልጣን ተመለከተው ። የርሱ ተልዕኮ አይሁድ ከሚመኙት ከመፈንቅለ መንግሥትና ከጦርነት ጋር የሚገናዝብ ሳይሆን የእስራኤልን ሃይማኖት የሚያመለክት ነበረ ። በመጨረሻም ኢየሱስ ሌሊቱን ለማሳለፍ ወደ ቢታንያ ወጣ ፤ በዚያ በሕማማቱ ሳምንት በየምሽቱ እንዲሁ ያደርግ ነበር ።

1/ “ቤተ ፋሪ” ፤ በለስ ያለበት ሥፍራ ማለት ሲሆን በማቴዎስና በሉቃስ ዘገባ እንዲሁም በአይሁድ መምህራን መጽሐፎች ውስጥ ቢገኝም በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ ባንድም ሌላ ቦታ አልተጠቀሰም ። ሥፍራው የት እንደሆነ የተረጋገጠ አይደለም ። 2/ “በፊታችሁ ወዳለችው መንደር” ፤ ቤተ ፋሪን ወይም ቢታንያን የሚያመለክት መሆኑ ግልጽ አይደለም ፤ አንዳቸውን ሊሆን ይችላል ። ኢየሱስ ከሁሉ በላይ የሆነ ዕውቀት እንዳለው ያመለክታል ብሎ ይህን ጥቅስ መተርጎም እያሰፈልገም ፤ የአህያው ባለቤት በ14:14 ላይ ኢየሱስ የፋሪ ሲካ እራት ስለበሉበት ቤት ከቤቱ ባለቤት ጋር ተዋውሎ እንደነበረ ሁሉ በዚህም ቦታ ስሙ ያልተጠቀሰ የኢየሱስ ደጋፊ ከሆነው ከአህያው ባለቤት ጋር ውል ሳያደርግ አልቀረም ። እንዲህም ስንል ኢየሱስ ከተፈጥሮ በላይ የሆነ የማጣቅ ችሎታ አልነበረውም ማለት አይደለም ። “ማንም ሰው ገና ያልተቀመጠበት” ፤ ከዘጉ. 19:25 ከ1 ሳሙ-6:7 ጋር አወዳድሩት ። ለእግዚአብሔር የተለየ መሆኑን ያመለክታል ። የኢየሱስ ከድንግል መወለድና በአዲስ መቃብር ውስጥ መቀበር ተመሳሳይ ሐቆች ናቸው ። 3/ “ለጌታ” ፤ አንዳንድ ምሁራን ይህንን ቃል ኢየሱስ በማስመልከት የተቀሙበት ሉቃስና ዮሐንስ ብቻ ይህም ከትንሣኤው በኋላ ብቻ በመሆኑ በዚህ ላይ

ያህያዋን ባለቤት ያመለክታል ይላሉ ። በዚህን ጊዜ ደቀ መዛሙርቱ ኢየሱስን ጌታ ብለው አልጠሩትም ማለት አንችልም ። ደግሞም እንደ እውነት ከሆነ አሁን ውን የፈለገ ኢየሱስ ራሱ ነበረ ። ኢየሱስ በጋሪል ባይወስድም የርሱ በሆኑ ተከታዮች ገብረት ላይ ሥልጣን እንዳለው ያሳያል ። በተቻለ ፍጥነት ውርንጫውን ለመመለስ ቃል ገባ ። የሰላም ገጥሞ ተቀምጦ የሚመጣበት እንስሳ አሁን መሆኑ በትንቢት ተነግሮ ነበር ። ስለዚህ ኢየሱስ በአሁያ ላይ መቀመጡ ዝቅ ማለቱን አያመለክትም ። የድርጊቱ ዋና ዓላማ በሰላም የሚመጣ መሣሪያ መሆኑን ማሳየት ነበረ ። 9/ “ሆሳዕና” ፣ የዕብራይስጥ ቃል ነው ፣ ትርጉሙም አሁን እድነን ማለት ነው ፤ መዝ. 117:25 ። ማርቆስ ቃሉን ወደ ግሪክ አለመተርጎሙ የሚያስደንቅ ነው ፣ ነገር ግን የምሥጋናና የሰላምታ አጠቃላይ መግለጫ ስለሆነ ረቢ የሚለውን ቃል የለመዱትን ያህል ለምደውት ይሆናል ።

ፍሬ ያልሰጠችው በለስ 11:12-14፤20-26

ታሪኩ በማቴ. 21:18-22 ይገኛል ። በማርቆስ ወንጌል ውስጥ ስለ ቤተ መቅደሱ መንጸት የሚናገረው ዘገባ ጣልቃ መግባቱ ታሪኩን ለሁለት ይከፍለዋል ። 12-14/ ብዙ ምሁራን በሁለት ምክንያት ተአምሩን ተቸተውበታል ። ኢየሱስ በፋሲካ ጊዜ በለስ ስለሚያፈራ ፍሬ መፈለጉ ትክክል አይደለም ይላሉ ። ደግሞም በተራብ ጊዜ እንዲህ ማድረጉ የማይጠበቅና የማይገባ ነበረ የሚልም አሳብ አቅርቦዋል ። ብዙዎች በሉቃስ ወንጌል ውስጥ የሚገኘው የበለስ ዛፍ ምሳሌ በታሪክ መልክ ቀርቦአል ይላሉ ፤ ሉቃስ 13:6-9 ። ለመጀመሪያው ተቃውሞ በእስራኤል አገር የበለስ ዛፍ ቅጠል ከማውጣቱ በፊት አረንጓዴ ጠጠር የሚመስል ነገር ስለሚያበቅል ኢየሱስ የፈለገው ይህንን ነበረ የሚለው መልስ ተሰጥቶአል ። ይህም ፍሬ ታክሽ ተብሎ ሲጠራ በገበሬዎች ዘንድ የታወቀ ምግብ ነበረ ። ይህ ፍሬ አለመገኘቱ ዛሬቱ መካከን የመሆኗ ምልክት ነው ። ኢየሱስ እስራኤል በአሳሳቢ ሁኔታ ላይ መገኘቷን ለመግለጽና አስፈላጊውን ምክር ለመስጠት ብሎ ነፍስ በሌለው ነገር ላይ ያከናወነው የፍርድ ተአምር ይሄ ብቻ ነው ። የበለሲቱ ዛፍ የሃይማኖት ሥነ ሥርዓት ቅጠል የበዛበት የጽድቅ ፍሬ ግን የጐደለበት የእስራኤል ሕዝብ ምሳሌ ነው ። የበለስዋ መረገም መሣሪያውን ሊቃውሙ የተዘጋጁት የአይሁድ መሪዎች የሚገጥማቸውን ዕድል የሚያሳይ ትንቢታዊ ድርጊት ነው ።

20-26/ በማግሥቱ የጌታ ኢየሱስ ቃላት በፍጥነት በመፈጸማቸው ምክንያት ጴጥሮስ እጅግ ተደናቀ ፣ ኢየሱስ ከዚህ ሁኔታ ስለ ጸሎት ጠቃሚነት ለደቀ መዛሙርቱ ትምህርት ሰጣቸው ። መልስ የሚያስገኝ ጸሎት በሁለት ግዴታዎች ላይ ማለትም ፤ እንደኛ ከእግዚአብሔር ጋር ባለን አንድነት ሁለተኛ ደግሞ ከወንድማችን ጋር ባለን ግንኙነት ላይ ተመሥርቶአል ። 22/ የመጀመሪያው ግዴታ “እምነት” ነው ። በእግዚአብሔር ቃል ላይ የሚመረከብ እምነት ይኑራችሁ ማለት ነው ። 23/ ኢየሱስ ደቀ መዛሙርቱን እንዲህ ያለ እምነት ካላችሁ የእግ

ዚአብሔር ዓላማ እንዳይፈጸም የሚያግዱትን ማለት የዕንቅፋት ተራራዎችን መጋፈጥና ማስወገድ ይቻላችኋል አላቸው ፤ ዘካ. 4:7 ። 25/ ሁለተኛው ግዴታ ይቅርታ ነው ። በዚህ ቁጥር ውስጥ ያሉት ቃላት በርግጥ አንድ አማኝ በሚጸልይበት ጊዜ ሊኖረው የሚገባውን መንፈስና አመለካከት የሚያሳዩ ናቸው ። በወንጌል አንጻር እግዚአብሔር ለኃጢአተኛ ሰው ይቅርታ የሚያደርገው ፣ ኃጢአተኛው ለሌሎች በመጀመሪያ ይቅርታ ሲያደርግ ነው ማለት አይደለም ፣ ኤፌ. 4:32 ። 26/ ባብዛኞቹ ብራናዎች የማይገኝ ጥቅስ ነው ፤ ምናልባት ከማቴ. 6:15 የተወሰደ ይሆናል ።

የቤተ መቅደሱ መንጸት 11:15-19

በዚህ ዘመን ካሉት ምሁራን ጥቂቶቹ ፤ የመጀመሪያዎቹ ሶስት ወንጌላውያን ፤ ኢየሱስ በአገልግሎቱ ማክተሚያ ላይ ያደረገው ቤተ መቅደስን ማንጸትና የሐንስ የመዘገበው ማለት በአገልግሎቱ መጀመሪያ ላይ ያደረገው ተመሳሳይ ድርጊት አንድ ናቸው ብለው ያስባሉ ፣ ነገር ግን የማንጸቱ ሥራ የተፈጸመው የሐንስ በጸፈው ጊዜ ይሁን ማርቆስ በጸፈው ጊዜ ይሁን አልተሰማውበትም ፤ ዮሐ. 2:13-17 ። ጥሩ መፍትሔ የሚሆነው ኢየሱስ ቤተ መቅደስን ሁለት ጊዜ እንጽቶአል የሚለው ነው ። ይህን ትርጉም የሚቃረን ነገር በወንጌሎች ውስጥ አይገኝም ፤ በርግጥ ክፉ ጸቢዬ በመጀመሪያው ከነጻ እንደገና ሊመለስ ይችላል ። ይህ ትርጉም ደግሞ የሐንስ ሶስቱ ወንጌላውያን ሳይጽፉ የተዉትን ለመጻፍ ከነበረው ዕቅድ ጋር ሊስማማ ይችላል ። በታሪኩ ውስጥ ጎልተው የሚታዩት በጅራፍ እንደመጠቀሙ ያሉት ልዩነቶችም ድርጊቱ ሁለት ጊዜ መፈጸሙን ሊያመለክቱ ይችላሉ ።

በቀድሞ ምሽት ኢየሱስ ያያቸው ሁኔታዎች ይህንን እርምጃ እንዲወስድ ሳያስገድዱት አልቀሩም ፣ ሆኖም መሣሪያ ሊሠራቸው ከሚገባ ድርጊቶች አንዱ ነበረ ፣ ሚል. 3:1-4 ። 15/ ይህ ድርጊት የተፈጸመበት በታየአሕዛብ አደባባይ ሲሆን ለቤተ መቅደሱ ሥራ የሚያስፈልጉትን ነገሮች የመነገጃ ገበያ ነበረ ፣ የቤተ መቅደስ ምጽዋትንና አሥራትን ለመክፈል የተፈቀደው ገንዘብ የጢሮስ ፍራንክ ብቻ ስለነበረ ሰዎች ያላቸውን የገንዘብ ዓይነት ወደ ጢሮስ ፍራንክ ለመለወጥ ይጠቀሙበት የነበረ የመለወጫ ሥፍራ ነበረ ። እነዚህ እስፋላጊ ግልጋሎቶች ባለ ሥልጣናት ሕዝብን እንዲያጣ በረብሩ አጋጣሚ ከመሆናቸውም በላይ ፣ መንገዶች ውጣውረድ እንዲዛባ ቤተ መቅደስን አጨቃጫቂ ገበያ እንዲመስል አደረጉት ። 16/ ማርቆስ ብቻ ከጠቀሰው ማብራሪያ መረዳት እንደሚቻለው ከከተማው ወደ ደብረ ዘይት ተራራ ለመሄድ አደባባዩን አቋራጭ መንገድ አድርገው የሚጠቀሙበት ሰዎች ሳይኖሩ አልቀሩም ። በኢየሱስ ድርጊት ምክንያት የተፈጠረውን ትርጉምስምስ ልንገምተው እንችላለን ። የርሱ ጠላቶች ለሆኑት አውቆ ራሱን አሳልፎ ከመስጠቱ በፊት የነበረውን ሁኔታ ወደ ሚገልጸው ክፍለ ምንባብ ከመድረሳችን በፊት ሊቆጣ ይችላል እንደነበረ መመልከት ይጠቅመናል ። 17/ ገበያ ተኞቹን ካባረረ በኋላ ሁለት የብሉይ ኪዳን ምንባቦችን

ማለትም ኢሳ. 56፡7ንና ኤር. 7፡11ን መሠረት በማድረግ ማስተማር ጀመረ ። ኢሳ. 56 ልዩና አስደናቂ በሆነ ሁኔታ አሕዛብ የሚሰግዱበት የጸሎት ቦታ እንደሚቆይምላቸው ይገልጻል ። 18/ ኢየሱስ በብዙ ሕዝብ ታውቆና ተወዶ ስለነበረ የአይሁድ መሪዎች አስቸኳይ ርምጃ ለመውሰድ ኃይል አልነበራቸውም ። 19/ በተጨማሪም ሊይ ዙት ባሰቡበት በመጨረሻው ሳምንት ውስጥ በየዕለቱ ሲመሽኩ ከከተማው ወጥቶ ይሄድ ነበር ።

በኢየሩሳሌም የተሰጠው ትምህርት
11:27-12:44
ስለ ሥልጣን የቀረበው ጥያቄ 11:27-33

27/ “ደግሞም - - - መጡ” ፤ ቀኑ ምናልባት በቁ. 20 ላይ የተጠቀሰው ሳይሆን አይቀርም ። ዕለቱ ማከሰኞ ሆኖ ከዚህ በኋላ በተፈጸሙት ሁኔታዎች ምክንያት የጥያቄዎች ዕለት ተብሎ ተሰይሞአል ። 28/ “በምን ሥልጣን” ፤ የአይሁድ መሪዎች ኢየሱስ ቤተ መቅደስን በድፍረት ማጽዳቱን ሲያዩ ያለውን ሥልጣን ሊጠይቁት ተገደዱ ። መሢህ ከሆነ በነርሱ አስተሳሰብ በመጀመሪያ አይሁዶችን ሳይሆን ሮማውያንን መጋፈጥ ነበረበት ። “እነዚህን” ፤ በአመለካከታቸው የኢየሱስ አገልግሎት በጠቅላላ ሕጋቸውን የሚቃረን ነበረ ። ስለዚህ ጥያቄያቸው የቤተ መቅደስን ማጽዳት ብቻ የሚያመለክት ሳይሆን አጠቃላይ ነበረ ። ሆኖም ጥያቄያቸው ሕዝቡን ከአታላይ ሰው ተንኩል በመጠበቅ ዓላማ ላይ ተመርኩዞ የቀረበ አልነበረም ። እነርሱ የፈለጉት ወደ ሞት ሊያደርሰው በሚችል ሁኔታ ለማጥመድ ነበረ ። በዚህ መስቀለኛ ጥያቄ በደንብ ያጠመዱት መሰላቸው ። ያለኝ ሥልጣን የእግዚአብሔርን ያህል ነው ቢል እግዚአብሔርን እንደመስደብ ያህል ይቆጠራል ፤ የዳዊት ልጅ ነኝ ብሎ በመልስ በሮም ላይ ማመዱ ነው ። ሥልጣን የለኝም ቢል አታላይ መሆኑን ያረጋግጣል ። 29-30/ ኢየሱስ በምንም ዓይነት ሁኔታ ማምለጫ ወይም የተጨበጠ ነገር የሌለው መልስ አልሰጠም ። ኢየሱስ በመልሱ የአይሁድ መሪዎች ኢየሱስን ለመመርመር መንፈሳዊ ማስተዋል እንዳላቸው ወይም እንደሌላቸው ለማሳየትና የሰጡት መልስ የራሳቸውን ጥያቄ ስለሚመልስ የጥያቄው መነሻ ነጥብ እንዲገለጥ ፈልጎ ነበር ። 31-32/ ኢየሱስ መሢህ ለመሆኑ መጥምቁ የሐንስ ምስክርነት ሰጥቶአል ። የሐንስ አምላካዊ ሥልጣን ያለው ነቢይ መሆኑን አምነው ከተቀበሉት የጥያቄያቸው መልስ ግልጽ ነው ፤ የኢየሱስም ሥልጣን ከተመሳሳይ መነሻ እንደተነሣ ለመረዳት ይችላሉ ። የዮሐንስ ተልዕኮ ሕዝቡን ሁሉ ይመለከት የነበረ ከመሆኑ በላይ እነርሱ መምህራን እንደመሆናቸው መጠን ቁርጥ ውሳኔ ለመስጠት የተገባቸው ናቸው ። 33/ ይህን ያህል ከፍተኛ በሆነ ነገር ላይ አለማወቃቸውን ማስረዳታቸው የሕዝቡ አስተማሪዎች ሆነው ከሚሠሩበት ሥልጣን ተሽረዋል ፤ የኢየሱስን ሥራ ለመመርመር መብት የላቸውም ማለት ነው ። በዚህ ምክንያት ጌታችን ለጥያቄያቸው ቀጥተኛ መልስ በመስጠት ፈንታ በሚቀጥለው ምሳሌ አማካይነት ሙሉ የሆነ መልስ አቀረበላቸው ።

የክፉ ገበሬዎች ምሳሌ 12:1-12

ምሳሌው የካህናት አለቆች ካቀረቡለት ጥያቄ ጋር የተያያዘ በመሆኑ የአዲስ ምዕራፍ መነሻ መሆኑ የለበትም ። ምሳሌው በአስደናቂ ሁኔታ ባለፉት ክፍለ ዘመናት የነበረውን የእስራኤልን ታሪክ የሚያጠቃልል ሲሆን ፤ በዚህ ዘመን ያለውን የግጭት ሁኔታ የሚያሳይና ወደፊት የሚመጣ ውንም ሁኔታ የሚያመለክት ነው ። 1/ የእስራኤልን ሕዝብ በብሉይ ኪዳን ውስጥ “በወይን አትክልት” መስሎ ማቅረብ የተለመደ ስለሆነ የወይን አትክልት ተብሎ ሲጠቀስ እነርሱን የሚያመለክት መሆኑን በቀላሉ መረዳት ይቻላል ። ኢሳ. 51፡1-7 ። “ቅጥሩ” የወይኑን አትክልት ከዳር አራዊት መጠበቂያ ነበረ ። “መጥመቂያ” የተጠመቀውን ወይን የሚይዙ ጉድጓዳ ዕቃ ወይም ገንቦ መሳሪያ ነገር ነው ። እንዲሁም ደግሞ “ግንቦ” በከፍተኛ ቦታ ላይ ለጠባቂ ተብሎ የተሠራ መጠለያ ነው ። እነዚህ በሙሉ በኢሳ. 5 ተጠቅሰዋል ። እነርሱም በታሪኩ ውስጥ የመሬቱ ባለቤት ያደረገውን ጥንቃቄ በግልጽ የሚያሳዩ ሲሆኑ እያንዳንዳቸው ልዩ የሆነ ትርጉም የላቸውም ። 2-5/ ባለፉት ክፍለ ዘመናት በብሉይ ኪዳን ውስጥ የንስሐን ፍሬ ይፈልጉ የነበሩ ሰዎች እስከ መጨረሻው ሰው ማለት እስከ መጥምቁ የሐንስ ድረስ አገልጋዮች ወደዚህ ሕዝብ በተከታታይ ተልከው እንደነበረ ከዚህ ምሳሌ እንማራለን ፤ ሉቃስ 3፡8 ። 6/ ከሁሉ መጨረሻ የርሱ ወራሽ የሆነው አንድኛና ተወዳጅ የሆነው ልጁ በተከታታይ ከመጡት አገልጋዮች እንደ አንዱ ሆኖ ሳይሆን ፤ ለየት ባለ ሁኔታ የአባቱን ሥልጣን ተጉናጽፎ መጣ ። 7-8/ ምሳሌው ከቀ. 7 ጀምሮ ሶስት ትንቢታዊ ሐቆችን ያቀርባል ፤ እነርሱም፡- 1/ መሢሁ ከገዛ ወገኖቹ የሚደርስበትን ተቃውሞ የሚያመለክተውን መስቀሉን ፤ 2/ በ70 ዓ/ም በሚሆነው በኢየሩሳሌም መፍረስ በሕዝቡ ላይ የሚመጣውን ፍርድ ፤ 3/ የእግዚአብሔር ልጅ የሚያገኘውን ድልና ከፍ፡ ከፍ፡ ማለቱ ናቸው ። 9/ “የወይኑንም አትክልት ለሌሎች ይሰጣል” ፤ በፊት ለእስራኤላውያን ተሰጥቶ የነበረው ልዩ ጥቅም ለአሕዛብም የሚሰጥ መሆኑን ሐረጉ ያመለክታል ። 10-11/ የወይኑን ተክል ምሳሌ ትቶ ስለ ድንጋዩ ከተተነበየው ትንቢት መጥቀስን ላቀረበው ትምህርት ጠቃሚ ነበረ ፤ በምሳሌ ውስጥ የታረደው ልጅ ሊነሣ የማይችል ሲሆን የተናቀው ድንጋይ ግን ከፍ ከፍ ሊል ይችላል ። ይህም በተዘዋዋሪ መንገድ ትንሣኤውን የሚጠቁም ያደርገዋል ። ጥቅሱ የተወሰደው ኢየሱስ ወደ ኢየሩሳሌም ከተማ በድል በገባበት ጊዜ ተዘምሮ ከነበረው የሆላዕና መዝሙር ከሚገኝበት ከመዝ. 117 ነው ። 11፡9-10 ። “ግንበኞች” ፤ የተሻለ እውቀት ያላቸው ሰዎች ስለነበሩ ለማዕዘን ራስ የሚሆነውን ድንጋይ መናቅ አልነበረባቸውም ። የገበሬዎቹ ድርጊት ኢሰብአዊ በመሆኑ ከምሳሌው ጋር አይስማማም የሚል ተቃውሞ ተነሥቷል ፤ የገበሬዎቹ ኢሰብዓዊነት ምሳሌው በግልጽ ከሚያሳየው አለማመን ይበልጥ ያልተጠበቀ ነውን ?

ለቄሣር የሚከፈለው ክፍያ 12:13-17

ፈሪሳውያን ለሁለተኛ ጊዜ ተቃዋሚዎቻቸው ከሆኑት ከሄሮድስ ወገኖች ጋር ሲተባበሩ ይገኛሉ፤ ስለ 3:6 የተጻፈውን ተመልከቱ። የጋራ ዓላማቸውም “በንግግር ሊያጠምዱት” ነበር። 14/ ሽንገላ የተሞላው ጥያቄአቸው ባር ነታቸውን የሚያሳስባቸውን በአይሁዶች ዘንድ በጣም የተጠላውን የሮማውያንን ግብር ያመለክት ነበር። እሺ ብሎ በመልስ ሕዝቡን ያስቀይማል፤ እንቢ በልም ደግሞ ከሮም ነውን ግሥት ጋር ያጋጩዋል። ይህ ለኢየሱስ የተለመደ ውጥረት ነበረ። 15-17/ ይህ መልስ ኢየሱስ በዚህ ብዙ ጥያቄዎችን በተጠየቀበት ቀን ከሰጣቸው መልሶች አንዱ ሲሆን፤ ግንም ሊቋቋመው የማይችልና ፍጹም ትክክለኛ የሆነ ጥበብ እንዳለው የሚያሳይ በመሆኑ ክርስቲያን ለአገሩ ምን ዓይነት አመለካከት ሊኖረው ይገባል? ለሚለው ሥነ-ምግባራዊ ጥያቄ አጥጋቢ መልስ የሚሰጥ ነው። የቀረበው ጠቅላላ መመሪያ “መስጠትና ማስረከብ” በሚሉት ቃላት ላይ የተመሠረተ ነው። ቁ. 15 እና ቁ. 17 ። ክፍያው ስጦታ ሳይሆን ዕዳ ነበረ። ስለዚህ ሕግ የማያስገድድውን የመስጠት ጥያቄ ሳይሆን በሕግ የሚገባውን የመክፈል ጉዳይ ነበረ። ቁሣር ጽኑና ብርቱ የሆነ መንግሥት በመመሥረት ታላቅ ጥቅም ስጥቷቸው ነበረ፤ ታዲያ ያን የመሰለ መንግሥት ተቀብለው ለማቋቋሚያው ክፍያ ለመክፈል እንቢ ሊሉ ነበረ። ለእግዚአብሔርና ለአገር ያሉብን ግዴታዎች የሚቃረኑ አይደሉም። ለሁለቱም ዕዳ አለብን። ፈሪሳውያን ለቄሣር ሊሰጡት ያለባቸውን ዕዳ አምነው የተቀበሉት የርሱን ገንዘብ በመጠቀማቸው ነው። በዚህ ምክንያት ኢየሱስ ሳንቲም እንዲያመጡ ጠየቃቸው። ሳንቲሙን ሊያመጡ ከቻሉ ለራሳቸው ጥያቄ መልስ አማኝተዋል ማለት ነው። ይህ መልስ የክርስትናን እምነት ለአገር ታማኝ ሆኖ መገኘትን እያስተምርም ከሚለው ወቀሳ ነጻ ያደርገዋል። ስለዚህ የኢየሱስ መልስ የማርቆስ ወንጌል አንባቢዎች ለሆኑት ሮማውያን ሁሉ ልዩ ጥቅም የሚሰጥ ነው። ጳውሎስ በሮሜ 13:1-7 ላይ ካቀረበው ትምህርት ጋር ልናወዳድረው እንችላለን።

ስለ ሙታን ትንሣኤ 12:18-27

18/ ማርቆስ ማንነታቸውን በማብራራት የጠቀሳቸው “ሰዱቃውያን” በወንጌሉ ውስጥ በዚህ ቦታ ብቻ ይገኛሉ። ሀብታም የሆኑት የክህነት አስተዳዳሪዎች ሲሆኑ ከፈሪሳውያን ያነሰ ቁጥርና በሕዝብም ዘንድ አነስተኛ ተወዳጅነትና ታዋቂነት ያላቸው ነበሩ። ሰዱቃውያን በሃይማኖት ረገድ በጣም መንፈሳዊ ሰዎች ባይሆኑም በብሉይ ኪዳን አካባቢ ረገድ ውስጠደንባቸው ጥበቅ ነበረ። ፈሪሳውያን ከብሉይ ኪዳን ውጭ የሆኑ ብዙ ሕጎችን ቢያከብሩም ሰዱቃውያን እነዚህን ፈጽሞ አይቀበሉአቸውም ነበር። በተለይ በሙሴ አራት ላይ በአቋማቸው የጸኑ ነበሩ። ስለዚህም በአስተዳደር ረገድ በሄሮድስ ወገኖች የተጠሉ እንደነበሩ ሁሉ እንዲሁም በሃይማኖት በኩል በፈሪሳውያን የተጠሉ ነበሩ። ፈሪሳውያን ግን ኢየሱስን ለማጥፋት ከማንኛውም ጋር ለመተባበር ፈቃደኞች ነበሩ። ሆኖም ሰዱቃውያን ተቃራኒዎቻቸው የነበሩት

ፈሪሳውያን ባልተሳካላቸው ነገር ውስጥ ገብተው ለማሸነፍ ተስፋ ያደረጉ ይመስላሉ። 19-23/ የአሁኑ ጥያቄ አቸው አስተዳደር ነክና የመጽሐፍ ቅዱስ ክፍልን ማብራራትን የሚመለከትና በይሆናል ላይ የተመሠረተ ሥነ-ምግባራዊ ሳይሆን ትምህርቱ እምነታዊ የሆነ ስለነበር እንደፈተኛው በጣም አሳሳቢ አልነበረም። አስቂኝ የሆነው ታሪካቸው ያለጥርጥር አድማጮች በኢየሱስ ትምህርት ላይ እንዲበቁ ለማድረግ አቅደው ያቀረቡት ነበረ። ይህም የሞታን ሰው ዘር ለመተካት ወንድማቸው ሚስቱን እንዲያገባ በሚያዝዘው በዘዳግም 25:5-10 ላይ የተመሠረተ ነው። በአይሁድ ዘንድ ልጅ ሳይወልዱ መሞት እንደ ታላቅ መቅሠፍት ይቆጠር ነበር። የዚህም ድንጋጌ ዓላማ አንድ ሰው ዘር ሳያስቀር እንዳይሞት ለማድረግ ነበረ። 24-27/ ጌታችን የሰጠው መልስ በመጀመሪያ ትንሣኤ ምን ዓይነት እንደሚሆን ያሳየናል። በሰጠውም መልስ ውስጥ ጋብቻ በአንድ በኩል ለወንድም ዘር ከመተካት ሕግ ጋር ግንኙነት ያለው ሲሆን በሌላ በኩልም ሕይወትና ሞት የሰው ዘርም እንዳይጠፋ መረባት በሚያስፈልግበት በዚህ ዓለም ውስጥ ብቻ የሚሠራ መሆኑን አመልክቶአል። በመጭው ዓለም ውስጥ ያለው ሕይወት የአሁኑ ዓለም አኗኗር በድጋሚ የሚቀጥልበት አይደለም። በአንድ በኩል ሰዱቃውያን ያቀረቡት ይህ ጥያቄ ዛሬ ብዙም የሚያሳስበን ጉዳይ አይደለም። ሆኖም የሙታን ትንሣኤን መኖር ካለመረዳት አንጻር የሚነሳው ችግር አሁንም ያለ ነው። የሙታን ትንሣኤ ልናምናቸው የማንችላቸውን ሁኔታዎች ይዞአል ብለው ተከራክረውበታል። ተመሳሳይ ለሆኑ ተቃውሞች ሁሉ ግልጽ የሆነው መልስ “መጽሐፍትንና የእግዚአብሔርን ኃይል አታውቁም” የሚለው ነው። ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ሁኔታውን ካስረዳ በኋላ የትንሣኤውን እሙንነት መግለጹን ይቀጥላል። 26/ ኢየሱስም ሰዱቃውያን ከሚያከብሩት ከሙሴ አራት ውስጥ ማረጋገጫውን አቀረበ። እነ አብርሃም ከሞቱ ከረጅም ጊዜ በኋላ እግዚአብሔር ከነርሱ ጋር በጣም የቀረበ ዘላቂነት ያለው የቅርብ ግንኙነት እንዳለው ተናገረ። የክርስቲያን ተስፋ የነፍሱን ምንነት በሚያስረዳው በፈላስፋው በፕሌቶ ክርክር ላይ ሳይሆን ከእግዚአብሔር ጋር ባለው ግንኙነት ላይ የተመረከተ ነው።

ስለ ፊተኛይቱ ትእዛዝ 12:28-34

አንዳንድ ምሁራን ሉቃስ 10:25-28 ከዚህ ክፍል ጋር አብሮ የሚሄድ ወይም የዚህን ምንባብ ትርጉም የያዘ ሳይሆን ሌላ ሁኔታን ያመለክታል ብለው ያስባሉ። ከሞራል አንጻር የቀረበው ይህ ተጨማሪ ጥያቄ ከገሊላ አገልግሎት ጋር በመያያዙ ከርዕሱ ጋር ተስማሚ በመሆኑ ብቻ ማርቆስ አስገብቶታል በማለት ያንዳንድ ምሁራን አስተያየት መሠረተ ቢሰኝ ነው። በዚህ ጊዜ የተጠየቀ ጥያቄ መሆኑን ማርቆስ በግልጽ አስረድቷል። ከጸፊ ወገን የሆነው ሰው በሌሎች ጠያቂዎች የማይገኝ ጠባይ ገለጸ። እርሱም አዋቂና ታማኝ ነበር። ሆኖም ይህ ወደ እግዚአብሔር መንግሥት ሊያስገባው የሚችል በቂ ሁኔታ አልነበረም። ቁ. 34 ። 28/ ከሁሉ ፊተኛይቱ ትእዛዝ ማንኛ

ይቱ ናት ? የሚል ሲሆን በትእዛዛት ክፍሎች መካከል አስፈላጊ ልዩነት አለ ብሎ ያሰበ መሆኑን ጥያቄው ያሳያል ። የአይሁድ መምህራን የሕጉን ትእዛዛት ከባድና ቀላል በማለት ከፋፍለዋቸዋል ። ሆኖም በነዚህ ርዕሶች መመደባቸው ብዙ ጭቅጭቅን አስነሥቷል ። ምናልባት ጥያቄውን ያቀረበው በሥነ ምግባርና በሥነ ሥርዓት ትእዛዛት መካከል ልዩነት መኖሩን በማስብ ይሆናል ። 29-31/ የኢየሱስ መልስ አስደናቂ ነው ። የሰው ግዴታ ምን እንደሆነ አጠቃልሎ ለማስረዳት ሲል ሁለት በጣም የተራራቁ የመጽሐፍ ቅዱስ አሳባቶችን አንድ አድርጎ አቀረበ ። ሆኖም ሁለቱም በጣም የታወቁ ነበሩ ። የመጀመሪያው በዘዳግም 6:4-5 ላይ የሚገኘው በዕብራይስጥ ሸማ ተብሎ የሚጠራውና ጠያቂው ራሱ በየቀኑ ሁለት ጊዜ ይደግመው የነበረ የአስራኤላውያን የእምነት ሕግ ነበረ ። ይህ ትእዛዛት በአሸንክታቦች ውስጥ ተጽፎ የሚገኝ ሲሆን አንዳንድ በዘዳ. 6:8-9 መሠረት በደጃፍ በሮች ላይ ይሰቀል ነበር ። ሁለተኛው ትእዛዛት ከግሪክ የብሉይ ኪዳን ትርጉም ከዘሌ. 19:18 የተወሰደ ነው ። እነዚህ ሁለት ትእዛዛት በመጀመሪያ እግዚአብሔርን ከዚያም በኋላ ሰውን በማስመልከት ፤ ፍቅር በሚለው ቃል ተጠቃልለዋል ። ይህ ፍቅር የአእምሮ ስሜት ላይ ሆኖ ሁለንተናን የሚቀሰቅስ ኃይል ነው ። ሰዎች በተራ ቀቀ ዘመን ውስጥ ጉረቤትን መውደድ አስፈላጊ በመሆኑ ላይ ሲያተኩሩ እግዚአብሔርን የማፍቀርን አስፈላጊነት ሊረሱ ይችላሉ ። ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ሁለቱን ከማያያዙም በላይ እምላክህን ውደድ የሚለውን ትእዛዛት ከሁሉ የሚበልጥ አድርጎታል ። ጉረቤትን መውደድ ከሃይማኖት የመነጨ እንጂ ሃይማኖትን የሚተካ ነገር አይደለም ።

ኢየሱስን ስለ ዳዊት ልጅ የጠየቁት ጥያቄ 12: 35-37

አሁን ጥያቄ መጠየቅ የኢየሱስ ተራ ነው ። ይህንን የጠየቀው ከዳዊት ዘር በቤተልሔም የተወለደ መሆኑን ለመከድ ነው ብለው አንዳንዶች እንዳመለከቱት ሳይሆን ከዳዊት ልጅ የበለጠ መሆኑን ለማስተማር ነው ። እርሱ ጌታ ነውና ። ይህንንም ለማረጋገጥ ከዳዊት መዝሙር 109:1 ጠቀሰ ። ብዙ ምሁራን ይህንን መዝሙር የጻፈው ዳዊት መሆኑን አይቀበሉም ። ካለመቀበላቸው የተነሣ ከባድ ችግር ያጋጥማቸዋል ። እስራውያን ዳዊት አይደለም ለማለት የሚያቀርቡት ውስብስብ ክርክር በጣም የሚያስደንቅ ነው ። ክርክሩን በሰፊው መዘርዘር ባንችልም በሌሎች ቦታዎች በሚቀርቡት ጥያቄዎች ላይ የብሉይ ኪዳን ጸሐፊዎች ማንነት ትምህርቱን የሚመለከት ያልነበረ ሲሆን ፤ በዚህ አጋጣሚ ግን ክርክሩ መቶ በመቶ ዳዊት ጸሐፊው በመሆኑ ላይ ያተኩረ ነው ። ክርክሩ በመዝሙሩ ቃላት ትርጉም ላይ የተመሠረተ ሳይሆን ፤ ዳዊት ከመሢሁ ጋር በነበረው ግንኙነት ላይ ነው ። ስለዚህ ባለመዝሙሩ ዳዊት ካልሆነ ክርክሩ አጉል ሆኖ ይቀራል ። የኢየሱስን ሥልጣን የተረዱት ሁሉ ኢየሱስ ስለ መዝሙሩ ጸሐፊ ማንነት የተናገረው አጥጋቢ መልስ ነው ብለው ያምናሉ ።

ሕዝቡ ከጻፈች እንዲጠበቁ የተሰጠ ማስጠንቀቂያ 12: 37-40

“ብዙ ሕዝብ” ወይም ከሕዝቡ ብዙዎቹ “በደስታ ይሰሙት ነበር” የሚለው ከዚህ በፊት የተነገረውን ሳይሆን የሚቀጥለውን ሳያመለክት አይቀርም ። የኢየሱስ ትምህርት ገና ሕዝብን ይስብ ነበር ። በርሱ ጥበብ ተደነቁ ። ምናልባት ደግሞ የአይሁድ ምሁራን ተሸንፈው ማፈግፈጋቸውን በማየት ደስ ሳይላቸው አልቀረም ። ነገር ግን በኋላ ከጥቂቶች በቀር በርሱ ሞት እንዲሰማው ተገደዱ ። ቁጥር 34 እንደሚያሳየው ጸሐፊ የሆኑት ወገኖች ሁሉ ክፉዎች አልነበሩም ። ነገር ግን አብዛኞቹ ጸሐፊዎች እየኝ ባዮች ሲሆኑ ንፋግነትና ግብዝነት የተሞሉ ነበሩ ። ስለዚህ ተራ የሆነው ሕዝብ ከዚህ ሳይነት ሃይማኖት “ይጠበቅ” ። ሥነ ምግባራዊና መንፈሳዊ ኃይል “ከረጃጅም ልብስና” ከከብር ይበልጣል ።

የመበለቲቱ ሁለት ናሶች 12:41-44

ትሕትና ከተሞላው አምልኮዋ የተነሣ ያላትን ሁሉ ለእግዚአብሔር የሰጠችውን ሴት የሚገልጸው ይህ አስደናቂ የሆነ ታሪክ ከንትርክ በኋላ የተለየ ሁኔታን ያቀርባል ናል ። ድርጊቱ በዚህ ጊዜ የተደረገ መሆኑ አያጠራጥርም ። የሆነ ሆኖ የመበለቲችን ቤት ስለመበዝበዝ የሚያስረዳው እነጋገር—ቁ. 40 ፤ ልዩ ወቅታዊ ስሜት ሰጥቶታል ። 41/ “በመዝገብ” ፤ ለመባ መስሜ ብቻ የተሠራ ቤት መኖሩ የተረጋገጠ አይደለም ። ዮሐ. 8:20 የሚያመልኩት ሰዎች መባቸውን እንዲሰጡባቸው ተብለው የተዘጋጁ ፤ በሴቶች አደባባይ ዙሪያ ባለው መመላለሻ እንቢልታን የሚመስል ቀዳዳ ያላቸው አሥራ ሶስት ሳጥኖች ነበሩ ። ምናልባት በዚያን ቀን ኢየሱስ በተንዛዛው ክርክር ምክንያት ስለደከመው ከቤተ መቅደሱ ይህን ድርጊት መመልከት በሚያስችለው ቦታ ላይ ተቀምጦ ይሆናል ።

ታሪኩ የሚያሳየው ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ሰዎች ምን እንደሚሰጡ ሳይሆን ፤ እንዴት አድርገው እንደሚሰጡ ለማየት መፈለጉን ነበረ ። በእግዚአብሔር መንግሥት ውስጥ ገንዘብ ራሱ ምንም ልዩ ዋጋ የለውም ። ስለዚህም ኢየሱስ ድምሩን ሳይሆን የሰጭውን ዓላማ ምን እንደሆነ ይመለከት ነበር ፤ 2 ቆሮ. 8:12 ። 42/ ኢየሱስ ብቸኛና ድጋ የሆነችው መበለት ያላትን ሁለት ናስ ስትሰጥ ባየ ጊዜ ደቀ መዛሙርቱንም እንዲመለከቱ አሳስባቸው ። ማርቆስ ለሮማውያን አንባቢዎቹ እንዲያመች ብሎ በእነርሱ የገንዘብ አቆጣጠር መሠረት አንድ ሳንቲም ብሎ ጽፎአል ። 43-44/ ኢየሱስ የእርሱን ስጦታ ብዛት እንዴት አወቀ ተብሎ የሚቀርበው ጥያቄ ፤ በዚህ ቦታ ላይ ካልተጻፈ ጥያቄና መልስ ያገኘው አውቀት ሊሆን ይችላል ። ወይም አንዳንዶች እንደሚያስቡት ከተፈጥሮ ችሎታና አቅም በላይ በሆነ ዕውቀት ተረድቶ ይሆናል ። ነገር ግን ያም ቢሆን ይህ ጥያቄው ለታሪኩ አንገብጋቢ አይደለም ። ከልብ የመስጠት ቁምነገር መሥዋዕትነት ነው ። የስጦታ ሁሉ ዋጋ የተመሠረተው ሰጭው በስጠው ስጦታ ብዛት ላይ ሳይሆን ካለው ምን ያህሉን በመስጠቱ ላይ ነው ።

ትንቢታዊ የሆነ ንግግር 13:1-37

በዚህ ማብራሪያ ውስጥ እነስተኛ ራዕይ ተብሎ ስለ ሚጠራው ስለዚህ ታላቅ ምዕራፍ ትችት በሰፊው ለመ ዘርዘር አይቻለንም ። ይህ ምዕራፍ ባንድ አይሁድ ወይም ከአይሁድ ወገን ባመነ ሰው የተጻፈ የመጨረሻውን ዘመን የሚያመለክት ራዕይ ነው የሚለውን መላምት ብዙ ምሁራን ይቀበሉ ነበር ። ሁለት አመለካከቶች ይህን አሳብ ውድቅ ያደርጉታል ። በመጀመሪያ ፤ ራእይ መሆኑን የሚያረጋግጡ ምልክቶች በጽሑፉ ውስጥ አይ ገኙም ። በዳንኤልና በዮሐንስ ራዕይ ውስጥ የሚገኘው ሥዕላዊ የሆነ ልዩ እንስሶችንና ራዕዮችን የሚያመለክት ቋንቋ አይገኝበትም ። በራዕይ ጽሑፎች ውስጥ ሥነ ምግባራዊ ምክር ቢገኝም በጣም ጥቂት ነው ፤ ነገር ግን በዚህ ምዕራፍ ውስጥ ሥነ ምግባራዊ ምክር በብዛት ይገኝበታል ። በሁለተኛ ደረጃ ፤ በዚያ ወቅት አይሁዶች ስለመጨረሻው ዘመን የነበራቸው አስተሳሰብና በዚህ ቦታ ላይ የተገለጸው ሙሉ በሙሉ የተለዩ ናቸው ። ከዚህም ሁሉ በላይ ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ በደብረ ዘይት ተራራ ላይ ያደረገው ይህ ንግግር ከዮሐንስ በስተቀር በሶስቱም ወንጌላውያን በዝርዝር መጻፉ ያስደንቃል ። እንደዚሁም ደግሞ በዋና ዋናዎቹ ዝርዝር ጉዳዮች ላይ በሰፊው ከመስማማቱ ሌላ በአገልግሎቱ ውስጥ በተመሳሳይ ሳይ ቅደም ተከተል አኑረውታል ። ማቴ. 24:1-51 ፤ ሉቃስ 21:5-38 ። የመጀመሪያዬን ቤተ ክርስቲያን ቀድሞ ከነበረው ወንጌል አንዱ ክፍል መሆኑን አምና እንደተቀበለችው ያመለክታል ።

የአራቱ ደቀመዛሙርት ጥያቄ 13:1-4

1/ ኢየሱስ በቀኑ መጨረሻ ላይ እንደ ልማዱ መቅደሱንና ከተማውን ትቶ ሄደ ። በመንገዱም ላይ ሲሄዱ ስሙ ያልተጠቀሰ አንድ ደቀመዛሙር የቤተ መቅደሱን ሕንጻ ማማርያመለክተው ጀመር ። ቤተ መቅደሱ በወርቅ የተለ በጠ ስለነበረ ከደብረ ዘይት ተራራ ላይ ሆኖ ሲታይ ያስደ ገቅ ነበር ። ከድንጋዮቹ መካከል ይንዳንዶቹ አሥር ሚትር ርዝመት ነበራቸው ። በአይሁዶች አሳብ እግዚአብሔር በመካከላቸው መኖሩን የሚያረጋግጥ ጽኑ መሠረት ያለ ውን ይህን ቤተ መቅደስ የሚመስል ነገር ፈጽሞ አልነ በረም ። 2/ ደቀ መዛሙርቱ ታላቁ ሕንጻ ሙሉ በሙሉ የሚፈርስ መሆኑን ሲሰሙ እጅግ መደንቃቸው ብዙም የሚያገነግሩ አይደሉም ። 3-4/ ስለዚህ ከነርሱ መካከል አራቱ ማለትም በመጀመሪያ በደቀ መዛሙርነት የተ ጠሩት ሁለት ሁለት የሆኑ ወንድማማቾች በግል ለኢየሱስ ሁለት ክፍል ያለው ጥያቄ አቀረቡለት ፤ 1:16-20 ። ጥያቄያቸው የዚህ አስቃቂ መቅሠፍት ጊዜው መቼ እንደሆነና ምልክቱስ ምን እንደሆነ ነበረ ። “ይህስ ሁሉ” ፤ ምንን እንደሚያመለክት ግልጽ አይደለም ። ማቴዎስ በጥያቄው ላይ ሶስተኛውን ነጥብ በመጨመር የመጨረሻውን ጊዜ የሚጠቁም ያደርገዋል ፤ ማቴ. 24:3 ። ያም ቢሆን ይህ ፤ ጥያቄውን መሠረት በማድረግ የሚከተለው ንግግር ተሰጥቷል ። ንግግሩም ሁለት ክፍ ተኛ ሁኔታዎችን የሚያመለክት ይመስላል ። በመጀመ

ሪያ ደረጃ ፤ በ70 ዓ/ም የኢየሩሳሌም ከተማ በወደመቼ ጊዜ ወዲያው የተከተለውን ሁኔታ ሲያሳይ ፤ በሁለተኛ ደረጃ ደግሞ ክርስቶስ በክብር በሚመለስበት ጊዜ የሚ ሆነውን የመጨረሻ ድርጊት ይጠቁማል ። ብዙ ጊዜ የትንቢት አቀራረብ በወረቀት ከተሣሉ ተራራዎች ጋር ተመሳሳይነት እንዳለው ተመልክቷል ። በትንቢት ውስጥ ፤ ዋና ዋና የታሪክ ነጥቦች እንደ ተራራ ሜፎች ጉላ ጉላ ብለው ሲታዩ ፤ አንዱ ከአንዱ ምን ያህል እንደ ሚርቅ አይታወቅም ። በመካከላቸው ከ1900 ዓመታት በላይ ያላቸው ሁለት ታላላቅ ታሪካዊ ድርጊቶችን የያ ዘው ምዕ. 13 ይህን መመሪያ ያብራራል ። ስለዚህ ምዕ ራቱን ስንተረጉም ቀደም ሲል የተጠቀሰውን አሳብ እንዘንጋ ።

ለደቀ መዛሙርቱ የተሰጡት ማስጠንቀቂያዎች 13:5-13

አንዳንድ ምሁራን ይህ ክፍል ምንባብ በ70 ዓ/ም የተፈጸመውን ድርጊት ሳይሆን የክርስቶስን ዳግም ምጽእን ከሚመለከት የጥቅስ ቅንብር የተቀዳ በመሆኑ ኢየሱስ ደቀ መዛሙርቱ ላቀረቡት ጥያቄ — ቁ. 4 ፤ ከሰጣቸው መልስ ተያይዞ የሚሄድ አይደለም የሚል አሳብ አቅርበዋል ። ሆኖም እንደ መልስ አድርገን እንድንወስደው ማርቆስ ያቀደ መሆኑ በግልጽ ይታያል ። ኢየሱስ ብዙ ጊዜ እንዳደረገው ሁሉ እነዚህን ቃላት የተናገራቸው በመጀመሪያ እዚያ ለሰበሩት ደቀ መዛሙርት ሲሆን ቤተ ክርስቲያን ወደፊት የሚያስፈልጓትን ነገሮችም ጭምር በማሰብ ነው ። በ70 ዓ/ም ለደረግ ካለው ድርጊት ጋር የተያያዙትን ሁኔታዎችና በመጨረሻ ሊከናወን ካለው ድርጊት ጋር የተያያዙትን ሁኔታዎች ለመግለጽ ተጠቅሞባቸዋል ። ይህም ሁለቱን ነገሮች ለምን በአንድ ጊዜ እንደተናገረ ያስረዳል ።

5/ “ኢየሱስም መልሶ እንዲህ ይላቸው ጀመር --- ተጠንቀቁ” ፤ እነዚህ ቃላት በቁ. 9 ፤ 23 እና 33 ላይ በሚገኘው “ተጠንቀቁ” በሚለው ቃል ላይ ያተኩራሉ ። ከዚህ በላይ ደግሞ የመጽሐፍ ቅዱስ ትንቢት እውነተኛ ዓላማ ምን እንደሆነ ያሳያሉ ። የትንቢት ዓላማ ገና ያልታወቁትን የወደፊት ሁኔታዎችን ይዞታ እንድና ውቅ ወይም ማናቸውንም አልባሌና አጉል ጥያቄ ለመ መለስ ሳይሆን ፤ ተግባራዊ የሆኑትን ያሁኑን ዘመን ሁኔታ እንድናስተውልና ከጭንቀት ተላቅቀን ትጋታችን እንዲቀሰቀስ ለማድረግ ነው ። 6-8/ ማንም እንዳ ያታልላቸው ለደቀ መዛሙርቱ ማስጠንቀቂያ ተሰጥቷል ። በሃይማኖት ረገድ አሳዥ ይመጣሉ ፤ በሕዝብ መካከል ትርምስምስ ይታያል ፤ በተጨማሪም ደግሞ በምድር ላይ መቅሠፍቶች ይኖራሉ ። ሆኖም እነዚህ ነገሮች በዘመን ሂደት ውስጥ ጥቃቅን በመሆናቸው በግዴታ የመጨረሻው ጊዜ ምልክቶች ናቸው ተብለው ሊቆጠሩ አይገባም ፤ ይልቅስ የመከራ መጀመሪያ ናቸው ። 9-13/ በግላቸውና በክርስቲያናዊው ኅብረተሰብ ላይ ከሚደርሱት ነገሮች የተነሣ መግፈላዊ ውድቀት እንዳያጋጥማቸው ሁለተኛ ማስጠንቀቂያ ተሰጥቶ

እቸዋል ። ይህ አንቀጽ የያዘነው ዘመን ለቤተ ክርስቲያን እጅግ የሥቃይ ዘመን የመሆኑን ሐቅ ይገልጽናል ። በእርግጥ ቤተ ክርስቲያን የተከለከለች ገብረተሰብ ሆና በምሥጢር በሠራችበት ጊዜ በይበልጥ አድጋለች ። ለምሳሌ በቆስጠንጢናስ ዘመን አግኝታ የነበረችው የዓለም ድጋፍና ብልጽግና የሞራል ጥንካሬዋን እንድታጣና ደካማ እንድትሆን አድርጓታል ። 9/ ከአይሁድ ወገን ሆኖ ክርስቲያኖችን ካሳደደ በኋላ አምኖ ከነርሱ ጋር የተሰደደው የጦርሰስ ሳውል ይህን ትንቢት ለመፈጸም የመጀመሪያ ከሆነች አንዱ ነበረ ። የሐዋ. 9:1ና 2፤ 2 ቆሮ. 11:24 ። 10-11/ ወንጌል የተሰበከው ወንጌልን ለመስማት በተሰበሰበው ጉባዔ ፊት ሳይሆን በፍርድ አደባባዮች ፊት መሆኑን የሐዋርያት ሥራ ያሳያል ። ወንጌል በተለይ የሚሰበከው በሥቃይ ወቅት እንደሆነ እነዚህ ቁጥሮች ያመለክታሉ ። ቁጥር 11 በስደት ወቅት በድንገት ስለ እምነታቸው ሲጠየቁ መልስ መስጠት ለሚገደዱት በእያንዳንዱ ደቂቅ የሚናገሩትን መንፈስ ቅዱስ እንደሚሰጣቸው ሊታመኑበት የሚችሉ መሆኑን እንጂ ለሰብኩኩ ዝግጅት ለማያደርጉ ሰባክያን ምንም ዓይነት ማበረታቻ አይሰጥም ። 13/ “እስከ መጨረሻ” መጽናት ማለት በቁጥር 7 ላይ እንዳለው እስከ ዘመናት መጨረሻ ማለት ሳይሆን ፤ በችግሩ ውስጥ በጽጹም መጽናት ማለት ነው ፤ የሐዋ. 13:1 ። እንግዲህ በዚህ ዘመን ውስጥ የክርስቲያን ሕይወትና ምስክር ቁም ነገሩ መጽናት ነው ። ብዙውን ጊዜ በትዕግሥት ከመጽናት በአእምሮም ሆነ በጉልበት ሥራ መጠመድ ይቀላል ። ዕብ. 10:32-39 ፤ 12:3ና 4 ፤ ራእይ. 1:9 ። “ይድናል” ። የግለሰብን ደንገነት ሳይሆን ፤ የመጨረሻውን ዘመን ያመለክታል ። ዕብ. 9:28 ።

ወደፊት የሚፈጸሙ ሁለት ታላላቅ ድርጊቶች 13:14-27

የትንቢቱ አዲስ ክፍል እዚህ የሚጀምር ይመስላል ። በቁጥር 4 ላይ ለተጠየቁት ጥያቄዎች በአጠቃላይ የአንዳንድ ድርጊቶች መፈጸም የመጨረሻው ዘመን ምልክት አለመሆኑን ካስረዳቸው በኋላ ፤ አንድ አስደናቂ ድርጊት ይጠቅሰና ይህ ድርጊት በሆነ ጊዜ ሐዋርያት እንዴት መመላለስ እንደሚገባቸው ይናገራል ።

14/ “የጥፋት ርኩሰት” ፤ ከዳን. 9:27 ፤ 11:31 ፤ 12:11 የመጣ አነጋገር ነው ። በብሉይ ኪዳን አነጋገር ውስጥ የአይሁድን ጥላቻ የሚቀሰቅስና አምልኮ የሚደረግበትን ሰው ወይም ምስል የሚያመለክት ነው ። ተመሳሳይ የግሪክ ቃል በ1ኛ ነገ. 21:26 ፤ 2 ነገ. 16:3 ይገኛል ። ማርቆስ በግሪክ ቋንቋ ሲጽፍ ከግሡ ጋር ያያያዘው ስም በሰዋሰው ረገድ ሲታይ አሠራሩ ትክክል ሳይሆን ቀደም ሲል የጠቀሰው “ርኩሰት” ሰው መሆኑን ለማመልከት መፈለጉን በገሐድ ያሳያል ። ስለዚህም ይህ ጥቅስ በመጀመሪያ የሚያመለክተው ሮማውያን በ70 ዓ/ም ቤተ መቅደስን ማርከሳቸውን ነው ። ይህም በሉቃስ 21:20 ላይ የተረጋገጠ ነው ። ቢሆንም ትርጉሙ ይህ ብቻ አይደለም ፤ ምናልባትም ኢየሱስ በሁለተኛ ደረጃ

ወደፊት የምትመጣዋን ቤተ ክርስቲያን ጥቅም በማመልከት የክርስቶስን ተቃዋሚ መምጣት ይጠቁም ነበር ። ከፍለ ምንባቡ ይህንን ትርጉም ይግኛል ። በቁጥር 19ና 20 የሚገኙት ቃላት ፤ የኢየሩሳሌም ውድቀት እጅግ በጣም አስቃቂ የነበረ ቢሆንም እንኳ ፤ የከተማዋን ውድቀት ብቻ ሳይሆን የመጨረሻውን ዘመን የሚያመለክቱ ናቸው ። “በማይገባው ሥፍራ” ። እውቅ ነገሩን ሸፋፍኖ ተናገረ ፤ በግልጽ ቢናገር ፍር ምናልባት አንባቢያንን በአሳሳቢ ሁኔታ ላይ ይጥላቸው ነበር ። “እንባቢው ያስተውል” ። የዳንኤልን ምንባብ በማስመልከት ኢየሱስ የተናገረው ወይም ማርቆስ ኢየሱስ የተናገረውን ነገር እንዲያስተውሉ የጻፈው ሊሆን ይችላል ። 15-18/ በጦርነት ጊዜ የእግራ እውጭኝ ሽሽት እንደሚያስፈልግ ሁሉ እነዚህ ቁጥሮችም አስደናቂ የሽሽት ምሳሌዎችን ይገልጻሉ ። በሚሸሹበት ጊዜ እግዚአብሔር ለሚለግሥላቸው ርዳታ ጸሎት እንዲያደርጉ መከረዋል ። 18/ “ከረምት” ። ምናልባት ጋይላቶ ዝናብ የሚጥልበት ወቅት ተብሎ ቢጠራ ይቻላል ። የቤተ ክርስቲያን ታሪክ ጸሐፊ የሆነው አውሳቢዮስ የኢየሩሳሌም ክርስቲያኖች በዚህ ምክር ተጠቅመው ከ70 ዓ/ም ጥቂት ቀደም ብሎ በዮርዳኖስ በስተ ምሥራቅ በኩል ባላቸው በፖሪያ ውስጥ ወደምትገኘው ወደ ፔላ እንደሸሹ ይነግረናል ። 21-23/ አንዳንድ ምሁራን እነዚህን ሲያትቱ የቁ. 5 እና 6ን አሳብ የያዙ በመሆናቸው ከሌላ ምንጭ የተገኘና በ2 ተሰ. 2:9 ያለውን የቤተ ክርስቲያንን ሁኔታ የሚያንጸባርቁ ናቸው በማለት ተርጉመዋቸዋል ። ሆኖም ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ የነዚህ ትንቢታዊ ንግግሮች ፍሬ ነገር የሆነውን ትምህርት መድገሙና ማብራራቱ የሚያጠራጥር አይደለም ። ፍጹም ሐኪም እንደሆነ ሁሉ እንዲሁም የማስተማሩ ዘዴ ፍጹም ነው ። 24-25/ ኢየሱስ ከዚህ ጊዜ ጀምሮ ስለ ሁለተኛው ታላቅ ድርጊት ስለ ሰው ልጅ ዳግመኛ በክብር መምጣት መናገሩን ይቀጥላል ፤ ይህ መመለስ በቁጥር 14-23 ባለው ክፍል ውስጥ ከተጠቀሰው መከራ ቀጥሎ ሲሆን መከራው የ70 ዓ/ም ሁኔታ ብቻ የሚያመለክት አለመሆኑን ያስረዳናል ። ባለፉት 60 ዓመታት ውስጥ ብዙ ምሁራን የዓለምን ሁኔታ በማስመልከት ተርጉመው ታል ፤ ትርጉማቸው የቱን ያህል ትክክል እንደሆነ ለመገመት አጠያያቂ ነው ። ከጥቂት ዓመታት በፊት ራዕያዊ ናቸው የተባሉት አነጋገሮች በእውነት በዘመናችን ሊሆኑ ከሚችሉት ክስተቶች አንጻር ሊተረጎሙ ይችላሉ ። እነዚህ ቃላት ከክርስቶስ መመለስ በፊት በገዋው ውስጥ የሚፈጠሩትን ክስተቶች ፈጽሞ አያመለክቱም ማለት ኢሳይያሳዊ የሆነ አስተያየት ነው ። 26/ “የሰው ልጅ በደመና ሲመጣ” ፤ በግልጽ ከዳን. 7:13 የተጠቀሰ ነው ። ኢየሱስ አገልግሎቱን እንደጀመረ የሰው ልጅ በሚለው መጠሪያ ራሱን ለማመልከት ይጠቀምበት ጀመር ፤ 2:10 ። ነገር ግን ከዳንኤል ትንቢት ጋር ያለው ግንኙነት ለመጀመሪያ ጊዜ በዚህ ቦታ ግልጽ ሆኖ ይታያል ። የምዕራፉ ዝርዝር ጉዳይ የተወሳሰበ ቢሆንም ጥርት ብሎ የሚታየው ነገር የኢየሱስ የመጨረሻ ድል አድራጊነት ነው ። ሥቃይ የሚቀበለው መሲህ በመጨረሻ ጊዜ ወደ ክብሩ ይገባል ። “በዚያን ጊዜ ያዩ

ታል”፤ ያዩታል የሚለው ቃል አድማሮቹ በሕይወት ቆይተው መመለሱን እንደሚያዩ ሳያመለክት አይቀርም። 27/ “የተመረጡት”፤ በቁ. 27 ላይ መላእክቱ ምርጦቹን እንደሚሰበሰቡ ተገልጿል፤ ዕብ. 1:14 በዚህ የተወሰነው ድርጊት ከመፈጸሙ በፊት በቁ. 10 ላይ የተጠቀሰው አምላካዊ እቅድ የሚፈጸም መሆኑን ሳያመለክት አይቀርም።

እንዲጠነቀቁባቸው የተሰጡ ምሳሌዎችና ንግግሮች 13:28-37

ይህ ክፍል ከዚህ በፊት ለተሰጠው ትምህርት ተግባራዊ ትርጉም ይሰጣል። እነዚህ ትእዛዛት በዚያን ጊዜ ለነበረው ትውልድ ብቻ ሳይሆን ለእያንዳንዱ ክርስቲያናዊ ትውልድም ጭምር መሆናቸውን ምዕራፉ በግልጽ ያሳያል። የአዲስ ኪዳን ቤተ ክርስቲያን በነበረችበትና ባለችበት ሁኔታ እንድትኖር አድርጎ የሠራት ጌታዋና መምህራኑ ነው። እንዲህ ሆኖ እንድትኖር ያደረጋት እርሱ የሚመለስበትን ጊዜ ወስኖ አለመናገሩ ከሁሉ በላይ ይበልጥ ጠቀማት።

28/ የበለስዋ “ምሳሌ” የትንቢቱ እውነተኛ ዓላማ ምን እንደሆነ እንደገና ያሳስባል፤ ስለ ቁ. 5 የተሰጠውን ሐተታ ተመልከቱ። የተአምሩ ዓላማ ደቀ መዛሙርቱ ትንቢት እንዲተነብዩ ሳይሆን የታሪኩን ሂደት እየተመለከቱ በመንፈሳዊ እርቆ ተመልካችነት የእግዚአብሔርን ዓላማ እንዲገነዘቡ ነው። 30/ ይህን አነጋገር መተርጉም አስቸጋሪ ቢሆንም ከዮሐንስ በስተቀር ሶስቱም ወንጌላውያን መዝግበውታል። ሁለት ትርጉሞች ሊሰጡ ይችላሉ፤ አንደኛ የአይሁድ ሕዝብ እስከ ዘመኑ ፍጻሜ ድረስ ይኖራል የሚል ነው፤ ሁለተኛ በዚያን ጊዜ የነበረው ትውልድ የኢየሱሳም ከተማ እስከምትፈርስበት ጊዜ ድረስ መኖሩን ሊያመለክት ይችላል። ሁለተኛው ትርጉም ተፈጻሚነት ከማግኘቱም በላይ ይበልጥ ትክክለኛው ይመስላል። “ትውልድ”፤ ቃሉ ሁለት ትርጉም ስላለው ማርቆስ ሆነ ብሎ ተጠቅሞበት ይሆናል። ከዚህና ከቁ. 31 በግልጽ የምንማረው ነገር የክርስቶስ ዳግመኛ መመለስ የተረጋገጠና የማይለወጥ እውነት መሆኑን ነው። 32/ ያልታወቀው የመመለሻው ጊዜ ብቻ ነው፤ አብ ብቻ ያውቀዋል፤ ልጁ እንኳን በፊታዩ በሰው አምሳያ በመምጣቱ ምክንያት ሰዓቱን አያውቅም። “ልጅም”፤ የዚህ ቃል አጠቃቀም እጅግ የሚያስደንቅ ነው። ኢየሱስ ራሱ የእግዚአብሔር ልጅ ነኝ ብሎ አልተናገረም ለሚለው አስተያየት በቂ መልስ ነው። 33/ መትጋትና መጸለይ አስፈላጊ መሆናቸው እንደገና በድጋሚ ተገልጿል። 34-35/ ይህ ምሳሌ ትጋት ምን ማለት እንደሆነ ያሳያል፤ አንድ ቀን ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ተመልሶ ሲመጣ ሥራችንን የሚገመግም መሆኑን ስለምናውቅ ግጻጃችንን በታማኝነት ለመወጣት የምናደርገው ጥረት ሁሉ ትጋት ይባላል፤ 1 ቆሮ. 3:13-15፤ 2 ቆሮ. 5:10። ሳይመለስ በፊት ካለው ጊዜ ውስጥ ማድረግ የሚገባን ሌሎችን ወደርሱ ማስጠጋት ነው።

ኢየሱስን አሳልፎ ለመስጠት የተደረገ ደባ 14:1-11

ቁ. 10ና 11 በቀጥታ ከቁ. 1ና 2 ጋር ስለተያያዙ ይህን ክፍል እንደ አንድ አንቀጽ አድርገን እንወስደዋለን። ማርቆስ ኢየሱስ ሽቶ መቀባቱን የሚገልጸውን ታሪክ በመግነሉ የጻፈው በሁለት ምክንያት ነው፤ አንደኛው የይሁዳን ከዳተኛነትና ስግግብነት ለመግለጽ ሲሆን ሁለተኛ ደግሞ ኢየሱስን አሳልፎ እንዲሰጠው ካበቃው ምክንያት አንዱ የኢየሱስ ሽቶ መቀባት መሆኑን ለማሳየት ነው። በዚህ ቦታ ኢየሱስ ስለ ቀብሩ በግልጽ ሲናገር ይሁዳ ስምቶታል። ምድራዊ ሥልጣንና ከፍተኛ ደረጃ ለማግኘት የነበረው ተስፋ እንደሚሸሽተረገ።

በመከራው ሳምንት ሐሙስና ዐርብ ዕለት የተፈጸመች ድርጊቶች ቅደም ተከተል በወንጌሎች ውስጥ ከተገኙት ውስብስብ ጥያቄዎች አንዱ ነው። እነዚያ ድርጊቶች በአምላካዊ ዕቅድ እንጂ በሰብዓዊ አሳብ አማካይነት በሥራ ላይ እንዳልዋሉ ግልጽ ነው። ካህናቱ የሕዝቡን ተቃውሞ ላለማስነሣት ብለው ኢየሱስን ለመያዝ ያቀዱት ከፋሲካ በዓል በኋላ ነበር። ነገር ግን ያልተጠበቀው የእስቆርቱ ይሁዳ ፈቃደኝነት ጉዳዩን በጣም ቀላል አድርገው፤ ስለዚህም ምንም ሳይዘገዩ ሊያደርጉት ቻሉ። ጥሩ ችሎታ ያለው ወኪል ስለአገኙ እሁን ኢየሱስን ለመያዝ አመቺ ጊዜ መፈለግ የእርሱ ኃላፊነት ሆነ። ከዚያም አምላካዊውን ዕቅድ በመከተል፤ የእግዚአብሔር በግ የሆነው ኢየሱስ በታላቁ በዓል ዕለት ሕይወቱን አሳልፎ ሰጠ። አምላካዊ የበላይ ገዢ ነትና ሰብዓዊ ነጻ ምርጫ በእስደናቂ ሁኔታ ይሁዳ ባደረገው ሥራ ውስጥ ተቀላቅለው ይታያሉ። የጥፋቱን ከባድነት ለማቅለል ምርጫ አልነበረውም፤ የእግዚአብሔርን ፈቃድ መፈጸሙ ነው ማለት ተገቢ አይደለም። ኢየሱስ ሥቃይ መቀበል ነበረበት፤ ነገር ግን ይሁዳ አሳልፎ ሰጭ መሆን አልነበረበትም። ለሰይጣን በር ከፈተለት፤ ዮሐ. 13:27። ይህንንም ማድረጉ ልዩ መንፈሳዊ በረከቶችን እያገኙ ራስን ለጌታ አለመስጠት ከፍተኛ በሆነ ጥፋት ውስጥ መውደቅ መሆኑን የሚያመለክተውን በዕብ. 6:4-8 ላይ የተጠቀሰውን ጥበቅ መመሪያ ያብራራል።

3-9 ኢየሱስ በሽቱ መቀባቱን የሚገልጸው ደስ የሚያሰኘው ታሪክ ከፋሲካ በዓል ስድስት ቀናት በፊት እንደነበረ ዮሐንስ ገልጾልን፤ ዮሐ. 12:1። ዮሐንስ ትክክለኛ ቀን በመጥቀሱ አልተሳሳተም፤ ማርቆስና ማቴዎስ ግን ለስብከት አመቺ እንዲሆን በማለት የዮሐንስን ቅደም ተከተል ለውጠውታል ብለን ማጠቃለል እንችላለን፤ ማቴ. 26:6-13። ይህንን ድርጊት ያደረገችው ሴት የቤታንያዋ ማርያም መሆኗን የጠቀሰው ዮሐንስ ብቻ ነው። “ለምጽሙ ስምዖን”፤ ምናልባት ጌታ ኢየሱስ አንድ ቀን የፈወሰው ሰውና ከአልዓዛርና ከእጎቶቹም ጋር ዝምድና ያለው ሰው ሳይሆን አይቀርም። አራግን የተባለው የቤተ ክርስቲያን መሪና ክርሱ በኋላ የተነሡ አያሌዎቹ በዚህ ታሪክና በሉቃስ 7:36-50 ባለው ታሪክ

መሃከል የሰም ተመሳሳይነት በመኖሩ ምክንያት ሁለቱም የአንድ ድርጊት ታሪክ ናቸው የሚል የተሳሳተ አሳብ አቅርበዋል ። ኢየሱስ ሁለት ጊዜ ሽቱ ተቀብቶ ነበር ብሎ መቀበል አስቸጋሪ ባይሆንም የቢታንያ ማርያም ኃጢአተኛ የሆነች የከተማ ሴት ነበረች ብሎ ማመን ፈጽሞ የማይቻል ነው ። እጅግ ከተወደዱት ስሞች አንዱ ስምያን ነበር ። የአራምን ቋንቋ ጥናት መሠረት በማድረግ አንዳንዶች ጋን ነጋዴና ለምጽም የሚሉት ቃላት ተመሳሳይ ተነባቢ ፈደሉት ስላሉዋቸው - - - ብለን በማንበብ ፈንታ - - - ብለን ማንበብ ይቀላል የሚል “ለምጽሙ ስምያን” “ጋን ነጋዴው ስምያን” አሳብ ያቀርባሉ ። ማዕዱ ምናልባት በሰንበት ዕለት የሚቀርብ ደስ የሚያሰኝ ልዩ የምግብ ጊዜ ሳይሆን አይቀርም ። በዚህ ሰዓት ከደቀ መዛሙርቱና ከእንግዶቹ መሃከል የመጨረሻው ጊዜ በጣም የቀረበ መሆኑን ለይታ ያወቀችው ማርያም ብቻ ነበረች ። “የአልባስ ጥርስ ቢልቃጥ ፤ ምናልባት በቀላሉ የሚሰበር ረጅምና ጠባብ አንገት ያለው የቅባት ጠርሙስ ሳይሆን አይቀርም ። “ጥሩ የናርዶስ ሽቱ” የሚለው አነጋገር ትክክለኛ ትርጉም አይታወቅም ። ልዩ ዓይነት የነበረና ውድ ዋጋ ያለው መሆኑ ግልጽ ነው ። ማርያም በዚያን ጊዜ የፈጸመችውን ድርጊት ትርጉም መንዘዱ ወይም አለመገንዘቧ የሚያጠያይቅ ነው ። ምክንያቱም አብዛኛውን ጊዜ ጥልቅ በሆነ ፍቅር ለክርስቶስ የሚሰጥ አገልግሎትና አምልኮ ፤ እኛ ከምንረዳው በላይ ዋጋና ትርጉም ያለው ነው ። እስከምናውቀው ድረስ የኢየሱስ ሰውነት ለቀብሩ በድጋሚ ሽቱ አልተቀባም ፤ 16:1 ። ስለዚህም ይህን ስትረዳ ደስታዎ ምን ያህል ይሆን ? ራስዎን በማዋረድ ፤ በፍቅርና በእምነት የኢየሱስን መከራ መክፈሉን በምሳሌነት አሳየች ፤ ፈል. 3:10 ። 5/ “ሶስት መቶ ዲናር” ፤ አንድ ዲናር የቀን ደመወዝ ሲሆን ይህ ገንዘብ የአንድ ሠራተኛ የዓመት ደመወዝ ሊሞላ ምንም ያህል አይቀረውም ።

የመጨረሻው እራት 14:12-25

12/ «ፋሲካን በሚያርፉበት በቂጣ በዓል መጀመሪያ ቀን» ፤ ኒሳን የተባለው ወር 14ኛው ቀን ሲሆን የስቅለት ዕለት ነበረ ። ነገር ግን በአይሁዶች አቆጣጠር መሠረት ይህ ዕለት የሚጀመረው ፀሐይ ከመጥለቁ በፊት በመሆኑ በዚህ አንቀጽ ውስጥ የተፈጸሙት ሁኔታዎች በሐሙስ ምሽት የተደረጉናቸው ። ይህ ዕለት የፋሲካ ምሽት የሚባል እራት ነበረ ወይም አልነበረም የሚለው ክርክር እስካሁን ድረስ አስማሚ የሆነ መልስ አልተገኘለትም ። ከዮሐንስ በቀር ሶስቱም ወንጌላውያን ይህ በፋሲካ ምሽት የሚባል ነበረ የሚለውን አሳብ ይደግፋሉ ። በሌላ በኩል ዮሐንስ በትክክልና ባለማወላወል የፋሲካ በግየሚታረደው ኢየሱስ በተሰቀለበት ዓርብ ምሽት እንደነበረ ጽፎአል ፤ ዮሐ. 18:28 ፤ 19:31 ። ኢየሱስ ፋሲካን በትክክለኛው ጊዜ ለማክበር እንደማይችል በማወቅ ፤ አንድ ቀን አስቀድሞ አከበረው ብሎ ማጠቃለል የተሻለ መፍትሔ ያስገኛል ። በዚህ መሠረት የፋሲካ ጠባቂዎች በቤተ መቅደስ ውስጥ በታረዱበት በዚያን ቀን ፋሲካችን ክርስቶስ እንደተሰጠ ማመን ተስማሚ ነው ፤ 1 ቆሮ. 5:7 ። 13/

በዓሉን ለማዘጋጀት ማድጋ ውኃ የተሸከመው ሰው ለመፈለግ ኢየሱስ “ከደቀ መዛሙርቱ ሁለቱን ላከ” ፤ ሉቃስ መልእክተኞቹ ጴጥሮስና ዮሐንስ እንደሆኑ አመልክቷል ፤ ሉቃስ 22:8 ። ብዙውን ጊዜ ሴቶች ብቻ ይህን የሚመስል ማድጋ የሚሸከሙ ስለሆነ ፤ ይህ የተለመደ አልነበረም ፤ ዮሐ. 4:7 ። ሰውየው በቤት ውስጥ የሚሠራ ሠራተኛ በመሆኑ እርሱን ሲከተሉት ወደ ባለንብረቱ ይወስዳቸዋል ፤ ከዚህ በፊት ኢየሱስ ስለቤቱ አጠቃቀም ጉዳይ ከርሱ ጋር የተስማማ ይመስላል ። 14/ “መምህሩ - - - የእንግዳ ቤት ወዴት ነው ?” ይላል የሚለው ጥያቄ ከዚህ ትርጉም ጋር ይስማማል ። ከአደጋ ለመከላከል ተብሎ የደቀ መዛሙርቱ ማንነትና የማን ናኛው ቦታ አለመገለጽ በምስጢር የተጠበቀ መሆን ነበረበት ። 15/ “በደርብ ላይ ያለው ታላቅ እዳራሽ” ፤ አስፈላጊ የሆኑ ነገሮች ለምሳሌም ጠረጴዛ ፤ አረፍ ለማለት የሚመች አልጋ ፤ ሳህን ፤ ውኃና ፎጣ ተሟልተውለት ነበር ፤ ዮሐ. 13:4 ። 16/ ደቀ መዛሙርቱ የጉደለውን ዝግጅት ያሟላሉ ። ምናልባት በጣም አስደናቂ ሆኖ የሚታየው ነጥብ ጠበት መዘጋጀቱ ወይም መበላቱ አለመጠቀሱ ነው ። በዚያን ጊዜ ነበረ ማለት በጣም አጠያያቂ ይሆናል ። በማግሥቱ ሊሠጥ የተዘጋጀው እውነተኛው የእግዚአብሔር በግ በዚያ እያለ የርሱ ምሳሌ የሆነው ጠበት ለዚያ ዕለት አስፈላጊ አልነበረም ።

እስራኤላውያን ወደ ተስፋይቱ ምድር ለመግባት የተዘጋጁ መሆናቸውን ለማመልከት የፋሲካን ጠበት ይበሉ የነበሩት ቆመው ነበር ፤ ዘጸ. 12:11 ። ሕዝቡ ተስፋይቱ ምድር ውስጥ ገብተው በነጻነት መኖር ስለጀመሩ ይህ ቆሞ የመብላት ባሕል ከብዙ ጊዜ በፊት ቀረ ፤ ከዚያ ወዲያ ባርነት እንደሌለባቸው ለማመልከት በዓሉን ያከብሩ የነበረው በአልጋ ላይ ጋደም ብለው ነበር ። 18/ ኢየሱስ አሳልፎ የመስጠት ደባ እንዳለ የሚያሰራራ ንግግር በግልጽ ማድረጉ የሚያሰደንቅ ነው ፤ ሆኖም እንደ ማርቆስ ጽሑፍ አሳልፎ የሚሰጠው ሰው ስም አልተጠቀሰም ። ኢየሱስ ስሙንም በምስጢር ላንድ ደቀ መዝሙር እንደነገረ የምንረዳው ከዮሐንስ ብቻ ነው ፤ ዮሐ. 13:26 ። አብሮ መብላት የቃል ኪዳን ያህል ክብር ስላለው ከማዕዱ አብሮት በበላው ሰው ላይ የጥላቻ ድርጊት መፈጸም ተደርጎ የማይታወቅ ነገር ነው ፤ ይህም የወንጀሉን ታላቅነት ያመለክታል ፤ መዝ. 40:9 ። 20/ በዚህ አኳያ ይሁዳ ከኢየሱስ ጋር መብላት ብቻ ሳይሆን ፤ ከዚያም በበለጠ በውጭቱ ውስጥ እጆቹን ከኢየሱስ ጋር አጠለቀ ። ያ እራት ፋሲካን መብላታቸው ነበረ ብለን ብንገምት ፤ “ወጭቱ” ቂጣ ተቆራርሶ የሚነከርበት መረቅ ያለበት ጉድጓዳ ሳህን ነበረ ማለት ነው ። 21/ ይህ ቁጥር ግልጽ በሆነ መንገድ የእግዚአብሔርን የበላይነትና የሰውን ኃላፊነት ይገልጻል ። ይህ ቀደም ሲል ተመልክቷል ፤ ቂ. 1 ፤ 2 ፤ 10 ፤ 11 ። ያለ ምንም ማወላወል ይሁዳን ተጠያቂ አድርጎታል ። የኢየሱስ መከራ መቀበል አምላካዊ ፈቃድ ቢሆንም እንኳ ፤ ይሁዳ ነጻ ፈቃድ ያለው ሰው በመሆኑ ኢየሱስን አሳልፎ የሚሰጥ በት ምንም ዓይነት ምክንያት አልነበረውም ።

22-25/ ማርቆስ የጌታን እራት ሥነ ሥርዓት በማስ

መልክት የጸፈው ጽሑፍ በጣም አጭር ከመሆኑ የተነሣ በቀላሉ መረዳት አይቻልም ። ሆኖም ወንጌሉ ስለ ክርስቶስ ሥራ ከሚገልጣቸው ሁለት ዋና ትምህርቶች መካከል ሁለተኛውን ደኅና አደርጎ ራሳቸውን ለመግቢያው ምክር ቤቱ ለ10:45 የተሰጠውን ትርጉም ተመልክቱ ። የሚከተሉት ነጥቦች ግልጽ ናቸው ፡— አንደኛ “ኣን ካችሁ” የሚለው ቃል ደቀ መዛሙርቱ የርሱን ሞትና የሚያስገኝላቸውን መልካም ውጤት እንደሰጠታ መቀበል የሚያስፈልጋቸው መሆኑን ያሳያል ። ይህን መቀበል ያለባቸው በየግላቸው ከመሆኑም በላይ ፤ ምግብ ከመመገብና ከምግቡ ጥቅም ከማግኘት ጋር ሊነጻጸር የሚችል ነው ። ሁለተኛ የኢየሱስ ሞት በነቢዩ ኤርምያስ የተተነበየው የጸጋ ቃል ኪዳን መጀመር ነው ። ኤር. 31:31-34 ። መሴ እግዚአብሔር ከአስራኤል ጋር በሲና ተራራ ስላደረገው የቃል ኪዳን ደም ተናግሮ ነበር ፤ ዘጸ. 24:8 ። ከብዙ ምዕት ዓመታት በኋላ ነቢዩ ኤርምያስ በአዲሱ ኪዳን ውስጥ ስላሉት ስለአምላካዊ ይቅርታና መንፈስ ቅዱስ በሰዎች ውስጥ ስለመኖሩ ሲገልጽ ፤ በደም ስለ መረጋገጡ ምንም አልተናገረም ። ይህም ለአይሁዶች ያልተለመደ ነገር ስለሆነ ሳያስገርማቸው አይቀርም ፤ ምክንያቱም በባሕላቸው ሁለት ሰዎች ምንም ዓይነት ቃል ኪዳን ወይም ስምምነት ሲያደርጉ ፤ ለምሳሌ በበረሃ በሚገኙ ሁለት ዘላናች መካከል የሚደረገው ስምምነት ፤ በተለያዩ ዘዴዎች በደም ይረጋገጥ ነበር ። ኢየሱስ በሥርዓቱ አፈጻጸም የኤርምያስን ትንቢት አሟላ ለማለት ይቻላል ። አዲሱ ኪዳን በርሱ ደም ተከናውኗል ። “ስለ ብዙዎች የሚፈስ” ፤ ኢሳ. 53: 11-12ን ያስተጋባል ፤ በ10:45 ላይ የተሰጠውን ሐተታ ተመልከቱ ። ኢየሱስ ሞቱን ለሰዎች ተብሎ የተደረገ መስማዕት ነው ብሎ አሰበ ። “ይህ ሥጋዬ ነው” ፤ “ይህ ደሜ ነው” ፤ የሥጋዬና የደሜ መታሰቢያ ነው ማለቱ ነው ። የጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ሰብአዊ አካል በዚያን ጊዜ ነበረ ፤ እንደዚሁም ደግሞ ደሙ ገና አልፈ ሰሰም ነበር ። ስለዚህ እነዚህን ቃላት ቃል በቃል መተርጉም አይቻልም ። ሶስተኛ ፤ ከሞቱ ባሻገር ከመታን የተነሣውን ሕይወት ፤ እንደዚሁም ደግሞ በእግዚአብሔር ፍጹም መንግሥት ውስጥ ያለውን ሙሉ የሆነውን አንድነት ተመልከት ። የጌታ አራት ለወደፊቱ የሚመጣውን ፍጹምነትና እንደዚሁም ደግሞ ወደ ኋላ ያለውን መስቀሉን ያመለክታል ። 25/ የዚህ ጥቅስ ቃላትና አሳቦች ከአይሁድ ባሕል ጋር በጣም ተያይዘዋል ። “ከወይኑ ፍሬ ደግሞ አልጠጣም” ፤ አንዳንድ ምሁራን ይህን ዘይቤ ከናዝሬቂ ቃል መሐላ ጋር በማያያዝ ኢየሱስ ሊመጣ ላለው መስማዕት ራሱን ቀደስ ብለው ይተረጉሙታል ፤ ዘጉ. 6:1-21 ። ወይም እነዚህ ቃላት እስከዚህ ድረስ ኢየሱስ ኖሮ ከነበረበት ከአይሁድ ሃይማኖት ሥነ ሥርዓት ፈጽሞ መለየቱን ሊያመለክቱ ይችላሉ ። የመጨረሻውን ዘመን የማስመልከት ዝንባሌ በአውሎስ ጽሑፍ ውስጥ ይገኛል ፤ 1 ቆሮ. 11:26 ። በእግዚአብሔር መንግሥት ውስጥ የመሲህ ግብዣ እንዳለ በብሉይም ሆነ በአዲስ ኪዳን ውስጥ ተገልጾል ፤ ኢሳ. 25:6 ፤ ግሉ. 8:11 ፤ ሉቃ. 14:15 ፤ ራዕይ 19:9 ።

ኢየሱስ የጴጥሮስን ክሕደት እንደተነበየ 14 : 26 - 31

26/ “መዝሙርም ከዘመሩ በኋላ” ፤ ምናልባት መዝ. 114-117ን ሳይሆን አይቀርም ። 27/ ኢየሱስ አልፎ የመሰጠቱን ጉዳይ አስቀድሞ እንደተናገረ ሁሉ ፤ አሁን ደግሞ ከበሉበት ቤት ወደ ደብረ ዘይት በሚወስደው መንገድ ላይ ሲሄዱ የጴጥሮስን ክሕደት አስቀድሞ ተናገረ ። በኢየሱስና በደቀ መዛሙርቱ መካከል በተፈጸመው ሁኔታ በዘክ. 13:7 ላይ የሚገኘው ትንቢት ተፈጸመ ። ሁሉም እምነት የሚያጡበት የፈተና ጊዜ በነርሱ ላይ ይመጣል ። 28/ ቢሆንም ከጨለማው ሰዓት ባሻገር እንደገና በገሊላ ይገኛኛቸዋል ። ኢየሱስ ከሞቱ ባሻገር ያለውን ጊዜ ሳያመለክት ሞቱን የጠቀሰበት ሥፍራ ላይኖር ይችላል ። 29/ ጴጥሮስ በ8:32 ላይ እንዳደረገው ተቃውሞ አሰማ ። 30/ የኢየሱስ መልስ ልዩ ክብደት ያለው ነው ። “ዛሬ በዚህ ሌሊት” ፤ የክሕደቱ ሰዓት ተቃርቦ እንደነበረ ያሳያል ። 31/ ደቀ መዛሙርቱ ሁሉ ከጴጥሮስ ጠንካራ ተቃውሞ ጋር የተባበሩ መሆናቸውን ማስታወስ ጥሩ ነው ።

በጌቱሴማኒ የአትክልት ሥፍራ ውስጥ የነበረው ሥቃይ 14:32-42

እንደገና የታደሉት ሶስቱ ተወሰዱ ። በዚህ በተፈጸመው ሁኔታና ክርስቶስ በተራራው ላይ መለወጡን በሚገልጸው ታሪክ መካከል ብዙ ተመሳሳይ ነጥቦች አሉ ። ቁ. 37-40ን ከ9:55 ሉቃስ 9:32 ጋር አወዳድሩ ። 32/ “በዚህ ተቀመጡ” ፤ በአትክልቱ ሥፍራ መግቢያ ላይ ለተተዉት ለስምንቱ የተነገረ ነበረ ። 33/ “ሊደነግጥና ሊተክዝ ጀመረ” ፤ ይህ ገና ከሶስቱ ጋር እያለ ነው ። እነዚህን ቃላት መተርጉም እጅግ በጣም ከባድ ነው ። ወሰን የሌለውን ከፍተኛውን የጭንቀትና ሥቃይ ያመለክታሉ ። “ነፍሱ --- አዘነች” ፤ በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ ስለ ኢየሱስ ክርስቶስ ነፍስ የተነገረው ትንሽ ብቻ ነው ። በዚህ ጊዜ ኢየሱስ ሰው ሆኖ የገጠመው ጭንቀት ጥልቅና ከባድ እንደነበረ ያሳያል ። 35/ መከራው በጣም ታላቅ ስለሆነ የአባቱን ፊት ለመፈለግ ከነርሱ ጥቂት ወደፊት አልፎ ፈቀቅ እንዲል አስገደደው ፤ ከዚያም ሆነው ሊሰሙትና ሊያዩት ይችላሉ ነበር ። ሉቃስ በ22:41 ላይ ፤ የድንጋይ ወር ወራ የሚያህል ብሎ ጽፎአል ። 36/ “አባ” ፤ በአራም ሰዎች ቋንቋ አባት ማለት ነው ። “አባት” ፤ ማርቆስ አባ ለሚለው ቃል ያቀረበው ትርጉም ላይሆን ይችላል ። አንዳንድ ምሁራን ፤ አባ አባት የሚለው ድርብ ቃል በቤተ ክርስቲያን ውስጥ የጥንታዊ ጸሎትን ሥነ ሥርዓት መልክ ያቀርባል ብለው ያስባሉ ። ነገር ግን የራሱን የኢየሱስን የጸሎት ልምድ በይበልጥ ሳያንጸባርቅ አይቀርም ፤ አንዳንድ ደቀ መዛሙርት ይህንን ይዘው በመከተል አስተላልፈውታል ፤ ሮሜ 8:15 ፤ ገላ. 4:6 ። ያም ቢሆን ይህ እምነታችን የተገኘው ሁለት ቋንቋ ከሚናገሩ ሰዎች መሆኑን ያስታውሰናል ።

“ይሆችን ጽዋ” ፤ ኢየሱስ እንደዚህ ባለ ጭንቀት ያፈገገ ፈገገበትን የዚያችን ጽዋ ትክክለኛ ትርጉም በጭራሽ

ለማወቅ አንችልም ። የተቀበለው መከራ በሥጋ ላይ ከሚደርስበት በላይ መሆን አለበት ፤ አለዚያማ ብዙ ሰማዕታት ከርሱ የበለጠ ጉብዝና አሳይተው የለምን ? ኃጢአት የሌለባት ነፍሱ ኃጢአት በመደረግ ምክንያትና በርሱ የሚያምኑ ሁሉ እንዳይቀምሱት ብሎ የኃጢአት ደመወዝ የሆነውን መራራ ሞት በመቅመሱ ፤ ለኃጢአት የሚሰጠውን አምላካዊ ፍርድ በመቀበሉ ምክንያት ኃጢአት የሌለባት ነፍሱ የገጠማት ሥቃይ ነው ማለት እንችላለን ፤ 2 ቆሮ. 5:21 ፤ ዕብ. 2:9 ። እርሱ ብቻ በኃጢአት ያልተመረዘ በመሆኑ የተሰማው ጭንቀት ማንም ሰው ሊረዳው ከሚችለው በላይ ነው ። “አንተ የምት ወደው እንጂ እኔ የምወደው አይሁን” ፤ በጌቴሴማኔ ከተነገሩት ቃላት ዋናዎቹ ናቸው ። እነዚህ ቃላት ከትም ሀርት እምነት አንጻር ሲታዩ ኢየሱስ ከአባቱ ፈቃድ የተለየ ፤ ነገር ለአባቱ ፈቃድ የሚገዛ ፍጹም ሰብ አዊ የሆነ ምርጫ እንደነበረው ይገልጹልናል ። በሕይወቴ ውስጥ የተፈጸመውን ድርጊት ስንመለከት ፤ እነዚሁ ቃላት ኢየሱስ ድል አድራጊ መሆኑን ያመለክታሉ ። ድል በቅድሚያ በአትክልቱ ሥፍራ በጸሎት ስለተገኘ ፤ ኢየሱስ ወደ ቀራኒዮ የሄደው በአሸናፊነት ነበረ ። የሰው ዋና ጠላት የሆነው ሰይጣን የራሱን ፈቃድ እየፈጸመ እግዚአብሔር በመቃወሙ ኃጢአትንና ሞትን ፈጠረ ፤ ኢሳ. 14:13-14 ። ኢየሱስ ግን ደገንነትን ያስገኘው የራሱን ፈቃድ ለእግዚአብሔር በማስገዛት ነው ። የእግዚአብሔርን ፈቃድ መቀበል ሁልጊዜ ድል ነው ፤ የራስ ፈቃድ ግን ወደ መሸነፍ ያደርሳል ። 37/ የደቀ መዛሙርቱ መተኛትና የኢየሱስ በጸሎት መቃተት በመነጻጸር መልክ ቀርበዋል ። ከርሱ ጋር እንደሚሞት የተከራከረው ጴጥሮስ ስለነበረ አሁን አንዲት ሰዓት እንኳን ሊተጋ እንዳልቻለ ኢየሱስ ጴጥሮስን አሳሰበው ። በአትክልቱ ሥፍራ ውስጥ ከሰይጣን ኃይላት ጋር ግልጽ የሆነ ግጭት ነበር ። ቀደም ሲል በአገልግሎት ውስጥ የተጋፈጣቸው ፈተናዎች እንደገና በአዲስ በሚያስጨንቅ ኃይል መጡበት ። 38/ በፈተና ውስጥ የሚገኘው ድል በትጋትና በጸሎት ብቻ መሆኑን በሚገባ በማወቅ ኢየሱስ ያንቀላፋትን ደቀ መዛሙርት ለራሳቸው ምን እንደሚያስፈልጋቸው አስጠነቀቃቸው ። 41/ እዚህ ላይ ባለው ጥያቄና በሚቀጥለው መሃከል የጊዜ ርቀት ሊኖር እንደሚችል እንገንዘብ ፤ በዚህም ጊዜ ኢየሱስ ራሱ እነርሱን ጠበቃቸው ።

የኢየሱስ መያዝ 14:43-52

ይሁዳ የእግዚአብሔርን ልጅ በመሳም አሳልፎ መስጠቱ በታሪክ ውስጥ በጣም አድርገው የሰዎችን ልብ ከነኩት ነገሮች አንዱ ነው ሊባል ይቻላል ።

45/ መሳም ተብሎ የተተረጎመው የግሪክ ቃል ደጋ ግም እንደሳመነ ሊያመለክት ይችላል ። 47/ “በአጠገቡ ከቆሙት ግን አንዱ” ፤ በስም ያልተጠራው ሰው ጴጥሮስ መሆኑ በዮሐንስ 18:10 ተገልጿል ፤ የአገልጋዩ ስም ደግሞ ማልኮስ ነበረ ። የጀርመን መፈወስ የጸፈው ሉቃስ ብቻ ነው ፤ ሉቃስ 22:51 ። 49/ “ዕለት ዕለት” ፤ ኢየሱስ ማርቆስ ከጸፈው የበለጠ አገልግሎት በኢየሩሳሌም ከተማ ውስጥ የሰጠ መሆኑን

ሲያመለክት የሐንስ ስለዚህ አገልግሎት ያቀረበውን የሚደግፍ ማረጋገጫ ነው ። 50/ “ሁሉም” ፤ ይህ ቃል በግሪክ ጠለቅ ያለ ስሜት አለው ፤ ሁሉን ያጠቃልላል ። ከደቀ መዛሙርቱ ወገን አንድም ሳይቀር ሁሉም ጥለውት ሄዱ ሲል ኢየሱስ ብቻውን እንደቀረ ያመለክታል ። 51/ “አንድ ጎበዝ” ፤ ከወንጌሉ ታሪክ ጋር ምንም ግን ንጉነት የሌለው የዚህ ሰው መጠቀስ አጠያያቂ ሆኗል ። ብዙ ምሁራን ፤ የጎበዝ ራሱ ማርቆስ ሲሆን ፤ በጽሑፉ ውስጥ ስለራሱ ትንሽ መግለጫ መስጠቱ ነው የሚለውን አሳብ ይደግፋሉ ። አንዳንዶች ደግሞ እንዳተኩት ፤ ማርቆስ በቁ. 14 ላይ የገለጸው የቤቱ ጌታ ልጅ ከሆነ ከታሪኩ ጋር ይበልጥ የሚስማማ ነው ፤ የሐዋ. 12:12 ። በነበረበት አካባቢ በአትክልቱ ሥፍራ ውስጥ የነበረውን ድምጽና ብርሃን ስለሰማና ስለአየ በአጠገቡ ያገኘውን ፈልብ ለሰብ ትርምስምሱን ለማየት ወደዚያው እየሮጠ ሄደ ። በግል ትዝታ ላይ ካልተመሠረተ በቀር ይህንን መጻፍ የሚያስችል ምንም አጥጋቢ ምክንያት የለም ።

በሊቀ ካህናት ፊት ለፍርድ መቅረቡ 14 ፡ 53 - 65

ከዮሐንስ በስተቀር ፤ ሶስቱም ወንጌላውያን የኢየሱስ በፍርድ ወንበር ፊት መቆም ሁለት ክፍሎች እንዳሉት በግልጽ ያሳያሉ ። እዚህ ላይ እንደተነገረው ሁሉ ፤ አንደኛው በአይሁድ ባለሥልጣናት ፊት በሃይማኖት ነክ ጉዳይ መቅረብ ሲሆን ፤ ሌላው ደግሞ በሚቀጥለው ምዕራፍ ላይ የተብራራው የአገሪቱን ሕግ በሚመለከት ጉዳይ አገር አስተዳዳሪ ፊት መቅረቡ ነው ። በሃይማኖት ምክንያት በፍርድ ወንበር ፊት የመቅረቡ ጉዳይ ሁለት ክፍሎች አሉት ፤ የመጀመሪያው በእኩል ሌሊት ሥነ ሥርዓት በሌለው ሁኔታ እንደ መግቢያ ሆኖ የተፈጸመው ሲሆን ፤ ሁለተኛው በማለጻጻፍ ባለ ሰዓት አንድ አባላት ባሉት የሃይማኖት መሪዎች የፍርድ ጉባዔ ፊት የተፈጸመው ነው ፤ 15:1 ። በዚህ አንጻር በሉቃስ 22:54-71 ተጽፎ ከሚገኘው ይልቅ የማርቆስ ዘገባ ግልጽ ነው ። በብዙ ዝርዝር ጉዳዮች ላይ የተካሄደው ሥነ ሥርዓት የአይሁድን ሕግ ጥሶአል ። ሰባ አንድ አባላት ያሉት የፍርድ ጉባዔ በማታ መሰብሰብና በሐሰት እንዲመስክሩ መስካሪዎችን ማቅረቡ ሕጋዊ አልነበረም ። 53/ “ሊቀ ካህኑ” ፤ ከ18-36 ዓ/ም በሥራ ላይ የቆየው ቀዳሩ ነበረ ፤ ማቴ. 26:57 ። ማርቆስ ሐናን አልጠቀሰም ፤ ዮሐ. 18:13 ። 54/ ጴጥሮስ ለጌታው የነበረውን ፍቅር በከፊል ለመግለጥ ሞክሯል ፤ ቢሆንም “በሩቅ መከተል” ራሱን በአሳባቢ ሁኔታ ላይ መጣል ነው ። 55/ ከዚህ ነጥብ ጀምሮ አብዛኛው ታሪክ በንግግሮች ፤ በጥያቄዎችና በመልሶች የተያዘ ሲሆን የዓይን ምስክርነት የጎደለው ይመስላል ። ጴጥሮስ እና አንድ ሌላ ደቀ መዝሙር በአካባቢው ቢገኝም እንኳ — ዮሐ. 18:15 ፤ የፍርድ ጉባዔ ሲካሄድ ማንኛውም ደቀ መዝሙር የቅርብ ምስክር ለመሆን አልቻለም ። ስብሰባው ወዲያውኑ የተሳካ ውጤት ለማስገኘት አልቻለም ። 56-59/ ምስክርነታቸው ሳይስማማ ቀረ ። 61/ ኢየሱስም ዝም አለ ። ስለ

ዚህ ሊቀ ካህናቱ ክርክሩን ለማፋጠን ብሎ ኢየሱስ ስለ መሢህነቱ መልስ ለመስጠት እንዲገደድ ቀጥተኛ ጥያቄ አቀረበለት ። 62/ ለጥያቄው መልስ በመስጠት ኢየሱስ የመዝሙረ ጻዊት 109:15 የትንቢተ ዳንኤል 7:13ን አነጋገር በመጠቀም በዚህ ወንጌል ውስጥ ለመጀመሪያ ጊዜ ማንነቱን ገለጸ ።

63/ “ልብሱን ቀደደ” ፤ ሊቀ ካህኑ በግሉ የደረሰበትን ሐዘን በዚህ መንገድ እንዳይገልጽ ተከልክሎ ነበር ፤ ዘሌ-21:10 ። ነገር ግን ባለሥልጣን እንደመሆኑ መጠን ፤ እግዚአብሔርን የሚሰድብ ሲገኝ በዚህ ድርጊት ተቃውሞውን ለመግለጽ ተፈቅዶለት ነበር ። ታልሙድ የተሰኘው የአይሁድ ሕግ መጽሐፍ የቅዳሶችን ሥነ ሥርዓት በዝርዝር ይገልጻል ። በነበረው ሥልጣን ደረጃ ያቀረበው ጥያቄ ሊያጠምደው የዘረጋው ደባ እንደተሳካ ለት ያሳያል ። 64/ “እነርሱም ሁሉ ሞት ይገባዋል ብለው ፈረዱበት” ፤ ነገር ግን ቅጣቱን በሥራ ላይ ለማዋል ምንም ኃይል አልነበራቸውም ፤ ይህን ለማድረግ ችሎታ የነበረው ጸላጤ ብቻ ነው ። 65/ የዚህ የከፍተኛው የፍርድ ጉባዔ አባሎች ይህንን መሥራታቸው በአሥረኛ ቸው ላይ በጥላቻ መንፈስ ለመፍረድ እንደተነሡ ያሳያል ።

የጴጥሮስ መካድ 14:66-72

መካድ ያለ ጥርጥር ይህ ታሪክ የተገኘው ከጴጥሮስ በመሆኑ በዝርዝርና በሚማርክ ሁኔታ ተጽፎአል ። 71/ “ይረግምና ይምል ጀመረ” ፤ የእግዚአብሔርን ስም አቃ ለለ ማለት ሳይሆን በመሐላ ተናገረ ማለት ነው ። የተናገረው ውሸት ከሆነ በራሱ ላይ የእግዚአብሔር እርግማን እንዲወርድበት ይምል ነበር ። 72/ የመጨረሻዎቹ ሶስት ቃላት በግሪክ ግልጽ ስላይደሉ በልዩ ልዩ አገላለጽ ይተረጉማሉ ።

በጸላጤ የፍርድ ወንበር ፊት መቅረቡ 15:1-15

ማለፉ ሲሆን ማለት ሥራን ለማካሄድ በሕግ ሲፈቀድ ፤ ሰባ አንድ አባላት ያሉት የፍርድ ጉባዔ በእኩል ሌሊት የተደረገውን ስብሰባ ለማረጋገጥና ከምሳ በኋላ የፋሲካ ጠብቶች ከመታረጓቸው በፊት ርማዊው አስተዳዳሪ ውሳኔያቸውን እንዲያጽፉ አጭርና ሕግን የተከተለ ጉባዔ እንዲያደርግ ተጠርቶ ነበር ። ኢየሱስ ለጸላጤ አልፎ መስጠቱ በሮም መንግሥት ተወካይ ፊት ለሚደረገው ምርመራ መክፈቻ ሆነ ። ጴጥሮስ የሚገኘው ጸላጤ ከሶርያ ክፍለ አገር አስተዳዳሪ ቦታች ሆኖ ሮምን በመወከል የይሁዳ አውራጃ አስተዳዳሪ በመሆን ከ26-36 ዓ/ም ሠርቷል ። ብዙውን ጊዜ በቂሮሃ የሚኖር ሲሆን እስራኤላውያን ስለ አገራቸው ያላቸው ብሔራዊ ስሜት ከፍ በሚልበት በፋሲካ ሰሞን ሥነ ሥርዓት ለማስከበር ወደ ኢየሩሳሌም ይመጣ ነበር ። የዓለም ታሪክ እምነት አጉዳይና ጨካኝ አድርጎ ቢገልጠውም ወንጌሎች ከዚያ መሰለ ያለ አመለካከት አላቸው ። ማርቆስ በዚህ ቦታ ላይ ሲጽፍ የሰውየውን አሳዛኝ ድክመት ባይደብቅም ፤

በዚያው ጊዜ በተቻለ መጠን ነጻ ሊያደርገው ያቀደና ለኢየሱስ መስቀል የመጨረሻውን ኃላፊነት በአይሁዶች ላይ ለማድረግ ያሰበ ይመስላል ። ርማዊ በሆነ ባለሥልጣን ፊት ኢየሱስ ንጹሕና በአስተዳደር ረገድ ቀስቃሽ ሰው ሆኖ ሊፈረድበት የማይገባው መሆኑን ማወቃቸው ለሮማውያን አንባቢዎች በጣም አስፈላጊ ነበረ ።

2/ “የአይሁድ ንጉሥ” ፤ መሢህ ነኝ ብሎ ራሱን ቆጥሯል የሚለው ክስ ለጸላጤ ትርጉም የለሽ በመሆኑ የአይሁድ ባለሥልጣኖች ያጠናቀሩት መሆኑ ግልጽ ነው ። “አንተ አልክ” ፤ የእሸታ መልስ ሲሆን ጸላጤው ያሰበውን አሳብ ግን የማይደግፍ ሊሆን ይችላል ። የድርጊቱ ቅደም ተከተል በይበልጥ ግልጽ የሚሆነው በዮሐንስ ከተሰጠው ተጨማሪ ዝርዝር ገለጻ ጋር ሲወዳደር ነው ፤ ዮሐ. 18:28-19:16 ። ጸላጤ ኢየሱስን በግል ሳንገረው ጊዜ ኢየሱስ መንግሥቱ ከዚህ ዓለም እንዳልሆነ የገለጸውን አሳብ ዮሐንስ በወንጌሉ በሚገባ አብራርቶታል ። 3/ ካህናቱ ክርክራቸው በጥሩ ሁኔታ የሄደ አለመሆኑን ተረድተው ክሱን አባዙት ። 6/ በአዲስ ኪዳን ውስጥ ከተነገረን በላይ ስለዚህ ልማድ የምናውቀው ነገር የለም ። 7/ “በርባን” ፤ የአባት ልጅ ማለት ሲሆን ፤ የእግዚአብሔር ልጅ ከሚለው ጋር ያለውን ልዩነት ለማወዳደር አመቺ ይሆናል ። በማቴ. 27:16 ላይ አንዳንድ የግሪክ ብራናዎች ኢየሱስ በርባን የሚሉት ቃላት ቢኖሩአቸውም እስከቅርብ ጊዜ ድረስ ተቀባይ ነት አላገኙም ነበር ። ከዚያ ወዲህ ኮርዶቱ ተብሎ የሚጠራው ጥንታዊ ብራናና በሶስተኛው ምዕት ዓመት በሶርያ ቋንቋ የተጻፈው ደብረ ሲና የተሰኘው ትርጉም ተገኝተዋል ። በሁለቱም መጻሕፍት ውስጥ በርባን ኢየሱስ እየተባለ ይጠራ እንደነበረ ተገልጿል ። ስለዚህ አንድ ታዋቂ የአዲስ ኪዳን ምሁር ፤ ማቴዎስ ራሱ በ27:16 ላይ እነዚህን ቃላት ሳይጽፍ አልቀረምና ማርቆስ ደግሞ አውቆአቸው ይሆናል ብሏል ። የአይሁድ ባለሥልጣኖች ኢየሱስ ባልተስማማበት መንገድ እንደበርባን በኃይል የሚጠቀም ዓይነት መሢህ ለማግኘት ጓጉተው ነበር ። 8-10/ እነዚህ ቁጥሮች የሕዝቡን ሁኔታ መግለጽ ይጀምራሉ ። ጸላጤ የኢየሱስ እውነተኛ ጥፋት ፤ ማንም አይሁድ የሚጠላውን ሮምን መቃወም ሳይሆን ፤ ከሕዝቡ ተቀባይነትን በማግኘት ካህናቱን ማስቀናት መሆኑን ይገነዘብ ጀመር ። ስለዚህም አንድ እሥረኛ በሚፈታበት በዚያ በዓል ላይ ኢየሱስ እንዲፈታ አሳብ ባቀረበ በሕዝቡ ዘንድ ተቀባይነትን አገኛለሁ ብሎ ተስፋ አደረገ ። 11/ በሊቀ ካህናቱ የተነሣው የሕዝቡ ሁኔታ መለዋወጥ ለማመን የሚያዳግት አስደናቂ ነገር ነው ብለው አንዳንዶች ያሰባሉ ። ነገር ግን መሢህ የተባለው ፤ ተስፋ የሌለው እሥረኛ ሆኖ ከእኔ ዛብ ወገን በሆነ አስተዳዳሪ እጅ ወድቆ መታየቱ ለነርሱ ጥልቅ የሆነ አስደንጋጭ ነገር ነው ። የሕዝቡ መንፈስ ወዲያው ተለወጠና አሳቹ እንዲቀጣ ተጨጫሁ ፤ ብዙ ሕዝብ በተሰበሰበ ቦታ እንዲህ ያለ ድንገተኛ የስሜት ለውጥ የሚታይ መሆኑ እንግዳ ነገር አይደለም ። 15/ “የሕዝቡን ፈቃድ ሊያደርግ ወደ” ፤ በጣም አሳፋሪ የሆነው የጸላጤ ጥፋት በሥልጣን ላይ ለመቆየት ብሎ ከእውነት ይልቅ ለራሱ የሚያመቸውን አሳብ

መምረጡ ነው ። ከዚያ ወዲህ አካላት ይህንን አድርገዋል ። እንደዚሁም ደግሞ እያደረጉ ናቸው ። አብዛኛውን ጊዜ የግርፍት ቅጣት የሚፈጸመው በመስቀል ላይ ከመቻንከር በፊት ነበር ። ከብረት ወይም ከአጥንት ጋር በተያያዘ ከቆዳ በተሠራ ጅራፍ መገረፍ ጭካኔ የተሞላበት ሥቃይ መቀበል ነበረ ። ይህ ቅጣት ብዙውን ጊዜ በሰውየው ላይ ሞት ያስከትል ነበር ። ጲላሞስ በኢየሱስ ላይ የግርፍት ፍርድ ያስተላለፈው ፤ በአይሁዶች ዘንድ ሙሉ ተቀባይነት አገኛለሁ ብሎ በማሰብ እንደሆነ በዮሐንስ 19:1 ላይ ተገልጧል ። ቢሆንም ፍርድ ያልተላለፈበትን ሰው ማስገረፍ የሮምን የፍትሕ ብሔር ሕግ እያወቀ መጣስ ነበረ ።

ስቅለቱ 15:16-41

በወንጌሎቹ ሁሉ ውስጥ የኢየሱስ ስቅለት ምንም ነጥብ ሳይጋነን ግልጽ በሆነ ሁኔታ ተጽፎአል ። የሰውን ሥቃይ አጋንኖ ከመዘርዘር ምንም ጥቅም ስለማይገኝ የጌታችን የኢየሱስ ክርስቶስ መከራ ተብራርቶ አልተጸፈም ። ከዚህ ሁሉ በላይ በኃጢአት ምክንያት የደረሰበት የመንፈስ ጉስቆልና ታላቅ በመሆኑ በሥጋ የደረሰበት ሥቃይ ከርሱ ጋር የሚወዳደር አይደለም ። የክርስቶስን ሥቃይ ትርጉም መረዳት የሚቻለው በሚብልጩለጩ ቃላት ስለተጻፉ ሳይሆን በማሰላሰል ብቻ ነው ።

16/ ኢየሱስ ለዘበቱበት ወታደሮች አልፎ ተሰጠ ። ፕራይቶሪየን በዮሐ. 18:28 ላይ የአስተዳዳሪው ግቢ ተብሎ ተተርጉሟል ፤ አንዳንድ ምሁራን በኢየሩሳሌም አስተዳዳሪው ይኖርበት ከነበረው ከሄሮድስ ቤተ መንግሥት ውስጥ አንዱ ክፍል ሳይሆን አይቀርም የሚል አሳብ አቅርበዋል ። 17/ “ቀይ ልብስ” ፤ ንጹሕ ቀይ ሳይሆን ቀይ የሚመስል ቀለም የለቀቀ የአንድ ወታደር ልብስ ሳይሆን አይቀርም ። የሮም ወታደሮች ኢየሱስን ቀይ ልብስ ሲያለብሱትና አክሊል ሲደፉበት ዓላማቸው እርሱን ብቻ ለማዋረድ ሳይሆን ንጉሣቸው እንደሆነ የተባለላቸውን አይሁዶችንም ጭምር ለማዋረድ ነበር ። ቀዩን ልብስና ከእሾህ የተገነጉነውን አክሊል ማውለቃቸው አልተነገረም ፤ ሆኖም ማውለቃቸው አያጠራጥርም ። ወደ ስቅለቱ ቦታ ጉዞ በተጀመረ ጊዜ የመቶ አለቃው ፤ በኢየሱስ ላይ ይነገር የነበረው ዘበት እንዲቀጥል አልፈቀደም ነበር የሚል አሳብ በአንዳንዶች ይቀርባል ። ስለዚህ ወደ ቀራንዮ መስቀል በሚሄድበት ጊዜ በአዳኙ በኢየሱስ ላይ የእሾህ ዘውድ እንደነበረ የሚያሳዩ ሥዕሎች ትክክል ማልኩን ይችላሉ ። በዚህ በተዘጋገቡበት ወቅት ዋነኛ ሳይከት ሆኖ የተቀረጸው ነገር ቢኖር የኢየሱስ ብቸኝነት ነው ።

21/ “ቀሬና” የሚገኘው በሰሜን አፍሪካ ውስጥ ነው ። በዚያ ብዙ አይሁድ ነበሩ ፤ ስምዎን ከነርሱ አንዱ ሲሆን ወደ ኢየሩሳሌም የመጣው ለፋሲካ ሳይሆን አይቀርም ። ወይም ከኢሕዛብ ወገን የሆነ እንግዳ ሊሆን ይችላል ። የልጆቹ ስም መጠቀሱ ደቀ መዛሙርት እንደሆኑ ያመለክታል ። “አልከስንድሮስ” ፤ በአዲስ ኪዳን

ውስጥ ስለርሱ ምንም ተጨማሪ መረጃ አይገኝም ። “ፋፎስ” ፤ ምናልባት በሮሜ 16:13 የተጠቀሰው በሮም ከተማ ውስጥ የምትገኘው ቤተ ክርስቲያን አባል የነበረው ሰው ሳይሆን አይቀርም ። 22/ “የራስ ቅል ሥፍራ” ፤ ምናልባት እንዲህ ተብሎ የተጠራው ከተብታው ቅርጽ የተነሣ ሳይሆን አይቀርም ። 23/ “ከርቤ የተቀላቀለበት የወይን ጠጅ” ፤ ሥቃይን ለማስታገሥ የሚጠቅም ማደንዘዣ ነበረ ። ኢየሱስ ግን የማሰብ ችሎታው የደበዘዘ ሆኖ ሞትን ሊጋፈጥ አልፈቀደም ። ያንን መድኃኒት ቢቀበል ኖሮ ምናልባት በመስቀሉ ላይ ሳለ የተናገራቸውን ቃላት ባልተናገረም ነበር ። 25/ “ሶስት ሰዓት” ፤ ከማለዳው ሶስት ሰዓት ነበረ ። ከዮሐ. 19:14 ጋር ያለውን አስመሳይ አለመስማማት ለማብራራት ልዩ ልዩ ማስረጃዎች ቀርበዋል ። ሆኖም ዮሐንስ የቆጠረው ከኢኩላ ሌሊት ጀምሮ ይሆናል ፤ እንዲህ ከሆነ ኢየሱስ በኢላሞስ ፊት እስከ ጧቱ አሥራ ሁለት ሰዓት ድረስ እንደ ነበረ ብቻ ነው የገለጸው ማለት ነው ። 26/ “ጽሕፈቱም” ፤ የተጻፈው በሮማውያን ባህል መሠረት ነው ፤ አራቱም ወንጌላውያን ይህን መዝገብ ውታል ፤ ነገር ግን አንዳቸው ስለ ቃላቱ አጻጻፍ አልተስማሙም ። ሆኖም የማርቆስ ምዝገባ ለሁሉም መሠረታዊ ከመሆኑ በላይ አይሁዶችን በጣም አድርገው ያስጸየፉአቸውን ቃላት አስቀርቶልናል ፤ ዮሐ. 19:21 ። 27/ “ውን በደዎቹ” ፤ ያስቆብና የሐንሰ የጠየቁትን ሥፍራ ያዙ ፤ 10:37 ። 31/ የካህናት አለቆች የተናገሩአቸው ቃላት ጥልቅ የሆነ ስሜት ያላቸው ናቸው ። ከመስቀሉ ሊወርድ ይችላል ነበር ፤ ነገር ግን አልፈቀደም ። በመስቀሉ ላይ መቆየቱ ደግንነታችን ነበረ ፤ እርሱ ዋጋውን በሙሉ ስለከፈለ በነጻ ልንቀበለው እንችላለን ።

33/ ከዮሐንስ በስተቀር ሶስቱም ወንጌላውያን ከስድስት እስከ ዘጠኝ ሰዓት ድረስ የነበረውን ጨለማ ጽፈዋል ። መንሥኤው ከተፈጥሮ ሕግ ውጭ ባይሆንም ድርጊቱ የተፈጸመበት ጊዜ በእግዚአብሔር ፈቃድ ብቻ የተፈጸመ እንደሆነ ያሳያል ። ኦሪየን እንዳመለከተው ሁሉ በዚያን ጊዜ ሙሉ ጨረቃ ስለነበረ ጨለማው በፀሐይ ግርዶሽ ምክንያት አልነበረም ። 34/ ማቴዎስና ማርቆስ በመስቀሉ ላይ ከተናገራቸው ቃላት “ለምን ተውኸኝ” የሚለውን ብቻ ጽፈዋል ። ማርቆስ በአራም ቋንቋ ቢጽፍም ኢየሱስ ከመዝ. 21:1 ሲጠቅስ በዕብራይስጥ ሳይናገር አልቀረም ። ለእንባቢዎቹ እንዲያመች በማለት በአራም ቋንቋ የተጻፈውን ማርቆስ ወደ ግሪክ ተርጉሞታል ። ሰውን እና አግዚአብሔርን የማስታወቅን ምስጢር ስለሚገልጽ የአነጋገሩን ጥልቀት ለመለካት አንችልም ይሆናል ። ነገር ግን “ለምን ተውኸኝ” የሚለው ንግግር እውነት እንዳልሆነ አድርገን ኢየሱስ የተሰማው ስሜትና በአእምሮው ውስጥ የተቀረጸ አሳብ ብቻ ነው ብለን መተርጉም የለብንም ። ይህ ዝንባሌ በዘመናችን ከሚገኙት ምሁራን መካከል ይታያል ። ነገር ግን አንዳንድ ጥንታዊ ምሁራን ያቀረቡት ማለት እግዚአብሔር ኃጢአትን ለመመልከት ስለማይችል ዕብ. 1:13 ፤ የኛን በደል ኃጢአትን በማያውቀው ልጁ ላይ ባኖረ ጊዜ ፊቱን ዘወር አደረገ የሚለው ትርጉም ይመረጣል ። የኃጢአተኞችን ኃጢአት የተሸከመውና

በነርሱ ምትክ የተሰዋው ኢየሱስ የተተወበት ምክንያት ያመኑበት ሰዎች ለዘላለም ከእግዚአብሔር የተለዩ ሆነው እንዳይቀሩ ነው ፤ ዕብ. 13:5 ። ይህ በርግጥ ከርሱ ያፈገገበት ከፍተኛና ተወዳዳሪ የሌለው ገዝነ ነው ። እንዲህ ያለ አመለካከት ከእግዚአብሔር ፍቅር ጋር አይስማማም ብሎ ማስተማር የእግዚአብሔርን ቅድስና አቅልሎ ትክክል ባልሆነ መንገድ ፍቅሩን አጉልቶ መተርጉም ነው ። እግዚአብሔር ኢየሱስን መተወሙሉ በሙሉ እውነት ቢሆንም የቅድስት ሥላሴ አንድ ነት በዚያ ጊዜ እንኳ እንዳልተቋረጠ መገንዘቡ አስፈላጊ ነው ። 37/ ከወንጌላውያን መካከል ማንኛቸውም ቢሆኑ ሞተ ብለው አልተናገሩም ። ማርቆስ ነፍሱን ሰጠ ብሎ አጠር ባለ አነጋገር ጸፈ ። “በታላቅ ድምጽ ጮኸ” ፤ ሌሎቹ ወንጌሎች ፤ ሞቱ ከድካም የተነሣ ወይም በተፈጥሮ ምክንያት እንዳልነበረ በግልጽ ቢያስረዱም እነዚህ በማርቆስ የተገለጡት ቃላትም አሳቡን ይደግፋሉ ። በገዛ ራሱ ፈቃድ ነፍሱን መስጠቱ ወደር የሌለው ድርጊት ነው ። ምንም ዓይነት የተፈጥሮ ምክንያት ወደ ሞት ሳያደርሰው በፊት እርሱ ራሱ በመረጠ ጊዜ ነፍሱን አሳልፎ ሰጠ ። ቶሎ በመሞቱ ምክንያት ዲላሞስ ተደነቀ ፤ ቁ. 44 ፤ ዮሐ. 10:17 ። 38/ ከዮሐንስ በስተቀር በሶስቱም ወንጌላውያን ተጽፎአል ። ካህናቱ ይህንንም ነገር የተመለከቱትና የተናገሩት ነው ፤ በኋላም ከነርሱ መካከል ብዙዎች ያመኑ መሆናቸውን ማስታወስ ጠቃሚ ነው ፤ የሐዋ. 6:7 ። ለብዙ ምዕት ዓመታት በመገናኛ ድንኳንና በቤተ መቅደስ ውስጥ ስላመለኩ ቅድስተ ቅዱሳን በማስተሰሪያ ቀን በስተቀር ለሊቀ ካህኑ እንኳ የተዘጋ መሆኑን በማወቃቸው የመጋረጃው መቀደድ በአይሁድ አእምሮ ላይ የማይፋቅ ምልክት ሳይቀርጽ አልቀረም ። ዕብ. 10:19 ድርጊቱን በሚገባ ይተረጉምልናል ። 39/ “የመቶ አለቃ” ፤ በአፈ ታሪክ ስሙ ሎንጀስ ተብሎ ተጠቅሶአል ፤ ይህ ወታደር ከመስቀሉ ፊት ለፊት በመቆም የሆነውን ሁሉ በማየቱ ከላይ በገለጽናቸው በጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ሞት ዕለት በሆኑት ልዩ ድርጊቶች ተደነቀ ። አማኞች እንደመሆናችን መጠን ለመቶ አለቃው ቃል የምንሰጠው ትርጉም እርሱ ካሰበው አሳብ በጣም ለየት ያለ ቢሆንም በወንጌሉ መጨረሻ ላይ ቆሞ በሞቱ ኃይል ወደ እምነት ከተሳቡት አሕዛብ የመጀመሪያው ሰው ሆኖ ይገኛል ። 40-41/ በመስቀሉ አካባቢ የነበሩት ሴቶች ለጌታ ያላቸው ፍቅርና ታማኝነት ከደቀ መዛሙርቱ የበለጠ ሆኖ ተገኘ ፤ ደግሞም ስለ ስቅለቱ ለማርቆስ አንዳንድ ማስረጃዎች ሳይቀርቡለት አልቀረም ። “ስሎሚ” ፤ የያዕቆብና የዮሐንስ እናት ነበረች ፤ ማቴ. 27:56 ። ማርቆስ የጌታችን የኢየሱስ ክርስቶስን እናት አይጠቅስም ።

የኢየሱስ ቀብር 15:42-47

የኢየሱስ ቀብር” የኢየሱስ ቀብር የሞቱን እውነተኛነት በማረጋገጡ በቀደመቸው ቤተ ክርስቲያን የእምነት መግለጫዎች ውስጥ ልዩ ትኩረት ተሰጥቶት ነበር ፤ 1 ቆሮ. 15:3 ።

42/ “የማዘጋጀት ቀን” ፤ ይህ ዘይቤ ከሰንበት በፊት

ያለውን ዐርብ የሚያመለክት መሆኑን ሊረዱት እንዲችሉ ማርቆስ ከአሕዛብ ወገን ለሆኑት አንባቢዎች ይተረጎማቸዋል ። አንድ ወንበዴ ቅጣቱ በተፈጸመበት ዕለት ሳይመሽ በፊት እንዲቀበር በዘዳ. 21:22 ላይ ስለታዘዘ የኢየሱስን አስከሬን በአስቸኳይ መቅበር ነበረባቸው ። 43/ “ዮሴፍ” ፤ የአርማትያስ ሰው መሆኑ ተገልጿል ፤ ምናልባት በአርማትያስ መኖር ትቶ በኢየሩሳሌም ይኖር ነበር ። አርማትያስ የት እንደነበረ በትክክል አይታወቅም ። መቃብሩና ምናልባትም ደግሞ መቃብሩ ያለበት የአትክልት ቦታ የዮሴፍ ሳይሆን አይቀርም ፤ ማቴ. 27:60 ። ዲላሞስ በንጹሕ ሰው ላይ የሞት ፍርድ እንዲፈርድ ካደረጉት ሰባ አንድ የፍርድ ጉባዔ አባላት መካከል አንዱ አባል መሆኑን እያወቀ ዮሴፍ የኢየሱስን አስከሬን መጠየቁ የነበረውን ድፍረት ያሳያል ። የድፍረቱም መንሥኤ ለጌታ የነበረው አክብሮትና ፍቅር ነበረ ። 44/ የመቶ አለቃውን ጥያቄ የጻፈው ማርቆስ ብቻ ነው ።

ፍጹሚው 16:1-20

ትንሣኤው 16:1-8

የኢየሱስ ትንሣኤ ማረጋገጫ ያለው መሆኑ ፈጽሞ የማይጠያይቅ ነው ። መቃብሩ ባዶ ሆኖ ከተገኘ በኋላ ላለመነሣቱ ማስረጃ አድርጎ ማንም አስከሬኑን ሊያቀርብ አልቻለም ። ተከታዮቹ አስከሬኑን ለመስረቅ ምንም ዕድል አልገጠማቸውም ፤ ተቃዋሚዎቹም የሚደብቁ በት ምንም ምክንያት አልነበራቸውም ። የቤተ ክርስቲያን ሕልውናና እስካሁን መቆየቷ ተጨማሪ ማረጋገጫ ነው ። ኢየሱስ በእውነት ከመቃብር ካልተነሣ በክርስትና እምነት ላይ የሚያስከትለው አስከሬ ውጤት በ1 ቆሮ. 15:14-19 ላይ በሚገባ ተዘርዝሯል ።

1/ “ሰንበት ካለፈ በኋላ” ፤ በሉቃስ 23:56 ላይ ከተገለጸው በስተቀር ስለዚህ ሰንበት ምንም የምናውቀው ነገር የለም ። እውነተኛ የሆኑ የዐይን ምስክሮች ቢመስኩ በጥቃቅን ነጥቦች እንደማስሰማሙ ሁሉ ፤ የኢየሱስን ትንሣኤ የሚያስረዱ ጽሑፎች በዝርዝር ጉዳዮች ላይ ይለያያሉ ፤ ሆኖም በቀኑ ውስጥ የተፈጸሙት ታላላቅ ድርጊቶች ዋና ዋና ነጥቦች ግልጽ ናቸው ። 2/ “እጅግ በማለዳ” ፤ ሴቶች የመጀመሪያውን ጉብኝት በዚህ ሰዓት አደረጉ ። ማርቆስ ፀሐይ ከወጣ በኋላ ብሎ የጻፈው አሳብ በዮሐ. 20:1 ላይ ከሚገኘው ማለት ገና አልመጣ ሳለ ከየሰው ጋር የማይስማማ ይመስላል ። አንዳንድ ምሁራን ፤ ፀሐይ ከወጣ በኋላ የሚለውን ሐረግ ከቁ. 3 ጋር ይነበብ የሚል አሳብ አቅርበዋል ። ማርቆስና ዮሐንስ ሰዓቱን ሳይሆን የቀኑን ክፍል ስለሚገልጹ አሳባቸው የተምታታ ነው ማለት አያስፈልግም ። ኢየሱስ ሲነሣ ማንም ሰው አላየውም ። 4/ የመጀመሪያው ጉልህ ምልክት የድንጋዩ መንከባለል ነበረ ። 5/ ኢየሱስ ራሱ ከመገለጹ በፊት መለክት ታዩ ። “ጎልማሳው” ፤ ማርቆስ ጎልማሳው መልክ መሆኑን እንድንገነዘብ ይፈልጋል ። 7/ “ለጴጥሮስም” የሚለው ቃል የሚገኘው በማርቆስ ወንጌል ውስጥ ብቻ ሲሆን በዚህ ወንጌልና በጴጥሮስ መካከል ግንኙነት መኖሩን ከሚያረጋጋ

ግጡት ማስረጃዎች አንዱ ነው ። ጴጥሮስ ምንም ባሳዛኝ ሁኔታ ቢከደው ፤ የተነሣው ጌታ በተለይ እርሱን ማስ ታወሱ ከልቡ የማይጠፋ ደስታ ሆነለት ።

መደምደሚያ 16:9-20

የአዲስ ኪዳን ብራናዎች ጥናት ከሚያቀርቡት ከባድ ጥያቄዎች አንዱ በዚህ በ16:9-20 ላይ የሚገኘው ክፍል ነው ። ስለክፍሉ ያሉን መረጃዎችም የሚከተሉት ናቸው፤ 1/ ሲናቲክስና ቫቲክስን የተባሉት ብራናዎች ከቁ. 9-20 ያለውን ክፍል እንዳለ አልጻፉትም ፤ ቢሆንም ጸሐፊዎቹ ክፍሉን ሳያውቁት አይቀሩም ።

2/ አነስተኛ መብት ያሉአቸው ሌሎች አራት ብራናዎች አጭር አማራጭ መደምደሚያ አላቸው ። ከነዚህ ብራናዎች ሶስቱ ልዩ አጭር ማብራሪያ በመደምደሚያው ላይ ጨምረዋል ።

3/ ይሁን እንጂ አብዛኞቹ ብራናዎች ፤ ግልባጮች ፤ ትርጉሞችና የቤተ ክርስቲያን አበው በቁ. 9-20 ያለው ክፍል መጨመሩን ይደግፋሉ ።

4/ በ10ኛው ምዕት ዓመት አራራት ከሚባል አገር አንድ የማርቆስ ወንጌል ቅጂ ተገኝቷል ። በዚህ ቅጂ ውስጥ ፤ ፓፒያስ በጽሑፉ የጠቀመው ሐዋርያው ዮሐንስን ያውቅ የነበረ አርስቲዮን የተባለ ሰው ምዕ. 16 ቁ. 9-20ን ጽፎታል የሚል ማስታወሻ ይገኝበታል ። ይህ ማስታወሻ እውን ከሆነ በ16:9-16 የተጠቀሰው ጽሑፍ ጥንታዊ መሆኑን ያረጋግጣል ፤ ምናልባት ደግሞ ጸሐፊው አርስትዮን ከሆነ የተጻፈው በ100 ዓ/ም ገደማ ነው ማለት ነው ። ስለዚህ ማርቆስ ራሱ ባይጽፋቸው እንኳ በሐዋርያው ዮሐንስ መብት የተጻፉ ናቸው ማለት ይቻላል ። በዚህ ክፍል 8 እና ቁ. 9 በቀላሉ የማይገኝ ናቸው ከመሆናቸው በላይ በድንገት ከመግለጹ የመጣቸው ማርያምም ተጠቅሳለች ። ምንም በ16:1 ላይ ስሟ ተጠቅሶ ቢገኝም በቁ. 9 ስሟ ሲነሣ እንዳልታወቀች ሴት ሆና ቀርባለች ። የማርቆስ ዘገባ እስከዚህ ድረስ እእም ርን የሚማርክ በዓይን ምስክር የቀረበ ታሪክ ሲሆን ይህ ክፍል የትንሣኤውን ታሪክ ባጭሩ የሚገልጽ ነው እንጂ የዓይን ምስክር ታሪክ መልክ የለውም ።

ብዙ ምሁራን ከማርቆስ ወንጌል የመጨረሻው ገጽ ወዲያውኑ እንደጻፈው ተቀድሶ ጠፍቶ ይሆናል ፤ ወይም ከስደት ብዛት የተነሣ ማርቆስ ጽሑፉን ሳይጨርስ አቋርጦ ትቶ ይሆናል ብለው ያስባሉ ። አንድ የታወቀ የአዲስ ኪዳን ምሁር ግን ማርቆስ አውቆ በቁ. 8 ላይ ዘገባውን አቁሟል ብሎ ተከራክሯል ። ምናልባት የማቴዎስና የሉቃስ ወንጌላት ተጽፈው ካለቁ በኋላ ፤ ማርቆስ ከጻፈው ረዘም ያለውን ዘገባ በማቅረባቸው ምክንያት ከርሱ ይልቅ ተቀባይነት አግኝተው የማርቆስ ወንጌል እንዲረሳ አድርገው ይሆናል ። ከጊዜ በኋላ ደግሞ የሮም ቤተ ክርስቲያን የሐዋርያትን ጽሑፎች ለመሰብሰብ ስትፈልግ የመጨረሻ ቅጠል የሌለውን የማርቆስን ወንጌል አገኘች ፤ ስለዚህ ይህ ጽሑፍ በኋላ ለተጻፉት ቅጂዎች መነሻ ሆናቸው ። ነገር ግን መደምደሚያ የለውም

ብላ ስላሰበች ከሌላ ቦታ ከቁ. 9-16 ያለውን ክፍል አምጥታ ለጥፋበታለች ። የቁ. 9-16 ጸሐፊ ማንነት ያልተረጋገጠ ሆኖ ቢቀርም ፤ እነዚህ ቁጥሮች የማርቆስ ወንጌል መደበኛ ክፍል መሆናቸውን ምሁራን ሁሉ ተስማምተውበታል ። ስለዚህ እነዚህ ቁጥሮች ከመጽሐፍ ቅዱስ ክፍል እንደ አንዱ ናቸው ። ከቁ. 9-16 ያለው ክፍል አራት ንኡስን ከፍሎችን ይዞአል ። ኢየሱስ ለመግደላዊት ማርያም መታየቱ ፤ 9-11 ፤ ኢየሱስ ለሁለቱ መንገዶች መታየቱ ፤ 12-13 ፤ ሉቃስ 24:13-35 ፤ ኢየሱስ ለአሥራ አንዱ መታየቱ ፤ 14-18 እርጉቴና በእግዚአብሔር ቀኝ መቀመጡ ፤ 19-20 ።

12/ “በሌላ መልክ” ፤ ከመታን የተነሣው የኢየሱስ ሰውነት ከሥቃዩ በፊት ከነበረው ለየት ያለ አቅምና ችሎታ ያለው ነው ። 14/ “አሥራ አንድ” ፤ ትክክለኛ ቁጥራቸው ሳይሆን ሐዋርያዊ ቡድንን የሚጠቁም ዘይቤ ነው ። 15/ ባለማመናቸው ምክንያት የተወቀሱ ቢሆኑም ታላቅ ተልዕኮ የተሰኘው አደራ ተሰጥቶአቸዋል ። 16/ ያልተጠመቀ አይድንም ተብሎ አለመጠቀሱን መገንዘብ ጠቃሚ ነው ። ወደ ፍርድ የሚመራው ነገር አለማመን ነው እንጂ ማንኛውም ሃይማኖታዊ ሥነ ሥርዓትን አለመፈጸም አይደለም ። 17-18/ ከመጨረሻው ምልክት በቀር እነዚህ ሁሉ በአዲስ ኪዳን ውስጥ ተብራርተው ይገኛሉ ፤ የሐዋ. 2:418; 7:128; 13-5:128; 8 ። 19-20/ “በእግዚአብሔር ቀኝ ተቀመጠ” ፤ በአንድ በኩል ሲታይ በዚህ ወንጌል የተመዘገበውና ኢየሱስ በምድር ላይ ያቀረበው አስተዋጽኦ ተፈጽሟል ። “እነርሱም ወጥተው ፡ - - ጌታም ከነርሱ ጋር ይሠራ ነበር” ፤ በሌላ አንጻር ሲታይ የክርስቶስ መንፈሳዊ አካል በሆነችው ቤተ ክርስቲያን በኩል ሥራው ቀጥሏል ፤ እየቀጠለም ነው ። ከማንኛውም ወንጌል ይበልጥ ፤ በምድር ላይ የእግዚአብሔርን ልጅ ኃይልና ሥራ የሚያብራራው ይህ ወንጌል ፤ ለቤተ ክርስቲያን የተሰጠውን ገና ያላለቀውን ሥራ በመግለጹ ይደመድማል ። ሥራው ገና ያላለቀ ቢሆንም ጌታ ትእዛዙን ከሚያከብሩት ጋር እየሠራ ተያይዘው በሚሄዱት ምልክቶች ተልእኮአቸውን ያረጋግጣል ።

ጸሐፊው

ወንጌሉ ስለ ጸሐፊው ማንነት ምንም አያመለክትም ። ሆኖም የጻፈው የጴጥሮስ የሥራ ጓደኛ የነበረው ማርቆስ መሆኑ አከራካሪ አይሆንም ። ማርቆስ የተለመደ የላቲን ስም ቢሆንም በአዲስ ኪዳን ውስጥ ስምንት ጊዜ የተጠቀሰው አንዳንዴ ዮሐንስ የተባለው ማርቆስ ለመሆኑ ብዙም አያጠራጥርም ። ማርቆስ ከበርናባስ ጋር የሥጋ ዝምድና ነበረው ፤ ቆላ. 4:10 ። ያመነው በጴጥሮስ ምስክርነት ሳይሆን አይቀርም ፤ ጴጥ. 5:13 ።

ማርቆስ ጸሐፊ ለመሆኑ በመጀመሪያዎቹ አራት ምላት ዓመታት ከጻፉት ከቤተ ክርስቲያን አባቶች ጽሑፎች ብዙ መረጃዎች ይገኛሉ ። ፓፒያስ ፤ ጃስቲን ማርቲር ፤ አይራኑዮስ ፤ የእስክንድርያስ ክሌሙንት ፤ ተርቱሊያን ፤ ኦሪግን ፤ አውሲቢየስና ጄሮም የማርቆስን ጸሐፊነት ያረጋግጣሉ ።

የተጻፈበት ጊዜና ቦታ

የማርቆስ ወንጌል የተጻፈበትን ጊዜ ለመወሰን የተሰነዘሩት አስተያየቶች በጣም የተለያዩ ቢሆኑም፤ በ35 ዓመታት ውስጥ ማለት ከ40-75 ዓ/ም ባለው የዘመን ክልል ውስጥ እንደተጻፈ ያመለክታሉ ። የማርቆስ ወንጌል ከሌሎች ሶስት ወንጌሎች ቀደም ብሎ ለመጻፍ ሁሉም የተሰማሙበት ነው ። አደረጉ የሰማርቆስ ወንጌሉን የጸጠፈው ጴጥሮስና ጳውሎስ ከሄዱ በኋላ ነው ብሎ ጽፎአል ። በዚህ ቦታ ላይ “ከሄዱ በኋላ” የሚለው ሐረግ “ከሞቱ በኋላ” ተብሎ ከተተረጉመ ከ68 ዓ/ም በኋላ መጻፉን ያመለክታል፤ ነገር ግን መሞታቸውን ሳያመለክት ይችላል ። በምዕ. 13 ላይ የሚገኘው ኢየሩሳሌም ከመውደቅ በፊት የነበረውን ሁኔታ የሚያንጸባርቀው ንግግር ኢየሩሳሌም ከፈረሰችበት ከ70 ዓ/ም በኋላ የተጻፈ አይመስልም ። አንዳንድ ምሁራን ፤ ወንጌሉ የተጻፈው ከ65-67 ዓ/ም ባለው ጊዜ ሲሆን ከዚያ በፊት ሊሆን አይችልም ይላሉ ። በሌላ በኩል ደግሞ ማርቆስ ከሌሎቹ ወንጌሎች ጋር በተለይም የሐዋርያትን ሥራ ከሚቀድመው ከሉቃስ ጋር ሲነጻጸር ፤ ከ55-60 ባሉት ዓመታት ውስጥ የተጻፈ መሆኑን ሊያመለክት ይችላል ፤ የሐዋ. 1:1 ።

ብዙ ምሁራን ጥንታዊ ምስክርነቶችን በመከተል ወንጌሉ የተጻፈበት ቦታ ሮም እንደሆነ ይገምታሉ ። ብዙዎች እንደሚሉት ፤ በ1 ጴጥሮስ 5:13 ውስጥ ባቢሎን የሚለው ቃል የሮምን ስም በቀጥታ እንዳይጠራ ፈልጎ በምስጢር ሮምን የጠቀሰ ከሆነ ፤ ወንጌሉ በሮም መጻፉን ወደ ማረጋገጥ ያዘነብላል ። ሌሎች ምሁራን ደግሞ በእስክንድርያ ፤ በቂሣርያ ወይም ሶርያ በምትገኘው በእንጻኪያ እንደተጻፈ አድርገው ይገምታሉ ።

ምናልባት ወንጌሉ በአጠቃላይ የተጻፈው ለአሕዛብ ሳይሆን አይቀርም ፤ በተለይ ግን ለሮማውያን ነው ። በወንጌሉ ውስጥ ያሉት የብሉይ ኪዳን ጥቅሶችና አነጋገሮች ጥቂት ናቸው ። ላሉት የዓለም ቋንቋ ቃላት ትርጉም ተሰጥቷል ፤ 5:41 ። የአይሁድ ባህል ተብራርቶ አል ፤ 7:3 ፤ 11 ። በተጨማሪም አንዳንድ የላቲን ቃላት ይገኙበታል ። በአጠቃላይ ጌታ በርኩሳን መናፍስት ፤ በበሽታና በሞት ላይ ያለውን ኃይል በመግለጽ ፤ ቃላትን ሳይሆን ድርጊትን የሚወዱ የሮማውያን አንባቢዎችን አሳብ እንደሚማርክ ሆኖ ተጽፎአል ። ያለጥርጥር የጸሐፊው ዓላማ የሮምን ቤተ ክርስቲያን ፍላጎት ማሟላት ነበረ ። የጸሐፊው ጉጉት ፤ ለማይቀረውና ሊመጣ ላለው ሰዶት የቤተ ክርስቲያኑን እምነት ለማጠናከርና ለወንጌላውያን የሚያስፈልጋቸውን ምክር ለመስጠት ነበረ ።

ማርቆስና ጴጥሮስ

በማርቆስ ወንጌል ውስጥ የተጻፈው ትምህርት በሐዋርያው ጴጥሮስ ስብከትና ሥልጣን ላይ የተመሠረተ ነው የሚለው አሳብ ፤ ፓፒያስ ከኖረበት ዘመን ማለት ከ70-130 ዓ/ም ጀምሮ በሕዝቡ አእምሮ ውስጥ የተቀረጸውን አስተሳሰብ ያመለክታል ። በአውሳቢየስ በኩል የደረሰን የፓፒያስ ንግግር እንዲህ ይላል ፡— በቅደም ተከተል

ሳይሆንም እንኳ ፤ ማርቆስ የጴጥሮስ አስተርጓሚ በመሆን በጌታ ከተነገረውና ከተደረገው ውስጥ ያስታወሰውን በሙሉ ጽፎአል ።

በአንዳንድ ምሁራን ዘንድ የፓፒያስ ግንዛቤ አጠያያቂ ሆኖአል ። ነገር ግን ጉዳዩን አጣርተው ያወቁ ሰዎች በመጽሐፎቻቸው አሳቡን ስለደገፉ ፤ ግንዛቤው አስተማማኝ ሆኖ ሊቆጠር ይችላል ። ይህም ማለት ፤ ማርቆስ ሌላ ሰው ያጠናቀረውን ዝም ብሎ ገልብጦአል ወይም በራሱ ትዝታ ሳይጠቀም ከዚህም ከዚያም ለቃቅሞ ጽፎአል ማለት አይደለም ። ጸሐፊው ሐዋርያ ሳይሆንም ለጻፈው ታሪክ እንግዳ አልነበረም ። የዓይን ምስክር ለመሆኑ ብዙ ማረጋገጫዎች አሉ ። ከፓፒያስ ከተገኘው ግንዛቤ ላይ የጽሑፉ አቀማመጥ ወይም ቅደም ተከተል ተተችቶአል ። ከወንጌሉ እንደሚታየው ከሆነ ፤ ባንዳንድ ቦታዎች ላይ የጽሑፉ አቀማመጥ ቅደም ተከተል ይዞ ሳይሆን በሰብከት መልክ ቀርቦአል ። ለማጠቃለል ያህል ፤ የማርቆስ ጽሑፍ አቀማመጥ እውነተኛና ተከታታይ ታሪኮችን የሚያቀርብ መሆኑን ለማመን በቂ ምክንያት አለ ።

በማርቆስ ወንጌል ውስጥ የጴጥሮስ አሳብ መገኘቱ ግልጽ ነው ። 1/ ወንጌሉ የሚጀምረው ጴጥሮስ ደቀመዝሙር ከሆነበት ጊዜ እንጂ ስለ ኢየሱስ መወለድ ምንም አያስረዳም ። 2/ በተለይ የጴጥሮስ የትውልድ ቦታ በሆነችው በቅፍርናሆም ከተማ አካባቢ ስለተሰጠው አገልግሎት በይበልጥ ተነግሮአል ። 3/ የታሪኩ ግልጽ ነት እና ጥራት በዓይን ምስክር የተጻፈ መሆኑን ያመለክታል ። 4/ ጴጥሮስን በጥሩ መልክ ሊያቀርቡት የሚችሉ ድርጊቶች ፤ ለምሳሌ በቂሣርያ-ፌልጽስቤስ የተደረገው በራኬና በውኃው ላይ የመሄዱ ተአምር በዝርዝር አልተጻፈም ። ጴጥሮስን የማያምግሱት ድርጊቶች በተለይ እንደ ከሕደቱ ተብራርተው ተገልጾዋል ።

የማርቆስ ወንጌል ምንጮች

የዚህን ወንጌል መነሻ ለማግኘት የተደረገው ምርመራ የማቴዎስንና የሉቃስን ወንጌል መነሻ ለማግኘት እንደተከናወኑ ምርመራዎች የተሳካ ሆኖ አልተገኘም ። ባለፉት ሃምሳ ዓመታት ስለ ባሕል ታሪክ አወራረስ ብዙ ጥናት ተደርጎአል ። ከተጻፉት ወንጌሎች በፊት ከሰው ወደ ሰው በንግግር ይተላለፉ የነበሩ አንዳንድ አባባሎች እንደነበሩ ምሁራን ይገምታሉ ። የሉቃስ ወንጌል መቅደም እንደሚገልጸው ከነዚህ አብዛኞቹ በቃል ብቻ የተነገሩ ሲሆኑ ፤ አንዳንዶቹ በጽሑፍ ላይ የሰፈሩ ሊሆኑ ይችላሉ ። እነዚህ አባባሎች ስለ ወንጌል ጥናት በተጻፉ መጽሐፎች ውስጥ በልዩ ልዩ ስሞች ተጠርተዋል ። አንዳንድ ምሁራን እነዚህን አባባሎች ቅንብሮች በአምስት ይከፍሉአቸዋል ። እነርሱም ተረቶች፤ ምሳሌዎች፤ ጭውውቶች፤ ተአምራዊ ታሪኮችና የጌታን መከራ የሚገልጹ ታሪኮች ናቸው ። ሌሎች ደግሞ በይፋ የተነገሩ ታሪኮች ፤ የተአምር ታሪኮችና ስለ ኢየሱስ የተነገሩ ታሪኮች በማለት በሶስት ክፍሎች ይከፍላሉ ። የምሁራን አለመስማማት በአከፋፈሉ ዘጸ

ድክመት እንዳለ ያመለክታል ። የወንጌል አባባሎችን በሶስት ወይም በአራት ክፍል ለማድረግ የሚያግቱ ማስረጃዎች ከሌሎች መጽሐፎች ስለማይገኙ በምሁራን አእምሮ ብቻ የተጻፈ አሳብ ነው ለማለት ይቻላል ። የሆነ ሆኖ የማርቆስ ወንጌል በጽሑፍ ተቀናባብሮ ከመቅረቡ በፊት የሰብከተ ወንጌል ንድፎች ነበረ የሚለው አመለካከት እውነት ሊሆን ይችላል ። እያደር እያደር አብዛኛው ክፍል ግልጽ የሆነውን ትምህርታዊ ዓላማ እየያዘ መምጣት ጀመረ ፤ ለዚህም የማርቆስ ወንጌል በርእስ ተዘጋጅቶ መገኘቱ በቂ ማስረጃ ነው ።

ሳይጻፍ በፊት ይህ በቃል ተነግሮ የነበረው ታሪክ በአቀራረቡና በይዘቱ የአይሁድን ባሕል የሚያንጸባርቅ ነው ። ምንም ወንጌሉ የግሪክ ጽሑፍ ቢሆንም በዛያሉ የአራም ቋንቋ ቃላት መገኘታቸው ይህን አሳብ ይደግፋሉ ። ቢሆንም ወንጌሉ ከአራም ቋንቋ የተተረጎመ ነው የሚለውን መላምት ለማረጋገጥ አጥጋቢ ማስረጃ አይሆንም ። ጽሑፉ የአይሁድን ባሕል ማስተጋባቱ ያለ ጥርጥር ታሪካዊ መሠረት ያለው መሆኑን ያረጋግጣል ። ማርቆስ የጻፈው አይሁድ ላልሆኑ ሰዎች ቢሆንም ፤ ከአይሁድ ወገን ላመኑት ክርስቲያኖች ባሕል በጣም የቀረበ ሰው ነበረ ።

ማርቆስ በጻፈበት ዘመን ሌሎች ጽሑፎች መኖራቸውን አውቆ ተጠቅሞባቸው ይሆን ? የሚል ጥያቄም አለ ። አንዳንድ ምሁራን የማርቆስ ወንጌል ከመጽሐፈት እነዚህ ጽሑፎች ተጽፈው ነበር ሲሉ ፤ ሌሎቹ ደግሞ ማርቆስ ከሌሎች ጽሑፎች አሳብ ወስዶ በወንጌሉ ውስጥ ጨምሮአል ይላሉ ። ከዚህ ዓይነት ግምት በስተቀር ስለ ቅድመ-ወንጌል ሁኔታ ምንም ተጨባጭ ማስረጃ አይገኝም ። ከዚህ ወንጌል በፊት ረቂቅ ነበረ የሚለውን አሳብ ለመደገፍ ሙከራ ተደርጎአል ። ተቀዳሚ ረቂቅ መኖሩ ከተረጋገጠ ፤ ለሚከተሉት ጥያቄዎች መልስ ይሰጥ ይሆናል ። አንዳንድ ታሪኮች ለምን ይመሳሰላሉ ? አልፎ አልፎ የሶስቱ ወንጌሎች ቃላት ለምን አንድ ሆኑ ? ሉቃስ ለምን በማርቆስ ተጠቀመ ? እነዚህ ጥያቄዎች በጣም ስሜታዊና በይሆናል የቀረቡ ናቸው ብለን ችላልን ላቸው እንችላለን ።

ለማጠቃለል ያህል ይህ ወንጌል ጴጥሮስ በቂሣርያ የሰጠውን የወንጌል ስብከትና ትምህርት በአጭሩ አብራርቶ የሚያቀርብ ነው ልንል እንችላለን ። የሐዋ. 10:34-43 ። ከጴጥሮስ ስብከትና ትምህርት ላይ ፤ ከዚህም ከዚያም የተገኙት ሌሎች ታሪኮች እንዲሁም የማርቆስ ትዝታዎችና ምናልባትም ከሌሎች ጽሑፎች አንዳንድ ነጥቦች ተጨምሮበት ይሆናል ።

ታሪካዊ እውነተኛነቱ

ከቅርብ ጊዜ ወዲህ በአዲስ ኪዳን ጥናት ላይ የሚደረገው ትኩረት ተለውጦአል ። ከጽሑፉና ከታሪኩ በወጡት ጥያቄዎች ላይ ሳያተኩር እግዚአብሔርንና ሃይማኖትን ወደሚያመለክቱት ጥናቶች አዘንብሎአል ። ወንጌሎቹ የኢየሱስን የሕይወት ታሪክ ብቻ ይነግራሉ

ብለን እንዳናስብ ተገቢ ማሳሰቢያ ተሰጥቶናል ። የወንጌላዊውም ዓላማ የኢየሱስን ሕይወት ታሪክ ለመግለጽ ሳይሆን የእምነት መሠረትን ለመጣል ነበረ ። አንዳንድ ምሁራን ፡— የማርቆስ ጽሑፍ የግለሰብን ሳይሆን የግብረተሰብን እምነት የሚገልጽ ለመሆኑ ብዙ ምልክቶች ስላሉት ከጴጥሮስ ወይንም ከሌላ የዓይን ምስክር ቀጥታ የተገኘ ሊሆን አይችልም ይላሉ ። ሌሎች ደግሞ ፡— ማርቆስ ስለ ክርስቶስ የሰጠው ማብራሪያ ብዙውን ጊዜ የቤተ ክርስቲያኑን ትምህርት በመግለጹ የቤተ ክርስቲያንን ወንጌል ወይም ትምህርት በጽሑፍ ከመስጠት በቀር ሌላ የበለጠ ነገር ያደረገ አልመሰለውም ይላሉ ። በርግጥ ይህ አሳብ በቀጥታ የፓፒያስን ግንዛቤ አጠያያቂ ያደርገዋል ። ይህን ጥርጥር ወደ አስከሬ ደረጃ ያደረሰው ጀርመኑ ምሁር ቡልትማን ነው ። ቡልትማን ። የወንጌሉ ታሪኮች ፤ የክርስቶስ በሥጋ መገለጽ ፤ ትንሣኤ ውና ዕርገቱ ፤ እነዚህንም የመሳሰሉ ታሪካዊ ድርጊቶች ጥንታዊ ተረቶችን ስለያዙ የተማረው አእምሮ አይቀበላቸውም ። ስለዚህም ወደ ዘመናዊ አስተሳሰብ መለወጥ አለባቸው ብሎ አስተምሮአል ።

የክርስትና እምነት በተረት ፤ በፍልስፍና ወይም በጣም ተስማሚ ተብሎ በሚቆጠር በሌላ ትምህርት ላይ ሳይመሠረት እግዚአብሔር በታሪክ ውስጥ በሠራቸው ታላላቅ ድርጊቶች ላይ ተመሥርቶአል ። ዘመናዊውን ሰው ቢያስደስትም ባያስደስትም የእግዚአብሔርን ድርጊቶች አዙሮ መተርጎም ልዩ ወንጌል እንደ መስበክ ይቆጠራል ፤ ገላ. 1:6ና 7 ። የመጀመሪያዎቹ ክርስቲያኖች ክርስቶስን እንዴት አድርገው እንደተመለከቱት በርግጥ ለማወቅ ብንችል በጣም ጠቃሚ ነው ። የርሱን ማንነትና የተናገረውን እንዲሁም ያደረገውን በሰፊው አረጋግጠን ለማወቅ እንወዳለን ። በርግጥ ወንጌሎቹ የኢየሱስን የሕይወት ታሪክ ብቻ አብራርተው የሚናገሩ አይደሉም ። እንደዚህም ሆነው መነበብ የለባቸውም ። በዚህ አኳኋን ከተወሰዱ ሙሉ ትርጉም የማይሰጡና እርስ በርሳቸው የማይስማሙ ሆነው ይገኛሉ ። ይህም ማለት የዘመኑ አንባቢ ስለ መነሻቸውና ስለ መለያ ጠባዮቻቸው በቂ እውቀት ካልኖረው ፈጽሞ አያስተውላቸውም ማለት አይደለም ። እንደዚያም ከሆነ ያለፉት ትውልዶች ሁሉ ቀደም ብለው በመወለድ ያልታደሉ እማኞች በመሆናቸው በሚያስፈራ ሁኔታ በተሳሳተ እምነት ተመርተዋል ማለት ነው ። ወንጌሉን ለማስተዋል የሚችል የመጽሐፍ ቅዱስ ምሁር ወይም ፈላስፋ ሳይሆን ትሑት የሆነው ሰው እንደሆነ መገንዘብ ይገባናል ።

ወንጌሎች ሕይወታችንንና ሃይማኖታዊ አቋማችንን የሚነካውን የክርስቶስን ማንነት ፤ የርሱን ትምህርትና ሥራ ይገልጻሉ ። ከዚህ ቀደም እንዳየነው ሁሉ ፤ ማርቆስ የዓይን ምስክር በመሆኑ ስለ ኢየሱስ ታሪክ በደንብ ለማስረዳት እንደሚችል ለማንኛውን በቂ ምክንያት አለን ። ይህ ወንጌል የክርስቶስን ማንነትና ለሰው የፈጸመውን የደኅንነት ሥራ ከፍተኛ ቦታ አስይዞታል ።

ማርቆስ ስለ እግዚአብሔር ያቀረበው ትምህርት

ማርቆስ ስለ እግዚአብሔር ያቀረበው ትምህርትና የክርስቶስ ማንነት

ተደጋግሞ እንደተነገረው ፤ ማቴዎስ ኢየሱስን እንደ ንጉሥ ፤ ሉቃስ እንደ ሰው ልጅ ፤ ዮሐንስ ደግሞ እንደ እግዚአብሔር ልጅ አድርገው ሲያቀርቡት ፤ ማርቆስ የክርስቶስን ማንነት እንደ እግዚአብሔር አገልጋይ አድርጎ ነው የሚያቀርበው ፤ በወንጌሉ ውስጥ ካሉት ነጥቦች ብዙዎቹ ኢየሱስ የእግዚአብሔር አገልጋይ መሆኑን ያመለክታሉ ። ለምሳሌ የትውልድ ዝርዝር አለመኖርና ከትምህርቱ ይልቅ ለሥራው ሰፋ ያለውን ቦታ መስጠቱ ነው ። አሥራ አራት ጊዜ የተጠቀሰው “የሰው ልጅ” የሚለው መጠሪያ ፤ ብዙውን ጊዜ አገልጋይ መሆኑን ያመለክታል ። 8:31 ፤ 9:9 ፤ 12 ፤ 31 ፤ 10:33 ፤ 45 ፤ 14:21 ፤ 41 ። ሆኖም ማርቆስ በመከፈቻው ጥቅስ ላይ እንደገለጸው ሁሉ ፤ የተዋረደው አገልጋይ ፤ አገልግሎቱ በታላላቅ ሥራዎች የተረጋገጠለት ያለ ምንም ጥርጥር የእግዚአብሔር ልጅ መሆኑን አስረድቶአል ። በጥምቀቱና በተራራውም ላይ በተለወጠ ጊዜ የተሰጠው አምላካዊ ምስክር ይህን እንደሚያረጋግጥ ግልፅ ነው ። 1:11 ፤ 9:7 ። ማርቆስ ስለ ክርስቶስ ባሕርይ ያቀረበው ዋነኛው አሳብ ክርስቶስ የእግዚአብሔር ልጅ መሆኑ ነው ። ማርቆስ ስለ ክርስቶስ ማንነት ያቀረበው ትምህርት ማንኛውም ወንጌላዊ ካቀረበው አያንስም ።

ከመጥምቁ ዮሐንስ ስብከት ጀምሮ እስከ ጴጥሮስ ምስክርነት ድረስ በማርቆስ ወንጌል ውስጥ ክርስቶስ መሆኑን የመሆኑ መልእክት በጥንቃቄ የተደበቀ ምሥጢር ነው ። 8:30 ። ኢየሱስ መሢህ መሆኑን በግልጽ ያልተናገረው አይሁዶች ለዚህ ስያሜ ልዩ ባሕላዊና ምድራዊ ትርጉም ስለሰጡት ነው ። ማርቆስ ስያሜው የማግባራዊና ራዕያዊ ይዘት እንዲኖረው ፈልጎ ነበር ። ክርስቶስ የሚለው ስያሜ በወንጌሉ ውስጥ ሰባት ጊዜ ብቻ በየትኛውም ቦታ ሲሆን ኢየሱስ ስለራሱ ሲናገር አልተጠቀመበትም ።

የክርስቶስ ሥራ

በ10:45ና በ14:24 ላይ የሚገኙት ምሳሌያዊ ገለጻዎች ሁለት መሠረታዊ የትምህርት አቅጣጫዎችን ያመለክታሉ ። እነዚህም የተሠዋው የጌታ ሕይወት ፤ 1/ ለብዙዎች ቤዛና 2/ የቃል ኪዳን ደም ነው የሚሉት ናቸው ። እንደኛው ሥራ ከጋጠላትና ከፍርድ ነጻ የማድረግን ውጤት ሲያስገኝ ፤ ሁለተኛው በእግዚአብሔርና በሰው መካከል ያለውን የቃል ኪዳን ግንኙነትና እንድንት ያስገኛል ።

ይህም ማለት በማርቆስ ወንጌል ውስጥ እነዚህ ሁለት አሳቦች ተጠናቅረው ቀርበዋል ማለት አይደለም ። ማርቆስ ስለ ቤዛነት የተናገረው አሳብ ከጳውሎስ ስብከት የተበደረው አሳብ ነው ማለት ፈጽሞ መሠረተ ቢስ ነው ። በጳውሎስ ጽሑፎች ውስጥ ይህንን የሚመስል አሳብ ብናገኝ እንኳ ወንጌላዊው የጳውሎስን ትምህርት

ተበድሮአል ከማለት ሐዋርያው ጳውሎስ በኢየሱስ እግር ሥር ተቀምጦ ተምሮ ነበር ማለት ይቻላል ። ኢየሱስ ሊጋረጥ ስላለው መከራ ሶስት ጊዜ ደቀመዛሙር ቱን ለማስተማር እንደሞከረ ከዮሐንስ በስተቀር ሶስቱም ወንጌላውያን ጠቅሰውታል ። በተለይም ማርቆስ የደቀ መዛሙርቱን ልዩ ልዩ ጠባዩች አመልክቶአል ። 8:31 ፤ 9:31 ፤ 10:32 ።

ስለ መጨረሻው ዘመን የተሰጠው ትምህርት

ወንጌሉ ስለ መጨረሻው ዘመን የሚያቀርበው ትምህርት በሁለት ዋና ክፍል ንባቦች ውስጥ ይገኛል ። 8:38-9:1 ፤ 13:1-37 ። ኢየሱስ በትምህርቱ ፤ በተለያዩ ጊዜ ያት ሊፈጸሙ ያሉትን ሁለት ድርጊቶች ፤ ማለት በ70 ዓ/ም የሚፈጸመው የኢየሩሳሌምን መፈራረስና በክብር የርሱን ዳግም መምጣት ይመለከት ነበር ። ቢሆንም ማርቆስ ስለ እግዚአብሔር መንግሥት ያለው አመለካከት ብዙውን ጊዜ የመጨረሻውን ዘመን ከሚመለከተው ትምህርት ጋር የተያያዘ ነው ። ስለ እግዚአብሔር መንግሥት ያቀረበው ትምህርት ሁለት አሳቦች አሉት ። እንደኛው ፡— የሰማያዊ ንጉሥ አገዛዝ ወይም የእግዚአብሔር የበላይነት ሲሆን ፤ ሁለተኛው ፡— ከሞት ባሻገር ብዙዓን የሚኖሩበት ነው ። 9:47 ፤ 10:23 ። ሁለተኛውን አሳብ የሚያግፉት ጥቅሶች የወደፊቱን ጭምር ሊያመለክቱ ቢችሉም እንደ 14:25ና እንደ 15:43 ያሉት ጥቅሶች በወደፊቱ አፈጻጸም ላይ ያተኩራሉ ።

ከጳውሎስ ትምህርት ጋር ያለው ግንኙነት

የማርቆስ ወንጌል በጳውሎስ ትምህርት ላይ ተመርኩዞአል የሚለውን አስተያየት ቀደም ብለን ተመልክተንዋል ። ለብዙ ዓመታት በዚህ ነጥብ ላይ ብርቱ ክርክር ተደርጎበታል ። በዚህ ወንጌል ውስጥ የሚገኙት ቃላትና አሳቦች ሲጠኑ ፤ በማርቆስና በጳውሎስ መካከል ተመሳሳይ የሆኑ ትምህርቶች እንዳሉ ምንም አያጠራጥርም ። እንዲያውም እንደዚህ ዓይነት መሠረታዊ ተመሳሳይነት ሲጠቀስ የጥንታዊት ቤተ ክርስቲያን የጋራ ትምህርት ነበረ ቢባል እውነት ነው ።

ይሁን እንጂ ጳውሎስ ብቻ የሚጠቀምባቸው በዛ ያሉ ቃላትና አሳቦች በማርቆስ ወንጌል ውስጥ ፈጽሞ አይገኙም ። ለምሳሌ እንደ ጽድጅ ፤ በእምነት መዳን ፤ አማኝ ከክርስቶስ ጋር ስላለው አንድነት ፤ በመንፈስ ጥቅስ መሪነት ስለመላለስ ፤ ወዘተ ናቸው ። ማርቆስ ስለጸፈበት ቦታና ዘመን የምናውቀው ፤ ሮም አይሁዶችን በገዛችበትና የጳውሎስ ትምህርት በታወቀበት እንደ ነበረ ነው ። ከዚህ በላይ አረጋግጠን እናውቅም ። ምናልባት ማርቆስ ቀደም ብለው የተጻፉትን አንዳንድ መልእክቶችን ተመልክቶአቸው ሊሆን ይችላል። ማርቆስ በዘመኑ የነበረውን ታሪካዊ ትምህርት አልለወጠውም ፤ አልሸፈነውምም ። እርሱ ያቀረበው የገሊላውን ኢየሱስ ታሪክ ነው ።